

Bank Polski

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za 2017 rok

sporządzone łącznie ze Sprawozdaniem Zarządu z działalności PKO Banku Polskiego SA

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP.....	4
1.1	CHARAKTERYSTYKA DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA.....	4
1.2	PRZEWAGI KONKURENCYJNE GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA.....	7
1.3	GRUPA KAPITAŁOWA PKO BANKU POLSKIEGO SA – RYS HISTORYCZNY.....	8
1.4	NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA 2017 ROKU.....	9
1.5	KIERUNKI ROZWOJU GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA.....	13
1.6	GRUPA KAPITAŁOWA PKO BANKU POLSKIEGO SA NA TLE GRUPY RÓWIEŚNICZEJ.....	16
1.7	POZYCJA RYNKOWA GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU.....	17
2.	ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA DZIAŁALNOŚCI.....	18
2.1	OTOCZENIE MAKROEKONOMICZNE.....	18
2.2	SYTUACJA NA RYNKU FINANSOWYM.....	20
2.3	SYTUACJA POLSKIEGO SEKTORA BANKOWEGO.....	21
2.4	SYTUACJA POLSKIEGO SEKTORA POZABANKOWEGO.....	23
2.5	RYNEK UKRAIŃSKI.....	25
2.6	OTOCZENIE REGULACYJNO-PRAWNE.....	26
2.7	TENDENCJE W GOSPODARCE POLSKIEJ I ŚWIATOWEJ W 2018 ROKU I ICH WPŁYW NA WYNIKI GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU.....	29
3.	SYTUACJA FINANSOWA GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA.....	30
3.1	PODSTAWOWE WSKAŹNIKI FINANSOWE.....	31
3.2	SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT.....	31
3.3	SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ.....	36
4.	SYTUACJA FINANSOWA PKO BANKU POLSKIEGO SA.....	39
4.1	PODSTAWOWE WSKAŹNIKI FINANSOWE.....	39
4.2	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT.....	40
4.3	SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ.....	45
5.	KAPITAŁY WŁASNE I MIARY ADEKWATNOŚCI.....	48
5.1	KAPITAŁY WŁASNE I ICH RENTOWNOŚĆ.....	48
5.2	MIARY ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ.....	49
5.3	DYWIDENDA.....	51
6.	ORGANIZACJA GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA.....	52
6.1	JEDNOSTKI UJĘTE W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM.....	52
6.2	NAJWAŻNIEJSZE ZMIANY W STRUKTURZE GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU W 2017 ROKU.....	53
6.3	TRANSAKcje Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI.....	54
7.	DZIAŁALNOŚĆ GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA.....	55
7.1	SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ.....	55
7.1.1	SEGMENT DETALICZNY.....	56
7.1.2	SEGMENT KORPORACYJNY I INWESTYCYJNY.....	66
7.2	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI.....	70
7.3	WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA.....	71
7.4	DZIAŁALNOŚĆ POZOSTAŁYCH SPÓŁEK GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA.....	71
7.5	DZIAŁALNOŚĆ SPONSORSKA PKO BANKU POLSKIEGO SA.....	76
7.6	DZIAŁALNOŚĆ CHARYTATYWNA FUNDACJI PKO BANKU POLSKIEGO SA.....	79
7.7	NAGRODY I WYRÓŻNIENIA PRYZNANE GRUPIE KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA.....	80
8.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM.....	87
8.1	ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM.....	87

8.1.1	RYZYKO KREDYTOWE.....	92
8.1.2	RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ.....	97
8.1.3	RYZYKO WALUTOWE.....	98
8.1.4	RYZYKO PŁYNNOŚCI.....	99
8.1.5	POZOSTAŁE RYZYKA RYNKOWE.....	101
8.1.6	RYZYKO INSTRUMENTÓW POCHODNYCH.....	102
8.1.7	RYZYKO OPERACYJNE.....	102
8.1.8	POZOSTAŁE RYZYKA.....	104
8.1.9	KOMPLEKSOWE TESTY WARUNKÓW SKRAJNYCH.....	110
8.1.10	ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA.....	110
9.	POLITYKA WYNAGRODZEŃ I ZARZĄDZANIE ZASOBAMI LUDZKIMI.....	113
9.1	POLITYKA WYNAGRADZANIA W PKO BANKU POLSKIM SA ORAZ SPÓŁKACH GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU.....	113
9.2	POLITYKA SZKOLENIOWA.....	116
9.3	LICZBA ZATRUDNIONYCH.....	117
9.4	ŚWIADCZENIA NA RZECZ OSÓB NADZORUJĄCYCH I ZARZĄDZAJĄCYCH.....	117
10.	ŁAD KORPORACYJNY.....	121
10.1	INFORMACJE DLA INWESTORÓW.....	121
10.1.1	KAPITAŁ ZAKŁADOWY I AKCJONARIAT PKO BANKU POLSKIEGO SA.....	121
10.1.2	NOTOWANIA AKCJI PKO BANKU POLSKIEGO SA NA GPW W WARSZAWIE.....	122
10.1.3	OGRANICZENIA DOTYCZĄCE AKCJI PKO BANKU POLSKIEGO SA.....	123
10.1.4	OCENA WIARYGODNOŚCI FINANSOWEJ.....	123
10.1.5	RELACJE INWESTORSKIE.....	124
10.2	OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ŁADU KORPORACYJNEGO.....	125
10.2.1	ZASADY ORAZ ZAKRES STOSOWANIA ŁADU KORPORACYJNEGO.....	126
10.2.2	SYSTEMY KONTROLI W PROCESIE SPORZĄDZANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH.....	129
10.2.3	STATUT PKO BANKU POLSKIEGO SA.....	130
10.2.4	WALNE ZGROMADZENIE.....	131
10.2.5	RADA NADZORCZA PKO BANKU POLSKIEGO SA W OKRESIE SPRAWOZDAWCZYM.....	133
10.2.6	ZARZĄD PKO BANKU POLSKIEGO SA W OKRESIE SPRAWOZDAWCZYM.....	141
10.3	AKCJE PKO BANKU POLSKIEGO SA BĘDĄCE W POSIADANIU WŁADZ BANKU.....	148
10.4	POLITYKA RÓŻNORODNOŚCI.....	148
11.	POZOSTAŁE INFORMACJE.....	150
12.	DANE FINANSOWE.....	155

1. WSTĘP

1.1 CHARAKTERYSTYKA DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA

Grupa Kapitałowa Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego SA (Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA, Grupa Kapitałowa Banku) należy do największych instytucji finansowych w Polsce, a także jest jedną z największych grup finansowych Europy Środkowo – Wschodniej. Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna (PKO Bank Polski SA albo Bank), podmiot dominujący Grupy Kapitałowej Banku, jest największym bankiem komercyjnym w Polsce oraz wiodącym bankiem na rynku polskim pod względem skali działania, kapitałów własnych, kredytów, depozytów, liczby klientów oraz wielkości sieci dystrybucji. Grupa Kapitałowa Banku wyróżnia się na polskim rynku wysokimi wynikami finansowymi, które zapewniają jej stabilny i bezpieczny rozwój.

PKO Bank Polski SA jest bankiem uniwersalnym obsługującym osoby fizyczne, prawne oraz inne podmioty będące osobami krajowymi i zagranicznymi.

Poza działalnością ściśle bankową oraz działalnością maklerską Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA oferuje szereg usług specjalistycznych w zakresie leasingu, faktoringu, funduszy inwestycyjnych, funduszy emerytalnych i ubezpieczeń oraz usług agenta transferowego, outsourcingu specjalistów IT i wsparcia w zakresie prowadzenia działalności przez inne podmioty, prowadzi działalność deweloperską i zarządza nieruchomościami, a także poprzez oddziały w Niemczech i Czechach oraz podmioty zależne na Ukrainie prowadzi działalność bankową oraz świadczy usługi finansowe poza granicami Polski.

9,5 mln

Klientów Banku

2,6 mln

Aktywnych Użytkowników
bankowości mobilnej

Przez cały okres działalności Grupa Kapitałowa Banku systematycznie buduje prestiż marki, a z usług Banku korzystało i korzysta wiele pokoleń Polaków. Długa tradycja i zaufanie klientów stanowią ważny element identyfikacji Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA, dlatego konsekwentnie podejmowane są działania w celu ugruntowania jej postrzegania jako grupy instytucji:

- bezpiecznych, silnych i konkurencyjnych,
- nowoczesnych i innowacyjnych, przyjaznych dla klientów i sprawnie zarządzanych,
- społecznie odpowiedzialnych oraz dbających o rozwój świadomości kulturowej Polaków.

Mimo silnej konkurencji rynkowej Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA skutecznie rozwija działalność nie tylko w swoim tradycyjnym obszarze działalności – bankowości detalicznej. Jest również liderem w obsłudze klientów korporacyjnych oraz małych i średnich przedsiębiorstw (zwłaszcza w zakresie finansowania ich działalności) oraz rynku usług finansowych oferowanych gminom, powiatom, województwom i sektorowi budżetowemu. Jest też najbardziej liczącym się organizatorem emisji obligacji komunalnych.

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA posiada wiodące udziały w polskim rynku bankowym depozytów (17,9%) i kredytów (17,7%), w rynku leasingowym (12,0%) oraz rynku funduszy inwestycyjnych niededykowanych (17,2%). PKO Bank Polski SA jest liderem pod względem liczby prowadzonych rachunków bieżących i kart płatniczych.

Wysokie standardy w zakresie obsługi klientów oraz skuteczne procedury oceny ryzyka kredytowego umożliwiły Grupie Kapitałowej Banku zwiększenie w 2017 roku portfela kredytowego netto do poziomu 206 mld PLN. Zobowiązania wobec klientów osiągnęły na koniec 2017 roku łączny poziom 219 mld PLN.

3 190

bankomatów

1 192

oddziałów

745

agencji

W 2017 roku Grupa Kapitałowa Banku kontynuowała działania w zakresie zwiększenia efektywności sieci dystrybucji. Na koniec 2017 roku największa w kraju sieć oddziałów PKO Banku Polskiego SA obejmowała 1 192 oddziały oraz 745 agencji. Klienci Banku mogą korzystać z systematycznie wzbogacanych usług bankowości elektronicznej, oferowanych pod marką iPKO i w ramach konta Inteligo oraz płatności mobilnych – IKO. Do dyspozycji klientów PKO Banku Polskiego SA pozostaje rozwinięta sieć bankomatów, która na koniec 2017 roku liczyła 3 190 urządzeń.

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA należy do największych pracodawców w Polsce. Na koniec 2017 roku zatrudnienie w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA wynosiło ponad 28 tys. etatów. Kompleksowa oferta szkoleniowo - edukacyjna służy budowaniu profesjonalnego i lojalnego zespołu pracowników, który świadczy o wysokiej jakości standard obsługi klientów oraz osiąga wysokie efekty pracy.

Wyrazem społecznej odpowiedzialności Banku jest działalność Fundacji PKO Banku Polskiego SA na rzecz dobra publicznego.

GRUPA KAPITAŁOWA PKO BANKU POLSKIEGO SA W LATACH 2013-2017

	2017	2016	2015	2014	2013
Sprawozdanie z sytuacji finansowej (w mln PLN)					
Suma bilansowa	296 912	285 573	266 940	248 701	199 231
Kapitał własny	36 256	32 569	30 265	27 616	25 154
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	205 628	200 606	190 414	179 497	149 623
Zobowiązania wobec klientów	218 800	205 066	195 759	174 387	151 904
Rachunek zysków i strat (w mln PLN)					
Zysk netto	3 104	2 874	2 610	3 254	3 230
Wynik z tytułu odsetek	8 606	7 755	7 029	7 523	6 722
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 969	2 693	2 851	2 934	3 006
Wynik pozostały	988	1 342	786	690	979
Wynik na działalności biznesowej	12 563	11 790	10 665	11 147	10 707
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	-1 620	-1 623	-1 476	-1 899	-2 038
Ogólne koszty administracyjne	-5 784	-5 590	-6 036	-5 245	-4 623
Wskaźniki finansowe					
ROA netto	1,1%	1,1%	1,0%	1,4%	1,6%
ROE netto	9,0%	9,1%	9,0%	12,4%	13,2%
C/I	46,0%	47,4%	56,6%	47,1%	43,2%
Marża odsetkowa	3,3%	3,2%	3,0%	3,6%	3,7%
Udział kredytów z rozpoznaną utratą wartości	5,5%	5,9%	6,6%	6,9%	8,2%
Koszt ryzyka	-0,71%	-0,75%	-0,72%	-0,96%	-1,31%
Łączny współczynnik kapitałowy	17,37%	15,81%	14,61%	12,96%	13,58%
Liczba klientów PKO Banku Polskiego SA (w tys.)	9 498	9 199	8 982	8 894	8 451
Ludność (w tys.)	9 044	8 756	8 538	8 431	8 024
Małe i średnie przedsiębiorstwa (tys.)	439	429	430	449	415
Klienci korporacyjni (w tys.)	15	15	14	14	12
Dane operacyjne					
Liczba oddziałów PKO Banku Polskiego SA (w szt.)	1 192	1 238	1 278	1 319	1 186
Liczba zatrudnionych (w etatach)	28 443	29 163	28 944	28 749	27 093
Liczba rachunków bieżących w Banku (w tys. szt.)	7 134	6 850	6 621	6 660	6 318
Informacje o akcjach					
Kapitalizacja giełdowa (w mln PLN)	55 388	35 175	34 163	44 700	49 275
Liczba akcji (w mln szt.)	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250
Cena akcji (w PLN)	44,31	28,14	27,33	35,76	39,42
Dywidenda na 1 akcję (w PLN) (wypłacona w danym roku z zysku za rok poprzedni)	0,00	0,00	0,00	0,75	1,80

1.2 PRZEWAGI KONKURENCYJNE GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA wyróżnia się na polskim rynku finansowym przewagami konkurencyjnymi, które pozwalają jej realizować misję i skutecznie osiągać cele określone w Strategii na lata 2016-2020 „Wspieramy rozwój Polski i Polaków”. Do kluczowych przewag Grupy PKO Banku Polskiego SA wobec największych konkurentów należą:

NAJBARDZIEJ ZNANA MARKA W SEKTORZE BANKOWYM

PKO Bank Polski SA pozostaje niezmiennie najbardziej rozpoznawalnym bankiem w Polsce. Klienci doceniają jego markę, kojarząc ją nie tylko z bankiem dbającym o ich indywidualne potrzeby, ale także zapewniającym wysokie bezpieczeństwo powierzanych środków.

Marka PKO Banku Polskiego SA jest najczęściej wymieniana jako pierwsza w badaniach znajomości banków. Siłę marki wspiera dominujący udział PKO Banku Polskiego SA w głównych segmentach rynku kredytów i depozytów oraz w rynku leasingu, a także wyróżniający się udział jego spółek zależnych w rynku funduszy inwestycyjnych.

Wartość marki PKO Banku Polskiego SA* na koniec 2017 roku szacowana była na 2,7 mld PLN.

* wg wyceny Rzeczpospolitej w ramach rankingu najcenniejszych polskich marek

INNOWACJE I PŁATNOŚCI

PKO Bank Polski SA inwestując w rozwój usług bankowości elektronicznej i mobilnej dynamicznie dostosowuje się do zmieniających się preferencji klientów. Projekt płatności mobilnych IKO oraz stworzenie innowacyjnego w skali światowej standardu płatności BLIK, potwierdziły wysoką wartość oferowanych rozwiązań biznesowych.

Bank aktywnie współpracuje ze start-up'ami technologicznymi wyznaczając kierunki działań dla pozostałych banków w Polsce oraz wspiera rozwój e-Państwa poprzez wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań w administracji publicznej.

NAJWIĘKSZA W POLSCE SIĘĆ DYSTRYBUCJI

Największa na polskim rynku bankowym wielokanałowa sieć dystrybucji tworzy warunki dla zwiększania przychodów całej Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA oraz pozwala dywersyfikować ich źródła.

Zasięg sieci dystrybucji umożliwia dostarczanie produktów i usług bankowych w najwygodniejszy dla klientów sposób. Dotyczy to również osób zamieszkujących miejscowości, w których główni konkurenci Banku nie posiadają swoich placówek. Sieć dystrybucji Banku jest wykorzystywana przez spółki Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

ZAANGAŻOWANIE W ROZWÓJ POLSKIEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

PKO Bank Polski SA wyróżnia się kompleksową ofertą produktów skierowaną do mikro, małych i średnich firm oraz dużych przedsiębiorstw.

Bank dysponuje pełną gamą nowoczesnych rozwiązań finansowych: od produktów rozliczeniowych i transakcyjnych, kredytowych i depozytowych, poprzez specjalistyczne usługi maklerskie oraz leasing i faktoring.

PKO Bank Polski SA podążając za potrzebami polskich przedsiębiorców otwartych na nowe kierunki rozwoju, wspiera ich w ekspansji zagranicznej.

NAJWIĘKSZA BAZA KLIENTÓW

Największa wśród banków baza klientów PKO Banku Polskiego SA tworzy warunki do wyznaczania standardów w zakresie obsługi klientów, oferowanych produktów i usług, jak również innowacji technologicznych. Potencjał do wyznaczania standardów rynkowych, w powiązaniu z dużą siłą w zakresie finansowania przedsięwzięć daje Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA możliwość utrzymywania przewagi nad konkurentami.

KOMPETENTNA I ZAANGAŻOWANA KADRA

PKO Bank Polski SA należy do najbardziej pożądaných pracodawców, zarówno wśród studentów, jak i specjalistów oraz menedżerów.

STABILNA BAZA FINANSOWANIA

PKO Bank Polski SA posiada bezpieczną i stabilną strukturę finansowania opartą na depozytach klientów, w większości detalicznych.

Wysoka ocena wiarygodności finansowej Banku oraz posiadane kompetencje w zakresie emisji na rynku długu umożliwiają dostęp do finansowania na polskim i międzynarodowym rynku, co zapewnia dywersyfikację źródeł finansowania działalności.

1.3 GRUPA KAPITAŁOWA PKO BANKU POLSKIEGO SA – RYS HISTORYCZNY

Grupa PKO Banku Polskiego SA umacnia swoją pozycję lidera polskiej bankowości, oferując usługi klientom detalicznym i instytucjonalnym już od 98 lat.

1919-1938	<ol style="list-style-type: none">1. Dekretem podpisanym przez Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego, premiera Ignacego Paderewskiego i założyciela oraz pierwszego prezesa Huberta Lindego dnia 8 lutego 1919 roku została powołana Poczтовая Kasa Oszczędności.2. Poczтовая Kasa Oszczędności zyskała osobowość prawną jako instytucja państwowa, działająca pod kontrolą i z gwarancją państwa.3. W Poznaniu powstał pierwszy terenowy oddział Pocztovej Kasy Oszczędności.4. Poczтовая Kasa Oszczędności zaczęła uruchamiać Szkolne Kasy Oszczędności.5. Z inicjatywy Pocztovej Kasy Oszczędności Ministerstwo Skarbu podjęło decyzję o założeniu Banku Polska Kasa Opieki (dzisiaj Pekao SA) w formie spółki akcyjnej, aby ułatwić Polonii przekaz dewiz do kraju.6. Poczтовая Kasa Oszczędności mocno przyczyniła się do rozwoju obrotu bezgotówkowego - co drugi większy zakład przemysłowy i każde duże przedsiębiorstwo miało konto czekowe w Pocztovej Kasie Oszczędności, a obrót czekowy w Polsce był półtora raza większy niż gotówkowy.
1939-1945	<p>Lata wojny były okresem ogromnych strat i przestoju w działalności Pocztovej Kasy Oszczędności.</p>
1946-1990	<ol style="list-style-type: none">1. Poczтовая Kasa Oszczędności została przekształcona w Powszechną Kasę Oszczędności.2. Ustawa o prawie bankowym wprowadziła uprzywilejowanie wkładów oszczędnościowych przechowywanych w Powszechnej Kasie Oszczędności, zostały one objęte gwarancją państwa.3. Powszechna Kasa Oszczędności wprowadziła nowoczesny produkt: rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy.4. W latach 1975-1987 Powszechna Kasa Oszczędności była włączona w struktury NBP z zachowaniem tożsamości Banku.
1991-2001	<ol style="list-style-type: none">1. Uruchomiono pierwszy informacyjny portal internetowy Banku oraz pierwszy oddział internetowy e-PKO.2. Rozpoczęła działalność spółka PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA (PKO TFI).3. Została utworzona spółka PKO BP BANKOWY PTE SA.4. Została utworzona spółka Bankowy Fundusz Leasingowy SA (obecnie PKO Leasing SA), świadcząca usługi leasingu operacyjnego i finansowego aktywów trwałych i nieruchomości.5. PKO BP jako jeden z założycieli utworzył spółkę Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService SA (obecnie CEUP eService Sp. z o.o.).6. W 2000 roku Bank został przekształcony w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą PKO Bank Polski Spółka Akcyjna.
2002-2009	<ol style="list-style-type: none">1. Bank przejął Inteligo Financial Services SA, spółkę świadczącą usługi utrzymania i rozwoju systemów teleinformatycznych obsługujących systemy bankowe, w tym także elektronicznego dostępu do rachunków bankowych (konto Inteligo).2. Bank nabył 66,65% akcji KREDOBANK SA. Spółka jest zarejestrowana i działa na Ukrainie. Aktualnie Bank posiada 99,6293% udziału w kapitale zakładowym spółki.3. W 2004 roku miał miejsce debiut giełdowy PKO Banku Polskiego SA - na koniec pierwszego dnia notowań akcje osiągnęły cenę 24,50 PLN wobec ceny emisyjnej ustalonej na kwotę 20,50 PLN.4. Rozpoczęła działalność spółka PKO BP Faktoring SA (obecnie PKO Faktoring SA).5. Nastąpiło podwyższenie kapitału zakładowego Banku z 1 000 mln PLN do 1 250 mln PLN (2009 rok).
2010-2015	<ol style="list-style-type: none">1. Strategia na lata 2013-2015 "PKO Bank Polski. Codziennie najlepszy" umocniła pozycję Grupy Kapitałowej Banku jako lidera w kluczowych segmentach rynku.2. Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA wyemitowała 5-letnie euroobligacje o wartości 800 mln EUR oraz obligacje na rynek amerykański w wysokości 1,0 mld USD, które stały się papierami benchmarkowymi dla podmiotów polskich, a także emitentów z Europy Środkowo-Wschodniej.3. W 2013 roku PKO Bank Polski SA wyznaczył nowy standard płatności mobilnych - IKO - innowacyjne rozwiązanie na rynku płatności mobilnych, przekształcone w 2015 roku w system płatności BLIK, który stał się standardem na rynku polskim.4. PKO Bank Polski SA podpisał umowę dotyczącą 20-letniego aliansu strategicznego na rynku płatności elektronicznych z EVO Payments International Acquisition GmbH, jednocześnie sprzedając znaczącą część udziałów w spółce CEUP eService Sp. z o.o.

5. Utworzony został PKO Bank Hipoteczny SA, którego działalność obejmuje emisję długoterminowych listów zastawnych oraz udzielanie długoterminowych kredytów hipotecznych dla klientów detalicznych.
6. PKO Bank Polski SA nabył akcje spółek z Grupy Nordea, w tym akcje Nordea Bank Polska SA, a także portfel wierzycielności wobec klientów korporacyjnych. W październiku 2014 roku nastąpiła fuzja prawna banków.
7. Została utworzona spółka PKO Towarzystwo Ubezpieczeń SA, świadcząca usługi ubezpieczeń majątkowych dla klientów indywidualnych PKO Banku Polskiego SA.
8. Nastąpiła ekspansja na rynki zagraniczne poprzez utworzenie pierwszego oddziału Banku za granicą (w Republice Federalnej Niemiec we Frankfurcie nad Menem).

2016

1. Została zatwierdzona strategia na lata 2016-2020 "Wspieramy rozwój Polski i Polaków", której założenia mają na celu dalsze umocnienie pozycji Grupy Kapitałowej Banku jako lidera w kluczowych segmentach rynku, zwiększenie innowacyjności i dopasowanie do potrzeb klienta.
2. PKO Leasing SA wchodzący w skład Grupy Kapitałowej Banku zakończył z sukcesem transakcję zakupu Raiffeisen-Leasing Polska SA, stając się dzięki temu głównym leasingodawcą w kraju.
3. PKO Bank Hipoteczny SA przeprowadził emisję hipotecznych listów zastawnych z najwyższym możliwym do osiągnięcia przez polskie papiery wartościowe ratingiem Aa3 agencji Moody's.
4. Bank rozpoczął współpracę z Poczta Polska SA w zakresie obsługi kart płatniczych.

2017

1. PKO Bank Polski SA jest najcenniejszą polską spółką notowaną na GPW. Wartość akcji Banku osiągnęła 55 mld PLN, a cena akcji w ciągu roku wzrosła o ponad 57%.
2. Grupa Kapitałowa Banku przejęła KBC TFI SA i planuje połączenie nowej spółki z PKO TFI SA, co dodatkowo przyspieszy dotychczasowy, dynamiczny rozwój PKO TFI SA, które już teraz jest liderem segmentu funduszy detalicznych.
3. PKO Bank Polski SA kontynuował rozwój zagraniczny i utworzył drugi oddział za granicą - oddział korporacyjny w Pradze.
4. Grupa Kapitałowa Banku powiększyła się o spółkę ZenCard Sp. z o.o., prowadzącą działalność usługową w zakresie technologii informatycznych i komputerowych.

1.4 NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA 2017 ROKU

Rozwój działalności biznesowej Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w 2017 roku oraz osiągnięte wyniki finansowe potwierdziły pozycję lidera polskiej bankowości. Wartość rynkowa PKO Banku Polskiego SA przekroczyła 55 mld PLN na koniec 2017 roku, co oznacza, że Bank jest najcenniejszą krajową spółką notowaną na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA realizuje strategię „Wspieramy rozwój Polski i Polaków”, która jest odpowiedzią na zmieniające się otoczenie rynkowe i potrzebę dostosowania się do nowych wyzwań stojących przed sektorem bankowym i polską gospodarką. Kierunek transformacji modelu biznesowego Banku pozostaje ściśle powiązany z dynamicznie postępującą cyfryzacją życia społecznego oraz strategią rozwoju gospodarczego Polski.

GRUPA KAPITAŁOWA BANKU SYSTEMATYCZNIE ROZWIJA ELEKTRONICZNE KANAŁY BANKOWOŚCI I INNOWACYJNOŚĆ ODDZIAŁÓW

Sektor finansowy jest jednym z najbardziej zaawansowanych technologicznie, a Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA od lat wyznacza w tym zakresie trendy.

- PKO Bank Polski SA utrzymuje pozycję lidera bankowości mobilnej w Polsce. Liczba aktywacji aplikacji IKO przekroczyła w 2017 roku 2 mln, co oznacza prawie 2-krotny wzrost w skali roku. Aplikacja IKO zajmuje pierwsze miejsce wśród aplikacji bankowości mobilnej w trzech największych sklepach z aplikacjami: Google Play, App Store i Windows Phone Store oraz od ponad 2 lat liczba gwiazdek dla IKO nie spada poniżej 4,5 na 5 możliwych. W marcu 2017 roku IKO zwyciężyło w rankingu aplikacji mobilnych 100 największych banków na świecie prestiżowego brytyjskiego miesięcznika Retail Banker International – okazało się najlepiej ocenianą przez użytkowników aplikacją mobilną.
- PKO Bank Polski stale doskonali funkcjonalność bankowości elektronicznej. W 2017 roku klienci Banku uzyskali możliwość złożenia poprzez bankowość elektroniczną iPKO wniosku o sporządzenie przez Urząd Skarbowy wstępnego zeznania podatkowego za 2016 rok w formie PIT-37 i złożenie go w imieniu podatnika. Klienci chętnie korzystali z udostępnionych w serwisach transakcyjnych rozwiązań z zakresu e-administracji – liczba Profili Zaufanych założonych przez klientów w iPKO i Inteligo przekroczyła 200 tys., złożono również niemal 180 tys. wniosków o świadczenie z programu Rodzina 500+. Nowe rozwiązania Bank wprowadził także w zakresie płatności

- w sieci - szybsze, wygodniejsze i bezpieczniejsze zakupy przez Internet zapewnia nowa funkcjonalność „Płacę z iPKO”, umożliwiająca wskazanie karty kredytowej jako źródła pokrycia wydatków.
- Ważną innowacją wprowadzoną przez PKO Bank Polski SA we współpracy z Krajową Izbą Rozliczeniową SA (KIR) i Polskim Standardem Płatności Sp. z o.o. (PSP) jest nowy rodzaj płatności w urzędach i e-urzędach - przelewem inicjowanym za pomocą kodu BLIK z aplikacji IKO. Dzięki niemu możliwe jest przyjmowanie płatności w każdym okienku urzędu, bezpośrednio w komputerze urzędnika, który korzysta ze specjalnej aplikacji udostępnianej przez KIR.
 - Bank wprowadził do swoich oddziałów pierwsze stanowiska samoobsługowe. Z kas samoobsługowych mogą skorzystać wszyscy klienci indywidualni i firmowi posiadający karty do rachunku bankowego. Do dyspozycji klientów udostępniono pierwsze stanowiska samoobsługowe: dwa w Warszawie i dwa w Jeleniej Górze. Urządzenia zostały wyposażone w ekrany dotykowe oraz dodatkowe oprogramowanie, które pozwala na realizację bardziej skomplikowanych transakcji niż sama wpłata i wypłata gotówki.
 - Po raz pierwszy w Polsce w oddziałach bankowych prowadzono testy długopisu cyfrowego, dzięki któremu podpisany przez klienta formularz trafia w czasie rzeczywistym do systemów bankowych. PKO Bank Polski SA wraz ze startupem IC Solutions rozpoczął pilotaż IC Pen. Szybszy czas obsługi, redukcja zużywanego papieru i automatyczna cyfrowa archiwizacja – to tylko niektóre z korzyści tego innowacyjnego rozwiązania.
 - Bank wprowadził usługę PKO Masowe Wypłaty umożliwiającą wypłatę świadczeń w formie gotówki. Dotychczas transakcje takie możliwe były jedynie w oddziale Banku lub agencji. Funkcję taką zyskało 3 tysiące bankomatów własnych Banku. PKO Masowe Wypłaty jest usługą skierowaną do firm bądź instytucji, dokonujących wielu jednorazowych wypłat gotówkowych i zdecydowanych na outsourcing tego procesu poza sieć swoich placówek. Usługa oferowana jest również klientom, którzy dokonują powtarzalnych wypłat na rzecz beneficjentów nieposiadających rachunku bankowego lub którzy preferują otrzymywanie gotówki.
 - Platforma lojalnościowa ZenCard została zintegrowana z systemami spółki CEUP eService Sp. z o.o., agenta rozliczeniowego powiązanego kapitałowo z Bankiem, co dało możliwość oferowania usługi dodanej sieciom handlowym. Pierwszym wspólnym projektem ZenCard Sp. z o.o. i CEUP eService Sp. z o.o. była kampania promocyjna dla klientów sieci MAKRO płacących kartą Visa.

GRUPA KAPITAŁOWA BANKU DZIĘKI BOGATEJ OFERCIE ORAZ PROFESJONALNEJ OBSŁUDZE JEST WIODĄCYM PARTNEREM POLSKIEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI.

Grupa Kapitałowa Banku oferuje kompleksowe rozwiązania odpowiadając na indywidualne potrzeby firm, uwzględniając ich wielkość, branżę oraz aktualny etap rozwoju. Zapewnia klientom profesjonalne narzędzia, które ułatwiają prowadzenie działalności biznesowej. Analizuje oczekiwania klienta i dostosowuje bieżącą ofertę produktów tak, aby jak najlepiej sprostać rosnącej konkurencji oraz zaspokoić zarówno kredytowe, jak i pozakredytowe potrzeby. W ramach działań podejmowanych w 2017 roku:

- Bank utworzył automatyczne połączenie z rejestrem Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) prowadzonym przez Ministerstwo Rozwoju. Dzięki pobieraniu danych bezpośrednio z CEIDG zakładanie rachunku firmowego zostało uproszczone i przyspieszone.
- PKO Bank Polski SA i Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA (PGNiG) podpisały umowę o strategicznej współpracy w obszarze bankowości transakcyjnej. Zawarta umowa umożliwia bezprowilijne regulowanie rachunków przez odbiorców detalicznych PGNiG w prawie 1,2 tys. oddziałach i 0,8 tys. agencjach PKO Banku Polskiego SA na terenie całego kraju.
- PKN ORLEN SA i PKO Bank Polski SA podpisały umowę na prowadzenie systemu *cash pool*, którego nadrzędnym celem jest centralizacja płynności finansowej w międzynarodowej Grupie Kapitałowej ORLEN. Bank zapewni w pierwszym kroku centralizację środków spółek z Polski, Niemiec, Czech, Litwy, Łotwy, Estonii i Szwecji. System *cash pool* będzie obejmował bieżącą konsolidację dodatnich i ujemnych sald w głównych walutach wykorzystywanych przez Grupę. Podpisując tak ważną umowę Bank umocnił pozycję lidera w zakresie usług bankowych dla dużych grup kapitałowych.
- Rozpoczął działalność oddział PKO Banku Polskiego SA w Republice Czeskiej (z siedzibą w Pradze), poprzez który PKO Bank Polski SA chce być bankiem pierwszego wyboru dla polskich spółek działających na rynku czeskim oraz bramą dla czeskich spółek wchodzących na rynek polski. Oddział w Pradze jest drugim, po oddziale PKO Banku Polskiego SA w Republice Federalnej Niemiec (z siedzibą we Frankfurcie nad Menem), oddziałem Banku za granicą.
- Na rynek trafił wspólny produkt PKO Banku Polskiego SA i Korporacji Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych (KUKE) „Polisa na Świat”, dostępny w placówkach Banku w całej Polsce. Dzięki strategicznej współpracy PKO Banku Polskiego SA i KUKE (Grupa PFR), Bank realizuje wsparcie polskich firm w ekspansji zagranicznej.

- We wrześniu 2017 roku Bank podpisał umowę na obsługę budżetu województwa pomorskiego. To ósme z szesnastu obsługiwane przez Bank województwo obok kujawsko-pomorskiego, lubelskiego, mazowieckiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego. Bank potwierdził dzięki temu pozycję niekwestionowanego lidera w sektorze usług dla samorządów.
- Bank uruchomił Platformę Wsparcia Eksportu - kompleksowe narzędzie analityczne z aktualnymi danymi gospodarczymi i analizami, które ułatwia nawiązywanie przedsiębiorcom relacji handlowych na zagranicznych rynkach oraz edukuje i wspiera w zakresie właściwego doboru instrumentów finansowych przydatnych w handlu międzynarodowym, które znajdują się w ofercie Grupy Kapitałowej Banku.

WZROST SKALI DZIAŁANIA GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA DZIĘKI SELEKTYWNEMU PODEJŚCIU DO AKWIZYCJI

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA efektywnie łączyła dynamiczny wzrost organiczny z selektywnymi akwizycjami, przeprowadzanymi na atrakcyjnych dla grupy i akcjonariuszy warunkach.

- W IV kwartale 2017 roku Grupa Kapitałowa Banku nabyła 100% akcji w KBC TFI SA, dzięki czemu na koniec 2017 roku umocniła swoją pozycję w segmencie funduszy detalicznych, z udziałem w rynku na poziomie 17,2%. Zgodnie z planami towarzystwa funduszy inwestycyjnych działające w ramach Grupy Kapitałowej Banku zostaną połączone w pierwszej połowie 2018 roku. Dzięki planowanemu połączeniu PKO TFI SA i KBC TFI SA klienci zyskają dostęp do bardziej kompleksowej oferty lokowania swoich oszczędności. Oba towarzystwa na koniec 2017 roku zarządzały aktywami o wartości ponad 29 mld PLN.
- W I kwartale 2017 roku Grupa Kapitałowa Banku nabyła 100% udziałów spółki ZenCard Sp. z o.o., prowadzącej działalność usługową w zakresie technologii informatycznych i komputerowych. Spółka zbudowała platformę do tworzenia programów rabatowo-loyalnościowych, umożliwiającą jednocześnie wirtualizację kart lojalnościowych. Platforma jest zintegrowana z terminalem płatniczym i pozwala na rezygnację z wielu oddzielnych kart lojalnościowych, czy oddzielnych aplikacji instalowanych na telefonie, na rzecz jednej karty płatniczej klienta, będącej jednocześnie wirtualną kartą lojalnościową każdego ze sprzedawców. Partnerem strategicznym spółki jest CEUP eService Sp. z o.o. - jeden z największych agentów rozliczeniowych w Polsce.

Działania podejmowane przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego SA w 2017 roku pozwoliły na osiągnięcie wysokich wyników finansowych oraz umocnienie pozycji wśród największych instytucji finansowych w Polsce.

Tabela 1. Podstawowe dane finansowe Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA (w mln PLN)

	2017	2016	Zmiana
Zysk netto	3 104	2 874	8,0% (r/r)
Wynik z tytułu odsetek	8 606	7 755	11,0% (r/r)
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 969	2 693	10,2% (r/r)
Wynik na działalności biznesowej*	12 563	11 790	6,6% (r/r)
Koszty administracyjne	-5 784	-5 590	3,5% (r/r)
Podatek od niektórych instytucji finansowych	-932	-829	12,4% (r/r)
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	-1 620	-1 623	-0,2% (r/r)
Suma bilansowa	296 912	285 573	4,0% (r/r)
Kapitały własne	36 256	32 569	11,3% (r/r)
ROA netto	1,1%	1,1%	0,0 p.p.
ROE netto	9,0%	9,1%	-0,1 p.p.
C/I (wskaźnik kosztów do dochodów)**	46,0%	47,4%	-1,4 p.p.
Marża odsetkowa	3,3%	3,2%	0,1 p.p.
Udział kredytów z rozpoznaną utratą wartości	5,5%	5,9%	-0,4 p.p.
Koszt ryzyka	-0,71%	-0,75%	0,04 p.p.
Łączny współczynnik kapitałowy	17,37%	15,81%	1,56 p.p.
Współczynnik kapitału Tier 1	16,50%	14,51%	1,99 p.p.

* Wynik na działalności biznesowej rozumiany jako wynik z działalności operacyjnej bez uwzględnienia ogólnych kosztów administracyjnych, podatku od niektórych instytucji finansowych oraz wyniku z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw.

** Koszty administracyjne do wyniku na działalności biznesowej

Wypracowany w 2017 roku zysk netto Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA wyniósł 3 104 mln PLN, co oznacza wzrost o 8,0%, czyli o 230 mln PLN w relacji do wyniku roku poprzedniego. Osiągnięty poziom zysku netto był determinowany przez:

- poprawę wyniku na działalności biznesowej, który osiągnął poziom 12 563 mln PLN (+6,6% r/r), głównie w efekcie:
 - wzrostu wyniku odsetkowego o 11,0% r/r, zrealizowanego głównie dzięki wzrostowi przychodów odsetkowych,
 - wzrostu wyniku prowizyjnego o 10,2% r/r, m.in. z tytułu funduszy inwestycyjnych i działalności ubezpieczeniowej,
 - spadku wyniku pozostałego o 354 mln PLN, związanego głównie z rozliczeniem w czerwcu 2016 roku transakcji przejęcia spółki Visa Europe Limited przez spółkę Visa Inc. oraz transakcji sprzedaży w III kwartale 2016 roku składników majątku spółki Qualia Development Sp. z o.o. i jej spółek zależnych,
- wzrost poziomu podatku od niektórych instytucji finansowych (podatek bankowy) o 103 mln PLN r/r, związany ze wzrostem skali działania Grupy Kapitałowej Banku oraz niewspółmiernością obciążeń (podatek płatny od lutego 2016 roku),
- wzrost kosztów administracyjnych o 3,5% r/r, głównie świadczeń pracowniczych. Wskaźnik C/I na koniec 2017 roku wyniósł 46,0% w porównaniu do 47,4% na koniec 2016 roku,
- stabilny wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw, na poziomie 1 620 mln PLN oraz spadek kosztu ryzyka do poziomu 71 pb.

Poprawa wyników finansowych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA możliwa była dzięki strukturze bilansu, charakteryzującej się silną bazą depozytową oraz bezpiecznym poziomem kapitałów własnych. Wskaźnik kredytów do depozytów (zobowiązań wobec klientów) na koniec 2017 roku wyniósł 94,0% (wskaźnik kredytów do stabilnych źródeł finansowania¹ wyniósł 83,2%), co świadczy o bardzo dobrej kondycji płynnościowej Grupy Kapitałowej Banku.

W efekcie działań podejmowanych w 2017 roku Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA:

- zwiększyła sumę aktywów o ponad 11 mld PLN, w tym o ponad 5 mld PLN portfel należności od klientów,
- przekroczyła liczbę 7 mln szt. rachunków bieżących osób fizycznych, umacniając pozycję lidera w tej kategorii,
- zwiększyła liczbę klientów o blisko 300 tys., głównie w segmencie ludności oraz liczbę klientów korzystających z bankowości mobilnej IKO, których na koniec 2017 roku było już ponad 2 mln,
- zachowała wysoki udział w rynku kredytów i depozytów na poziomie odpowiednio 17,7% i 17,9%,
- zajmowała pierwszą pozycję na rynku sprzedaży kredytów mieszkaniowych dla osób prywatnych² posiadając blisko 30% udział,
- była największym pożyczkodawcą dla małych i średnich przedsiębiorstw kredytów z gwarancjami *de minimis* z 20,5% udziałem w rynku³,
- poprawiła istotnie jakość portfela kredytowego, mierzoną wskaźnikami kredytów z rozpoznaną utratą wartości oraz obniżyła koszt ryzyka,
- rozszerzyła ofertę produktów ubezpieczeniowo-inwestycyjnych i majątkowych ubezpieczeń dla klientów, m.in. dzięki wprowadzeniu do oferty ubezpieczeń niepowiązanych z produktami bankowymi, dostępnymi w kanałach mobilnych iPKO i IKO,
- umocniła pozycję kapitałową dzięki podwyższeniu funduszy własnych z tytułu akumulacji zysku wpracowanego w 2016 roku, co przełożyło się na wzrost łącznego współczynnika kapitałowego o 1,56 p.p. w stosunku do końca 2016 roku do poziomu 17,37%.

1.5 KIERUNKI ROZWOJU GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA

Misja
Strategia PKO Banku Polskiego SA na lata 2016 – 2020
Cele strategiczne
Realizacja Strategii

Kierunki rozwoju PKO Banku Polskiego SA wyznacza Strategia na lata 2016-2020 „Wspieramy rozwój Polski i Polaków” (Strategia), zatwierdzona przez Radę Nadzorczą 3 listopada 2016 roku.

KIM JESTEŚMY – NASZA MISJA

Bank Polski

„WSPIERAMY ROZWÓJ POLSKI I POLAKÓW”

Od 100 lat codziennie dostarczamy naszym klientom rozwiązania finansowe, dlatego rozumiemy potrzeby Polaków i polskich firm.

Konsekwentnie zmieniamy się, inwestujemy w rozwój i odpowiedzialnie wdrażamy nowoczesne technologie, aby umożliwić naszym klientom wygodne zarządzanie finansami w każdym miejscu i czasie. Jesteśmy dumni z naszej historii i polskich korzeni.

Chcemy nadal mieć pozytywny wpływ na Polskę – ludzi, firmy, kulturę i środowisko. Jako jeden z największych banków w Europie Środkowej i Wschodniej odpowiedzialnie dbamy o interesy akcjonariuszy, klientów, pracowników i społeczności lokalnych.

¹ Stabilne źródła finansowania obejmują zobowiązania wobec klientów oraz finansowanie zewnętrzne w postaci: zobowiązań podporządkowanych, własnej emisji papierów dłużnych i kredytów otrzymanych od instytucji finansowych.

² Dane Związku Banków Polskich.

³ Zgodnie z danymi przekazanymi przez Centrum Poręczeń i Gwarancji Banku Gospodarstwa Krajowego z 31 grudnia 2017 roku.

STRATEGIA PKO BANKU POLSKIEGO SA NA LATA 2016 – 2020

Strategia jest odpowiedzią na zmieniające się otoczenie rynkowe i potrzebę dostosowania się organizacji do nowych wyzwań stojących przed sektorem bankowym i polską gospodarką. Kierunek transformacji modelu biznesowego Banku pozostanie ściśle powiązany z dynamicznie postępującą cyfryzacją życia społecznego oraz strategią rozwoju gospodarczego Polski.

Strategia na lata 2016-2020 opiera się na solidnych fundamentach wypracowanych w latach poprzednich. Dzięki realizacji strategii „Lider” i „Codziennie Najlepszy” PKO Bank Polski SA umocnił pozycję niekwestionowanego lidera rynku bankowego w Polsce, systematycznie rozwijał zakres i jakość usług bankowości elektronicznej oraz mobilnej - IKO, doskonalił procesy i sprawność organizacyjną oraz budował kompetencje umożliwiające wykorzystanie dźwigni wzrostu przez akwizycje.

CELE STRATEGICZNE

W perspektywie 2020 roku PKO Bank Polski SA zamierza:

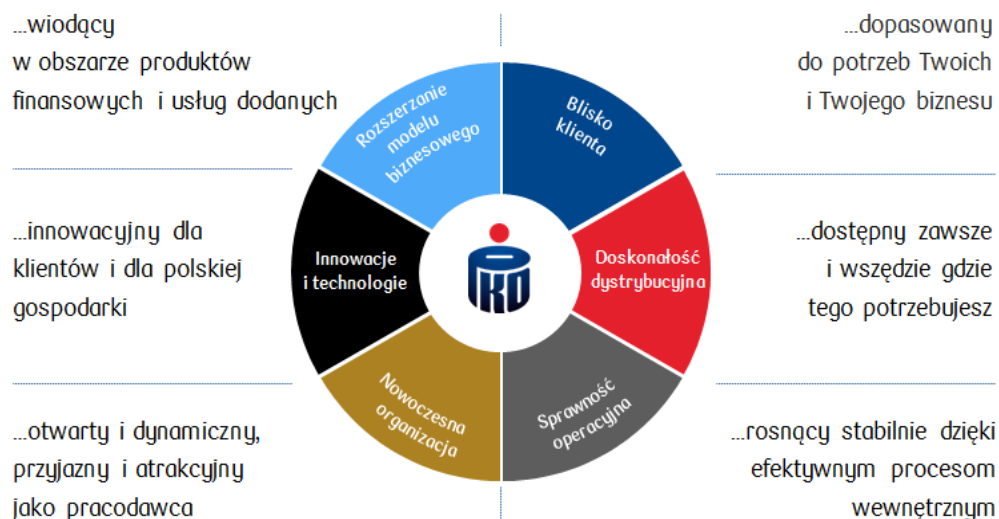
- osiągnąć rentowność kapitału własnego (ROE) powyżej 10%,
- obniżyć wskaźnik kosztów do dochodów (C/I) do poziomu poniżej 45%,
- utrzymać koszty ryzyka w przedziale 75-85 p.b.,
- efektywnie i racjonalnie zarządzać adekwatnością kapitałową, tak by poziomy wskaźników TCR i CET1 kształtowały się powyżej wymogów regulacyjnych i nadzorczych oraz jednocześnie umożliwiały wypłatę dywidendy.

Zajmując pozycję niekwestionowanego lidera rynku bankowego w Polsce oraz utrzymując pozycję lidera we wszystkich kluczowych segmentach rynku, Bank adresuje wyzwania do 2020 roku w głównych celach strategicznych:

- wspieranie rozwoju polskiej przedsiębiorczości szczególnie w segmencie małych i średnich przedsiębiorstw,
- satysfakcja klienta,
- wzrost liczby klientów korzystających z rozwiązań cyfrowych,
- proste i sprawne procesy – „szybciej i bez papieru”,
- najlepszy pracodawca,
- innowacyjność i nowe źródła przychodów,
- lider współpracy w obszarze cyberbezpieczeństwa.

REALIZACJA STRATEGII

Dzięki realizacji Strategii PKO Bank Polski SA w 2020 roku będzie:

Realizację Strategii wspiera sześć dźwigni zrównoważonego rozwoju:

1. BLISKO KLIENTA

PKO Bank Polski SA będzie koncentrował się na wspieraniu rozwoju polskiej przedsiębiorczości, szczególnie w segmencie małych i średnich przedsiębiorstw, a także satysfakcji klienta rozumianej jako budowanie trwałych relacji w kontakcie z Bankiem. Będzie temu służyć prosta i transparentna oferta, wysokiej klasy doradztwo, elastyczne rozwiązania cenowe, intuicyjne i szybkie procesy sprzedażowe oraz zmniejszenie liczby dokumentów papierowych.

2. DOSKONAŁOŚĆ DYSTRYBUCYJNA

W oparciu o zdiagnozowane potrzeby klientów rozwijane będą kanały dystrybucji tworząc holistyczny model omnikanalowego systemu obsługi. Bank będzie dążył do zapewnienia spójnych doświadczeń klientów we wszystkich kanałach kontaktu. Zamierzenia te będą realizowane poprzez kontynuację procesu modernizacji i unowocześniania sieci oddziałów, które odgrywają kluczową rolę w budowaniu relacji z klientami oraz pozycji na rynku, a także dalszy rozwój zdalnych kanałów kontaktu oraz wzrost liczby i aktywności klientów korzystających z rozwiązań cyfrowych.

3. SPRAWNOŚĆ OPERACYJNA

Strategia zakłada dalsze doskonalenie procesów wewnętrznych. Szybkości i sprawności w podejmowaniu decyzji sprzyjać będzie wysokiej jakości analityka danych, automatyzacja i dematerializacja procesów, innowacyjne metody identyfikacji i autoryzacji oraz przeciwdziałanie biurokracji.

4. NOWOCZESNA ORGANIZACJA

Kluczem do osiągnięcia celów strategicznych będzie dobrze zmotywowany i zaangażowany zespół. Strategia kładzie duży nacisk na kreowanie przyjaznego, wspierającego i otwartego środowiska pracy. Służyć temu będzie angażujące przywództwo, nowoczesne zarządzanie wiedzą i promowanie rozwiązań ułatwiających współpracę w ramach organizacji.

5. INNOWACJE I TECHNOLOGIE

PKO Bank Polski SA będzie konsekwentnie inwestował w innowacyjne rozwiązania aktywnie angażując się w kreowanie nowych standardów w skali rynku, innowacyjnych narzędzi dla klientów i organizacji oraz wzmocnienie roli instytucji zaufania publicznego i przeciwdziałanie cyberzagrożeniom. Bank będzie wspierał rozwój polskich innowatorów w segmencie przedsiębiorstw (mikro, małych i średnich oraz korporacyjnych), a także angażował się w perspektywiczne projekty oraz dziedziny i branże przyszłości.

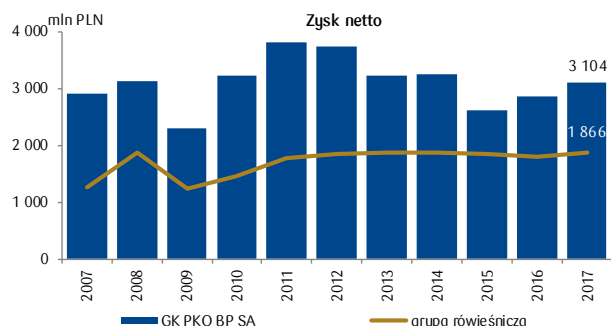
6. ROZSZERZANIE MODELU BIZNESOWEGO

Realizacji tej dźwigni strategicznej służyć będzie aktywne monitorowanie krajowego rynku pod kątem potencjalnych przejęć, rozszerzanie dostępności oferty spółek z Grupy Kapitałowej Banku, rozwój zagraniczny wspierający ekspansję klientów, alianse z partnerami strategicznymi, m.in. poprzez platformy lojalnościowe oraz współpraca z instytucjami publicznymi w ramach rozwiązań e-Państwa. Dążąc do pozycji lidera rozwiązań technologicznych Bank zakłada także inwestowanie w wybrane spółki z sektora nowych technologii.

Bank będzie nadal łączył troskę o wzrost wartości dla akcjonariuszy z zaangażowaniem społecznym i stawiał na zrównoważony rozwój. W codziennej pracy będzie integrował cele biznesowe z działaniami na rzecz wszystkich grup interesariuszy, przy jednoczesnym zaangażowaniu w inicjatywy społeczne. Kluczowym fundamentem budowania dialogu z klientami, pracownikami, akcjonariuszami i otoczeniem społecznym będą wartości Banku oraz transparentna komunikacja.

1.6 GRUPA KAPITAŁOWA PKO BANKU POLSKIEGO SA NA TLE GRUPY RÓWIEŚNICZEJ⁴

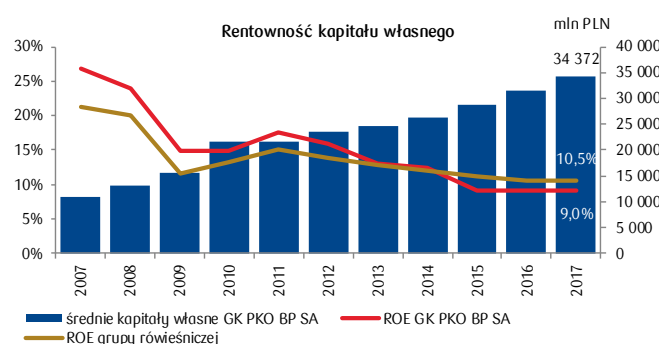
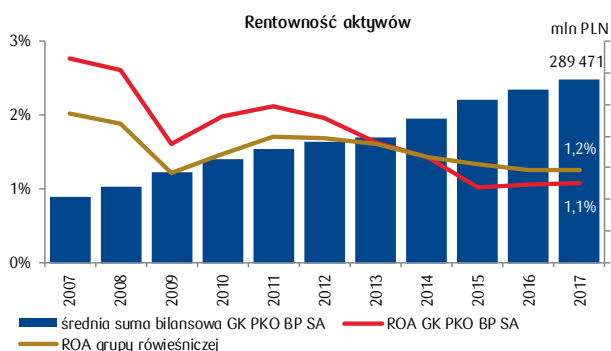
SILNY WZROST ZYSKU NETTO GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA NA TLE BANKOWYCH GRUP KAPITAŁOWYCH WCHODZĄCYCH W SKŁAD GRUPY RÓWIEŚNICZEJ

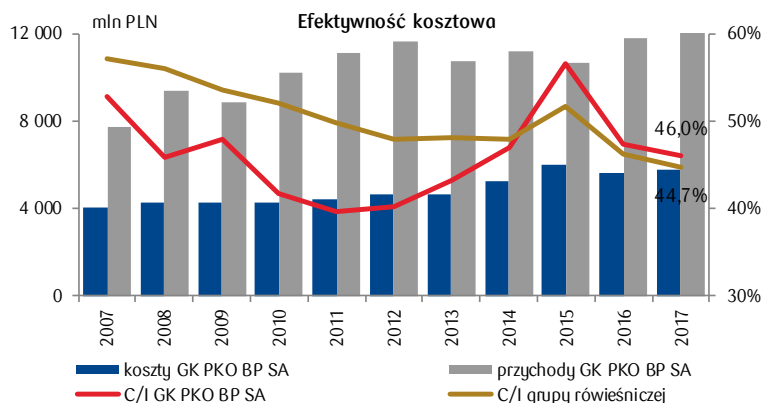
Mimo wysokich jednorazowych przychodów zrealizowanych w 2016 roku (transakcja VISA) i wzrostu obciążeń regulacyjnych w 2017 roku, Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA odnotowała wyraźny wzrost zysku netto r/r wobec istotnie słabszego wzrostu zysku netto grupy rówieśniczej (mimo jednorazowych znaczących zysków odnotowanych w grupie rówieśniczej w 2017 roku).

NIEZNACZNY WZROST RENTOWNOŚCI AKTYWÓW GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA NA TLE NIEZNACZNEGO SPADKU W GRUPIE RÓWIEŚNICZEJ

Na koniec 2017 roku rentowność aktywów (ROA) Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA nieznacznie wzrosła r/r wobec nieznacznego spadku w grupie rówieśniczej. W warunkach wysokich obciążeń regulacyjnych i nadzorczych, wpływających na poziom kapitału utrzymywanego przez banki, na koniec 2017 roku Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA odnotowała nieznaczny spadek rentowości kapitału własnego (ROE), wobec stabilizacji w grupie rówieśniczej, w której zrealizowano jednorazowe zyski.

POPRAWA EFEKTYWNOŚCI KOSZTOWEJ GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA ORAZ GRUPY RÓWIEŚNICZEJ, GŁÓWNIEM DZIĘKI POPRAWIE WYNIKU NA DZIAŁALNOŚCI BIZNESOWEJ

W 2017 roku znacząco poprawiła się efektywność kosztowa (C/I) Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA i grupy rówieśniczej (po wyłączeniu kosztów podatku bankowego), co było związane:

- ze wzrostem, w porównaniu do 2016 roku, wyniku na działalności biznesowej (głównie wyniku odsetkowego),
- dyscypliną kosztową utrzymywaną przez banki, mimo rosnących nakładów na cyfryzację i cyberbezpieczeństwo.

⁴ W skład grupy rówieśniczej wchodzi Grupa Kapitałowa: Pekao SA, BZ WBK SA, mBank SA, ING Bank Śląski SA. Dane do obliczeń wskaźników pochodzą ze skonsolidowanych raportów rocznych, kwartalnych oraz wstępnych informacji o wynikach za 2017 rok poszczególnych banków.

SILNIEJSZY WZROST ŁĄCZNEGO WSPÓŁCZYNNIKA KAPITAŁOWEGO GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA NA TLE SŁABSZEGO WZROSTU W GRUPIE RÓWIEŚNICZEJ

W 2017 roku wzrósł poziom współczynników kapitałowych największych bankowych grup kapitałowych w Polsce, w tym Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. Sprzyjały temu działania podejmowane przez banki, w tym przede wszystkim akumulacja kapitału.

1.7 POZYCJA RYNKOWA GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA posiada wiodące udziały w polskim rynku bankowym kredytów i depozytów, w polskim rynku leasingowym oraz polskim rynku detalicznych funduszy inwestycyjnych.

W poszczególnych sektorach rynku usług finansowych spółki Grupy Kapitałowej Banku zajmują wiodące i czołowe miejsca.

Warto podkreślić wysoki udział Domu Maklerskiego PKO Banku Polskiego SA w obrotach na rynku wtórnym akcji, który wyniósł 14,7%, co uplasowało Dom Maklerski na I miejscu w rankingu biur maklerskich.

Tabela 2. Udziały rynkowe

	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013	Zmiana 2017/2016
Kredyty dla:*	17,7%	17,8%	17,9%	17,9%	16,1%	-0,1 p.p.
osób prywatnych, w tym:	23,0%	22,8%	22,9%	22,9%	19,1%	0,2 p.p.
mieszkaniowe	26,1%	25,7%	25,5%	25,8%	20,6%	0,4 p.p.
złotowe	28,6%	28,6%	28,7%	29,6%	28,4%	0 p.p.
walutowe	21,2%	21,4%	21,5%	21,5%	12,8%	-0,2 p.p.
konsumpcyjne i pozostałe	15,9%	15,8%	16,1%	15,6%	15,4%	0,1 p.p.
podmiotów instytucjonalnych	12,8%	12,9%	13,0%	13,1%	13,1%	-0,1 p.p.
Depozyty dla:	17,9%	17,3%	17,9%	17,3%	16,3%	0,6 p.p.
osób prywatnych	20,4%	20,7%	20,7%	21,7%	21,7%	-0,3 p.p.
podmiotów instytucjonalnych	14,5%	12,4%	14,0%	11,5%	9,4%	2,1 p.p.
Leasing**	12,0%	7,5%	6,1%	6,4%	7,2%	4,5 p.p.
Aktywa TFI						
fundusze niededykowane	17,2%	14,4%	14,3%	13,9%	13,4%	2,8 p.p.
Nieskarbowe papiery dłużne (wartość zadłużenia)	29,3%	29,2%	28,8%	31,5%	20,1%	0,1 p.p.
Działalność maklerska						
obroty na rynku wtórnym	14,7%	9,4%	9,1%	10,5%	9,5%	5,3 p.p.

Źródło: NBP, GWP, Związek Polskiego Leasingu

* Dane wg systemu sprawozdawczości dla NBP - Webis. W III kwartale 2016 roku nastąpiła aktualizacja udziałów rynkowych, co jest rezultatem zmiany prezentacji danych rynkowych za okres od września 2014 roku do września 2016 roku. Pozycja wierzytelności od banków hipotecznych, która dotychczas była prezentowana w pozostałych należnościach zaliczanych do kredytów konsumpcyjnych, po zmianie jest ujmowana w kredytach mieszkaniowych dla gospodarstw domowych.

**Udział na 31.12.2016 r. uwzględnia 1 miesiąc sprzedaży Raiffeisen - Leasing Polska SA.

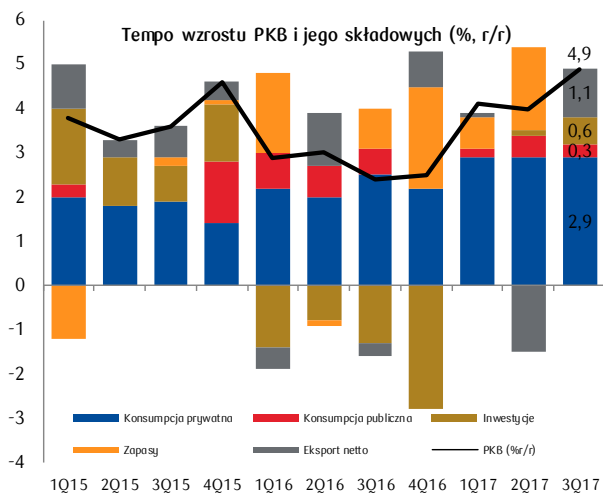
2. ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA DZIAŁALNOŚCI

Otoczenie makroekonomiczne
Sytuacja na rynku finansowym
Sytuacja polskiego sektora bankowego
Sytuacja polskiego sektora pozabankowego
Rynek ukraiński
Otoczenie regulacyjne
Tendencje w gospodarce polskiej i światowej w 2018 roku i ich wpływ na wyniki Grupy Kapitałowej

2.1 OTOCZENIE MAKROEKONOMICZNE

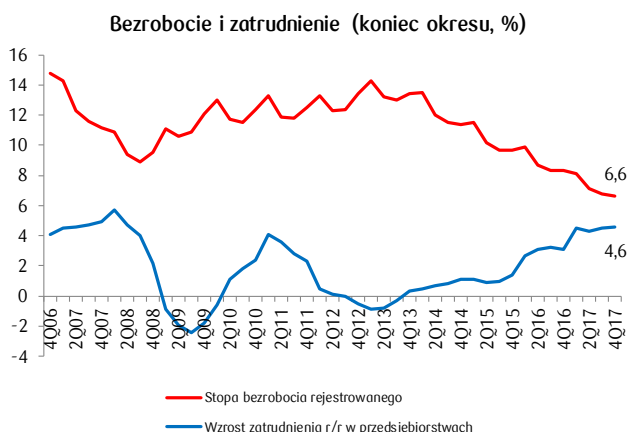
Czynniki makroekonomiczne kształtujące gospodarkę krajową w 2017 roku:

- WYRAŹNE PRZYŚPIESZENIE WZROSTU GOSPODARCZEGO**

Według wstępnych danych wzrost PKB w IV kwartale 2017 roku wyniósł ok. 5,1% r/r (vs. 4,9% r/r w III kwartale 2017 roku). W całym 2017 roku dynamika PKB wyniosła 4,6% była wyraźnie wyższa niż tempo wzrostu w 2016 roku (2,9%). Wiodącą rolę we wzroście PKB nadal odgrywała konsumpcja prywatna, stymulowana przez ożywienie na rynku pracy. Po głębokim spadku w 2016 roku, inwestycje wykazywały symptomy ożywienia i według wstępnych prognoz w IV kw. 2017 roku odnotowały wzrost o ok. 12% r/r. Strukturalna zmiana w eksporcie usług, w szczególności wzrost znaczenia sektora BPO (Business Process Outsourcing), przyczyniła się do utrzymania pozytywnego wkładu eksportu netto do wzrostu gospodarczego, nawet mimo zmniejszenia nadwyżki towarowej.

• **DALSZA POPRAWA SYTUACJI NA RYNKU PRACY**

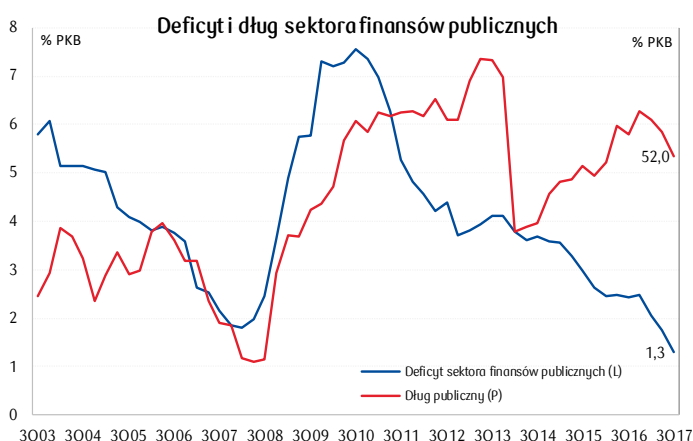
Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec grudnia 2017 roku obniżyła się do 6,6%. W trakcie roku trend spadku bezrobocia wyhamowywał, co prawdopodobnie wiąże się z coraz większym niedoborem efektywnej podaży pracy. Rekordowo niskie bezrobocie oraz rekordowo wysoka liczba wakatów stopniowo przekładają się na przyspieszenie wzrostu płac. W sektorze przedsiębiorstw w minionym roku wskaźnik ten wyniósł 5,7% wobec 4,1% w 2016 roku.

• **INFLACJA W GRANICY CELU NBP**

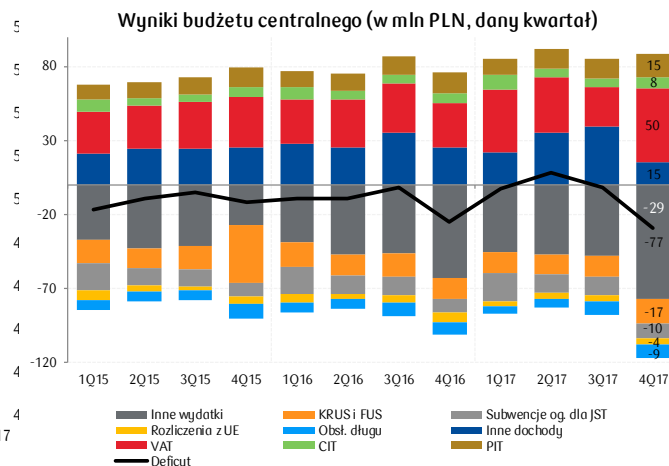
Wskaźnik inflacji CPI po wyraźnym wzroście na początku 2017 roku (do 2,2% r/r w lutym), w czerwcu obniżył się do poziomu 1,5% r/r i przez całe pierwsze półrocze utrzymywał się w granicach przedziału dopuszczalnych odchyśleń od celu inflacyjnego NBP. W drugiej połowie roku nastąpił wzrost inflacji, co było związane z rosnącymi cenami paliw oraz żywności. W grudniu 2017 roku wskaźnik CPI obniżył się do 2,1% r/r, co było efektem wysokiej bazy statystycznej. Inflacja bazowa rośnie, choć tempo wzrostu było dość umiarkowane i odzwierciedlało narastającą w gospodarce presję kosztową (płace, surowce i materiały). Odbicie dynamiki cen po utrzymującej się w poprzednich latach deflacji, spowodowało, że na rynek finansowy powróciły oczekiwania na podwyżki stóp procentowych NBP w kolejnych latach.

• **POPRAWA SYTUACJI FINANSÓW PUBLICZNYCH**

W 2017 roku deficyt budżetu państwa wyniósł 25,4 mld PLN wobec 59,3 mld PLN planowanych w ustawie budżetowej. Na dobry wynik budżetu złożyły się: cykliczny wzrost dochodów, poprawa ściągalskości podatków, zmiany/przesunięcia w harmonogramach płatności podatków, niska dynamika wydatków oraz rekordowa wypłata z zysku NBP. Deficyt całego sektora finansów publicznych (wg ESA) w III kw. 2017 roku obniżył się do 1,3% PKB z 1,7% PKB w II kw. 2017 roku, co stanowi najlepszy wynik w historii. W tym samym okresie dług publiczny (wg ESA) obniżył się do 52,0% PKB z 53,2% PKB w II kw. 2017 roku i 54,1% PKB na koniec 2016 roku.

Wyniki budżetu centralnego (w mln PLN, dany kwartał)

• **STABILIZACJA POLITYKI PIENIĘŻNEJ**

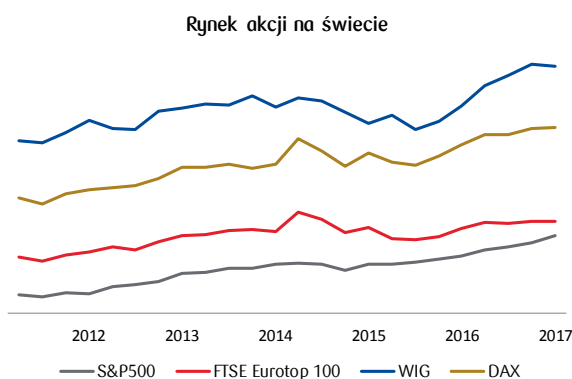
Stopy procentowe NBP:

- referencyjna – 1,50%
- redyskonta weksli – 1,75%
- lombardowa – 2,50%
- depozytowa – 0,50%

W 2017 roku Rada Polityki Pieniężnej nie zmieniła poziomu podstawowych stóp procentowych NBP, co przy jednoczesnym wyraźnym wzroście inflacji sprawiło, że realne stopy procentowe spadły do ujemnych poziomów. RPP wskazywała na brak zagrożenia wzrostem inflacji powyżej dopuszczalnego pasma odchyśleń od celu inflacyjnego, chęć stymulowania inwestycji oraz brak negatywnego przełożenia ujemnych realnych stóp procentowych na gospodarkę i kształtowanie się depozytów.

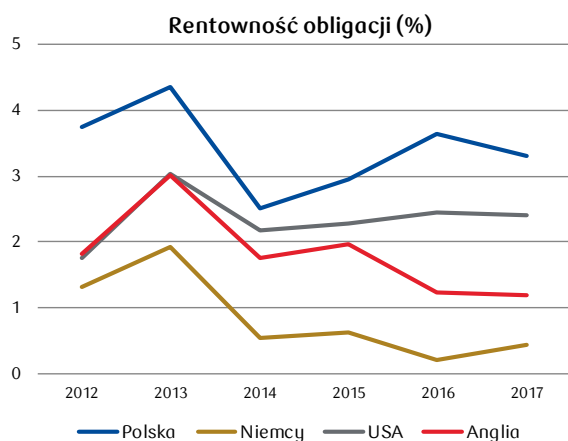
2.2 SYTUACJA NA RYNKU FINANSOWYM

RYNEK AKCJI

Rok 2017 okazał się bardzo zyskowy dla większości rynków akcji na świecie, w tym dla warszawskiej giełdy. Indeks WIG wzrósł o ponad 23%, kontynuując znakomitą passę zapoczątkowaną w połowie listopada poprzedniego roku. Szczególnie udane były pierwsze cztery miesiące roku, podczas gdy w kolejnych miesiącach trend wzrostowy znacznie osłabł. Dobra koniunktura była efektem czynników globalnych (dobra sytuacja na międzynarodowych rynkach finansowych) oraz lokalnych (znakomite dane z polskiej gospodarki i rosnące zyski spółek). Giełdy światowe rosły w efekcie solidnego wzrostu gospodarczego w niemal wszystkich krajach przy wstrzemięźliwej postawie większości banków centralnych (które sygnalizowały brak pośpiechu w zacieśnianiu polityki monetarnej). Presja inflacyjna pozostawała umiarkowana, co pozwoliło na utrzymywanie łagodnych warunków monetarnych, w szczególności niskich stóp procentowych. Tylko w nielicznych krajach doszło do podwyżek stóp procentowych, ale zmiany dokonywane były ostrożnie, zarówno co do skali, jak i tempa. Podobnie było w Polsce, gdzie Rada Polityki Pieniężnej tonowała spekulacje na temat podwyżek stóp procentowych. Szybki wzrost gospodarczy, przekładający się na zyski spółek, w połączeniu z łagodną polityką pieniężną pozwoliły na zbliżenie się indeksu WIG do historycznego rekordu.

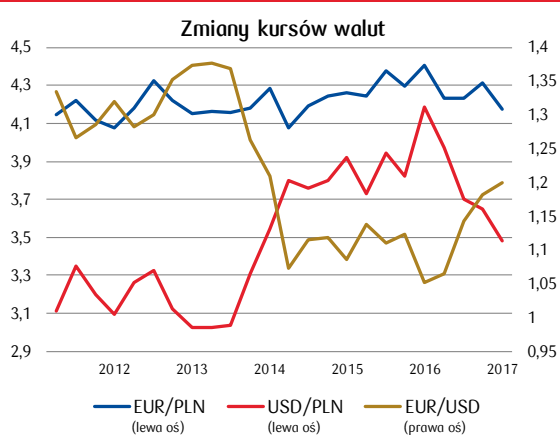
RYNEK STOPY PROCENTOWEJ

W 2017 roku Rada Polityki Pieniężnej utrzymała stopę referencyjną bez zmian na poziomie 1,50%, sugerując niskie prawdopodobieństwo zmian w polityce pieniężnej przynajmniej do końca 2018 roku. W efekcie na międzybankowym rynku pieniężnym stawki 3-miesięczne i 6-miesięczne utrzymywały się na poziomach odpowiednio: 1,72-1,73% i 1,81%. Stabilizacja podstawowych stóp procentowych wraz z łagodną retoryką banku centralnego wzmocniły wyceny obligacji skarbowych, neutralizując negatywny wpływ rosnącej inflacji i nasilającej się presji płacowej w przedsiębiorstwach. Do spadków rentowności papierów skarbowych przyczyniła się też wyraźna poprawa sytuacji finansów publicznych. Deficyt budżetowy okazał się znacznie niższy od planowanego, co doprowadziło w II połowie zeszłego roku do silnego spadku podaży papierów skarbowych na rynku pierwotnym i wzrostu zainteresowania nimi na rynku wtórnym, co przełożyło się na spadek rentowności. Wzrostowi dochodowości polskich obligacji sprzyjała także umiarkowana retoryka głównych banków centralnych dotycząca zaostrzania polityki monetarnej. Na koniec grudnia rentowności obligacji skarbowych w sektorze 2-letnim spadły o 32 pb. do 1,71%, a 5-letnim o 24 pb. do 2,65%, natomiast w 10-letnim o 33 pb. do 3,30%.

RYNEK WALUTOWY

Kurs EUR/USD na początku 2017 rok wyniósł 1,05, a na koniec roku 1,20. Poza początkiem stycznia, kiedy kurs spadł do około 1,03 w dalszej części roku stopniowo rósł. Działo się tak pomimo trzykrotnej podwyżki stóp procentowych przez amerykański bank centralny - Fed (w marcu, czerwcu i grudniu) oraz rozpoczęciu w październiku procesu redukcji bilansu (poprzez jedynie częściowe uzupełnianie ubytku w bilansie

po zapadających obligacjach, które zostały objęte w ramach trzech transz skupu). W tym samym czasie, Europejski Bank Centralny (ECB) przymierzał się do zakończenia programu skupu aktywów, co bardzo długo wpływało pozytywne na nastroje na rynkach światowych wobec euro. Jednak ostatecznie ECB zdecydował o przedłużeniu programu do września 2018 roku.

Czynnikiem, który w 2017 roku poprawił nastroje inwestycyjne wobec wspólnej waluty, było oddalenie ryzyka rozpadu Strefy Euro. Wynikało ono ze zwycięstwa E. Macrona w wyborach prezydenckich we Francji oraz postawy Fed-u utrzymującej rynki finansowe w niepewności, co do perspektyw podwyżek stóp procentowych w USA.

Kurs EUR/PLN na początku 2017 roku wyniósł 4,40, a na koniec roku 4,18. Po spadku kursu pod koniec pierwszego kwartału do 4,23, w kolejnych miesiącach kurs ustabilizował się, co było związane z poprawą nastrojów inwestycyjnych na rynkach światowych. Impulsem do deprecjacji złotego i wzrostu kursu do 4,31 na koniec trzeciego kwartału było zmniejszenie obostrzeń w nabywaniu walut zagranicznych w Chinach. Przełożyło się to pośrednio na osłabienie walut rynków wschodzących, w tym polskiego złotego. W ostatnim kwartale roku kurs EUR/PLN spadł ponownie w okolice 4,20 dzięki bardzo dobrym danym płynącym z polskiej gospodarki oraz stabilizacji u sytuacji na chińskim rynku walutowym.

2.3 SYTUACJA POLSKIEGO SEKTORA BANKOWEGO

Zysk netto i rentowność sektora bankowego
Sprawozdanie z sytuacji finansowej

ZYSK NETTO I RENTOWNOŚĆ SEKTORA BANKOWEGO⁵

W 2017 roku wyniki finansowe i biznesowe sektora bankowego wspierały m.in. wysokie tempo wzrostu gospodarki, korzystna sytuacja finansowa gospodarstw domowych oraz dobre nastroje przedsiębiorstw. Banki nadal funkcjonowały w środowisku niskich stóp procentowych.

13,6 mld PLN
zysk netto sektora bankowego
w 2017 roku

-2,3% r/r
tempo zmiany zysku netto
sektora bankowego w 2017 roku

+7,1%
rentowność kapitałów własnych sektora
bankowego w 2017 roku

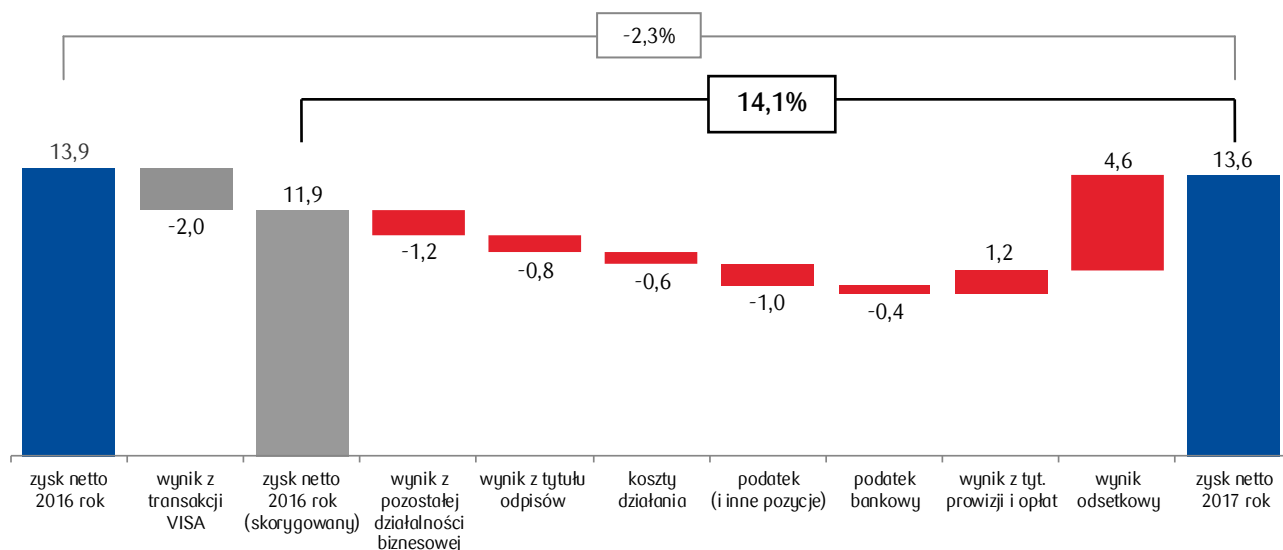
Sektor bankowy wypracował zysk netto w wysokości 13,6 mld PLN wobec 13,9 mld PLN w 2016 roku (-2,3% r/r)⁶. Istotny wpływ na roczne tempo zmiany zysku netto miał efekt wysokiej bazy odniesienia związanej z przychodami z transakcji Visa⁷. Po wyłączeniu jej wpływu zysk netto wzrósłby ok. +14% r/r. Pozytywny wpływ na poziom zrealizowanego zysku netto miał silny wzrost wyniku odsetkowego (+4,6 mld PLN r/r; +12,1%) oraz prowizyjnego (+1,2 mld PLN; +9,1%). Mimo dobrej sytuacji makroekonomicznej, w 2017 roku nastąpiło istotne pogorszenie wyniku z tytułu odpisów na portfel kredytów i pożyczek (+9,4% r/r). Banki kontynuowały działania zmierzające do wzrostu efektywności m.in. poprzez optymalizację sieci sprzedaży, co pozytywnie wpływało na poziom kosztów. Mimo obciążeń związanych z cyfryzacją i cyberbezpieczeństwem, tempo wzrostu kosztów działania sektora bankowego wyniosło +1,8% r/r (po wyłączeniu podatku bankowego).

⁵ Na podstawie danych KNF; obliczenia PKO Bank Polski SA.

⁶ Dane sektora bankowego opublikowane przez KNF za 2016 i 2017 rok są trudno porównywalne ze względu na zdarzenia jednorazowe w sektorze bankowym oraz zmiany sposobu prezentacji dokonane przez jeden z banków komercyjnych. Porównywalny jest poziom zysku netto, natomiast trudno porównywalne są poszczególne pozycje rachunku zysków i strat.

⁷ Transakcja Visa: transakcja przejęcia Visa Europe Ltd. przez Visa Inc.; w czerwcu 2016 roku banki zrealizowały przychód ze sprzedaży akcji Visa Ltd. w wysokości ok. 2,5 mld PLN (wpływ na zysk netto ok. 2,0 mld PLN).

Zmiana zysku netto sektora bankowego (mld PLN)

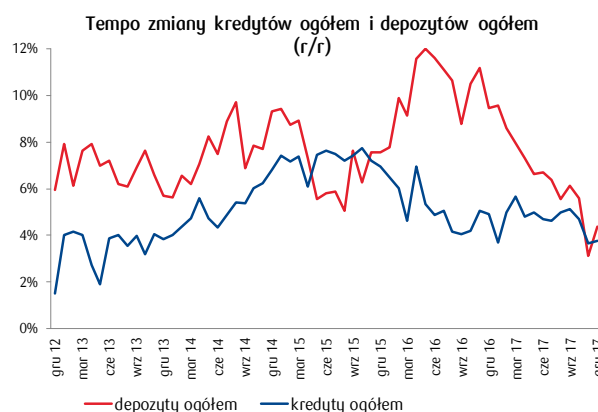
Źródło: KNF, obliczenia PKO Banku Polskiego SA; koszty działania razem z podatkiem bankowym.

W 2017 roku pogorszyła się rentowność kapitałów własnych sektora bankowego (ROE⁸; 7,1% wobec 7,8% w 2016 roku), pozostając pod wpływem wysokich obciążeń regulacyjnych i nadzorczych. Spadek ROE sektora bankowego jest związany także z efektem wysokiej bazy odniesienia – po wyłączeniu wpływu transakcji Visa, ROE w 2016 roku wyniosłoby ok. 6,6%.

RYNEK KREDYTÓW I DEPOZYTÓW⁹

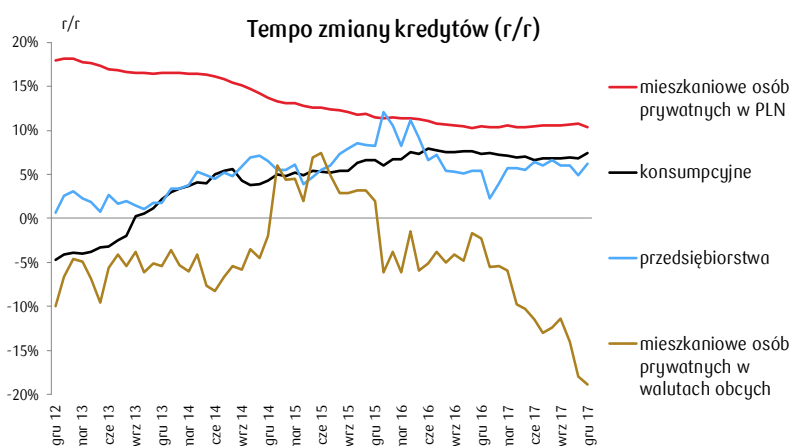
W 2017 roku nastąpiło ożywienie akcji kredytowej, jednak ze względu na umocnienie złotego polskiego nie było widoczne w rocznym tempie wzrostu kredytów ogółem, które wyhamowało na koniec 2017 roku do 3,7% (4,9% na koniec 2016 roku).

Przyspieszyło tempo wzrostu kredytów dla przedsiębiorstw i wyniosło 6,2% r/r wobec 5,4% na koniec 2016 roku (bez uwzględnienia efektu kursowego).

Umocnienie złotego polskiego miało szczególnie istotny wpływ na tempo zmiany wartości portfela kredytów mieszkaniowych ogółem, których wolumen zmniejszył się r/r (-1,5%), mimo iż tempo wzrostu kredytów mieszkaniowych w PLN w 2017 roku utrzymywało się na stabilnym poziomie (10,4% na koniec 2017 roku wobec 10,5% na koniec 2016 roku).

Roczne tempo wzrostu kredytów konsumpcyjnych nieznacznie wyhamowało w I połowie 2017 roku, jednak na koniec 2017 roku ich wolumen rósł w tempie zbliżonym do osiągniętego na koniec 2016 roku (odpowiednio 7,4% vs. 7,3%).

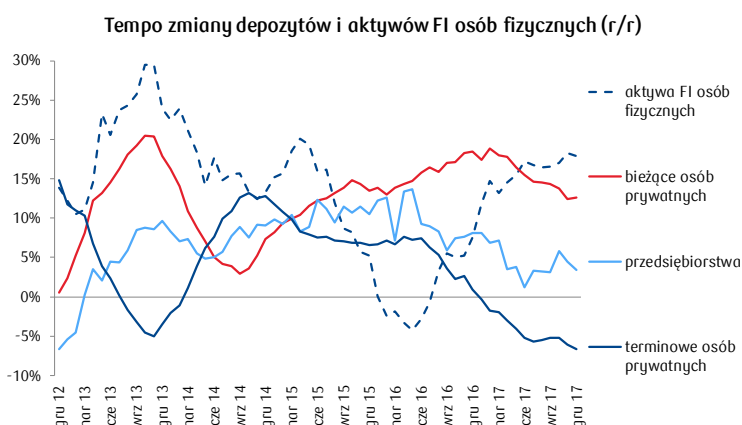
⁸ Rentowność kapitałów własnych (ROE) – relacja zysku netto sektora bankowego za 2017 roku do średnich kapitałów własnych w 2017 roku.

⁹ Na podstawie: dane NBP, serwis Analizy Online; obliczenia PKO Bank Polski SA.

Niska atrakcyjność lokat bankowych wynikająca m.in. z rekordowo niskiego poziomu podstawowych stóp procentowych oraz obciążeń regulacyjnych sektora bankowego, wpływała na stopniowe wyhamowywanie tempa wzrostu depozytów ogółem w 2017 roku (do 4,4% r/r vs. 9,5% r/r na koniec 2016 roku).

Poszukiwanie przez gospodarstwa domowe bardziej opłacalnych form inwestowania środków, wpływało na spadek depozytów terminowych osób prywatnych w 2017 roku (-6,6% r/r wobec + 0,9% r/r na koniec 2016 roku) i stopniowe wyhamowywanie tempa wzrostu ich depozytów bieżących do 12,6% r/r (18,5% r/r na koniec 2016 roku).

Jednocześnie odnotowano wzrost napływu środków netto na rynek funduszy inwestycyjnych oraz wysoki udział zakupów nieruchomości za gotówkę. W 2017 roku istotnie wyhamowało roczne tempo wzrostu depozytów przedsiębiorstw (3,4% wobec 8,2% na koniec 2016 roku).

W 2017 roku sytuacja płynnościowa sektora bankowego pozostawała dobra. Relacja kredyty/depozyty kształtowała się poniżej 100% (98,1% na koniec 2017 roku; -0,6 p.p. r/r). Mimo wyhamowującego tempa wzrostu depozytów, zmniejszenie relacji kredyty/depozyty r/r było możliwe dzięki umocnieniu złotego polskiego.

2.4 SYTUACJA POLSKIEGO SEKTORA POZABANKOWEGO

RYNEK FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH

W 2017 roku aktywa krajowych funduszy inwestycyjnych wzrosły o 19,5 mld PLN (+7,5%) do 278,6 mld PLN. Sytuację na rynku funduszy inwestycyjnych w 2017 roku kształtowała korzystna koniunktura na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW), spadek rentowności polskich obligacji skarbowych, niskie oprocentowanie lokat bankowych oraz zmiany w otoczeniu regulacyjnym.

W 2017 roku większość głównych segmentów rynku funduszy detalicznych realizowało roczne stopy zwrotu przewyższające średnie oprocentowanie nowych, terminowych depozytów bankowych gospodarstw domowych. Wpływało to na atrakcyjność rynku funduszy inwestycyjnych, jako alternatywy dla lokowania oszczędności na rynku bankowym i tym samym na wzrost udziału funduszy inwestycyjnych w strukturze oszczędności gospodarstw domowych.

Przyrost aktywów funduszy inwestycyjnych w 2017 roku był rezultatem przede wszystkim silnego napływu netto środków osób fizycznych (+17,0 mld PLN wobec +5,0 mld PLN w 2016 roku) oraz odpływu netto środków pozostałych inwestorów (-4,6 mld PLN), co w dużym stopniu było determinowane zmianami regulacyjnymi wpływającymi na spadek atrakcyjności rynku FIZ dla inwestorów. Znaczący udział we wzroście aktywów rynku funduszy inwestycyjnych miał również dodatni wynik zarządzania (+6,9 mld PLN).

RYNEK OTWARTYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH

W 2017 roku aktywa Otwartych Funduszy Emerytalnych (OFE) wzrosły o 17% (26,1 mld PLN) do 179,5 mld PLN, wobec wzrostu o 9,2% (+12,9 mld PLN) w 2016 roku. W 2017 roku był kontynuowany spadek liczby uczestników OFE (-322 tys. do 16,1 mln).

Rynek OFE pozostawał pod wpływem: niepewności co do warunków, w jakich będą funkcjonować w przyszłości, poprawy sytuacji na rynku pracy, zmian regulacyjnych (m.in. zmiana struktury portfela inwestycyjnego OFE) oraz poprawy koniunktury na GPW (indeks WIG wzrósł o 23,2% r/r).

W strukturze aktywów OFE nadal pozycję dominującą stanowiły akcje (85% na koniec 2017 roku wobec ok. 83% na koniec 2016 roku).

RYNEK LEASINGOWY

W 2017 roku był kontynuowany pozytywny trend rozwoju rynku leasingu (piąty rok z rzędu). Rynek utrzymał się na ścieżce dwucyfrowego wzrostu, mimo lekkiego wyhamowania.

Zgodnie z danymi Związku Polskiego Leasingu wartość aktywów sfinansowanych przez firmy leasingowe wzrosła o 15,7% r/r osiągając poziom 67,8 mld PLN (wobec wzrostu o 17,7% w 2016 roku). Leasing obok kredytu inwestycyjnego stanowił drugie najważniejsze zewnętrzne źródło

finansowania inwestycji. Na koniec 2017 roku całkowita wartość aktywnego portfela leasingu wzrosła do 119,3 mld PLN wobec bankowych kredytów inwestycyjnych w wysokości 127 mld PLN. Rozwój rynku leasingu był wspierany przyspieszonym tempem wzrostu gospodarczego w Polsce i poprawiającą się koniunkturą w krajach strefy euro.

Główną grupą klientów firm leasingowych były mikrofirmy oraz małe i średnie przedsiębiorstwa o obrotach do 20 mln PLN. Stanowiły one ponad 71% klientów firm leasingowych.

Największy pozytywny wpływ na rozwój rynku leasingu miał leasing pojazdów lekkich, głównie samochodów osobowych. Wartość sfinansowanych aktywów w tym segmencie wzrosła do 30,5 mld PLN (+22% r/r), co stanowiło 45% łącznego finansowania udzielonego przez firmy leasingowe. Wsparciem dla rozwoju tego segmentu był silny krajowy popyt konsumpcyjny stymulowany przez wzrost zatrudnienia i płac oraz dobre nastroje konsumentów.

Drugim, silnie rozwijającym się segmentem rynku był leasing maszyn i urządzeń. Łączna wartość nowych kontraktów w tym sektorze wyniosła 17,6 mld PLN (+20% r/r). Wysokiej dynamice wzrostu tego segmentu sprzyjała m.in. niska baza odniesienia z poprzedniego roku związana z ograniczonymi inwestycjami firm. Najsilniej w tym segmencie rozwijał się leasing maszyn rolniczych (+45% r/r).

Leasing pojazdów ciężkich, trzeci największy segment rynku leasingu, rozwijał się w znacznie niższym tempie niż wyżej opisane segmenty. Wartość nowych kontraktów wyniosła 17,5 mld PLN i była o +2,3% wyższa niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. Niemniej jednak w poszczególnych kwartałach 2017 roku była widoczna systematyczna poprawa rocznego tempa wzrostu tego segmentu, czemu sprzyjało poprawiające się tempo wzrostu gospodarczego w strefie euro, wymiana używanego taboru na nowe pojazdy z normą Euro 6, a także uruchamianie projektów współfinansowanych ze środków UE, co sprzyjało zwiększaniu popytu na przewozy towarów.

W analizowanym okresie nastąpił również silny wzrost finansowania nieruchomości poprzez leasing do 909 mln PLN (+26% r/r), których udział w strukturze rynku nieznacznie wzrósł (do 1,3%).

RYNEK UBEZPIECZEŃ

Na koniec III kwartału 2017 roku zysk netto zakładów ubezpieczeń wzrósł o 63,0% r/r do 4,8 mld PLN. Sytuację sektora ubezpieczeń kształtowała poprawa rentowności ubezpieczeń komunikacyjnych, występowanie szkód masowych z tytułu gwałtownych zjawisk atmosferycznych, a także korzystna koniunktura na rynku giełdowym.

Zakłady ubezpieczeń odnotowały wzrost składki przypisanej brutto do 46,1 mld PLN (+12,7% r/r). Był to efekt wzrostu wartości składki przypisanej brutto w obu segmentach rynku (+20,4% w segmencie ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych oraz +4,5% w segmencie ubezpieczeń na życie). Jednocześnie wartość odszkodowań wypłaconych przez zakłady ubezpieczeń ogółem (28,6 mld PLN) była o 13,9% wyższa niż w analogicznym okresie 2016 roku. Wartość odszkodowań w segmencie ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych wzrosła o +16,5%, a w segmencie ubezpieczeń na życie o +11,7%.

Wzrost kosztów działalności ubezpieczeniowej (+2,4% r/r) był efektem wzrostu kosztów w segmencie ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych (+6,0% r/r) oraz spadku kosztów w sektorze ubezpieczeń na życie (-2,8% r/r).

W okresie 3 kwartałów 2017 roku suma bilansowa towarzystw ubezpieczeń ogółem wzrosła o 6,7%, do 197,5 mld PLN, co było efektem przyrostu aktywów towarzystw ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych o 11,2% oraz przyrostu aktywów towarzystw ubezpieczeń na życie o 3,2%.

RYNEK FAKTORINGU

W 2017 roku utrzymywał się wysoki popyt na usługi firm faktoringowych. Obroty 22 firm zrzeszonych w Polskim Związku Faktorów, kolejny rok z rzędu, wzrosły w dwucyfrowym tempie (+16,7% r/r wobec 20,9% r/r w 2016 roku) osiągając poziom 185 mld PLN.

Klienci firm faktoringowych korzystali przede wszystkim z faktoringu krajowego, który stanowił ok. 80% rynku. W 2017 roku popyt na faktoring krajowy wzrósł silniej niż na faktoring eksportowy, którego udział wyniósł ok. 20%.

Nadal utrzymał się marginalny udział faktoringu importowego w strukturze rynku (ok. 1,0%).

Udział faktoringu pełnego w strukturze obrotów faktoringowych kontynuował wzrost do ok. 55%.

co wskazuje na rosnący apetyt firm faktoringowych na ryzyko w warunkach dobrej koniunktury gospodarczej oraz dobrej sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw.

Na wysokie tempo wzrostu rynku faktoringu wpłynęła m.in. rosnąca liczba klientów firm faktoringowych, która na koniec 2017 roku wyniosła ponad 9 tys. (8 tys. na koniec 2016 roku). Z usług faktoringowych najczęściej korzystały podmioty z branży spożywczej, chemicznej i metalowej.

2.5 RYNEK UKRAIŃSKI

SYTUACJA GOSPODARCZA

W 2017 roku dynamika ukraińskiego PKB nieznacznie wyhamowywała (z 2,5% r/r w I kw. przez 2,3% r/r w II kw. i 2,1% r/r w III kw. do 1,8% r/r), co związane było z zaostrzeniem napięć w Donbasie w efekcie wprowadzenia embarga na import z terenów okupowanych przez prorosyjskich separatystów. W całym roku PKB wzrósł najprawdopodobniej o 2,1 - 2,2% r/r spowalniając z 2,3% w 2016 roku.

Wzrost wynagrodzeń o prawie 40% po podniesieniu minimalnego wynagrodzenia z 1 500 UAH do 3 200 UAH od stycznia 2017 roku, przełożył się na przyspieszenie wzrostu sprzedaży detalicznej (i wzmocnienie wzrostu konsumpcji), podczas gdy produkcja przemysłowa i inwestycje pozostały ograniczone przez napięcia geopolityczne.

Poprawa sytuacji w gospodarce, wzrost wynagrodzeń, poprawa ściągальności podatków oraz transfery z podległych spółek przyczyniły się do spadku deficytu sektora finansów publicznych do 40 mld UAH z 53 mld UAH w 2016 roku (odpowiednio ok. -1,4% i -2,2% PKB). Dług publiczny (wraz z gwarancjami) spadł do 73,4% (na koniec września) PKB z 81,0% PKB na koniec 2016 roku. Jednocześnie wciąż malał udział banku centralnego w strukturze posiadanych papierów skarbowych na korzyść banków komercyjnych (na koniec roku banki komercyjne posiadały więcej papierów skarbowych niż bank centralny po raz pierwszy od czerwca 2011 roku).

Inflacja CPI ustabilizowała się w przedziale 12-16% r/r (13,7% w grudniu 2017 roku), przy czym zwiększona zmienność cen wynikała z działań regulacyjnych, a także z rosnącej presji popytowej i kosztowej (wysoki wzrost płac, wzrost cen surowców i osłabienie kursu UAH). Inflacja bazowa po stabilizacji w pierwszej połowie roku przyspieszyła do 9,5% r/r w grudniu. Po osłabieniu w styczniu 2017 roku, hrywna umacniała się wobec dolara amerykańskiego aż do września, po czym kurs zaczął się osłabiać (najmocniej w grudniu), aby na koniec 2017 roku osiągnąć poziom 28,07 wobec 27,10 rok wcześniej. Osłabienie hrywny oraz wzrost inflacji bazowej spowodowały, że po dwóch obniżkach stóp w I połowie 2017 roku (o 150 pb), NBU wrócił na jesieni do podwyżek stóp procentowych (w sumie o 200 pb do 14,50%).

UKRAIŃSKI SEKTOR BANKOWY

Zgodnie z danymi NBU, liczba banków prowadzących działalność operacyjną na Ukrainie spadła w listopadzie 2017 roku do 86 (wobec 96 w grudniu 2016 roku).

Wartość aktywów ogółem w ukraińskim systemie bankowym w 2017 roku nieznacznie wzrosła do 1,28 bln UAH z 1,26 bln UAH. Do 170,4 ze 123,8 mld UAH wzrosły kapitały własne, stanowiąc na koniec listopada 2017 roku 13,3% sumy bilansowej wobec 9,9% na koniec grudnia 2016 roku.

W okresie styczeń-listopad 2017 roku wzrósł wolumen kredytów (o 8,4 mld UAH do 1034,4 mld UAH). W tym czasie silnie (o 40,3 mld UAH) spadł wolumen kredytów walutowych (pomimo osłabienia hrywny). Za wzrost wolumenu kredytów odpowiedzialni byli nierezydenci, kredyty dla gospodarstw domowych pozostały względnie stabilne, a wolumen kredytów dla przedsiębiorstw spadł. W 2017 roku wartość depozytów wzrosła o 35,1 mld UAH (do 888,2 mld UAH), przy spadku wolumenu depozytów walutowych o 8,6 mld UAH. Głównym motorem wzrostu depozytów był sektor gospodarstw domowych. Współczynnik LtD (kredytów do depozytów) spadł do 116,5% na koniec listopada 2017 roku ze 120,3% w grudniu 2016 roku.

Po zmianie klasyfikacji nieobsługiwanych kredytów ich udział w ogóle kredytów wynosi 54,9% (wzrost wobec wcześniej publikowanych wartości w okolicach 22% wynika m.in. z gwałtownego zwiększenia odpisów na niespłacone kredyty w nacjonalizowanym Privatbanku). W tym samym okresie poprawiły się wskaźniki ROA (0,16% vs -12,6%) oraz ROE (1,31% vs -116,7%). Współczynnik adekwatności kapitałowej sektora wynosił na koniec listopada 2017 roku 15,4% (poziom wymagany to 7% w 2017 roku) vs 12,7% na koniec grudnia 2016 roku.

2.6 OTOCZENIE REGULACYJNO-PRAWNE

Na sytuację finansową i organizacyjną Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA oraz sektora finansowego miały wpływ nowe rozwiązania prawne i regulacyjne, które weszły w życie w 2017 roku, w tym:

WYMOGI OSTROŻNOŚCIOWE I KAPITAŁOWE

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 575/2013 dotyczące wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, standardy techniczne EBA oraz zalecenia Komisji Nadzoru Finansowego, m.in. podwyższające wskaźnik płynności krótkoterminowej LCR na 2017 rok do 80% z 70% w 2016 roku.

Zalecenie Komisji Nadzoru Finansowego z 15 grudnia 2017 roku dotyczące utrzymywania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych, na poziomie Grupy Kapitałowej Banku w wysokości 0,61 p.p., dla łącznego współczynnika kapitałowego.

Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z 25 maja 2017 roku (Dz.U. 2017, poz. 1068) zwiększające od 1 grudnia 2017 roku wagi ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipoteką na nieruchomościach, których zakup finansowany był kredytem w walucie obcej (do 150%).

Wpływ na bazę kapitałową banków, nadzorcze normy ostrożnościowe, aktywność biznesową banków.

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Rekomendacja C Komisji Nadzoru Finansowego (Dz. Urz. KNF 2016, poz. 15), zmieniająca od 1 stycznia 2017 roku zasady zarządzania ryzykiem koncentracji kredytów w bankach uniwersalnych i hipotecznych.

Wpływ na zarządzanie ryzykiem kredytowym, rynkowym, operacyjnym i płynności w bankach.

SYSTEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ, ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szacowania kapitału wewnętrznego (Dz.U. 2017, poz. 637).

Wpływ na organizację systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej.

WYMOGI UDZIELANIA KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH

Rekomendacja S Komisji Nadzoru Finansowego dotycząca ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (Dz. Urz. KNF 2013, poz. 23), zwiększająca od 1 stycznia 2017 roku wymóg wkładu własnego kredytobiorcy z 15% do 20%.

Ustawa o pomocy państwa w nabyciu pierwszego mieszkania przez młodych ludzi (Dz.U. 2015, poz. 1865 z późn. zm) określająca maksymalny limit środków wsparcia z tytułu dofinansowania w ramach Programu Mieszkanie dla Młodych w 2017 roku.

Ustawa z 23 marca 2017 roku o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (Dz.U. 2017, poz. 819) wprowadzająca od 22 lipca 2017 roku zmiany w zakresie udzielania kredytów hipotecznych (w tym zakaz sprzedaży związanej, swobodną możliwość przedterminowej spłaty kredytu przez klienta w trakcie trwania umowy oraz rozwiązania służące restrukturyzacji zadłużenia klientów w uzasadnionych przypadkach).

Wpływ na poziom akcji kredytowej, dochody odsetkowe, przychody z tytułu prowizji i opłat banków oraz wymogi kapitałowe.

PROGRAM DE MINIMIS

Nowelizacja rozporządzenia Ministra Finansów (Dz.U. 2016, poz. 1471) dotycząca udzielania przez Bank Gospodarstwa Krajowego pomocy de minimis w formie gwarancji spłaty kredytów, przedłużająca funkcjonowanie Programu de minimis na 2017 rok

Wpływ na poziom akcji kredytowej dla małych i średnich firm.

FARMY WIATROWE

Ustawa o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2016, poz. 925) oraz ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz.U. 2016, poz. 961), negatywnie oddziałujących na kondycję finansową farm wiatrowych, także poprzez skutki podatkowe.

Wpływ na jakość portfela kredytowego oraz poziom rezerw z tytułu utraty wartości.

FINANSOWANIE DZIAŁALNOŚCI ROLNICZEJ

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 5 lipca 2017 roku określające przedmioty należące do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji (Dz. U. 2017, poz. 1385). Weszło w życie 2 sierpnia 2017 roku.

Wpływ na poziom akcji kredytowej i działalność leasingową na rzecz rolników.

PŁATNOŚCI PRZEZ RACHUNEK BANKOWY

Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2015, poz. 584 z późn.zm.), obniżająca od 1 stycznia 2017 roku limit wartości transakcji między przedsiębiorcami dokonywanych za pośrednictwem rachunku płatniczego z 15 tys. EUR do 15 tys. PLN.

Wpływ na poziom depozytów klientów korporacyjnych.

OPODATKOWANIE FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH

Nowelizacja ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. 2016, poz. 1926) na mocy której od 1 stycznia 2017 roku podatkiem CIT została objęta część funduszy inwestycyjnych zamkniętych.

Wpływ na poziom aktywów funduszy inwestycyjnych i wyniki finansowe TFI.

OGRANICZENIE DZIAŁALNOŚCI OTWARTYCH FUNDUSZY EMERYTALNYCH (OFE)

Ustawa o zmianie niektórych ustaw dotyczących zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (Dz.U.2013, poz. 1717), obniżająca od 1 stycznia 2017 roku minimalny limit zaangażowania otwartych funduszy emerytalnych w akcje spółek krajowych z 35% do 15%.

Wpływ na poziom aktywów, modele biznesowe i wyniki finansowe otwartych funduszy emerytalnych.

BFG – KWALIFIKACJA KOSZTÓW

Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. 2016, poz. 996) zmieniająca m.in. zasady kwalifikowania kosztów BFG dla celów podatkowych.

Wpływ na wyniki finansowe.

ZMIANY W PODATKACH

Ustawa z dnia 5 września 2016 roku o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych wprowadzająca dodatkowy warunek (rzeczywisty właściciel) determinujący prawo zwolnienia podatkowego od osiągniętych przez nierezydentów na terytorium RP przychodów z odsetek oraz należności licencyjnych.

Ustawa z dnia 29 listopada 2016 roku o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o zmianie ustawy Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw, wprowadzająca m.in. ograniczenia zakresu zwolnienia podmiotowego w podatku CIT dla funduszy inwestycyjnych.

Wpływ na wyniki finansowe.

Ustawa z dnia 1 grudnia 2016 roku o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw, uchylająca zwolnienie z podatku VAT, które mogło być stosowane dla usług pomocniczych do usług finansowych.

Na działalność i wyniki Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego w 2017 roku oddziaływały nowe rozwiązania prawne wprowadzone na Ukrainie (gdzie funkcjonuje m.in. spółka zależna KREDOBANK), w tym:

ZMIANY W PODSTAWOWYCH STOPACH PROCENTOWYCH

Uchwały Zarządu Banku Centralnego Ukrainy (NBU) nr 232/2017 i 318/2017 obniżające od 14 kwietnia 2017 roku stopę dyskontową o 1 p.p. do 14%, a od 26 maja 2017 roku o 0,5 p.p. do 12,5% oraz uchwały nr 688/2017 i nr 793/2017 podwyższające od 27 października 2017 roku stopę dyskontową o 1 p.p. do 13,5%, a od 15 grudnia 2017 roku o 1 p.p. do 14,5%

Wpływ na działalność biznesową i ich przychody odsetkowe.

ROZLICZENIA GOTÓWKOWE

Postanowienie NBU nr 407/2016 zmniejszające od 3 stycznia 2017 roku maksymalną kwotę rozliczeń gotówkowych dokonywanych między osobami fizycznymi a przedsiębiorstwami z 150 tys. UAH do 50 tys. UAH.

Wpływ na poziom depozytów klientów i dochodów banków.

Postanowienie NBU nr 116/2017 zobowiązujące niebankowe instytucje finansowe i agentów handlowych do prowadzenia rozliczeń z tytułu prowadzonej działalności za pośrednictwem rachunku bankowego (od 22 listopada 2017 roku).

GOSPODARKA WALUTOWA

Postanowienie NBU nr 7/2016 zwiększające od 9 lutego 2017 roku limit zakupów walut obcych na rynku międzybankowym.

Wpływ na działalność biznesową banków, zarządzanie pozycją walutową i poziom ryzyka.

Postanowienie NBU nr 13-15/2017, 19/2017, 30/3017, 33/2017, 41/2017, 44/2017, 65/2017, 67/2017, 74/2017, 81/2007, 101/2017, 129/2017, m.in. określające zasady obrotu walutowego przez osoby fizyczne i prawne, w tym banki.

WYMOGI KAPITAŁOWE

Uchwała nr 313/2015 Zarządu NBU podwyższająca na 2017 rok minimalny wymóg adekwatności kapitałowej do 7%.

Wpływ na bazę kapitałową nadzorcze normy ostrożnościowe, działalność biznesową banków.

RYZYKO KREDYTOWE

Postanowienie NBU nr 75/2017 wprowadzające od 4 sierpnia 2017 roku zmiany w zakresie określania ryzyka kredytowego.

Wpływ na poziom ryzyka kredytowego.

WSPÓŁPRACA Z POŚREDNIKAMI

Postanowienie NBU nr 50/2017 regulujące zasady współpracy banków z pośrednikami kredytowymi.

Wpływ na działalność biznesową banków oraz poziom ryzyka.

ROZWIĄZANIA REGULACYJNE, KTÓRE BĘDĄ MIAŁY WPŁYW NA SYTUACJĘ FINANSOWĄ BANKÓW I ICH GRUP KAPITAŁOWYCH W POLSCE W PERSPEKTYWIE KOLEJNYCH KWARTAŁÓW

W perspektywie najbliższych kwartałów na wyniki finansowe sektora bankowego mogą mieć wpływ następujące nowe rozwiązania regulacyjne:

- wprowadzenie od 1 stycznia 2018 roku bufora ryzyka systemowego w wysokości 3% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko na zasadzie indywidualnej i skonsolidowanej,
- wzrost od 1 stycznia 2018 roku bufora zabezpieczającego do 1,875% z 1,25% w 2017 roku,
- wejście w życie standardu rachunkowości MSSF9 wprowadzającego, m.in. zmiany sposobu kalkulacji i ewidencji odpisów z tytułu utraty wartości oraz klasyfikacji instrumentów finansowych,
- obniżka rezerwy obowiązkowej od 30 kwietnia 2018 roku z 3,5% do 0% dla depozytów powyżej 2 lat oraz obniżka oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej począwszy od 1 stycznia 2018 roku do 0,5% wobec 1,35% wcześniej,
- ustawa z dnia 15 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw wprowadzająca od 1 lipca 2018 roku do systemu podatku od towarów i usług, tzw. mechanizm podzielonej płatności (tzw. *split payment*),
- dyrektywa MIFID2 wprowadzająca nowe wymogi związane ze świadczeniem usług inwestycyjnych, m.in. przez banki i towarzystwa funduszy inwestycyjnych,
- dyrektywa IDD zaimplementowana do krajowego porządku prawnego ustawą o dystrybucji ubezpieczeń z 15 grudnia 2017 roku, m.in. wprowadzająca nowe obowiązki Towarzystw Ubezpieczeń wobec klientów,
- dyrektywa PSD2 dot. usług płatniczych, m.in. wprowadzająca nową kategorię dostawców świadczących dwa nowe typy usług: usługę inicjowania transakcji płatniczej (*payment initiation service* – PIS), usługę dostępu do informacji o rachunku (*account information service* – AIS),
- unijne rozporządzenie GDPR dotyczące ochrony danych osobowych,

- utrzymująca się niepewność dotycząca ostatecznego kształtu rozwiązań ustawowych dotyczących walutowych kredytów mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 27 października 2017 roku o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, wprowadzająca regulacje mające wpływ na zwiększenie obciążenia podatkiem CIT, a dotyczące: podziału źródeł przychodów (z zysków kapitałowych oraz osiągane z innych źródeł przychodów), powszechnego ograniczenia kosztów finansowania dłużnego w miejsce przepisów o tzw. cienkiej kapitalizacji, ograniczenia w zaliczaniu do kosztów uzyskania przychodów wydatków na usługi niematerialne oraz zmian dostosowujących przepisy w związku z wejściem MSSF9,
- ustawa z dnia 24 listopada 2017 roku o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania wykorzystywaniu sektora finansowego do wyłudzeń skarbowych, wprowadzająca nowe obowiązki dla banków i SKOK w zakresie przekazywania do systemu teleinformatycznego izby rozliczeniowej (STIR) informacji, a także dokonywania blokady rachunków,
- projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wprowadzenia uproszczeń dla przedsiębiorców w prawie podatkowym i gospodarczym, wprowadzającej m.in. alternatywną metodę opodatkowania emisji obligacji i listów zastawnych.

2.7 TENDENCJE W GOSPODARCE POLSKIEJ I ŚWIATOWEJ W 2018 ROKU I ICH WPŁYW NA WYNIKI GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU¹⁰

SPRZYJAJĄCE ZEWNĘTRZNE OTOCZENIE POLSKIEJ GOSPODARKI

Zewnętrzne otoczenie polskiej gospodarki w 2018 roku powinno nadal sprzyjać rozwojowi Grupy Kapitałowej Banku. Europejski cykl polityczny w 2018 roku powinien być spokojniejszy niż w 2017 roku, a kluczowym źródłem ryzyka politycznego wydają się być obecnie zaplanowane na marzec wybory parlamentarne we Włoszech (inne źródła ryzyka politycznego to dalsze negocjacje w kwestii brexitu, napięcia pomiędzy rządem centralnym a władzami regionalnymi w Hiszpanii, czy przedłużający się proces tworzenia rządu w Niemczech). Dodatkowym źródłem niepewności pozostają narastające nierównowagi na rynkach aktywów. Wskaźniki wyprzedzające wskazują, że poprawa koniunktury zapoczątkowana w Europie pod koniec 2016 roku powinna być kontynuowana, przy czym, podobnie jak w drugiej części 2017 roku, większą rolę w strukturze wzrostu PKB odgrywać będzie popyt wewnętrzny, co wskazuje na wkraczanie cyklu koniunkturalnego w dojrzałą fazę ekspansji. Według bazowego scenariusza dynamika PKB w strefie euro powinna nieznacznie spowolnić (do 2,3% w 2018 roku z 2,5% w 2017 roku). W 2018 roku wsparciem dla kontynuacji ekspansji gospodarczej w Europie powinno być utrzymywanie łagodnej polityki pieniężnej EBC. Negatywnym czynnikiem może być wzrost cen surowców (i inflacji ogółem), ograniczający realną siłę nabywczą konsumentów i zwiększający presję kosztową na przedsiębiorstwa.

Amerykańska gospodarka powinna być wspierana przez uchwaloną w grudniu 2017 roku reformę podatkową oraz zapowiadany plan inwestycji infrastrukturalnych (dynamika PKB w USA prawdopodobnie przyspieszy do 2,7% z 2,3% w 2017 roku). Czynnikiem ryzyka pozostają zmiany kursu walutowego oraz potencjalnie zbyt duża skala oraz tempo podwyżek stóp procentowych Fed (wg projekcji Fed z grudnia 2017 roku jego członkowie oczekują trzech podwyżek w 2018 roku). W obliczu znaczącego zaangażowania amerykańskich gospodarstw domowych i firm w rynek kapitałowy dodatkowym źródłem ryzyka dla gospodarki mogłyby się okazać ewentualne silne lub trwałe spadki na amerykańskich giełdach.

Wzrost cen surowców stanowi pozytywny czynnik dla wielu gospodarek wschodzących. W Chinach oczekuje się kontynuacji strukturalnego spowolnienia wzrostu gospodarczego, niemniej dobra kondycja światowej gospodarki i rezerwy w zakresie polityki fiskalnej oraz pieniężnej powinny umożliwić uniknięcie scenariusza „twardego lądowania”. Utrzymanie silnego wzrostu gospodarczego oraz stopniowe umacnianie się inflacji powodują zmiany w polityce pieniężnej głównych banków centralnych. W USA spodziewana jest kontynuacja podwyżek stóp procentowych, a w strefie euro najprawdopodobniej w 2018 roku zostanie podjęta decyzja o zakończeniu programu skupu aktywów QE (kontynuowane będą reinwestycje środków z zapadających papierów).

STABILNY WZROST GOSPODARCZY

2018 rok powinien przynieść utrzymanie wzrostu gospodarczego na poziomie zbliżonym do dynamiki PKB w 2017 roku. Struktura wzrostu gospodarczego ulegać powinna dalszej zmianie w kierunku rosnącego udziału inwestycji kosztem obniżenia wkładu konsumpcji prywatnej. Chociaż wzrost inwestycji powinien być w głównej mierze stymulowany

¹⁰ Prognozy wewnętrzne PKO Banku Polskiego SA

wzrostem nakładów w sektorze publicznym (intensyfikacja absorpcji środków z UE), to wysokie wykorzystanie mocy produkcyjnych i dążenie do wzrostu wydajności powinny także prowadzić do ożywienia inwestycji prywatnych. Silny popyt wewnętrzny powinien pozytywnie wpływać na wzrost importu. Pomimo tego, wkład eksportu netto do wzrostu powinien pozostać nieznacznie dodatni, odzwierciedlając silny wzrost eksportu towarów i strukturalny wzrost nadwyżki w wymianie usług. Dynamika konsumpcji prywatnej może stopniowo wyhamować odzwierciedlając wygasanie wygładzonego w czasie efektu programu 500+ oraz wzrost inflacji. Rozgrzany rynek pracy i historycznie dobre nastroje konsumentów powinny sprawiać jednak, że konsumpcja prywatna pozostanie istotnym źródłem wzrostu gospodarczego.

SYTUACJA NA RYNKU PRACY

2018 rok najprawdopodobniej przyniesie dalsze narastanie nierównowagi na rynku pracy. Pomimo utrzymywania się silnego wzrostu popytu na pracę, skalę wzrostu zatrudnienia w coraz większym stopniu ograniczać będą czynniki podażowe (wyczerpywanie się zasobów wolnej siły roboczej). Czynniki te prowadzić będą do dalszego narastania presji płacowej i przyspieszenia nominalnego wzrostu wynagrodzeń, zwłaszcza w sektorze przedsiębiorstw. Stopa bezrobocia powinna pozostać w trendzie spadkowym, którego siła będzie jednak słabła. Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec 2018 roku może obniżyć się poniżej 6%.

WZROST INFLACJI CPI

Na początku 2018 roku inflację CPI obniżać będą efekty wysokiej bazy. Od marca 2018 roku inflacja powinna powrócić do trendu wzrostowego, około połowy roku przekraczając cel inflacyjny NBP (tj. 2,5% r/r). Głównym czynnikiem generującym wzrost inflacji będzie inflacja bazowa odzwierciedlająca m.in. wzrost cen usług wynikający z wyższych kosztów pracy. Wzrostowy trend inflacji powinien wyhamować w drugiej połowie 2018 roku, w dużej mierze za sprawą statystycznych efektów wysokiej bazy odniesienia. Oczekuje się, że w całym 2018 roku inflacja CPI pozostawać będzie w granicach dopuszczalnych wahań od celu inflacyjnego NBP, a na koniec 2018 roku wyniesie nieznacznie poniżej 2,0% r/r.

STOPY PROCENTOWE BEZ ZMIAN

Pomimo kontynuacji silnego wzrostu gospodarczego i utrzymywania się inflacji w pobliżu celu inflacyjnego, Rada Polityki Pieniężnej najprawdopodobniej pozostawi stopy procentowe NBP bez zmian przez cały 2018 rok. Za stabilizacją stóp procentowych przemawia zmieniona funkcja reakcji RPP (z wyższą niż historycznie wagą wzrostu PKB oraz postrzeganiem bieżącego poziomu stóp procentowych za neutralny), umocnienie kursu złotego, utrzymywanie stabilnej nadwyżki na rachunku obrotów bieżących, względnie stabilna sytuacja na rynku nieruchomości mieszkaniowych oraz – jak na razie – brak wyraźnych symptomów przekładania się silniejszej presji płacowej na inflację.

STABILNY WZROST KREDYTÓW I WYHAMOWANIE WZROSTU DEPOZYTÓW

Rosnące wymogi regulacyjne (wyższe wymogi kapitałowe, wprowadzenie MSSF 9) w połączeniu z ograniczeniem oprocentowania środków na rachunku rezerwy obowiązkowej NBP oznaczają, że pomimo trwającej ekspansji gospodarczej wspieranej niskim poziomem stóp procentowych (i rosnącego popytu na kredyt) dynamika kredytów w całym sektorze bankowym pozostanie umiarkowana. Pomimo silnego spadku potencjału do rozszerzania akcji kredytowej całego sektora wysoki popyt może skłonić pojedyncze banki (z wyższym poziomem funduszy własnych lub emitujących dług podporządkowany) do aktywniejszego udzielania kredytów. Wysoka dynamika funduszu płac, a także utrzymujący się silny wzrost sprzedaży (krajowej i eksportowej) powinny się przyczynić do nieznacznego przyspieszenia dynamiki depozytów. Scenariusz stabilnych stóp procentowych NBP oznacza, że najprawdopodobniej nadal obserwowany będzie odpływ depozytów terminowych gospodarstw domowych i wzrost zainteresowania ze strony gospodarstw domowych wobec alternatywnych form oszczędzania, w tym akcji, jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych oraz nieruchomości.

3. SYTUACJA FINANSOWA GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA¹¹

Podstawowe wskaźniki Skonsolidowany rachunek zysków i strat Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

¹¹ W niniejszym rozdziale ewentualne różnice w sumach, udziałach i dynamikach wynikają z zaokrąglenia kwot do milionów złotych oraz zaokrąglenia udziałów procentowych w strukturach do jednego miejsca dziesiętnego.

3.1 PODSTAWOWE WSKAŹNIKI FINANSOWE

Wyniki osiągnięte przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego SA w 2017 roku pozwoliły na ukształtowanie się głównych wskaźników efektywności finansowej na następujących poziomach.

Tabela 3. Wskaźniki finansowe Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA

	31.12.2017	31.12.2016	Zmiana
ROA netto* (wynik finansowy netto/średni stan aktywów)	1,1%	1,1%	0,0 p.p.
ROE netto* (wynik finansowy netto/średni stan kapitałów własnych)	9,0%	9,1%	-0,1 p.p.
C/I (wskaźnik kosztów do dochodów)*	46,0%	47,4%	-1,4 p.p.
Marża odsetkowa* (wynik odsetkowy/średni stan aktywów oprocentowanych)	3,3%	3,2%	0,1 p.p.
Udział kredytów z rozpoznaną utratą wartości**	5,5%	5,9%	-0,4 p.p.
Koszt ryzyka***	-0,71%	-0,75%	0,04 p.p.
Łączny współczynnik kapitałowy (fundusze własne/łączny wymóg kapitałowy*12,5)	17,37%	15,81%	1,56 p.p.
Współczynnik kapitału Tier 1	16,50%	14,51%	1,99 p.p.

* Pozycje rachunku zysków i strat przyjęte do obliczenia wskaźników ujmują okres 4 ostatnich kwartałów (ujęcie roczne), natomiast pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej ujmują średnią z 5 ostatnich wartości kwartalnych odpowiednich pozycji aktywów i pasywów.

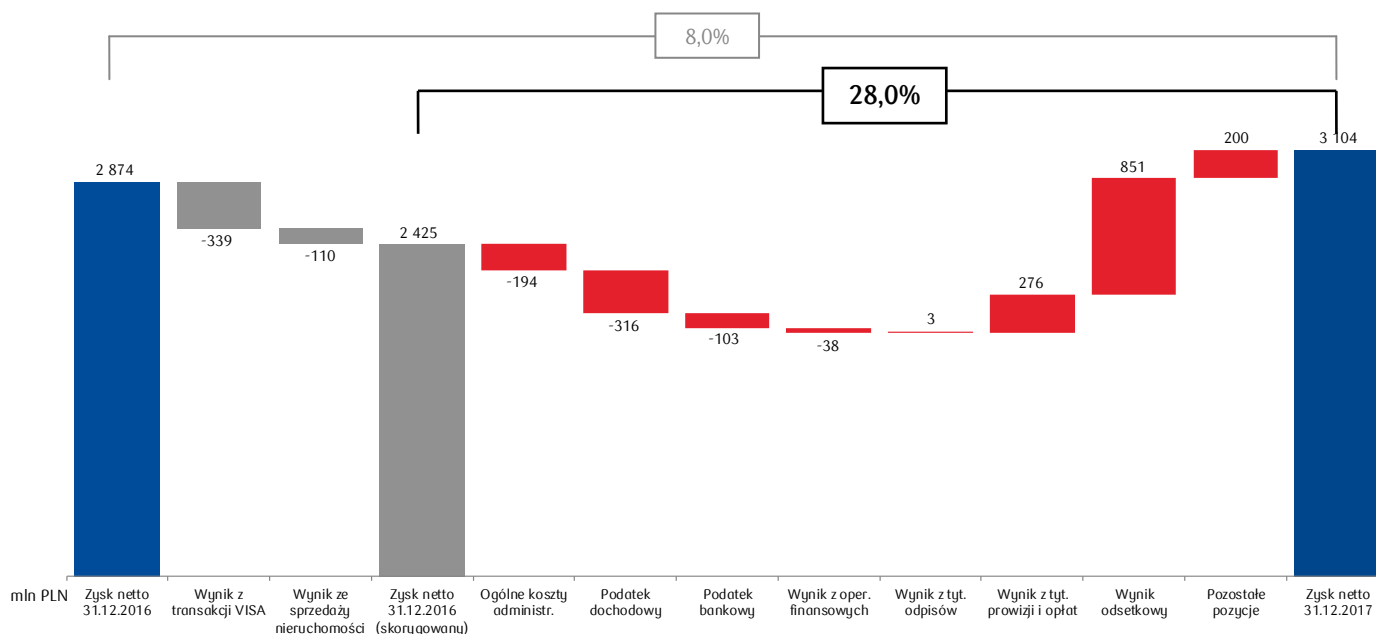
** Obliczony poprzez podzielenie wartości bilansowej brutto kredytów i pożyczek z rozpoznaną utratą wartości przez wartość bilansową kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto.

*** Obliczony poprzez podzielenie wyniku z tytułu odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom za okres 12 m-cy przez średnie saldo kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto na początku i na końcu okresu sprawozdawczego oraz pośrednich okresów kwartalnych.

3.2 SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Wynik z tytułu odsetek
Wynik z prowizji i opłat
Wynik pozostały
Ogólne koszty administracyjne
Podatek bankowy
Wynik z tytułu odpisów

Skonsolidowany zysk netto Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA uzyskany w 2017 roku wyniósł 3 104 mln PLN i był o 230 mln PLN (+8,0%) wyższy niż w 2016 roku.

W rachunku zysków i strat Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za 2017 rok wynik na działalności biznesowej wyniósł 12 563 mln PLN i był o 773 mln PLN, tj. o 6,6% wyższy niż w 2016 roku, głównie w efekcie wzrostu wyniku odsetkowego i prowizyjnego.

Tabela 4. Rachunek zysków i strat Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA (w mln PLN)

	2017	2016	Zmiana (w mln PLN)	Zmiana (w %)
Wynik z tytułu odsetek	8 606	7 755	851	11,0%
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 969	2 693	276	10,2%
Wynik pozostały	988	1 342	-354	-26,4%
Przychody z tytułu dywidend	12	10	2	20,0%
Wynik z operacji finansowych	54	510	-456	-89,4%
Wynik z pozycji wymiany	452	503	-51	-10,1%
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	470	319	151	47,3%
Wynik na działalności biznesowej	12 563	11 790	773	6,6%
Ogólne koszty administracyjne	-5 784	-5 590	-194	3,5%
Podatek od niektórych instytucji finansowych	-932	-829	-103	12,4%
Wynik operacyjny netto	5 847	5 371	476	8,9%
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	-1 620	-1 623	3	-0,2%
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach	22	35	-13	-37,1%
Zysk brutto	4 249	3 783	466	12,3%
Podatek dochodowy	-1 140	-907	-233	25,7%
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)	3 109	2 876	233	8,1%
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	5	2	3	2,5x
Zysk netto	3 104	2 874	230	8,0%

Po wyeliminowaniu z 2016 roku najistotniejszych zdarzeń jednorazowych, tj.:

- rozliczenia transakcji przejęcia spółki *Visa Europe Limited* przez spółkę *Visa Inc.*, w której PKO Bank Polski SA brał udział; z tego tytułu w wyniku Banku uwzględniono netto 339 mln PLN,
- rozliczenia transakcji sprzedaży składników majątku spółki *Qualia Development Sp. z o.o.* i jej spółek zależnych (netto 110 mln PLN); z tego tytułu w wynikach finansowych Grupy Kapitałowej rozpoznane zostały w pozycji pozostałe przychody i koszty operacyjne netto dodatkowe przychody w wartości około 114 mln PLN,

zysk netto w 2017 roku był o 28% wyższy niż w 2016 roku.

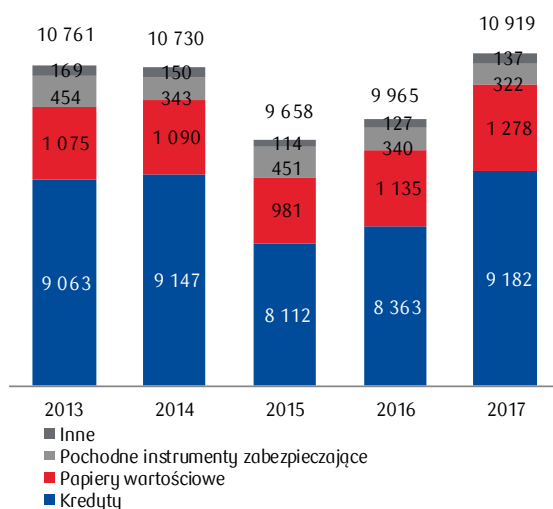
Tabela 5. Rachunek zysków i strat Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA (w mln PLN) po wyłączeniu zdarzeń jednorazowych

	2017	2016	wyłączenia	2016 po wyłączeniach	Zmiana (w mln PLN)	Zmiana (w %)
Wynik z tytułu odsetek	8 606	7 755		7 755	851	11,0%
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 969	2 693		2 693	276	10,2%
Wynik pozostały	988	1 342	532	810	178	22,0%
Przychody z tytułu dywidend	12	10		10	2	20,0%
Wynik z operacji finansowych	54	510	418	92	-38	-41,3%
Wynik z pozycji wymiany	452	503		503	-51	-10,1%
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	470	319	114	205	265	2,3x
Wynik na działalności biznesowej	12 563	11 790	532	11 258	1 305	11,6%
Ogólne koszty administracyjne	-5 784	-5 590		-5 590	-194	3,5%
Podatek od niektórych instytucji finansowych	-932	-829		-829	-103	12,4%
Wynik operacyjny netto	5 847	5 371	532	4 839	1 008	20,8%
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	-1 620	-1 623		-1 623	3	-0,2%
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach	22	35		35	-13	-37,1%
Zysk brutto	4 249	3 783	532	3 251	998	30,7%
Podatek dochodowy	-1 140	-907	-83	-824	-316	38,3%
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)	3 109	2 876	449	2 427	682	28,1%
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	5	2		2	3	2,5x
Zysk netto	3 104	2 874	449	2 425	679	28,0%

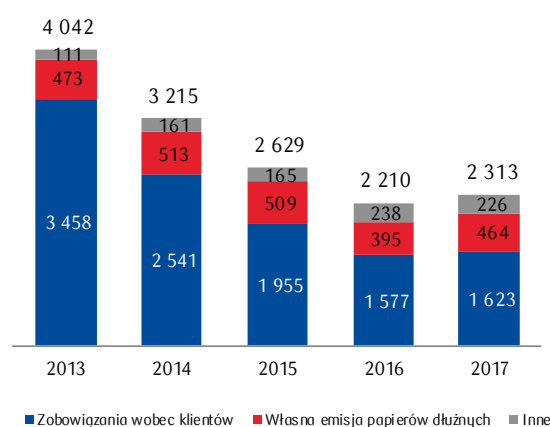
WYNIK Z TYTUŁU ODSETEK

Uzyskany w 2017 roku wynik odsetkowy wyniósł 8 606 mln PLN i był o 851 mln PLN wyższy niż w roku ubiegłym. Poprawa wyniku odsetkowego determinowana była wzrostem przychodów związanym z przyrostem portfela kredytowego i portfela papierów wartościowych, przy jednoczesnym wzroście kosztów finansowania.

Przychody odsetkowe (w mln PLN)

Koszty odsetkowe (w mln PLN)

W 2017 roku przychody odsetkowe wyniosły 10 919 mln PLN i w porównaniu z ubiegłym rokiem były wyższe o 954 mln PLN w głównej mierze w efekcie wzrostu:

- przychodów z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom o 819 mln PLN r/r – wynikającego ze wzrostu średniego wolumenu należności leasingowych i kredytowych, głównie kredytów mieszkaniowych i konsumpcyjnych, przy niezmiennych poziomach rynkowych stóp procentowych dla PLN, CHF i EUR,

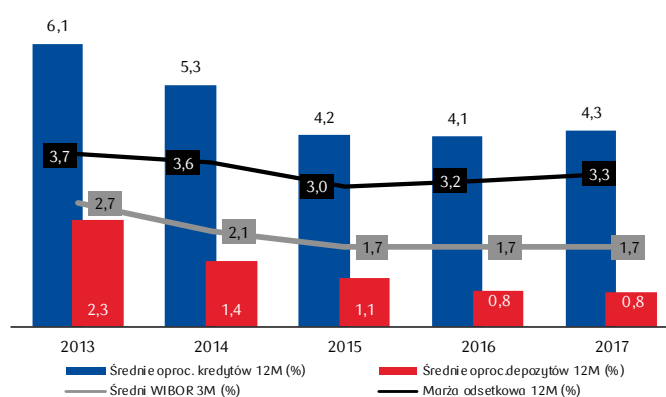
- przychodów z tytułu papierów wartościowych o 143 mln PLN r/r determinowanego wzrostem portfela papierów wartościowych (głównie obligacji Skarbu Państwa) oraz wzrostem ich średniego oprocentowania w związku ze wzrostem udziału w portfelu papierów o dłuższych terminach.

Koszty odsetkowe wyniosły w 2017 roku 2 313 mln PLN i w porównaniu z 2016 rokiem były wyższe o 103 mln PLN, co było spowodowane:

- wyższymi kosztami własnej emisji papierów dłużnych i zobowiązań podporządkowanych o 69 mln PLN r/r, determinowanych wzrostem poziomu emisji obligacji średnioterminowych i hipotecznych listów zastawnych,
- wzrostem kosztów z tytułu zobowiązań wobec klientów o 46 mln PLN r/r, wynikającym ze wzrostu poziomu depozytów, przy ich nieznacznie niższym średnim oprocentowaniu, na co wpływ miał wzrost udziału depozytów bieżących w depozytach ogółem,
- wyższymi kosztami zobowiązań wobec banków o 34 mln PLN r/r, związanymi ze wzrostem kosztu dotyczących obsługi kredytów otrzymanych od instytucji finansowych, przy jednoczesnym spadku wolumenu kredytów otrzymanych, głównie ze względu na znaczną przedterminową spłatę linii kredytowej od Nordea Bank AB.

Marża odsetkowa wzrosła o ok. 0,1 p.p. r/r do poziomu 3,3% na koniec 2017 roku. Średnie aktywa oprocentowane wzrosły o 5,7% r/r (gł. portfela należności udzielonych klientom oraz portfela papierów wartościowych), natomiast wynik odsetkowy wzrósł o 11,0%, głównie za sprawą wzrostu przychodów odsetkowych od kredytów i papierów wartościowych (efekt wzrostu wolumenu i dochodowości aktywów).

W 2017 roku średnie oprocentowanie należności kredytowych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA wyniosło 4,3%, a średnie oprocentowanie depozytów ogółem ukształtowało się na poziomie 0,8%, wobec odpowiednio 4,1% i 0,8% w 2016 roku.

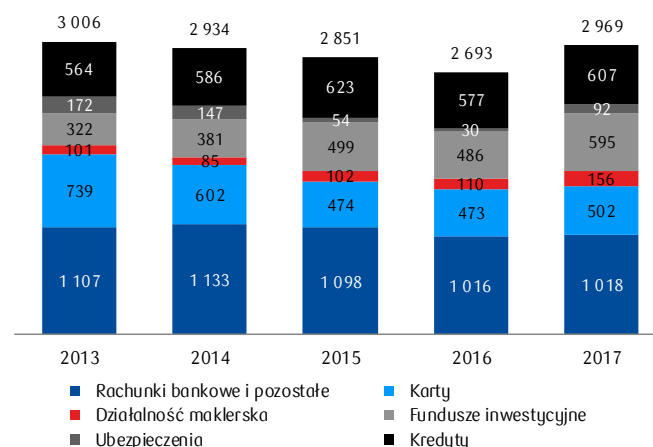
WYNIK Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT

Wynik z tytułu prowizji i opłat wyniósł w 2017 roku 2 969 mln PLN i był o 276 mln PLN wyższy niż w roku ubiegłym.

Poziom wyniku prowizyjnego był w głównej mierze determinowany przez:

- wyższy wynik z tytułu obsługi funduszy inwestycyjnych (109 mln PLN r/r), będący efektem większego zainteresowania klientów tą formą oszczędzania. To przełożyło się na wyższe przychody z tytułu prowizji za zarządzanie i opłat za dystrybucję jednostek, przy wzroście wartości zarządzanych aktywów PKO TFI SA o 29,1% w stosunku do stanu na koniec 2016 roku,
- wyższy wynik z tytułu ubezpieczeń kredytów (62 mln PLN r/r), głównie w efekcie wzrostu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z pożyczkami i kredytami konsumpcyjnymi oraz należnościami leasingowymi,
- wyższy wynik z działalności maklerskiej (46 mln PLN r/r), determinowany wzrostem prowizji z tytułu obrotu giełdowego, będącego efektem poprawy koniunktury na GPW. Wartość obrotów Domu Maklerskiego PKO Banku Polskiego SA na rynku wtórnym akcji w 2017 roku stanowiła 14,7% obrotów rynku, dając Domu Maklerskiemu na koniec 2017 roku I miejsce w rankingu biur maklerskich. Ponadto nastąpił wzrost przychodów z tytułu obsługi transakcji zrealizowanych na rynku pierwotnym oraz wzrost prowizji z tytułu pełnienia funkcji agenta emisji obligacji Skarbu Państwa w efekcie wzrostu zainteresowania klientów tą formą inwestowania,
- wyższy wynik z tytułu udzielonych kredytów (30 mln PLN r/r), głównie kredytów mieszkaniowych i konsumpcyjnych,

Wynik z tytułu prowizji i opłat (w mln PLN)

- wyższy wynik z tytułu kart płatniczych i kredytowych (29 mln PLN r/r), w efekcie większej liczby kart oraz wyższej transakcyjności bezgotówkowej.

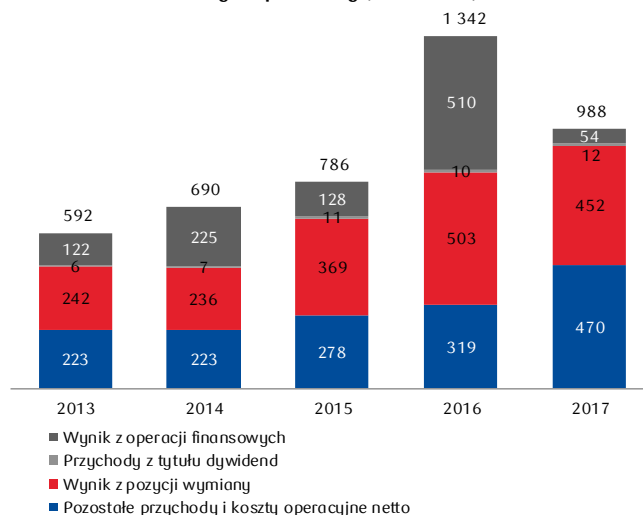
WYNIK POZOSTAŁY

W 2017 roku wynik pozostały wyniósł 988 mln PLN i był niższy o 354 mln PLN w porównaniu z rokiem poprzednim.

Poziom wyniku pozostałego był w głównej mierze determinowany przez:

- spadek wyniku na inwestycyjnych papierach wartościowych o 460 mln PLN r/r, związany z rozliczeniem w czerwcu 2016 roku transakcji przejęcia spółki Visa Europe Limited przez spółkę Visa Inc., w której PKO Bank Polski SA brał udział; z tego tytułu w wyniku z operacji finansowych uwzględniono blisko 418 mln PLN,
- wzrost wyniku na pozostałej działalności operacyjnej o 151 mln PLN, przede wszystkim jako efekt rozwoju działalności spółek ubezpieczeniowych (PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA oraz PKO Towarzystwo Ubezpieczeń SA) oraz wyższej kontrybucji działalności leasingowej.

Wynik pozostały (w mln PLN)

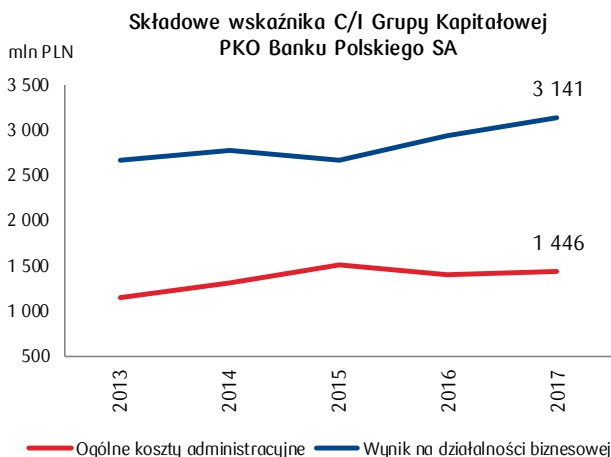
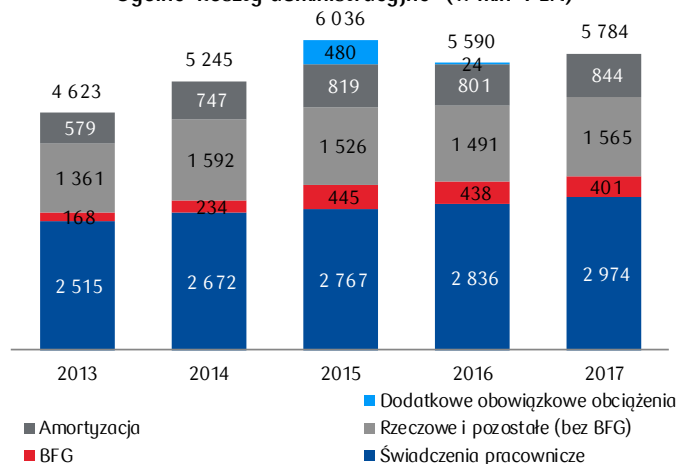
OGÓLNE KOSZTY ADMINISTRACYJNE

W 2017 roku ogólne koszty administracyjne wyniosły 5 784 mln PLN i były wyższe o 3,5% w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku.

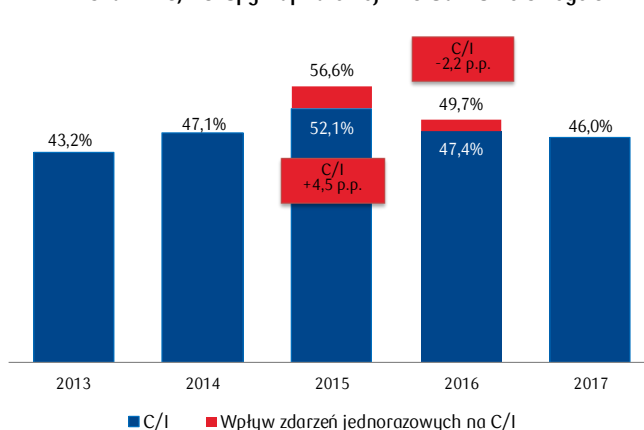
Ich poziom był determinowany w głównej mierze przez wzrost kosztów:

- świadczeń pracowniczych o 138 mln PLN, tj. o 4,9%,
- amortyzacji o 43 mln PLN, tj. 5,4%
- oraz podatków i opłat (o 87 mln zł tj. o 126,1%), przy spadku:
- składek i wpłat na BFG o 37 mln PLN r/r, tj. 8,4% (w tym 24 mln zł dot. obowiązkowej wpłaty przeznaczonej na wypłatę środków gwarantowanych deponentom z tyt. upadku Banku Spółdzielczego w Nadarzynie dokonanej 2016 roku)
- kosztów rzeczowych o 13 mln PLN, tj. o 0,9%.

Ogólne koszty administracyjne (w mln PLN)

Wskaźnik C/I Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA

Efektywność działania Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA mierzona wskaźnikiem C/I w ujęciu rocznym ukształtowała się na poziomie 46,0% i poprawiła się o 1,4 p.p. r/r, za sprawą poprawy wyniku na działalności biznesowej (+6,6% r/r), przy wzroście kosztów administracyjnych (+3,5% r/r).

PODATEK OD NIEKTÓRYCH INSTYTUCJI FINANSOWYCH

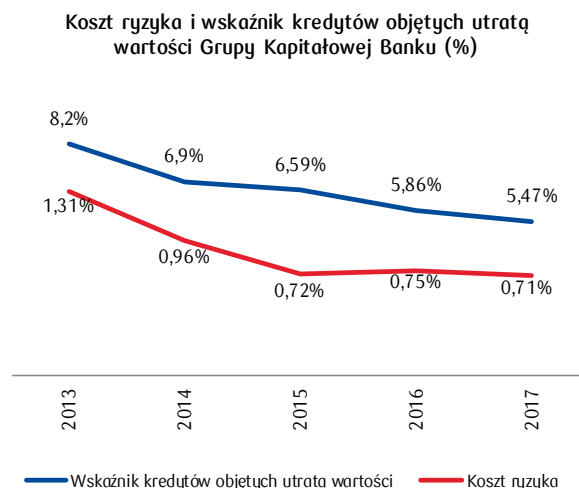
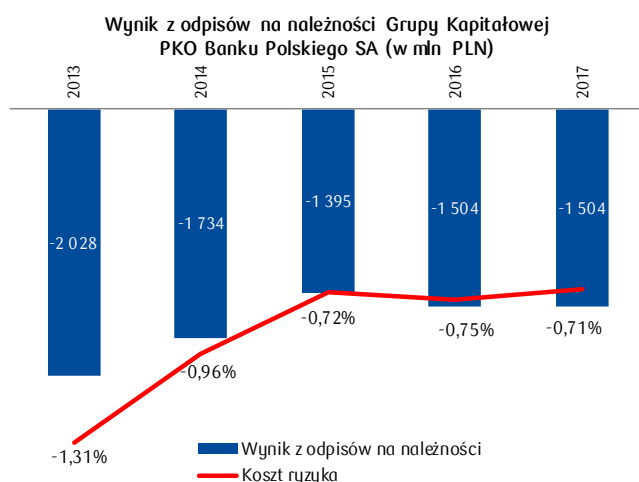
Od lutego 2016 roku ustawy banki i inne instytucje finansowe zobowiązane są do zapłaty podatku od niektórych instytucji finansowych. Obciążenie Grupy Kapitałowej Banku z tytułu tego podatku wyniosło w 2017 roku 932 mln PLN, z czego przeważająca część przypadła na PKO Bank Polski SA (894 mln PLN).

WYNIK Z TYTUŁU ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI I REZERW

Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw odzwierciedla konserwatywne podejście Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w zakresie rozpoznawania i wyceny ryzyka kredytowego. Osiągnięcie wyniku z tytułu odpisów na zbliżonym poziomie (-0,2% r/r) nastąpiło na skutek poprawy odpisów na portfelu kredytów mieszkaniowych.

Wskaźniki udziału kredytów z rozpoznaną utratą wartości oraz pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości na koniec 2017 roku wyniosły odpowiednio 5,5% (wzrost o 0,4 p.p. w stosunku do 2016 roku) i 67,0% (wzrost o 1,5 p.p. w stosunku do 2016 roku), dzięki poprawie jakości na kredytach gospodarczych oraz prowadzonej konsekwentnie polityce sprzedaży wierzytelności trudnych.

Koszt ryzyka¹² na koniec 2017 roku ukształtował się poziomie 0,71% i był korzystniejszy o 0,04 p.p. w stosunku do 2016 roku dzięki poprawie wyniku na kredytach mieszkaniowych i gospodarczych.

3.3 SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

Główne pozycje Sprawozdania z sytuacji finansowej
Kredyty udzielone klientom
Papiery wartościowe
Zobowiązania wobec klientów
Finansowanie zewnętrzne
Kapitały własne i łączny współczynnik kapitałowy

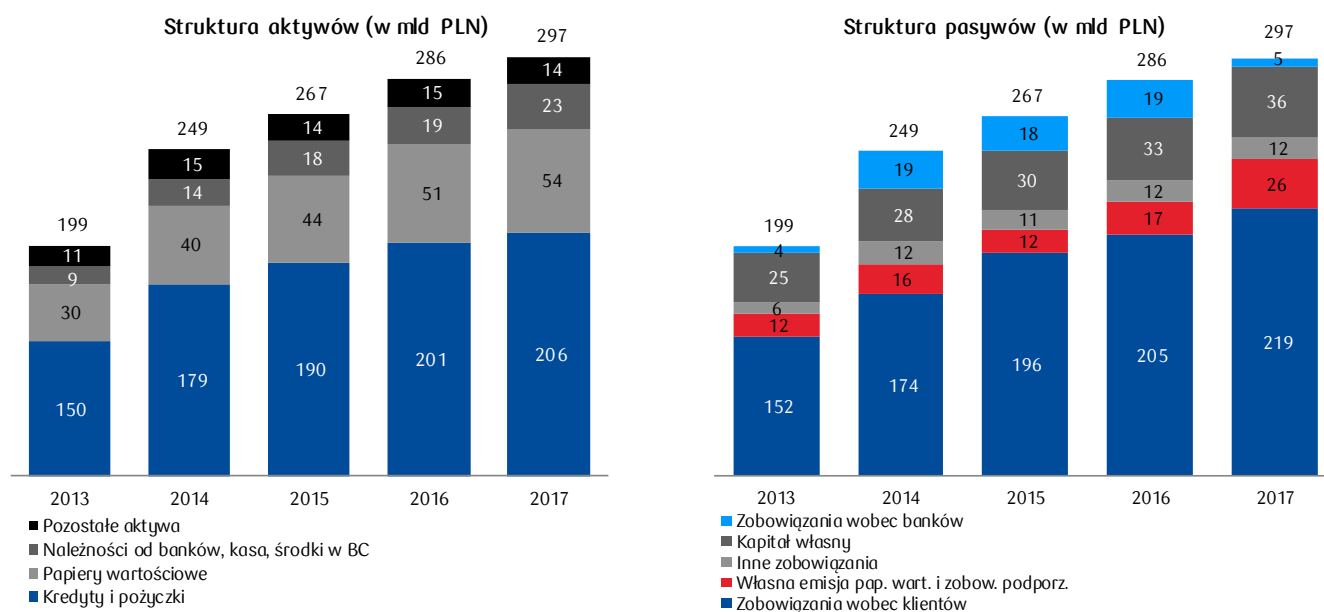
¹² Obliczony poprzez podzielenie wyniku z tytułu odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom za okres 12 m-cy zakończony 31 grudnia 2017 i 2016 przez średnie saldo kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto na początku i na końcu okresu sprawozdawczego oraz pośrednich okresów kwartalnych

GŁÓWNE POZYCJE SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ

Suma bilansowa Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA na koniec 2017 roku wyniosła 296,9 mld PLN, co oznacza wzrost o 4,0% r/r.

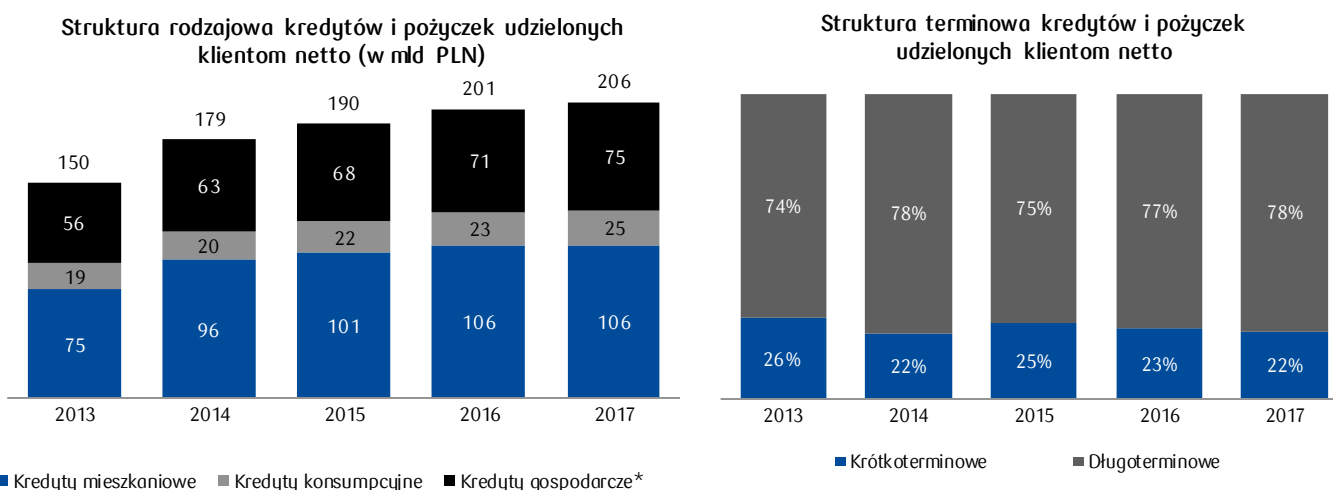
Główny wpływ na wzrost aktywów Grupy Kapitałowej miał wzrost wolumenu kredytów i pożyczek udzielonych klientom o 5,0 mld PLN r/r, środków w Banku Centralnym o 4,5 mld PLN r/r oraz papierów wartościowych o 2,7 mld PLN r/r.

Wzrost aktywów został sfinansowany w głównej mierze wzrostem zobowiązań wobec klientów o 13,7 mld PLN r/r oraz wzrostem zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych o 9,4 mld PLN r/r.

KREDYTY UDZIELONE KLIENTOM

Na koniec 2017 roku wartość portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy Kapitałowej Banku wyniosła 205,7 mld PLN i wzrosła w ujęciu rocznym o 5,0 mld PLN.

*łącznie z transakcjami z przyrzeczeniem odkupu, dłużnymi papierami wartościowymi oraz należnościami z tytułu leasingu finansowego

W strukturze rodzajowej portfela kredytowego netto główną pozycję stanowią kredyty mieszkaniowe (51,6% portfela na koniec 2017 roku), a ich wolumen w ciągu roku utrzymał się na stabilnym poziomie. Wzrost portfela kredytów mieszkaniowych złotych został prawie w całości skonsumowany spadkiem wolumenu portfela kredytów mieszkaniowych walutowych, który pozostawał pod istotnym wpływem efektu kursowego. W 2017 roku odnotowano

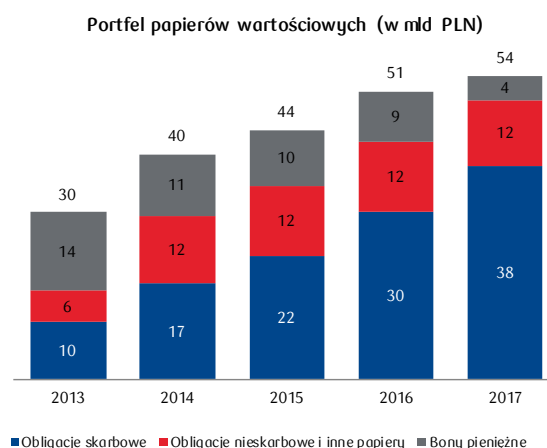
wzrost najbardziej dochodowych kredytów konsumpcyjnych o 1,4 mld PLN oraz kredytów gospodarczych o 3,6 mld PLN.

W strukturze terminowej kredytów i pożyczek udzielonych klientom dominującą rolę odgrywają kredyty długoterminowe (78,0% portfela), których wolumen wzrósł w stosunku do 2016 roku o 1 p.p. r/r, natomiast kredyty krótkoterminowe odnotowały ujemną dynamikę na poziomie -1 p.p. r/r i ich udział w strukturze wyniósł 22%.

PAPIERY WARTOŚCIOWE

Na koniec 2017 roku portfel papierów wartościowych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA wyniósł 54 mld PLN i odnotował wzrost o blisko 3 mld PLN w porównaniu do końca 2016 roku.

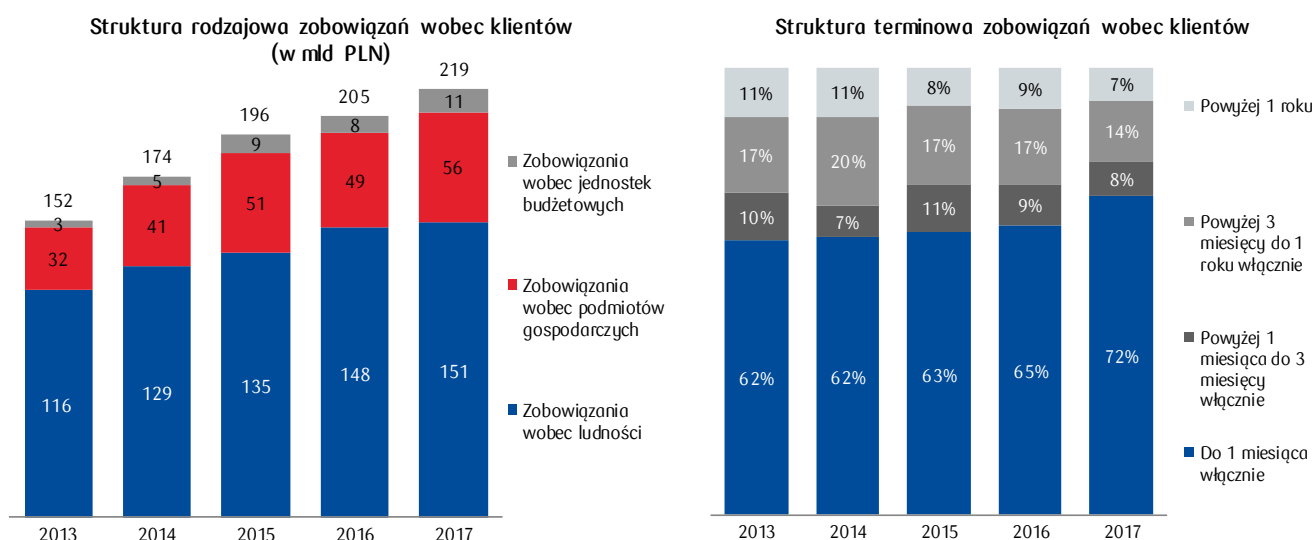
W strukturze rodzajowej portfela dominowały dłużne papiery emitowane przez Skarb Państwa, których poziom wzrósł w 2017 roku o ponad 8 mld PLN, kosztem bonów pieniężnych NBP (spadek o 4,9 mld PLN r/r).

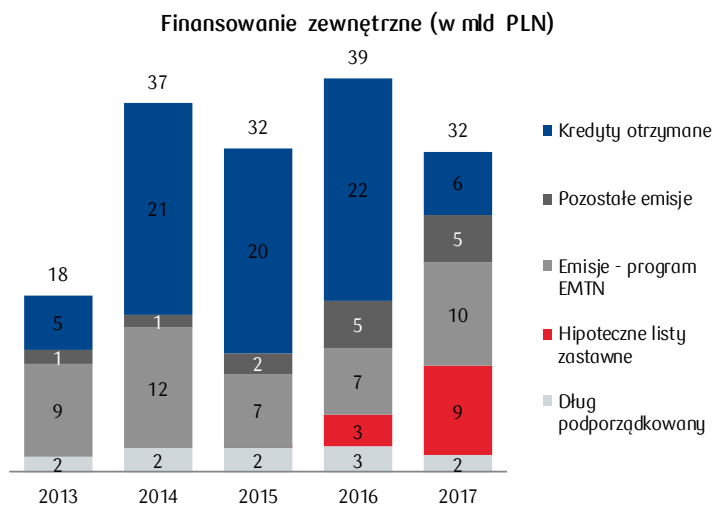
ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW

Zobowiązania klientów stanowią podstawowe źródło finansowania aktywów. Ich poziom na koniec 2017 roku wyniósł 218,8 mld PLN i od początku roku wzrósł o 13,8 mld PLN. W strukturze rodzajowej zobowiązań wobec klientów główną pozycję stanowią zobowiązania wobec ludności (69,1% portfela na koniec 2017 roku), przy wzroście udziału zobowiązań wobec podmiotów gospodarczych oraz zobowiązań wobec jednostek budżetowych.

W 2017 roku zmianie uległa struktura terminowa zobowiązań wobec klientów. Wartość zobowiązań o terminie zapadalności do 1 miesiąca włącznie wzrosła o 22,7 mld PLN i stanowiła 72% wszystkich zobowiązań wobec klientów na koniec 2017 roku. Dla pozostałych terminów wymagalności odnotowano spadek udziału związany z migracją środków pieniężnych z lokat terminowych na depozyty bieżące i do TFI.

FINANSOWANIE ZEWNĘTRZNE

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA jest aktywnym uczestnikiem rynku emisji dłużnych papierów wartościowych, zarówno krajowego, jak i międzynarodowego. Działania te mają na celu dywersyfikację źródeł finansowania działalności oraz dostosowanie ich do wymogów regulacyjnych. Na koniec 2017 roku nastąpiła zmiana w strukturze źródeł finansowania. Znacznie spadł udział kredytów otrzymanych od monetarnych instytucji finansowych, które na 31.12.2017 roku wynosiły 2,8 mld PLN i spadły o 84,1% r/r, w efekcie znacznej przedterminowej spłaty linii kredytowej od Nordea Bank AB (publ). Jest ona elementem transakcji nabycia w 2014 roku przez PKO Bank Polski SA aktywów Grupy Nordea (otrzymana z przeznaczeniem na finansowanie portfela przejętego portfela kredytów hipotecznych).

Na koniec 2017 roku główną pozycję w przedmiotowych źródłach finansowania stanowiły emisje papierów wartościowych, których stan w stosunku do roku ubiegłego zwiększył się o 9,4 mld PLN tj. o 65,1%.

Spadek poziomu długoterminowych źródeł finansowania jest przede wszystkim efektem:

- znacznej spłaty linii kredytowej od Nordea Bank AB,
 - wykorzystania opcji call pożyczki podporządkowanej w wysokości 224 mln CHF,
- przy wzroście:
- emisji euroobligacji własnych PKO Banku Polskiego SA w ramach otwartego w kwietniu 2017 roku programu EMTN w wysokości 750 mln EUR oraz 400 mln CHF,
 - emisji listów zastawnych i obligacji krótkoterminowych przez PKO Bank Hipoteczny SA, których stan na koniec 2017 roku w stosunku do ubiegłego roku zwiększył się odpowiednio o 5,6 mld PLN oraz o 1,1 mld PLN.

Na poziom zewnętrznych źródeł finansowania miały wpływ również bieżące spłaty rat pozostałych kredytów oraz efekt kursowy.

Szczegółowe informacje o emisjach przeprowadzonych przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego SA zostały opisane w nocie 35 Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku.

4. SYTUACJA FINANSOWA PKO BANKU POLSKIEGO SA¹³

Podstawowe wskaźniki
Rachunek zysków i strat
Sprawozdanie z sytuacji finansowej

4.1 PODSTAWOWE WSKAŹNIKI FINANSOWE

Wyniki osiągnięte przez PKO Bank Polski SA w 2017 roku pozwoliły na ukształtowanie się głównych wskaźników efektywności finansowej na poziomach przedstawionych w poniższej tabeli.

¹³ W niniejszym rozdziale ewentualne różnice w sumach, udziałach i dynamikach wynikają z zaokrągleń kwot do milionów PLN oraz zaokrągleń udziałów procentowych w strukturach do jednego miejsca dziesiętnego.

Tabela 6. Wskaźniki finansowe PKO Banku Polskiego SA

	31.12.2017	31.12.2016	Zmiana
ROA netto* (wynik finansowy netto/średni stan aktywów)	1,0%	1,1%	-0,1 p.p.
ROE netto* (wynik finansowy netto/średni stan kapitałów własnych)	8,1%	9,2%	-1,1 p.p.
C/I (wskaźnik kosztów do dochodów)*	44,8%	45,8%	-1,0 p.p.
Marża odsetkowa* (wynik odsetkowy/średni stan aktywów oprocentowanych)	3,2%	3,1%	0,1 p.p.
Udział kredytów z rozpoznaną utratą wartości**	5,6%	5,8%	-0,2 p.p.
Koszt ryzyka***	-0,71%	-0,75%	0,04 p.p.
Łączny współczynnik kapitałowy (fundusze własne/łączny wymóg kapitałowy*12,5)	19,59%	17,19%	2,40 p.p.
Współczynnik kapitału Tier 1	18,62%	15,83%	2,79 p.p.

* Pozycje rachunku zysków i strat przyjęte do obliczenia wskaźników ujmują okres 4 ostatnich kwartałów (ujęcie roczne), natomiast pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej ujmują średnią z 5 ostatnich wartości kwartalnych odpowiednich pozycji aktywów i pasywów.

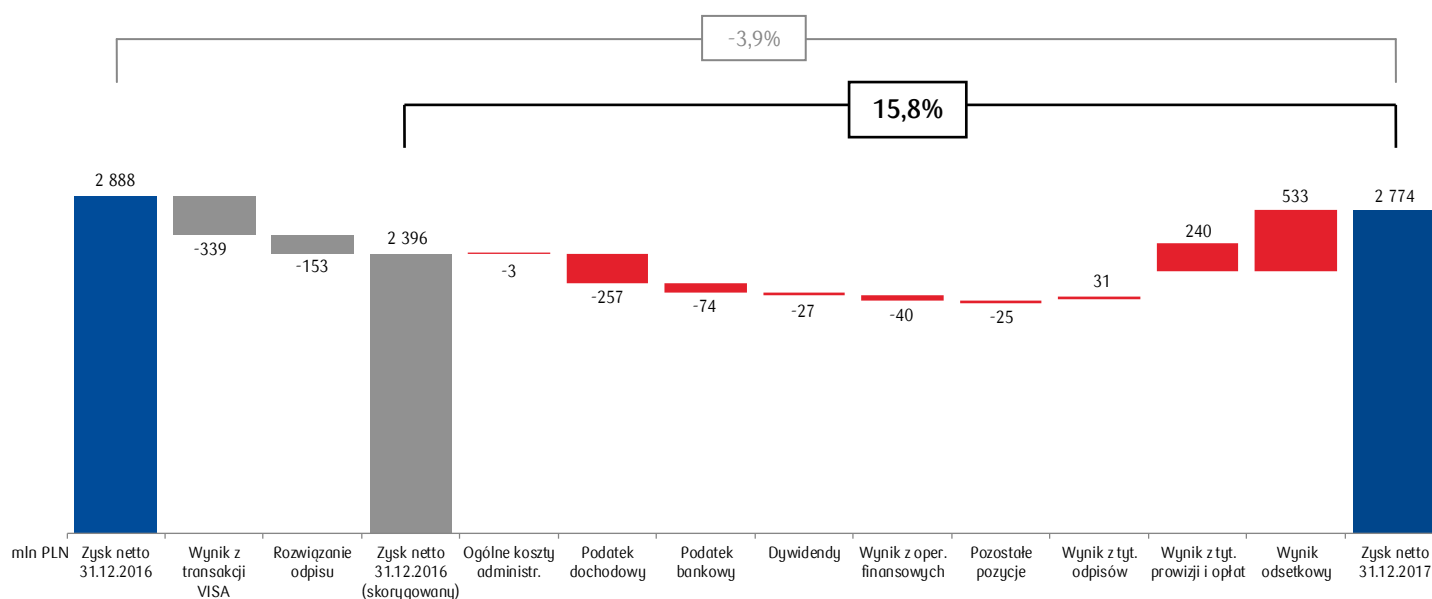
** Obliczony poprzez podzielenie wartości bilansowej brutto kredytów i pożyczek z rozpoznaną utratą wartości przez wartość bilansową kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto.

*** Obliczony poprzez podzielenie wyniku z tytułu odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom za okres 12 m-cy przez średnie saldo kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto na początku i na końcu okresu sprawozdawczego oraz pośrednich okresów kwartalnych.

4.2 RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Wynik z tytułu odsetek
Wynik z prowizji i opłat
Wynik pozostały
Ogólne koszty administracyjne
Podatek bankowy
Wynik z tytułu odpisów

W 2017 roku PKO Bank Polski SA zrealizował zysk netto w wysokości 2 774 mln PLN (-3,9% r/r, tj. niższy o 114 mln PLN), na co główny wpływ miał niższy wynik z operacji finansowych oraz gorszy wynik z tytułu odpisów częściowo zrekomensowany wyższymi wynikami z tytułu odsetek i prowizji.

W rachunku wyników PKO Banku Polskiego SA za 2017 rok wynik na działalności biznesowej wyniósł 11 246 mln PLN i był o 263 mln PLN, tj. 2,4% wyższy niż w 2016 roku, głównie w efekcie wzrostu wyniku z tytułu odsetek o 533 mln PLN r/r oraz wyniku z tytułu prowizji i opłat o 240 mln PLN r/r, przy spadku wyniku na operacjach finansowych o 458 mln PLN r/r.

Tabela 7. Rachunek zysków i strat PKO Banku Polskiego SA (w mln PLN)

	2017	2016	Zmiana (w mln PLN)	Zmiana (w %)
Wynik z tytułu odsetek	7 901	7 368	533	7,2%
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 687	2 447	240	9,8%
Wynik pozostały	658	1 168	-510	-43,7%
Przychody z tytułu dywidend	135	162	-27	-16,7%
Wynik z operacji finansowych	47	505	-458	-90,7%
Wynik z pozycji wymiany	419	501	-82	-16,4%
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	57	0	57	x
Wynik na działalności biznesowej	11 246	10 983	263	2,4%
Ogólne koszty administracyjne	-5 037	-5 034	-3	0,1%
Podatek od niektórych instytucji finansowych	-894	-820	-74	9,0%
Wynik operacyjny netto	5 315	5 129	186	3,6%
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	-1 530	-1 408	-122	8,7%
Zysk brutto	3 785	3 721	64	1,7%
Podatek dochodowy	-1 011	-833	-178	21,4%
Zysk netto	2 774	2 888	-114	-3,9%

Po wyeliminowaniu z 2016 roku najistotniejszych zdarzeń jednorazowych, tj.:

- rozliczenia transakcji przejęcia spółki *Visa Europe Limited* przez spółkę *Visa Inc.*, w której PKO Bank Polski SA brał udział i z tego tytułu w wyniku Banku uwzględniono netto 339 mln PLN,
- rozwiązanie odpisu na zaangażowanie w spółkę *Qualia Development Sp. z o.o.* w wysokości 153 mln PLN, w związku z weryfikacją wartości godziwej zaangażowania,

zysk netto w 2017 roku był 15,8% wyższy niż w 2016 roku.

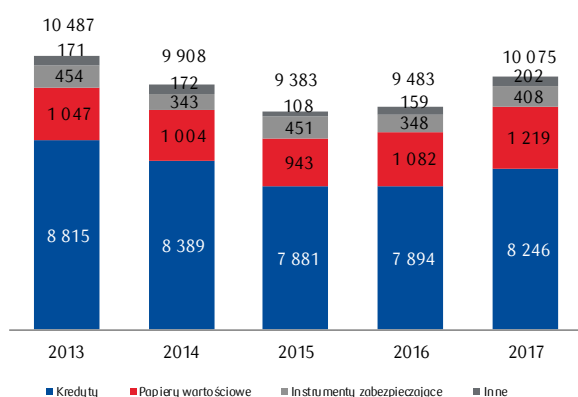
Tabela 8. Rachunek zysków i strat PKO Banku Polskiego SA (w mln PLN) po wyłączeniu zdarzeń jednorazowych

	2017	2016	wyłączenia	2016 po wyłączeniach	Zmiana (w mln PLN)	Zmiana (w %)
Wynik z tytułu odsetek	7 901	7 368		7 368	533	7,2%
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 687	2 447		2 447	240	9,8%
Wynik pozostały	658	1 168	418	750	-92	-12,3%
Przychody z tytułu dywidend	135	162		162	-27	-16,7%
Wynik z operacji finansowych	47	505	418	87	-40	-46,0%
Wynik z pozycji wymiany	419	501		501	-82	-16,4%
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	57	0		0	57	x
Wynik na działalności biznesowej	11 246	10 983	418	10 565	681	6,4%
Ogólne koszty administracyjne	-5 037	-5 034		-5 034	-3	0,1%
Podatek od niektórych instytucji finansowych	-894	-820		-820	-74	9,0%
Wynik operacyjny netto	5 315	5 129	418	4 711	604	12,8%
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	-1 530	-1 408	153	-1 561	31	-2,0%
Zysk brutto	3 785	3 721	571	3 150	635	20,2%
Podatek dochodowy	-1 011	-833	-79	-754	-257	34,2%
Zysk netto	2 774	2 888	492	2 396	378	15,8%

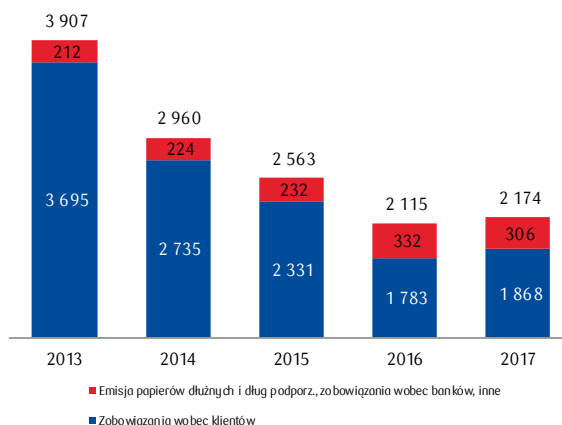
WYNIK Z TYTUŁU ODSETEK

Uzyskany w 2017 roku wynik odsetkowy wyniósł 7 901 mln PLN i był o 533 mln PLN wyższy niż w roku ubiegłym. Poprawa wyniku odsetkowego determinowana była wzrostem przychodów związanym z przyrostem portfela kredytowego i portfela papierów wartościowych przy nieznacznym wzroście kosztów finansowania.

Przychody odsetkowe (w mln PLN)

Koszty odsetkowe (w mln PLN)

Przychody odsetkowe w 2017 roku wyniosły 10 075 mln PLN i w porównaniu z 2016 rokiem były wyższe o 6,2%, co jest w głównej mierze efektem wzrostu:

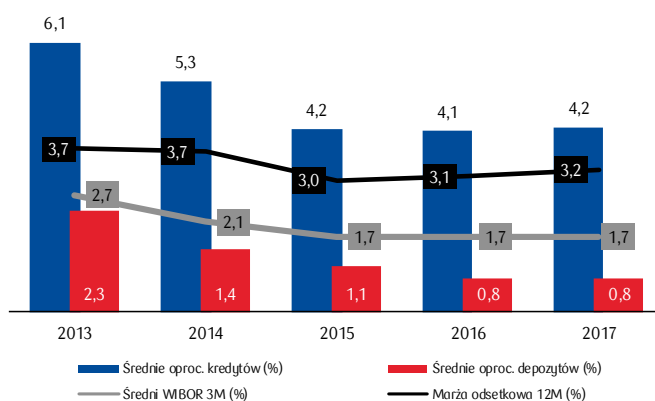
- przychodów z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom (+352 mln PLN, tj. +4,5% r/r) – wzrost średniego oprocentowania portfela kredytów wynikający z pozytywnych zmian w strukturze kredytów (wzrost udziału najwyżej oprocentowanych kredytów konsumpcyjnych) oraz wzrost średniego wolumenu należności kredytowych, zrealizowany pomimo transferu znacznego portfela kredytów mieszkaniowych do Banku Hipotecznego (o wartości ok. 5,6 mld PLN w 2017 roku),
- przychodów z tytułu papierów wartościowych o 137 mln PLN r/r determinowanego wzrostem wolumenu papierów wartościowych (głównie obligacji Skarbu Państwa) oraz wzrostem ich średniego oprocentowania w związku ze wzrostem udziału w portfelu papierów o dłuższych terminach zapadalności,
- przy wzroście przychodów z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających (+60 mln PLN r/r), głównie w efekcie wzrostu wolumenu i średniego oprocentowania transakcji zabezpieczających CIRS.

Koszty odsetkowe wyniosły w 2017 roku 2 174 mln PLN i w porównaniu z 2016 rokiem były wyższe o 2,8%, co było w głównej mierze efektem:

- wzrostu kosztów z tytułu zobowiązań wobec klientów o 85 mln PLN r/r, wynikającego ze wzrostu kosztów depozytów klientów związanego ze wzrostem średniego wolumenu depozytów klientów i niższym ich średnim oprocentowaniem – efekt zmian w strukturze depozytów (wzrost udziału depozytów bieżących) oraz wyższymi kosztami finansowania pozyskanego od niemonetarnych instytucji finansowych,
- wzrostu kosztów z tytułu zobowiązań wobec banków o 21 mln PLN, co jest związane ze wzrostem kosztów obsługi otrzymanych kredytów od monetarnych instytucji finansowych,
- przy spadku kosztów premii od papierów wartościowych o 45 mln PLN.

W 2017 roku średnie oprocentowanie kredytów PKO Banku Polskiego SA wyniosło 4,2%, a średnie oprocentowanie depozytów ogółem ukształtowało się na poziomie 0,8%, wobec odpowiednio 4,1% i 0,8% w 2016 roku.

Marża odsetkowa wzrosła o ok. 0,1 p.p. r/r do poziomu 3,2% na koniec 2017 roku. Wzrostowi średnich aktywów o 2,3% r/r (gł. portfela papierów wartościowych i portfela należności udzielonych klientom) towarzyszył wzrost wyniku odsetkowego o 7,2%, wynikający głównie ze wzrostu przychodów odsetkowych od kredytów i papierów wartościowych (związanego ze wzrostami wolumenów i oprocentowania tych grup aktywów).

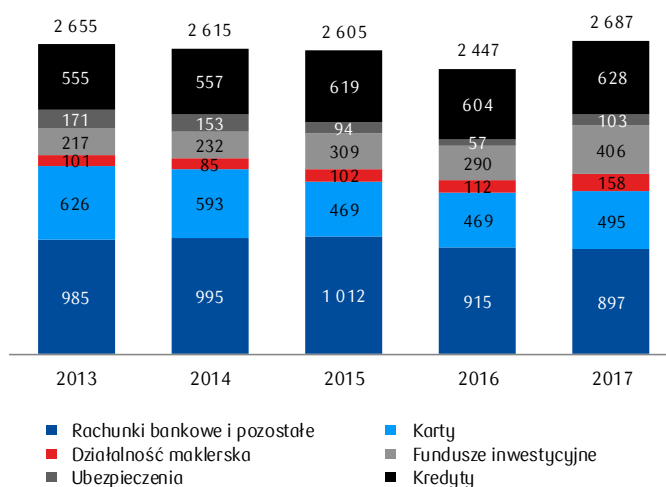
WYNIK Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT

Wynik prowizyjny w 2017 roku wyniósł 2 687 mln PLN i był wyższy w porównaniu do poprzedniego roku o 240 mln PLN.

Na poziom wyniku z tytułu prowizji i opłat w 2017 roku wpływ miały przede wszystkim następujące czynniki:

- wyższy wynik z tytułu obsługi funduszy inwestycyjnych (116 mln PLN r/r), będący efektem większego zainteresowania klientów tą formą oszczędzania. To przełożyło się na wyższe przychody z tytułu prowizji za zarządzanie i opłat za dystrybucję jednostek, przy wzroście wartości zarządzanych aktywów,
- wyższy wynik z tytułu ubezpieczeń kredytów (45 mln PLN r/r), głównie w efekcie wzrostu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z pożyczkami i kredytami konsumpcyjnymi,
- wyższy wynik z działalności maklerskiej (46 mln PLN r/r), determinowany wzrostem prowizji z tytułu obrotu giełdowego, będącego efektem poprawy koniunktury na GPW – wartość obrotów Domu Maklerskiego PKO Banku Polskiego SA na rynku wtórnym akcji w 2017 roku stanowiła 14,7% obrotów rynku, dając Domowi Maklerskiemu na koniec 2017 roku I miejsce w rankingu biur maklerskich. Ponadto nastąpił wzrost przychodów z tytułu obsługi transakcji zrealizowanych na rynku pierwotnym oraz wzrost prowizji z tytułu pełnienia funkcji agenta emisji obligacji Skarbu Państwa w efekcie wzrostu zainteresowania klientów tą formą inwestowania,
- wyższy wynik z tytułu kart płatniczych i kredytowych (26 mln PLN r/r), w efekcie większej liczby kart oraz wyższej transakcyjności bezgotówkowej,
- wyższy wynik z tytułu udzielonych kredytów (23 mln PLN r/r), głównie kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych,
- niższy wynik z tytułu obsługi rachunków bankowych i pozostały (-18 mln PLN r/r), związany ze zmianą struktury rachunków klientów, którzy decydują się na rachunki o niższych opłatach za prowadzenie konta.

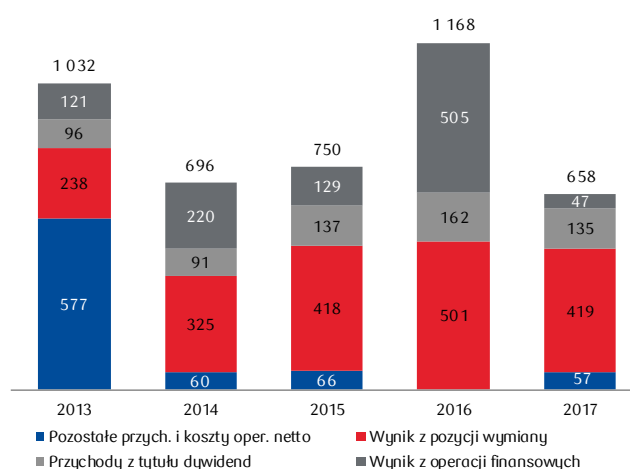
Wynik z tytułu prowizji i opłat (w mln PLN)

WYNIK POZOSTAŁY

Uzyskany w 2017 roku wynik pozostały wyniósł 658 mln PLN i był niższy od uzyskanego w 2016 roku o 510 mln PLN. Na poziom wyniku w 2017 roku wpływ miał przede wszystkim spadek wyniku na inwestycyjnych papierach wartościowych (-461 mln PLN r/r), determinowany rozliczeniem w czerwcu 2016 roku transakcji przejęcia spółki Visa Europe Limited przez spółkę Visa Inc., w której PKO Bank Polski SA brał udział; z tego tytułu w wyniku Banku uwzględniono 418 mln PLN.

Wynik pozostały (w mln PLN)

OGÓLNE KOSZTY ADMINISTRACYJNE

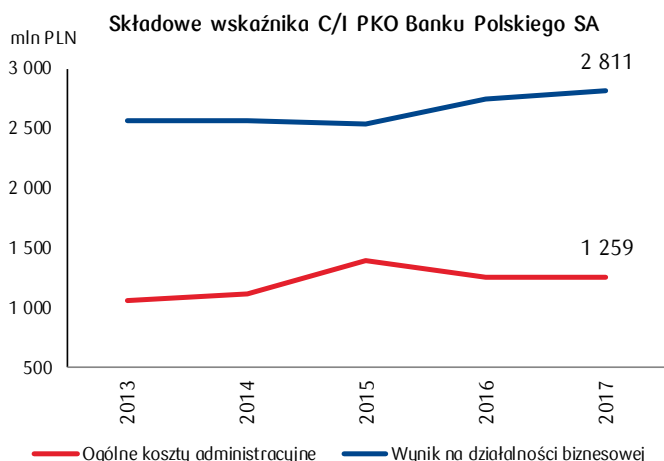
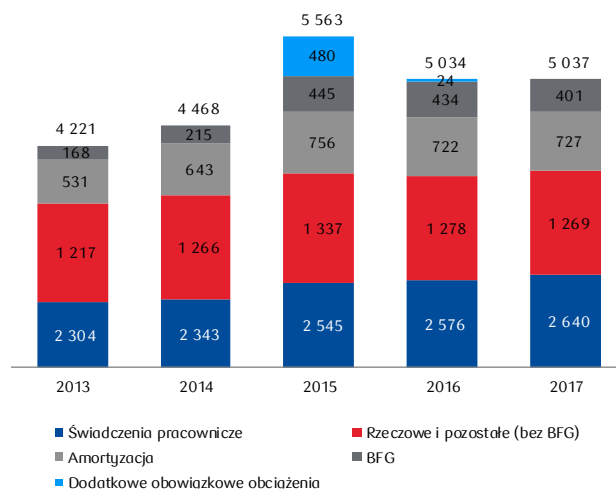
W 2017 roku ogólne koszty administracyjne wyniosły 5 037 mln PLN i były wyższe o 0,1% r/r. Ich poziom był determinowany w głównej mierze przez:

- wzrost kosztów świadczeń pracowniczych o 64 mln PLN, tj. o 2,5%,
- wzrost amortyzacji o 5 mln PLN, tj. o 0,7%,
- spadek składek i wpłat na BFG o 57 mln PLN, tj. 12,4% (w tym 24 mln zł dot. obowiązkowej wpłaty przeznaczonej na wypłatę środków gwarantowanych deponentom z tyt. upadku Banku Spółdzielczego w Nadarzynie dokonanej 2016 roku),
- spadek kosztów rzeczowych 10 mln PLN, tj. o 0,8%.

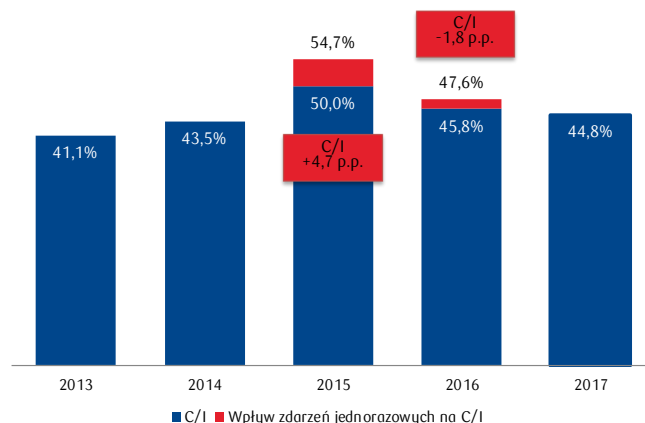
Efektywność działania PKO Banku Polskiego SA mierzona wskaźnikiem C/I w ujęciu rocznym ukształtowała się na poziomie 44,8% i poprawiła się o 1,0 p.p. r/r, za sprawą lepszego wyniku na działalności biznesowej (+2,4% r/r), przy wzroście kosztów administracyjnych (+0,1% r/r).

W 2017 roku Bank poniósł koszty w zakresie wydatków reprezentacyjnych, wydatków na usługi prawne, usługi marketingowe, usługi w zakresie stosunków międzyludzkich (public relations) i komunikacji społecznej oraz usługi doradztwa związanego z zarządzaniem w łącznej kwocie 138 mln zł, co stanowiło 2,7% ogólnych kosztów administracyjnych Banku.

Ogólne koszty administracyjne (w mln PLN)

Wskaźnik C/I PKO Banku Polskiego SA

PODATEK BANKOWY

Od lutego 2016 roku banki i inne instytucje finansowe zobowiązane są do zapłaty podatku od niektórych instytucji finansowych. Obciążenie PKO Banku Polskiego SA z tytułu tego podatku wyniosło w 2017 roku 894 mln PLN i wzrosło w stosunku do 2016 roku o 74 mln PLN, tj. o 9,0%.

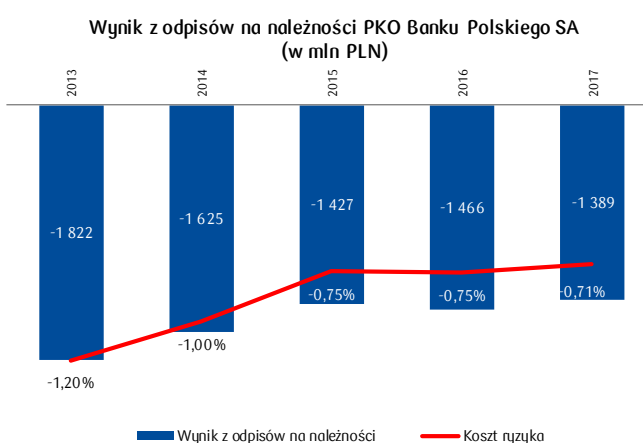
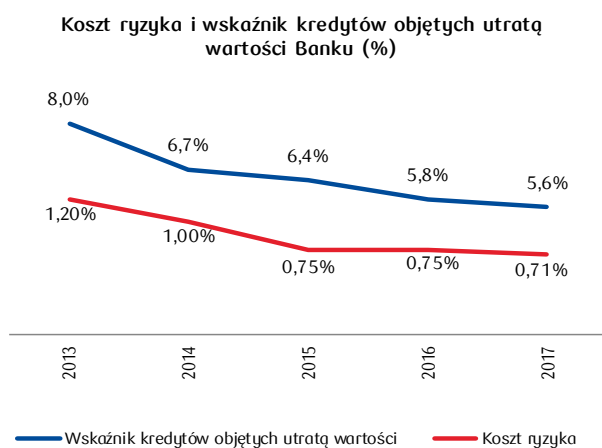
WYNIK Z TYTUŁU ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI I REZERW

Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw jest efektem kontynuowania konserwatywnej polityki PKO Banku Polskiego SA stosowanej do wyceny ryzyka kredytowego oraz wzrostu portfela kredytowego.

Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw w 2017 roku wyniósł -1 530 mln PLN i był mniej korzystny o 121,7 mln PLN od uzyskanego w 2016 roku. Pogorszenie wyniku w 2017 roku nastąpiło na skutek zwiększenia odpisów na deprecjację papierów i majątku oraz pogorszenia wyniku na portfelu kredytów konsumpcyjnych.

Wskaźniki udziału kredytów z rozpoznaną utratą wartości oraz pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości na koniec 2017 roku wyniosły odpowiednio 5,6% (poprawa o 0,2 p.p. w stosunku do 2016 roku) i 65,9% (wzrost o 2,0 p.p. w stosunku do 2016 roku).

Koszt ryzyka¹⁴ na koniec 2017 roku wyniósł 0,71% i w porównaniu do 2016 roku był korzystniejszy o 0,05 p.p. dzięki poprawie wyniku na kredytach gospodarczych i mieszkaniowych.

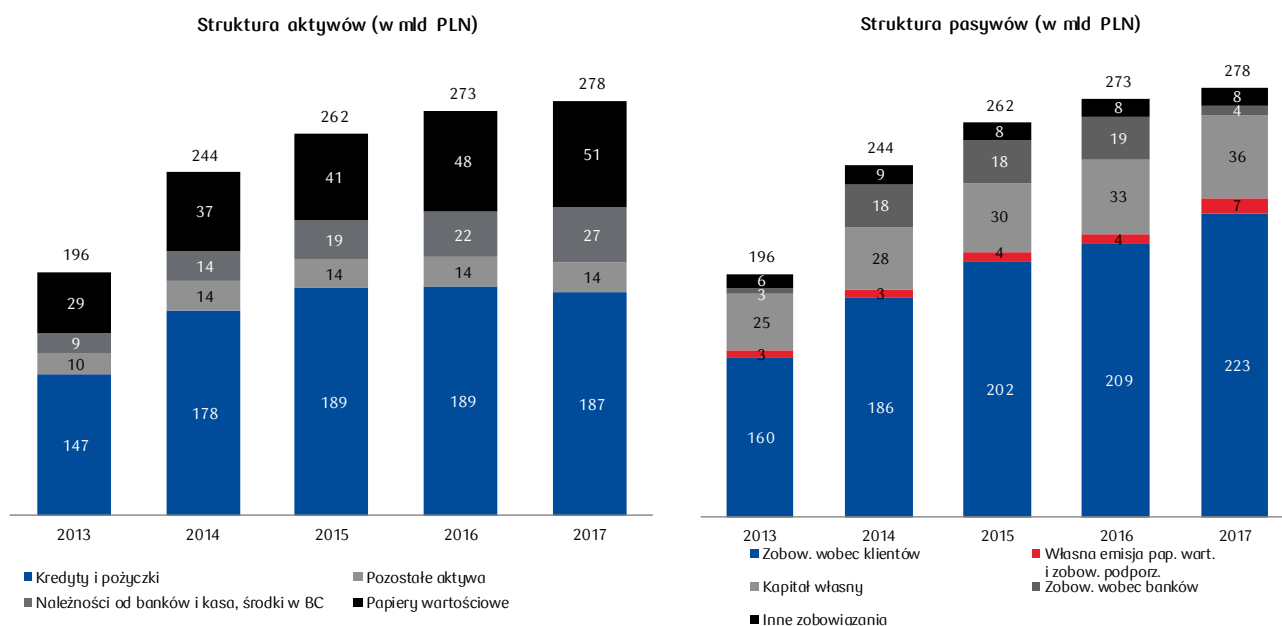
4.3 SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

Główne pozycje Sprawozdania z sytuacji finansowej
Kredyty udzielone klientom
Papiery wartościowe
Zobowiązania wobec klientów
Finansowanie zewnętrzne

GŁÓWNE POZYCJE SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ

Suma bilansowa PKO Banku Polskiego SA zwiększyła się o 4,8 mld PLN (+1,8% r/r) w relacji do 2016 roku i na koniec 2017 roku ukształtowała się na poziomie 277,8 mld PLN. Wzrost determinowany był głównie wzrostem płynnych aktywów w postaci papierów wartościowych i należności od banków, który został sfinansowany przyrostem bazy depozytowej i kapitałowej. W efekcie PKO Bank Polski SA umocnił pozycję największej instytucji finansowej w polskim sektorze bankowym.

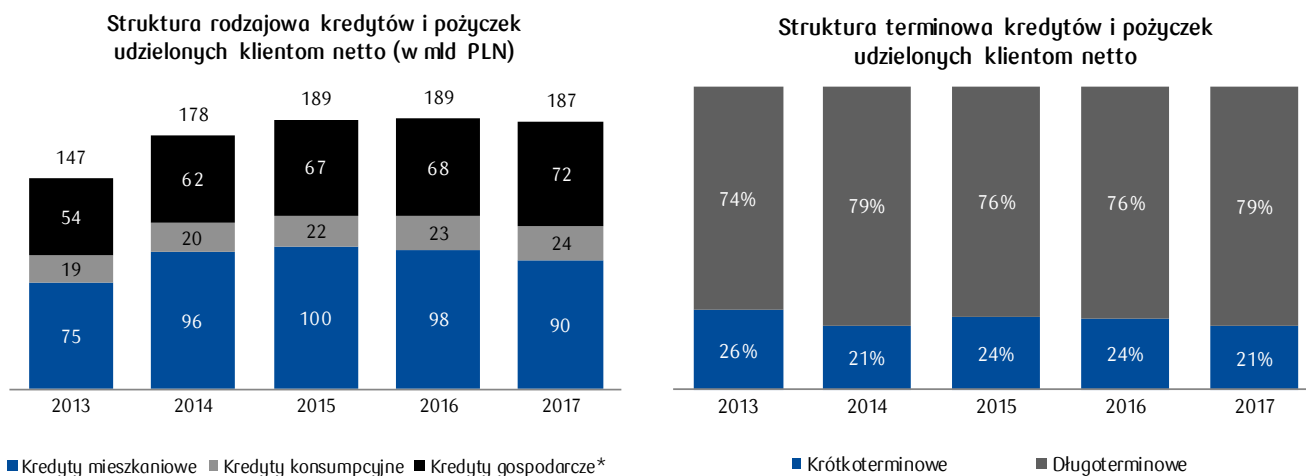
¹⁴ Obliczony poprzez podzielenie wyniku z tytułu odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom za okres 12 m-cy zakończony 31 grudnia 2017 i 2016 przez średnie saldo kredytów i pożyczek udzielonych klientom brutto na początku i na końcu okresu sprawozdawczego oraz pośrodkich okresów kwartalnych.

Wzrost aktywów został sfinansowany przede wszystkim wzrostem zobowiązań wobec klientów o 13,2 mld PLN i emisji papierów wartościowych o 3,5 mld PLN w relacji do roku 2016 oraz kapitałów własnych Banku o 3,4 mld PLN r/r.

KREDYTY UDZIELONE KLIENTOM

Na koniec 2017 roku portfel kredytów i pożyczek udzielonych klientom Banku wyniósł 186,9 mld PLN i odnotował spadek w ujęciu rocznym o 2,2 mld PLN.

*łącznie z transakcjami z przyrzeczeniem odkupu oraz dłużnymi papierami wartościowymi

W strukturze rodzajowej portfela kredytowego netto główną pozycję stanowią kredyty mieszkaniowe - ich udział na koniec 2017 roku wyniósł 48,3% portfela. Spadek wolumenów kredytów mieszkaniowych o 7,7 mld PLN w stosunku do końca 2016 roku wynikał głównie ze sprzedaży do PKO Banku Hipotecznego SA w 2017 roku portfeli kredytów mieszkaniowych zabezpieczonych hipotecznie na łączną kwotę około 5,6 mld PLN oraz efektem kursowym na portfelu walutowych kredytów mieszkaniowych. W 2017 roku odnotowano także dalszy wzrost najbardziej dochodowych kredytów konsumpcyjnych o 1,4 mld PLN oraz kredytów gospodarczych o 4,1 mld PLN.

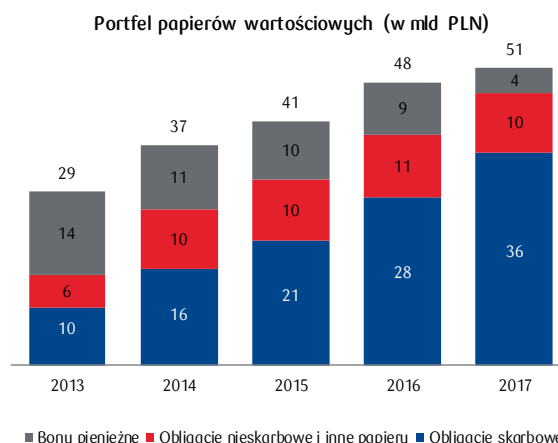
W strukturze terminowej kredytów i pożyczek udzielonych klientom dominującą rolę odgrywają kredyty długoterminowe (79% portfela), na co wpływ ma przed wszystkim wysoki udział kredytów mieszkaniowych w strukturze portfela kredytowego.

Szczegółowe informacje na temat kredytów i pożyczek udzielonych klientom PKO Banku Polskiego SA znajdują się w Jednostkowym sprawozdaniu finansowym PKO Banku Polskiego SA za 2017 rok.

PAPIERY WARTOŚCIOWE

Na koniec 2017 roku portfel papierów wartościowych PKO Banku Polskiego SA wyniósł 50,5 mld PLN i odnotował wzrost o 2,5 mld PLN w porównaniu do końca 2016 roku.

W strukturze rodzajowej portfela dominowały dłużne papiery emitowane przez Skarb Państwa, których wolumen wzrósł w 2017 roku o 7,6 mld PLN, kosztem bonów pieniężnych (spadek o 4,8 mld PLN).

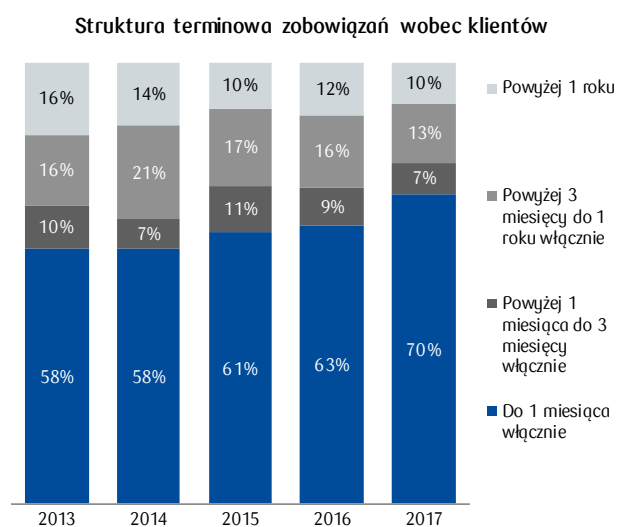
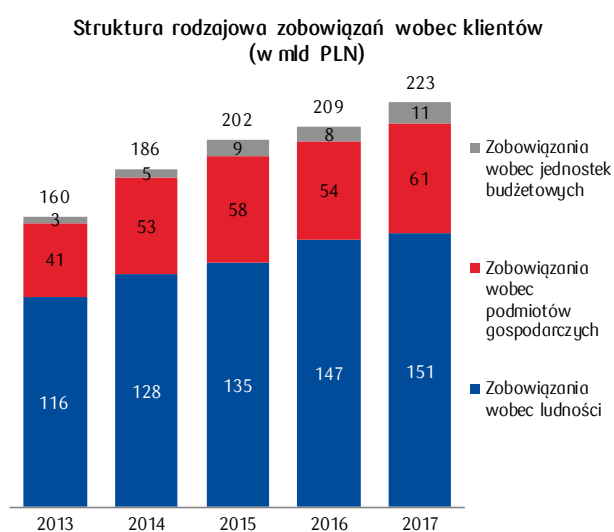
ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW

W 2017 roku zobowiązania wobec klientów wyniosły 222,5 mld PLN i wzrosły o 6,3%, tj. o 13,2 mld PLN, na co istotny wpływ miał wzrost stanu zobowiązań wobec podmiotów gospodarczych (o 7,0 mld PLN r/r), wobec ludności (o 3,1 mld PLN r/r) oraz jednostek budżetowych (o 3,0 mld PLN r/r). Wzrost dotyczył głównie środków na rachunkach bieżących (łącznie o 24,9 mld PLN r/r), przy spadku poziomu kredytów otrzymanych od niemonetarnych instytucji finansowych (o 1,8 mld PLN r/r), będącego głównie efektem bieżących spłat kredytów oraz efektu kursowego.

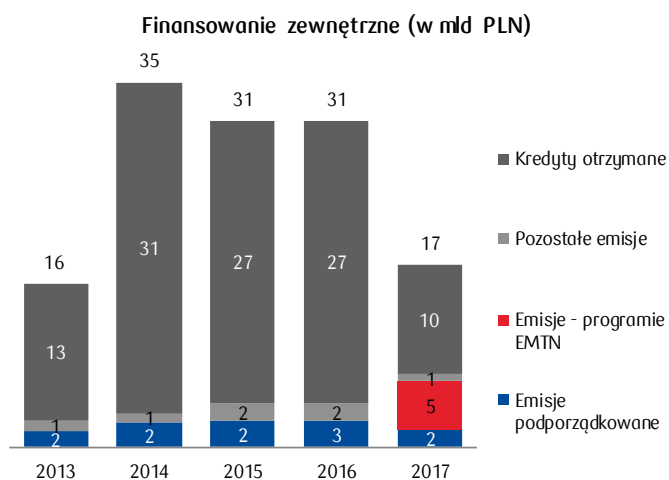
W strukturze rodzajowej zobowiązań wobec klientów główną pozycję stanowią zobowiązania wobec ludności, których udział w strukturze w stosunku do poprzedniego roku zmniejszył się i wyniósł 67,6%.

W 2017 roku struktura terminowa zobowiązań wobec klientów uległa istotnej zmianie. Udział zobowiązań o terminie zapadalności do 1 miesiąca wzrósł i stanowił 70% wszystkich zobowiązań wobec klientów na 31 grudnia 2017 roku, co było efektem wzrostu środków zgromadzonych na rachunkach bieżących.

Dla pozostałych terminów zapadalności odnotowano spadek udziału, co jest związane ze zjawiskiem migracji środków z długoterminowych depozytów terminowych na krótkoterminowe depozyty bieżące oraz do TFI. Powyższe przemieszczenie środków wpłynęło tym samym też na spadek udziału zobowiązań o terminie zapadalności od 1 do 12 miesięcy.

FINANSOWANIE ZEWNĘTRZNE

Uzupełniające w stosunku do bazy depozytowej źródło finansowania działalności PKO Banku Polskiego SA stanowią środki pozyskane od instytucji finansowych. PKO Bank Polski SA jest aktywnym uczestnikiem rynku emisji dłużnych papierów wartościowych, zarówno krajowego jak i międzynarodowego. Aktywność ta ma na celu dywersyfikację źródeł finansowania działalności oraz dostosowanie ich do wymogów regulacyjnych w zakresie długoterminowej stabilności finansowej.

Na koniec 2017 roku zmianie uległa struktura źródeł finansowania długoterminowego. Znacznie spadł udział kredytów otrzymanych od monetarnych instytucji finansowych, gdzie ujmowana jest linia kredytowa od Nordea Bank AB (publ), będąca elementem transakcji nabycia przez PKO Bank Polski SA aktywów Grupy Nordea (otrzymana z przeznaczeniem na

finansowanie portfela przejętych kredytów hipotecznych). Zmiana poziomu tych zobowiązań w ujęciu rocznym wynika ze znacznych spłat zobowiązania.

Kolejną istotną kategorię finansowania długoterminowego stanowiły kredyty otrzymane od niemonetarnych instytucji finansowych, w tym przede wszystkim od spółki zależnej PKO Finance AB, zajmującej się emisją papierów wartościowych na rynkach zagranicznych. Spadek tych zobowiązań jest głównie efektem zmiany kursów walut oraz stopniowej spłaty finansowań pozyskanych od innych instytucji finansowych.

Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych wzrosły w porównaniu do ubiegłego roku o 3,5 mld PLN. W 2017 roku Bank wyemitował dwie emisje euroobligacji własnych w ramach programu EMTN o wartości 750 mln EUR oraz 400 mln CHF.

Spadek zobowiązań podporządkowanych w efekcie wykorzystania opcji *call* pożyczki w wysokości 224 mln CHF oraz obligacji 1,6 mld PLN, przy jednoczesnej nowej emisji obligacji w wysokości 1,7 mld PLN.

Szczegółowe informacje o emisjach przeprowadzonych przez Grupę Kapitałową zostały opisane w nocie 35 Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za 2017 rok.

5. KAPITAŁY WŁASNE I MIARY ADEKWATNOŚCI

Kapitały własne i ich rentowność
Miary adekwatności kapitałowej
Dywidenda

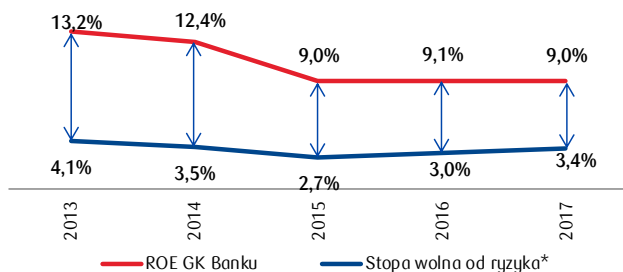
5.1 KAPITAŁY WŁASNE I ICH RENTOWNOŚĆ

Kapitały własne Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA wzrosły o 11,3% w ujęciu rocznym, stanowiąc na koniec 2017 roku 12,2% pasywów.

Tabela 9. Kapitały własne i łączny współczynnik kapitałowy Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA (w mln PLN)

	31.12.2017	31.12.2016	Zmiana (w mln PLN)	Zmiana (w %)
Kapitały własne, w tym:	36 256	32 569	3 687	11,3%
Kapitał zakładowy	1 250	1 250	0	0,0%
Kapitał zapasowy	27 374	24 491	2 883	11,8%
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	1 070	1 070	0	0,0%
Pozostałe kapitały rezerwowe	3 645	3 607	38	1,1%
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	272	-347	619	x
Udział w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	0	-1	1	x
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-116	-109	-7	6,4%
Zyski i straty aktuarialne	-9	-10	1	-10,0%
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	-257	-221	-36	16,3%
Niepodzielony wynik finansowy	-66	-19	-47	3,5x
Wynik okresu bieżącego	3 104	2 874	230	8,0%
Udziały niekontrolujące	-11	-16	5	-31,3%
Fundusze własne	34 026	30 873	3 153	10,2%
Łączny współczynnik kapitałowy	17,37%	15,81%		1,57 p.p.

ROE GK PKO Banku Polskiego SA

* stopa wolna od ryzyka liczona jako średnia roczna z rentowności 10 letnich obligacji Skarbu Państwa.

Wzmocnienie bazy kapitałowej (wzrost średnich kapitałów o 8,9% r/r), wynikające z konieczności spełnienia zaleceń KNF i wymogów regulacyjnych, przy dynamice wyniku finansowego na poziomie 8,0% r/r przełożyły się na nieznaczny spadek wskaźnika rentowności kapitałów (ROE) do poziomu 9,0 p.p.

5.2 MIARY ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ

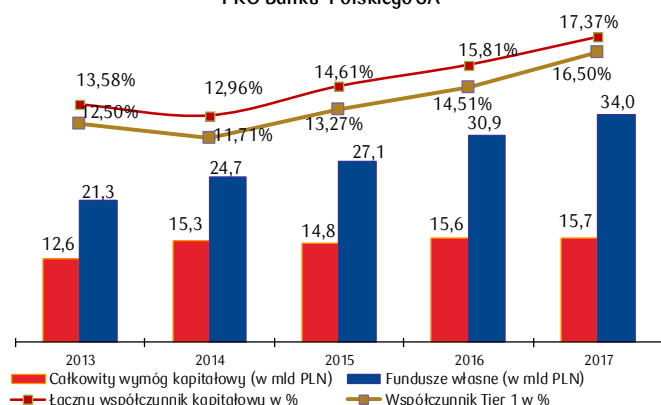
ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA

Poziom adekwatności kapitałowej Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w 2017 roku utrzymywał się na bezpiecznym poziomie, istotnie powyżej limitów nadzorczych. Na 31 grudnia 2017 roku miary adekwatności kapitałowej Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA zostały wyliczone w oparciu o postanowienia Rozporządzenia CRR z uwzględnieniem konsolidacji ostrożnościowej.

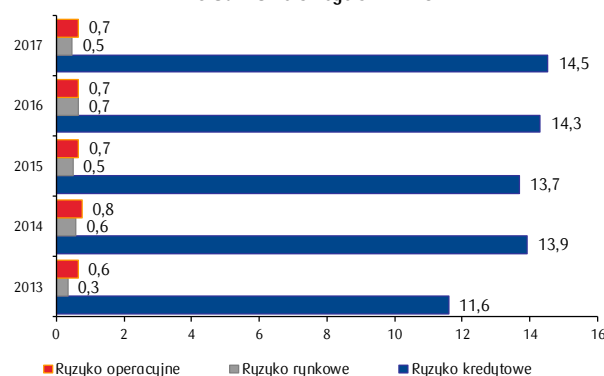
W 2017 PKO Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA roku kontynuowała działania zmierzające do zapewnienia odpowiedniego bufora kapitałowego, jak też wzmacniała swoją pozycję kapitałową.

Na 31 grudnia 2017 roku w stosunku do stanu na 31 grudnia 2016 roku łączny współczynnik kapitałowy Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA wzrósł o 1,6 p.p. do poziomu 17,37%, a współczynnik kapitału podstawowego T1 o 2 p.p. do poziomu 16,50%.

Miary adekwatności kapitałowej Grupy Kapitałowej
PKO Banku Polskiego SA

Wymogi kapitałowe Grupy Kapitałowej
PKO Banku Polskiego SA w mld PLN

Wzrost miar adekwatności w 2017 roku determinowany był głównie wzrostem funduszy własnych o ok. 3,1 mld PLN w efekcie akumulacji całego zysku Banku z 2016 roku oraz zaliczenia do funduszy własnych za zgodą KNF części zysku Banku z 2017 roku w wysokości ok. 1,8 mld PLN.

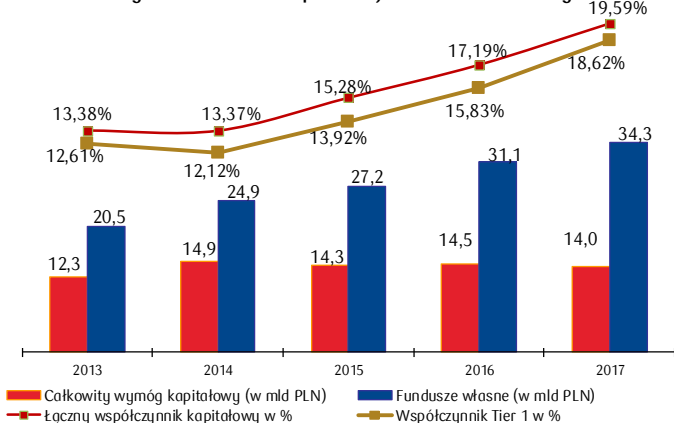
Wymogi kapitałowe w zakresie funduszy własnych na 31 grudnia 2017 roku w porównaniu z rokiem ubiegłym pozostały stabilne.

ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA PKO BANKU POLSKIEGO SA

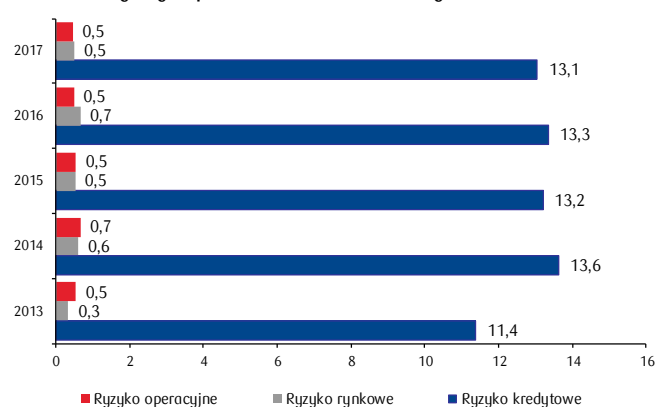
Poziom adekwatności kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w 2017 roku utrzymywał się na bezpiecznym poziomie, istotnie powyżej limitów nadzorczych. Na 31 grudnia 2017 roku miary adekwatności kapitałowej zostały wyliczone w oparciu o postanowienia Rozporządzenia CRR. W 2017 roku PKO Bank Polski SA kontynuował działania zmierzające do zapewnienia odpowiedniego bufora kapitałowego, jak też utrzymywał i wzmacniał swoją pozycję kapitałową.

Na 31 grudnia 2017 roku w stosunku do stanu na 31 grudnia 2016 roku łączny współczynnik kapitałowy PKO Banku Polskiego SA wzrósł o 2,4 p.p. do poziomu 19,59% , a współczynnik kapitału podstawowego T1 o 2,8 p.p do poziomu 18,62%.

Miary adekwatności kapitałowej PKO Banku Polskiego

Wymogi kapitałowe PKO Banku Polskiego SA w mld PLN

Wzrost miar adekwatności w 2017 roku determinowany był głównie wzrostem funduszy własnych o ok. 3,2 mld PLN w efekcie akumulacji całego zysku z 2016 roku oraz zaliczenia do funduszy własnych za zgodą KNF części zysku z 2017 roku w wysokości ok. 1,8 mld PLN. Na spadek wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka w 2017 roku o ok. 0,5 mld PLN w stosunku do stanu na 31 grudnia 2016 roku, wpływ miała sprzedaż ok. 5,6 mld PLN kredytów mieszkaniowych zabezpieczonych hipotecznie do PKO Banku Hipotecznego SA.

5.3 DYWIDENDA

13 kwietnia 2017 roku, Zarząd PKO Banku Polskiego SA podejmując uchwałę, postanowił przedłożyć Zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu Banku rekomendację podziału zysku osiągniętego za okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku w wysokości 2 888,3 mln PLN, wskazując na jego następujące przeznaczenie:

- na kapitał zapasowy w kwocie 2 850,0 mln PLN,
- na kapitał rezerwowy w kwocie 38,3 mln PLN.

Rekomendacja Zarządu w zakresie podziału zysku Banku za 2016 rok uzyskała pozytywną opinię Rady Nadzorczej Banku.

22 czerwca 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku postanowiło dokonać podziału zysku Banku za rok obrotowy 2016, przeznaczając zysk zgodnie z rekomendacją Zarządu Banku na kapitały zapasowy i rezerwowy, bez przeznaczania kwot na wypłatę dywidendy. Uchwała Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku w sprawie podziału zysku za 2016 rok jest również spójna z zaleceniem KNF, która to zaleciła Bankowi zwiększenie funduszy własnych poprzez zatrzymanie przez PKO Bank Polski SA całości zysku wypracowanego w 2016 roku.

POLITYKA DYWIDENDY

Polityka dywidendowa Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku jest określona w „Zasadach zarządzania adekwatnością kapitałową i kapitałem własnym w PKO Banku Polskim SA oraz w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA”.

Celem polityki dywidendowej Banku i Grupy Kapitałowej Banku jest optymalne kształtowanie struktury kapitałowej z uwzględnieniem zwrotu z kapitału i jego kosztu, potrzeb kapitałowych związanych z rozwojem, przy jednoczesnej konieczności zapewnienia odpowiedniego poziomu współczynników adekwatności kapitałowej.

Polityka dywidendowa zakłada stabilne realizowanie wypłat dywidend w długim terminie z zachowaniem zasady ostrożnego zarządzania Bankiem i Grupą Kapitałową Banku oraz możliwość realizowania wypłat z nadwyżki kapitału powyżej minimalnych wskaźników adekwatności kapitałowej wynikających z powszechnie obowiązujących przepisów prawa i wymogów regulacyjnych oraz określonego przez Komisję Nadzoru Finansowego dla celów wypłaty dywidendy przez Bank minimalnego poziomu współczynników kapitałowych.

Polityka dywidendowa uwzględnia czynniki związane z działalnością Banku i spółek Grupy Kapitałowej Banku, a w szczególności wymogi i rekomendacje nadzorcze w zakresie adekwatności kapitałowej.

ZALECENIA KNF W ZAKRESIE WYPŁATY DYWIDENDY ZA 2017 ROK

24 listopada 2017 roku Komisja Nadzoru Finansowego przyjęła stanowisko w sprawie polityki dywidendowej banków komercyjnych. Wskazane w stanowisku KNF kryteria wypłaty dywidendy w 2018 roku dla banków komercyjnych za 2017 rok są następujące:

KNF rekomenduje, by dywidendę mogły wypłacić jedynie banki spełniające jednocześnie poniższe kryteria:

- nie realizujące programu naprawczego,
- ocenione pozytywnie w ramach procesu badania i oceny nadzorczej (BION) - ocena końcowa BION nie gorsza niż 2,5,
- posiadające poziom dźwigni finansowej (LR) na poziomie wyższym niż 5%,
- posiadające współczynnik kapitału Tier 1 (T1) nie niższy niż wymagane minimum podwyższone o 1,5 p.p.: $6\% + 75\% * \text{add-on} + \text{wymóg połączzonego bufora} + 1,5\%$,
- posiadające łączny współczynnik kapitałowy (TCR) nie niższy niż wymagane minimum podwyższone o 1,5 p.p.: $8\% + \text{add-on} + \text{wymóg połączzonego bufora} + 1,5\%$.

KNF rekomenduje, by banki spełniające jednocześnie powyższe kryteria mogły wypłacić do 50% z wypracowanego w 2017 roku zysku.

KNF zarekomendowała, aby do 75% z wypracowanego zysku mogły wypłacić banki spełniające wszystkie powyższe kryteria, jak i wymóg w zakresie bufora zabezpieczającego na poziomie docelowym, tj. 2,5% całkowitej ekspozycji na ryzyko, natomiast do 100% banki spełniające wszystkie powyższe kryteria, z uwzględnieniem w ramach kryteriów kapitałowych, wrażliwości banku na niekorzystny scenariusz makroekonomiczny.

Dodatkowo KNF wskazała, że banki zaangażowane w kredyty walutowe korygują stopę wypłaty dywidendy w oparciu o dwa dodatkowe kryteria:

- Kryterium 1 (K1) - bazujące na udziale walutowych kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych w całym portfelu należności od sektora niefinansowego,

- Kryterium 2 (K2) – bazujące na udziale kredytów mieszkaniowych walutowych udzielonych w latach 2007 i 2008 w portfelu walutowych kredytów mieszkaniowych gospodarstw domowych.

KNF zaleciła stosowanie odpowiednich korekt w zależności od wielkości posiadanego przez bank portfela:

- Kryterium 1
 - banki z udziałem powyżej 10% - korekta stopy dywidendy o 20 p.p.
 - banki z udziałem powyżej 20% - korekta stopy dywidendy o 30 p.p.
 - banki z udziałem powyżej 30% - korekta stopy dywidendy o 50 p.p.
- Kryterium 2
 - banki z udziałem powyżej 20% - korekta stopy dywidendy o 30 p.p.
 - banki z udziałem powyżej 50% - korekta stopy dywidendy o 50 p.p.

Wymagany dla Banku poziom współczynników kapitałowych do wypłaty do 75% z wypracowanego zysku, o których mowa w stanowisku KNF jest następujący:

- na poziomie skonsolidowanym:
 - współczynnik kapitału T1 = 14,21%,
 - łączny współczynnik kapitałowy TCR = 16,36%.
- na poziomie jednostkowym:
 - współczynnik kapitału T1 = 14,25%,
 - łączny współczynnik kapitałowy TCR = 16,41%.

Na 31 grudnia 2017 roku współczynniki wyniosły:

- na poziomie skonsolidowanym:
 - współczynnik kapitału T1 = 16,50%,
 - łączny współczynnik kapitałowy TCR = 17,37%.
- na poziomie jednostkowym:
 - współczynnik kapitału T1 = 18,62%,
 - łączny współczynnik kapitałowy TCR = 19,59%,
 - Kryterium 1 = 16,09%,
 - Kryterium 2 = 44,89%.

Po uwzględnieniu korekt stopy dywidendy o Kryteria 1 i 2, według danych na 31 grudnia 2017 roku Bank spełnia wymogi do wypłaty dywidendy do 25% zysku netto za 2017 rok.

Zgodnie z praktyką stosowaną przez KNF w latach 2015 i 2016, Bank spodziewa się otrzymania od KNF indywidualnych rekomendacji w zakresie wypłaty dywidendy.

6. ORGANIZACJA GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA

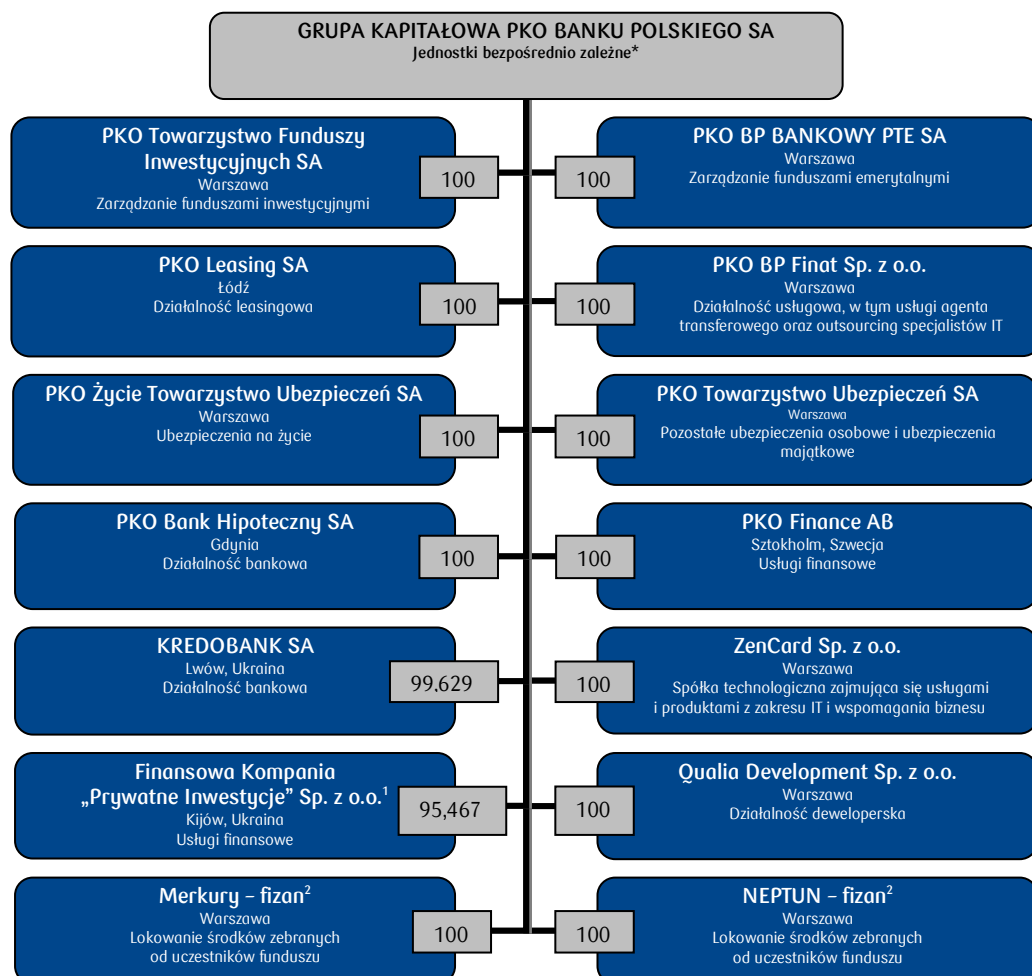
Jednostki ujęte w sprawozdaniu finansowym
Organizacja PKO Banku Polskiego SA
Najważniejsze zmiany w strukturze Grupy Kapitałowej Banku
Transakcje z jednostkami powiązanymi

6.1 JEDNOSTKI UJĘTE W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM

Skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA na 31 grudnia 2017 roku stanowił Bank, jako jednostka dominująca oraz 42 spółki zależne bezpośrednio lub pośrednio¹⁵. W skonsolidowanych danych finansowych ujęto PKO Bank Polski SA – jednostkę dominującą Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA oraz jej jednostki zależne w rozumieniu przepisów MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe”.

¹⁵ W podanej liczbie jednostek zależnych uwzględnione są jedynie jednostki zależne pośrednio pierwszego szczebla.

W skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA wchodzi następujące jednostki zależne bezpośrednio:

* ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA metodą pełną.

- 1) Drugim udziałowcem Spółki jest „Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością.
- 2) PKO Bank Polski SA posiada certyfikaty inwestycyjne Funduszu; w pozycji udział w kapitale prezentowany jest udział posiadanych certyfikatów inwestycyjnych Funduszu.

Pełny opis Grupy Kapitałowej Banku zawarty jest w Sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku.

6.2 NAJWAŻNIEJSZE ZMIANY W STRUKTURZE GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU W 2017 ROKU

W 2017 roku miały miejsce następujące najistotniejsze zdarzenia wpływające na strukturę Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

Pełny opis zmian w strukturze Grupy Kapitałowej Banku, które miały miejsce w 2017 roku i które będą miały wpływ na następne kwartały, zawarty jest w nocie 43 skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku.

NABYCIE I PRZEJĘCIE KBC TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH SA

8 września 2017 roku PKO Bank Polski SA (jako gwarant) i jego spółka zależna - PKO BP Finat Sp. z o.o. (jako nabywający) podpisały z KBC Asset Management NV z siedzibą w Belgii (jako sprzedającym) przedwstępną umowę dotyczącą nabycia 100% akcji spółki KBC Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA (KBC TFI SA).

Zamknięcie transakcji nastąpiło 12 grudnia 2017 roku, po wcześniejszym uzyskaniu zgody Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz Komisji Nadzoru Finansowego.

W wyniku wyżej wymienionej transakcji spółka PKO BP Finat Sp. z o.o. nabyła 100% akcji spółki KBC TFI SA, stanowiącej 100% kapitału zakładowego KBC TFI SA i uprawniające do 100% głosów na walnym zgromadzeniu spółki.

Podstawowym przedmiotem działalności spółki jest tworzenie i zarządzanie funduszami inwestycyjnymi.

W związku z nabyciem spółki KBC TFI SA w skład Grupy Kapitałowej PKO BP Finat Sp. z o.o. weszła jej jednostka zależna Net Fund Administration Sp. z o.o. (NetFA Sp. z o.o.), której przedmiotem działalności jest świadczenie usług agenta transferowego.

Docelowo, w 2018 roku, spółka KBC TFI SA ma zostać połączona ze spółką PKO TFI SA, a spółka NetFA Sp. z o.o. połączona ze spółką PKO BP Finat Sp. z o.o.

Połączenie z KBC TFI dodatkowo przyspieszy dotychczasowy, dynamiczny rozwój PKO TFI SA, które już teraz jest liderem segmentu funduszy detalicznych.

NABYCIE I DOKAPITALIZOWANIE SPÓŁKI ZENCARD SP. Z O.O.

26 stycznia 2017 roku PKO Bank Polski SA nabył 100% udziałów spółki ZenCard Sp. z o.o. oraz objął udziały w podwyższonym kapitale spółki. Wyżej wymienione zmiany zostały zarejestrowane w KRS 14 marca 2017 roku.

ZenCard Sp. z o.o. prowadzi działalność usługową w zakresie technologii informatycznych i komputerowych. Spółka zbudowała platformę do tworzenia programów rabatowo-lojalnościowych, umożliwiając jednocześnie wirtualizację kart lojalnościowych. Platforma ta zintegrowana jest z terminalem płatniczym i pozwala na rezygnację z wielu oddzielnych kart lojalnościowych, czy oddzielnych aplikacji instalowanych na telefonie, na rzecz jednej karty płatniczej klienta, będącej jednocześnie wirtualną kartą lojalnościową każdego ze sprzedawców. Partnerem strategicznym spółki jest CEUP eService Sp. z o.o. - jeden z największych agentów rozliczeniowych w Polsce. Bank jest zainteresowany wykorzystaniem know-how spółki oraz jej założycieli w zakresie opracowanych przez spółkę rozwiązań, w szczególności w zakresie tworzenia programów lojalnościowych przy wykorzystaniu kart płatniczych oraz wsparcia własnych promocji.

POŁĄCZENIE PKO LEASING SA I RAIFFEISEN – LEASING POLSKA SA (RLPL)

28 kwietnia 2017 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS) zostało zarejestrowane połączenie PKO Leasing SA (jako spółki przejmującej) i Raiffeisen-Leasing Polska SA (jako spółki przejmowanej). Połączenie nastąpiło w drodze przeniesienia całego majątku spółki RLPL na spółkę PKO Leasing SA (łączenie przez przejęcie), bez podwyższenia kapitału zakładowego spółki PKO Leasing SA oraz bez wymiany akcji. W związku z powyższym spółka PKO Leasing SA wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki spółki RLPL. Proces integracji spółek zamknie fuzja operacyjna, która zakończy się w 2018 roku.

Jednocześnie 28 kwietnia 2017 roku w KRS zostały zarejestrowane następujące zmiany nazw spółek z Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA:

- Raiffeisen-Leasing Real Estate Sp. z o.o. na PKO Leasing Nieruchomości Sp. z o.o.,
- „Raiffeisen Insurance Agency” Sp. z o.o. na PKO Agencja Ubezpieczeniowa Sp. z o.o.,
- Raiffeisen-Leasing Service Sp. z o.o. na PKO Leasing Finanse Sp. z o.o.

6.3 TRANSAKcje Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI

W 2017 roku PKO Bank Polski SA świadczył na warunkach rynkowych na rzecz jednostek powiązanych (podporządkowanych) usługi w zakresie prowadzenia rachunków bankowych, przyjmowania lokat, udzielania kredytów i pożyczek, emisji dłużnych papierów wartościowych, udzielania gwarancji i bieżących operacji wymiany oraz oferowania jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych funduszy, produktów leasingowych, produktów faktoringowych i produktów ubezpieczeniowych spółek z Grupy Kapitałowej Banku, a także usługi oferowane przez Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA. PKO Bank Polski SA świadczył na rzecz PKO Banku Hipotecznego SA usługi w zakresie pośrednictwa w sprzedaży kredytów mieszkaniowych dla osób fizycznych, realizacji czynności obsługi posprzedażowej tych kredytów oraz czynności wspomagających w ramach umowy outsourcingowej.

Wybranych spółkom Grupy Kapitałowej Banku PKO Bank Polski SA udostępniał infrastrukturę i oferował usługi teleinformatyczne oraz wynajmował powierzchnię biurową. Wspólnie ze spółką Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o. (będącą wspólnym przedsięwzięciem) świadczył usługi rozliczania transakcji płatniczych.

Zestawienie znaczących transakcji PKO Banku Polskiego SA z jednostkami podporządkowanymi, w tym zadłużenie kredytowe tych jednostek wobec Banku według stanu na 31 grudnia 2017 roku zostało przedstawione w jednostkowym sprawozdaniu finansowym PKO Banku Polskiego SA za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku (nota 44).

7. DZIAŁALNOŚĆ GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA¹⁶

Segmenty Grupy Kapitałowej
Źródła finansowania działalności
Współpraca międzynarodowa
Działalność pozostałych spółek Grupy Kapitałowej
Działalność sponsorska
Działalność charytatywna
Nagrody i wyróżnienia

7.1 SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ¹⁷

Segment detaliczny
Segment korporacyjny i inwestycyjny

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA prowadzi działalność biznesową w ramach segmentów, oferujących określone produkty i usługi adresowane do konkretnych grup klientów. Sposób podziału obszarów biznesowych zapewnia spójność z modelem zarządzania sprzedażą i oferowania klientom kompleksowej oferty produktowej obejmującej zarówno tradycyjne produkty bankowe, jak również bardziej złożone produkty o charakterze inwestycyjnym. Obecnie Grupa Kapitałowa Banku prowadzi swoją działalność biznesową w ramach segmentu detalicznego oraz segmentu korporacyjnego i inwestycyjnego.

SEGMENT DETALICZNY

Segment detaliczny oferuje pełen zakres produktów i usług bankowych osobom prywatnym w ramach bankowości detalicznej i prywatnej. Ponadto obejmuje transakcje dokonywane z małymi i średnimi przedsiębiorstwami, deweloperami, spółdzielniami i zarządcami nieruchomości. Do produktów i usług oferowanych klientom tego segmentu należą m.in.: rachunki bieżące i oszczędnościowe, lokaty terminowe, usługi *private banking*, produkty ubezpieczeniowe i inwestycyjno-ubezpieczeniowe, karty kredytowe i debetowe, usługi bankowości elektronicznej, kredyty konsumpcyjne i mieszkaniowe, kredyty gospodarcze oraz leasing.

LICZBA KLIENTÓW: 9,5 MLN
WOLUMEN KREDYTÓW: 157 MLD
WOLUMEN DEPOZYTÓW: 167 MLD

¹⁶ Dane finansowe spółek Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA są prezentowane zgodnie ze sprawozdaniami finansowymi Spółek sporządzonymi według MSR/MSSF.

¹⁷ W niniejszym podrozdziale prezentowane są dane zarządcze Banku; ewentualne różnice w sumach, udziałach i dynamikach wynikają z zaokrągleń.

SEGMENT KORPORACYJNY I INWESTYCYJNY

Segment korporacyjny i inwestycyjny obejmuje transakcje dokonywane z dużymi klientami korporacyjnymi i instytucjami finansowymi. Segment ten obejmuje następujące produkty i usługi: prowadzenie rachunków bieżących i lokat terminowych, przechowywanie papierów wartościowych, produkty walutowe i pochodne, kredyty gospodarcze oraz leasing i faktoring. W ramach tego segmentu PKO Banku Polskiego SA zawiera również samodzielnie lub w konsorcjum z innymi bankami umowy finansowania dużych projektów w formie kredytów oraz emisji nieskarbowych papierów wartościowych. Ponadto segment obejmuje działalność własną, tj. działalność inwestycyjną, działalność maklerską, transakcje międzybankowe, transakcje instrumentami pochodnymi i dłużnymi papierami wartościowymi.

LICZBA KLIENTÓW: 15 TYS.

WOLUMEN KREDYTÓW: 64 MLD

WOLUMEN DEPOZYTÓW: 49 MLD

7.1.1 SEGMENT DETALICZNY

Klienci segmentu
Oferta kredytowa w segmencie detalicznym
Oferta depozytowa i inwestycyjna
Pozostałe produkty i usługi w segmencie detalicznym
Sieć sprzedaży i kanały dostępu

W 2017 roku w segmencie detalicznym Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA kontynuowała zrównoważony rozwój, skupiony na rozpoznaniu i zaspokajaniu potrzeb klientów, z którymi buduje silne, długookresowe relacje. Podejmowane były inicjatywy zmierzające do podniesienia jakości obsługi m.in. poprzez zwiększenie innowacyjności w zakresie nowych rozwiązań finansowych, zarówno w ramach produktów, jak i kanałów dystrybucji, w szczególności w zakresie bankowości elektronicznej oraz płatności mobilnych.

KLIENCI SEGMENTU

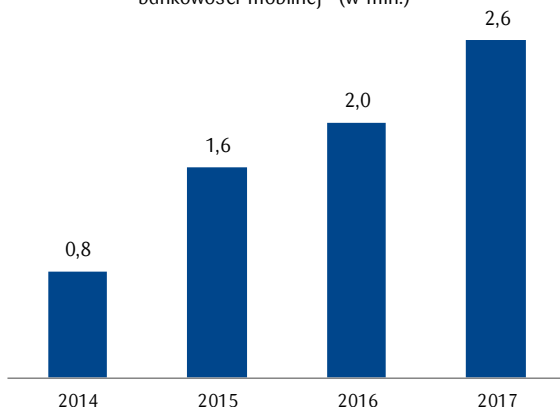
Segment detaliczny na koniec 2017 roku obsługiwał 9,5 mln klientów, z czego 9,0 mln stanowiły osoby fizyczne.

Ze względu na rozległą sieć sprzedaży większość klientów Banku zamieszkuje gminy poniżej 100 tys. mieszkańców. Godna zaufania marka Banku, umiejętność łączenia tradycji z nowoczesnością oraz przejrzysta oferta produktowa, uwzględniająca zmieniające się w czasie preferencje klientów sprawiają, że Bank rozpoznawany jest także w dużych ośrodkach miejskich. Dodatkowo, pod względem profilu demograficznego, blisko połowę klientów indywidualnych stanowią klienci poniżej 45 roku życia.

Najbardziej istotnym kanałem dystrybucji z punktu widzenia liczby pozyskiwanych klientów detalicznych pozostaje sieć oddziałów. Akwizycja nowych klientów odbywa się głównie poprzez sprzedaż rachunków bieżących.

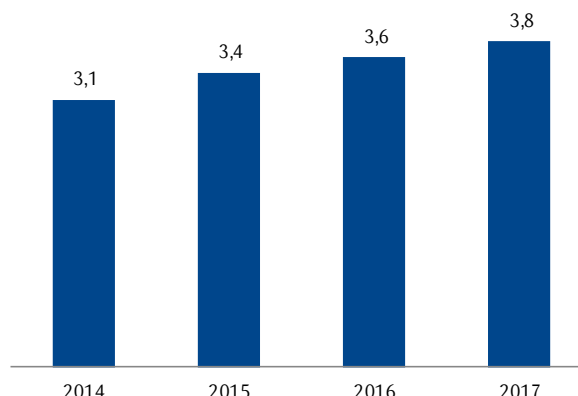
Stale rośnie udział klientów segmentu korzystających z bankowości mobilnej i internetowej. Na koniec 2017 roku aktywnie z bankowości internetowej korzystało 3,8 mln osób, a blisko 2,6 mln klientów Banku przynajmniej raz w miesiącu logowało się do Banku z poziomu urządzenia mobilnego.

Liczba aktywnych użytkowników bankowości mobilnej* (w mln.)

*Liczba użytkowników, którzy minimum raz w miesiącu logują się do banku z poziomu urządzenia mobilnego

Liczba aktywnych kont iPKO (w mln szt.)

OFERTA KREDYTOWA W SEGMENTCIE DETALICZNYM

Oferta Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA obejmuje szeroką gamę produktów kredytowych. Osoby fizyczne mogą skorzystać z finansowania oferowanego w ramach:

- kredytów konsumpcyjnych dostępnych w formie pożyczki gotówkowej, pożyczki hipotecznej, kredytów odnawialnych i kart kredytowych,
- kredytów mieszkaniowych.

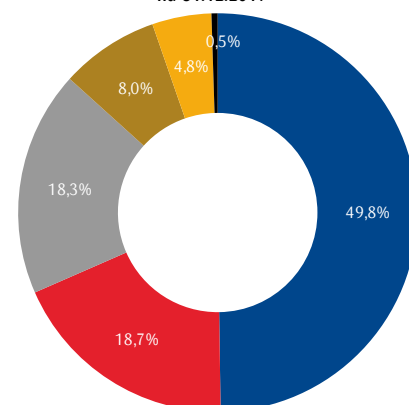
Dla małych i średnich przedsiębiorstw dostępna jest oferta kredytowa w formie:

- kredytów inwestycyjnych i inwestorskich,
- kredytów obrotowych,
- leasingu i faktoringu.

Według stanu na koniec 2017 roku łączne finansowanie klientów segmentu detalicznego wynosiło 157 mld PLN i od początku roku zwiększyło się o ponad 3 mld PLN (tj. o 2,1%).

Przyczynił się do tego w głównej mierze wzrost portfela kredytów bankowości detalicznej i prywatnej (+1,7 mld PLN) oraz należności leasingowych (+1,9 mld PLN). Dodatkowo wzrost portfela kredytów złotych bankowości hipotecznej został prawie w całości skonsumowany spadkiem wolumenu portfela kredytów walutowych, które pozostawały pod istotnym wpływem efektu kursowego.

Struktura kredytów segmentu detalicznego na 31.12.2017

■ Kredyty mieszkaniowe złotowe
■ Kredyty konsumpcyjne
■ Kredyty obrotowe
■ Kredyty mieszkaniowe walutowe
■ Kredyty inwestycyjne i inwestorskie
■ Pozostałe

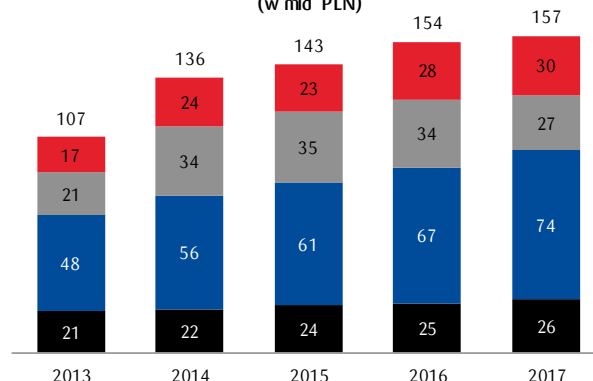
KREDYTY BANKOWOŚCI DETALICZNEJ I PRYWATNEJ

Klienci detaliczni mogą korzystać zarówno ze standardowej pożyczki gotówkowej, jak i z bieżącego finansowania dostępnego w ramach kredytów odnawialnych i kart kredytowych. Od maja 2017 roku w ofercie dla klientów detalicznych dostępny jest produkt leasingowy PKO Zawsze Nowe Auto, stanowiący alternatywę dla pożyczki bankowej czy zakupu auta za gotówkę.

PKO Bank Polski SA systematycznie podejmuje działania zwiększające efektywny dostęp do oferty kredytowej dla klientów bankowości detalicznej i prywatnej, niezależnie od kanału dystrybucji. W ramach podejmowanych działań:

- stałym klientom umożliwiono uzyskanie kredytu na rachunek w 30 minut w formie spersonalizowanej oferty,

Należności kredytowe w segmencie detalicznym (w mld PLN)

■ bankowość detaliczna i prywatna
■ bankowość hipoteczna (złotowa)
■ bankowość hipoteczna (walutowa)
■ małe i średnie przedsiębiorstwa

- dla nowo zawieranych umów pożyczki gotówkowej zmieniono formułę oprocentowania,
- zwiększono dostępność kredytu odnawialnego, podnosząc do 120 tys. PLN kwotę, do której nie stosuje się zabezpieczenia.

W 2017 roku PKO Bank Polski SA kontynuował działalność wspierającą sprzedaż kredytów konsumpcyjnych, umożliwiając, oprócz oferowania atrakcyjnych warunków cenowych, dostęp do środków dzięki szybkiej decyzji przy niezbędnym minimum formalności, m. in. w ramach kampanii marketingowych pod hasłem:

- „Wybierz swoją drogę do Mini Ratki” – promującej omnikanałowość oferty i skierowaną do klientów poszukujących krótkoterminowego finansowania, szybkiej decyzji i minimum formalności,
- „Pozwól Mini Ratce ścisnąć twoje raty” – promującej konsolidację zobowiązań kredytowych spoza PKO Banku Polskiego SA,
- „Jej wygodność Mini Ratka” – promującej pożyczkę w kwocie do 24 tys. PLN bez zaświadczeń o zatrudnieniu i dochodach – na podstawie dowodu osobistego i wyciągu z konta z ostatnich 3 miesięcy,
- „Mini Ratka na spełnienie życzeń” – promującej ekspresową wypłatę gotówki i 0 proc. prowizji do kwoty 10 tys. PLN.

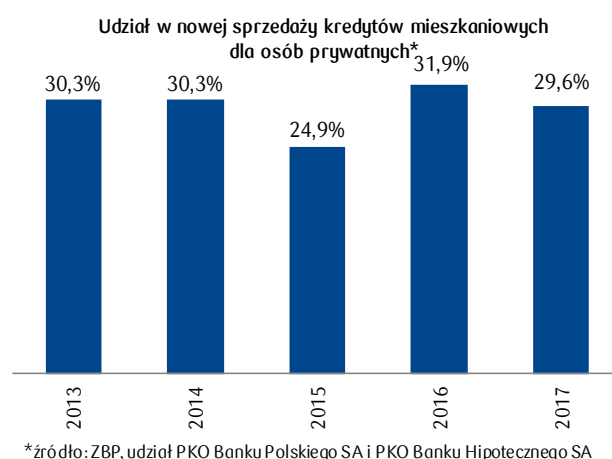
KREDYTY BANKOWOŚCI HIPOTECZNEJ

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA od lat jest liderem w finansowaniu potrzeb mieszkaniowych Polaków.

Z danych prezentowanych przez Związek Banków Polskich wynika, że na koniec 2017 roku Grupa Kapitałowa Banku zajmowała pierwszą pozycję na rynku posiadając 29,6% udział w sprzedaży kredytów mieszkaniowych dla osób prywatnych. W 2017 roku udzielono kredytów na łączną kwotę blisko 13 mld PLN.

Klienci segmentu detalicznego mogą korzystać z flagowych produktów hipotecznych w ramach linii „WŁASNY KĄT”, dostępnych także w programie „Mieszkanie dla Młodych”. W 2017 roku PKO Bank Polski SA udzielił w ramach programu „Mieszkanie dla Młodych” ponad 4,8 tys. sztuk kredytów na łączną kwotę 0,8 mld PLN. Program polega na dofinansowaniu ze środków budżetu państwa wkładu własnego oraz przyznaniu dodatkowego finansowego wsparcia w formie spłaty części kredytu.

PKO Bank Polski SA dokłada starań, aby udostępniać klientom nie tylko najszerszą ofertę kredytową, ale także oferować atrakcyjne warunki cenowe produktów hipotecznych. W IV kwartale 2017 roku wydłużono do 30 czerwca 2018 roku termin obowiązywania oferty wspierającej kredytobiorców posiadających kredyty hipoteczne w CHF, mającej na celu ograniczenie negatywnych skutków wynikających ze zmiany kursu tej waluty.

KREDYTY MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA konsekwentnie wspiera polską przedsiębiorczość. Firmom z sektora małych i średnich przedsiębiorstw zapewnia finansowanie bieżących, jak i inwestycyjnych potrzeb, poprzez bogatą i elastyczną ofertę kredytową. Dzięki podpisanej pomiędzy PKO Bankiem Polskim SA a Bankiem Gospodarstwa Krajowego (BGK) umowie „Portfelowej Linii Gwarancyjnej de minimis” oraz „Portfelowej Linii Gwarancyjnej COSME”, w ramach rządowego i unijnego programu pomocy dla małych i średnich firm, przedsiębiorcy otrzymują wsparcie w postaci gwarancji BGK – de minimis oraz gwarancji z regwarancją udzielaną przez Europejski Fundusz Inwestycyjny w ramach programu COSME, mających na celu zwiększenie dostępności kredytowania oraz uruchomienie dodatkowych środków na bieżącą działalność firmy.

W 2017 roku PKO Bank Polski SA nadal pozostawał największym pożyczkodawcą spośród 21 banków udzielających kredytów z gwarancjami *de minimis* i objął 20,5% udziału w rynku¹⁸, utrzymując w każdym roku pozycję lidera sprzedaży. Bank łącznie udzielił gwarancji na ok. 9,2 mld zł i w 2017 roku został uhonorowany przez Bank Gospodarstwa Krajowego, nagrodą za największy udział w łącznej wartości udzielonych gwarancji od początku funkcjonowania programu, czyli od marca 2013 roku. Wręczenie nagrody odbyło się podczas konferencji „Gwarancje BGK na rzecz odpowiedzialnego rozwoju MŚP”.

¹⁸ Zgodnie z danymi przekazanymi przez Centrum Poręczeń i Gwarancji Banku Gospodarstwa Krajowego z 31 grudnia 2017 roku

Współpraca Banku z BGK w zakresie oferty dla małych i średnich firm systematycznie się rozwija. Przedsiębiorcy, będący klientami Banku, oprócz gwarancji de minimis mogą korzystać z zabezpieczenia spłaty kredytu obrotowego, pożyczki lub kredytu inwestycyjnego gwarancjami w ramach programu PLG COSME. Wartość udzielonych kredytów w ramach „Portfelowej Linii Gwarancyjnej COSME” na 31 grudnia 2017 roku wyniosła prawie 254 mln PLN, a przyznana kwota gwarancji ponad 201 mln PLN.

PKO Bank Polski SA w 2017 roku wprowadził następujące zmiany i udogodnienia do oferty kredytowej dedykowanej dla przedsiębiorców:

- utworzył produkt „Pożyczka na Start” – kredyt dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą z maksymalnym okresem kredytowania na 60 miesięcy i maksymalną kwotą do 100 tys. PLN. Produkt charakteryzuje: łatwość i szybkość w pozyskaniu pieniędzy, elastyczność w spłacie oraz wydatkowaniu środków – pozyskane pieniądze można przeznaczyć na dowolny cel związany z prowadzoną działalnością gospodarczą, bez konieczności okazywania faktur,
- wydłużył okres kredytowania z 12 miesięcy do 24 miesięcy dla kredytu w rachunku bieżącym Biznes Partner, udzielanego rolnikom indywidualnym, pod warunkiem ustawienia zabezpieczenia rzeczowego na poziomie 60%,
- dla kredytu obrotowego MSP wprowadził możliwość zastosowania indywidualnego harmonogramu spłat, dostosowanego do wpływów uzyskiwanych z realizacji kontraktu.

LEASING I FAKTORING DLA MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW

W ramach oferty Grupy Kapitałowej Banku klienci sektora małych i średnich przedsiębiorstw mogą korzystać z produktów i usług leasingowych. W formie leasingu finansowany jest środek trwały, w zależności od potrzeb klientów, w tym:

- pojazdy, maszyny i urządzenia techniczne,
- projekty inwestycyjne (np. linie technologiczne)
- urządzenia i meble biurowe,
- sprzęt komputerowy,
- urządzenia medyczne,
- urządzenia i maszyny rolnicze,
- nieruchomości.

Poza standardowymi produktami w ofercie znajdują się usługi wynajmu floty samochodowej oraz współpracy z dostawcami.

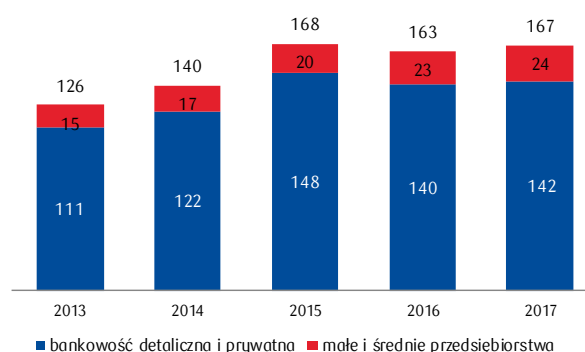
Według stanu na koniec 2017 roku należności leasingowe w segmencie detalicznym wyniosły 9,2 mld PLN i odnotowały wzrost w skali roku o ponad 25%.

W ramach uatrakcyjnienia oferty w 2017 roku Grupa Kapitałowa Banku wprowadziła:

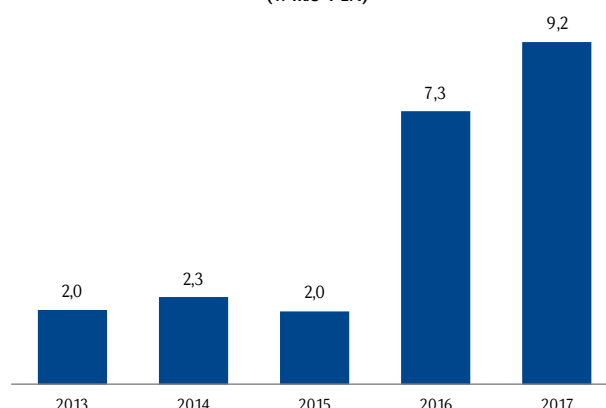
- „PKO Turboleasing” - innowacyjny produkt umożliwiający leasingowanie niezbędnych przedsiębiorcom sprzętów i urządzeń dostępnych w sklepach internetowych. Rozwiązanie daje możliwość złożenia wniosku o leasing on-line. Cały proces zapewnia bezpieczeństwo i swobodę transakcji bez wychodzenia z domu. Decyzja kredytowa jest błyskawiczna, nawet w 15 minut od złożenia aplikacji. Miejsce podpisania umowy jest wybierane przez klienta, w sklepie partnera lub za pośrednictwem kuriera. Oferta leasingowa obejmuje dowolnie wybrany przedmiot dla zamówień o wartości powyżej 2 000 PLN netto,
- „Leasing na Start” - finansowanie dla nowych i krótko działających przedsiębiorców do 120 tys. PLN na nowe i używane auto lub samochód ciężarowy do 3,5t, dostępne w sieci Banku i oddziałach PKO Leasing SA.

„Pożyczka na Start” w połączeniu z „Leasingiem na Start” to element szerszych działań pod hasłem „Mój bank działa na moje konto”, podejmowanych przez Grupę Kapitałową Banku, aby ułatwić małym i średnim firmom prowadzenie działalności.

Depozyty w segmencie detalicznym (w mld PLN)

Należności leasingowe w segmencie detalicznym (w mld PLN)

OFERTA DEPOZYTOWA I INWESTYCYJNA

Grupa Kapitałowa Banku zachęca klientów do długoterminowego oszczędzania, zarówno poprzez różnorodną ofertę produktową (m.in. produkty regularnego oszczędzania, lokaty terminowe, produkty inwestycyjne PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA czy obligacje skarbowe), jak i działania edukacyjno-informacyjne.

W 2017 roku PKO Bank Polski SA kontynuował działania mające na celu uatrakcyjnienie oferty depozytowej dla klientów segmentu detalicznego do aktualnej sytuacji rynkowej i pozycji konkurencyjnej.

Na 31 grudnia 2017 roku depozyty segmentu detalicznego wynosiły 167 mld PLN i od początku roku ich stan zwiększył się o 3,9 mld PLN (tj. o 2,4%). Przyczynił się do tego wzrost poziomu depozytów bankowości detalicznej i prywatnej, głównie depozytów bieżących, przy spadku poziomie depozytów terminowych. W ciągu roku zwiększył się także poziom depozytów małych i średnich przedsiębiorstw.

RACHUNKI BIEŻĄCE I RACHUNKI OSZCZĘDNOŚCIOWE

PKO Bank Polski SA w 2017 roku umocnił pozycję lidera na rynku pod względem liczby prowadzonych rachunków bieżących, która na 31 grudnia 2017 roku wynosiła 7,1 mln szt. i wzrosła w ciągu roku o ponad 280 tys.

Stale rosnąca liczba rachunków osób fizycznych jest pochodną zróżnicowanej oferty pod względem preferencji klientów, w obszarze której można wyróżnić m.in. produkty:

- PKO Konto bez Granic – oferujące szereg atrakcyjnych usług, w tym wypłaty z bankomatów w Polsce i na świecie w ramach tylko jednej opłaty,
- PKO Konto za Zero – konto i karta za 0 zł przy aktywnym korzystaniu,
- Konto Aurum i Platinum II – dedykowane dla klientów Bankowości Osobistej,

Zaufanie klientów jest efektem nie tylko rozpoznawalności marki i dostosowanej oferty produktowej, ale także zastosowaniem najnowszych technologii. Bank oddaje do dyspozycji każdego posiadacza konta serwis transakcyjny i aplikację mobilną umożliwiającą dostęp do konta o każdej porze dnia i nocy, możliwość płacenia kartą, telefonem, a nawet zegarkiem lub brelokiem z funkcją płatności zbliżeniowej.

W 2017 roku uruchomiono dla klientów Banku przelewy natychmiastowe w systemie Express Elixir, które do wybranych banków realizowane są w ciągu kilku sekund od zatwierdzenia transakcji. Przelewy te wykonywane są o dowolnej porze – działają 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu, przez cały rok.

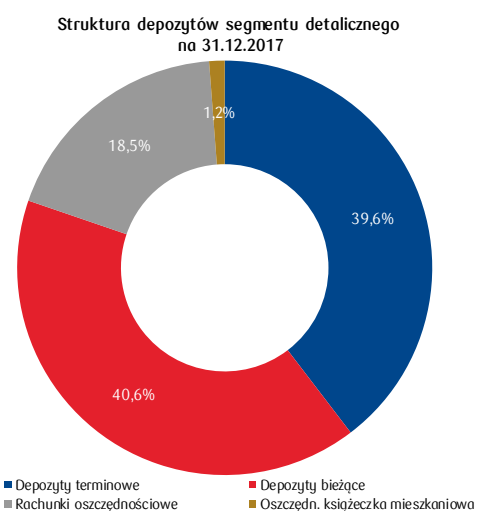
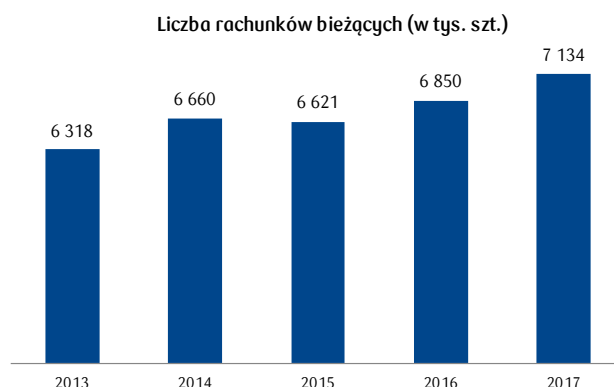
Dzieci i ich rodzice stanowią szczególnie ważną grupę klientów, dla której opracowywane są nowe produkty i usługi. Intensywny rozwój oferty dla najmłodszych i młodych klientów bazuje na nowoczesnej bankowości z wielokanałowym dostępem, bezpieczeństwie, a także na szerokim kontekście edukacyjnym. Najmłodszy klienci mają szansę poznawać świat bankowości od środka z użyciem narzędzi finansowych skrojonych na ich miarę.

Oferta Banku dla osób młodych to zróżnicowana, nowoczesna i konkurencyjna paleta produktów obejmująca m.in.:

- książeczki oszczędnościowe dla dzieci w ramach Szkolnych Kas Oszczędności (SKO) dla uczniów szkół podstawowych,
- PKO Junior - ze specjalnym kontem dla dziecka, serwisem bankowości internetowej, aplikacją mobilną i kartami płatniczymi,
- PKO Konto dla Młodych – w pełni internetowe i mobilne konto dla osób w wieku 16-18 lat,
- PKO Konto Pierwsze – konto dla osób w wieku od 13 do 18 lat z aplikacją mobilną IKO.

Klientom z sektora małych i średnich przedsiębiorstw, zainteresowanym kompleksową, nowoczesną i atrakcyjną cenowo obsługą, PKO Bank Polski SA oferuje dwa pakiety:

- PKO Konto Firmowe – dla osób fizycznych prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą, wykonujących wolne

zawody oraz rolników, którzy cenią obsługę finansów swojej firmy z wykorzystaniem nowoczesnych usług bankowości elektronicznej, jak i poprzez indywidualnego doradcę w oddziale Banku,

- PKO Rachunek dla Biznesu – stworzony dla przedsiębiorców, którzy szukają oferty idealnie dopasowanej do swoich potrzeb oraz cenią współpracę z indywidualnym doradcą bankowym. Posiadaczom PKO Rachunku dla Biznesu Bank oferuje dostęp do zaawansowanej bankowości internetowej iPKO biznes oraz wszystkich usług cash-management, niskie koszty transakcji realizowanych przez Internet oraz wiele innych nowoczesnych produktów i usług bankowych, w tym najtańsze na rynku przelewy internetowe SEPA, czy też dostęp do prostej wymiany walut dzięki bezpłatnej platformie iPKO dealer.

W 2017 roku utworzono automatyczne połączenie z rejestrem Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) prowadzonym przez Ministerstwo Rozwoju. Dzięki pobieraniu danych bezpośrednio z CEIDG zakładanie rachunku firmowego zostało uproszczone i przyspieszone.

LOKATY TERMINOWE I PRODUKTY REGULARNEGO OSZCZĘDZANIA

Dominujący udział w depozytach segmentu detalicznego mają depozyty klientów bankowości detalicznej i prywatnej. Bank oferuje klientom indywidualnym m.in. lokaty o progresywnym i standardowym oprocentowaniu oraz lokaty strukturyzowane.

Depozytami terminowymi w ofercie Banku cieszącymi się szczególnym zainteresowaniem klientów bankowości detalicznej i prywatnej w 2017 roku były:

- oferowana w I półroczu 2017 roku: lokata 12M internetowa, lokata 12M na nowe środki i lokata 12M z oprocentowaniem progowym,
- lokaty na 6M,
- rachunek terminowej lokaty oszczędnościowej dostępnej w tenorach 1M, 3M, 6M, 12M,
- lokata 3M na nowe środki.

W ofercie Banku dedykowanej klientom indywidualnym znajdują się także instrumenty strukturyzowane. W 2017 roku Bank przeprowadził 22 subskrypcje depozytów strukturyzowanych, którymi były:

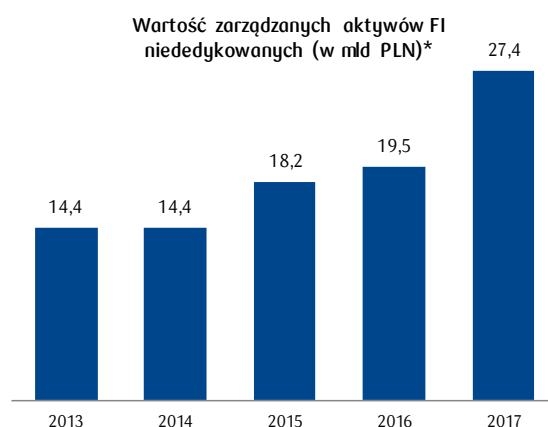
- lokaty oparte na kursie USD/PLN (18-miesięczna z 1% gwarantowanych odsetek oraz 36-miesięczna z 2% gwarantowanych odsetek w skali życia produktu, 18-miesięczna z 0,9% gwarantowanych odsetek oraz 36-miesięczna z 1,8% gwarantowanych odsetek w skali życia produktu),
- lokaty oparte na kursie EUR/PLN (18-miesięczna z 0,9% gwarantowanych odsetek, 18-miesięczna z 1% gwarantowanych odsetek, 36-miesięczna z 1,8% gwarantowanych odsetek oraz 36-miesięczna z 2% gwarantowanych odsetek w skali życia produktu),
- 36-miesięczna lokata strukturyzowana oparta na koszyku akcji spółek związanych z sektorem wydobywania złota.

W 2017 roku rewitalizacji uległa oferta produktów długoterminowego oszczędzania. Jej konsekwencją było zastąpienie oferowanych dotychczas terminowych lokat oszczędnościowych (Kapitał na Marzenia, Kapitał na Emeryturę, Kapitał na Własny Kąt, Kapitał dla Dziecka) nowym produktem: rachunek terminowej lokaty oszczędnościowej Program Budowania Kapitału. Zmiana oferty w tej grupie produktowej wynikała z obserwacji rynku oraz potrzeb klientów korzystających z dotychczasowej oferty Banku w zakresie systematycznego oszczędzania.

FUNDUSZE INWESTYCYJNE

Grupa Kapitałowa Banku klientom bankowości detalicznej i prywatnej oferuje 66 funduszy niededykowanych (nondedicated funds¹⁹), w których zgromadzono aktywa o łącznej wartości 27,4 mld PLN²⁰.

Szeroka oferta funduszy inwestycyjnych daje dostęp do różnych klas aktywów, obszarów geograficznych i rodzajów strategii. Poszczególne fundusze charakteryzują się różnym poziomem ryzyka, rekomendowanym horyzontem inwestycji oraz zakładanym zyskiem.

*z czego w 2017 roku 2,3 mld PLN z tytułu nabycia KBC TFI SA

¹⁹ Nondedicated funds - fundusze dostępne dla klientów indywidualnych (zarówno firm jak i osób fizycznych) prowadzone w formie Funduszy Inwestycyjnych Otwartych i Funduszy Inwestycyjnych Zamkniętych.

²⁰ źródło: raport Izby Zarządzających Funduszami i Aktywami na 31 grudnia 2017 roku.

SPRZEDAŻ OBLIGACJI SKARBU PAŃSTWA

PKO Bank Polski SA posiada wyłączność na sprzedaż oraz obsługę obligacji detalicznych emitowanych przez Skarb Państwa na podstawie umowy zawartej z Ministrem Finansów. Obligacje skarbowe są sprzedawane przez sieć sprzedaży PKO Banku Polskiego SA, co stanowi znaczące udogodnienie dla wszystkich chętnych do zainwestowania w te instrumenty. W 2017 roku sprzedano blisko 69 mln szt. obligacji (w 2016 roku sprzedaż obligacji wyniosła 46 mln szt.).

POZOSTAŁE PRODUKTY I USŁUGI W SEGMENTCIE DETALICZNYM

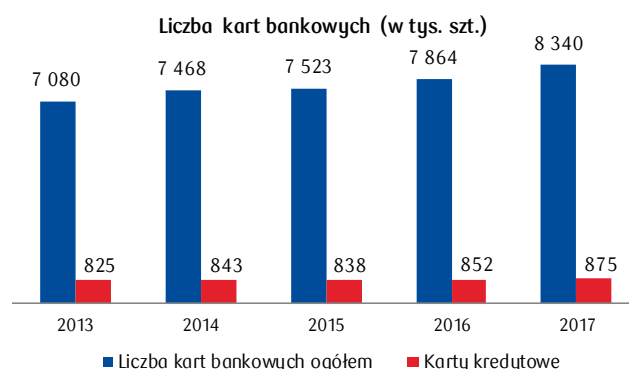
KARTY BANKOWE

Na koniec 2017 roku liczba kart bankowych PKO Banku Polskiego SA wyniosła ok. 8,3 mln sztuk, w tym 0,9 mln sztuk kart kredytowych.

W ofercie Banku dostępnych jest szereg kart bankowych, uwzględniających potrzeby klientów, w tym:

- karta debetowa PKO Ekspres – dająca łatwy dostęp do środków zgromadzonych na koncie oraz bezpłatne korzystanie z bankomatów PKO Banku Polskiego SA; dostępna również w formie naklejki, breloka lub zegarka zbliżeniowego,
- Karta PKO Junior – pierwsza w Polsce przedpłacona karta stykowo-zbliżeniowa, której mogą używać również dzieci poniżej 13. roku życia,
- karta wielowalutowa - jedna inteligentna karta do 8 kont, w tym PLN i 7 walutowych: EUR, GBP, USD, CHF, DKK, NOK i SEK,
- karta walutowa – dostępna dla posiadaczy rachunków oszczędnościowych w walutach USD, EUR lub GBP,
- karty kredytowe – w ofercie znajduje się 10 rodzajów kart kredytowych, a ich funkcje zostały skonstruowane tak, aby zaspokajać potrzeby różnych grup klientów w zależności od ich preferencji i potencjału finansowego.

Klienci mogą również korzystać z kart HCE. PKO Bank Polski SA obsługiwał na koniec 2017 roku 155 tys. aktywnych wirtualnych kart zbliżeniowych, umożliwiających płatności z urządzeń mobilnych.

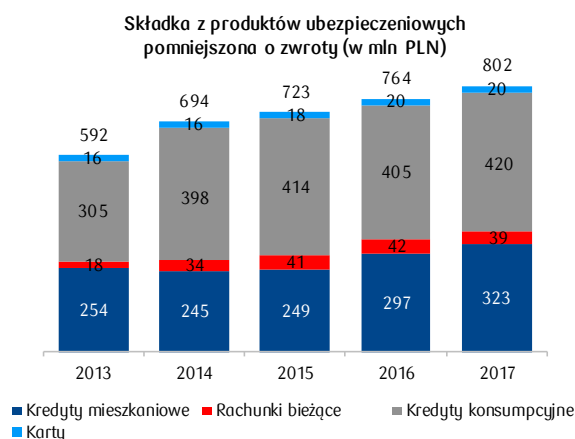
PRODUKTY UBEZPIECZENIOWE

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA konsekwentnie rozwija ofertę produktów ubezpieczeniowych zwiększając atrakcyjność powiązanych z nimi produktów bankowych oraz dając klientom możliwość zabezpieczenia zobowiązań, majątku oraz otrzymania pomocy w przypadkach losowych. Grupa Kapitałowa Banku kieruje usługi ubezpieczeniowe do klientów bankowości detalicznej i prywatnej, jak również do klientów z segmentów małych i średnich przedsiębiorstw oraz bankowości przedsiębiorstw. Przede wszystkim są to ubezpieczenia powiązane z następującymi produktami bankowymi:

- kredyty konsumpcyjne i hipoteczne (ubezpieczenia na życie i od utraty źródła dochodu, ubezpieczenie nieruchomości, ruchomości, OC, ubezpieczenie assistance oraz ubezpieczenie niskiego wkładu i ubezpieczenie pomostowe, jak również ubezpieczenie spłaty pożyczki MSP),
- ROR (m.in. ubezpieczenie na życie, ubezpieczenie NNW, ubezpieczenie assistance),
- karty bankowe (m.in. pakiet bezpieczeństwa do kart kredytowych, ubezpieczenie podróżne, ubezpieczenie spłaty kredytu).

W 2017 roku Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA wprowadziła do oferty ubezpieczenia niepowiązane z produktami bankowymi, dostępne w kanałach mobilnych iPKO i IKO. Znajdują się wśród nich:

- ubezpieczenie na życie „Moje Życie24”,
- ubezpieczenie nieruchomości „Mój Dom24”,
- ubezpieczenie podróżne „Moje Podróże24”.

Oferta ubezpieczeń została przygotowana dla posiadaczy rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych i jest wyjściem naprzeciw potrzebom klientów, którzy cenią sobie atrakcyjne warunki cenowe oraz możliwość prostego i szybkiego zakupu ubezpieczeń, bez konieczności wychodzenia z domu.

Oferta PKO Banku Polskiego SA w 2017 roku została dodatkowo wzbogacona o nowe produkty ubezpieczeniowe:

- ubezpieczenie krótkoterminowych należności – „KUKI Polisa na świat”, produkt dostarczany przez KUKI SA,
- ubezpieczenie na życie do Kredytu Hipotecznego oferowane przez PKO Życie TU SA.

Ponadto, odpowiedzialność za ubezpieczenia podróży zagranicznych do kart przejęło PKO TU SA.

W drugiej połowie 2017 roku wdrożono nowy model dystrybucji ubezpieczeń przedmiotów leasingu. Jednocześnie dla klientów tego segmentu PKO Bank Polski SA odświeżył ofertę ubezpieczeń. Obecnie na zakres zabezpieczenia jakie klient PKO Leasing SA może pozyskać za pośrednictwem Banku składają się:

- ubezpieczenia komunikacyjne dostarczane przez zakłady ubezpieczeń spoza Grupy Kapitałowej Banku,
- ubezpieczenia majątkowe z PKO TU SA,
- ubezpieczenie na wypadek straty finansowej GAP (fakturowy, indeksowy, casco) we współpracy z PKO TU SA.

Od 2017 roku wycofane zostały z oferty PKO Banku Polskiego SA ubezpieczenia z funduszem kapitałowym. W ciągu ostatniego roku prowadzone były również intensywne prace nad wdrożeniem zmian wynikających z wymogów Ustawy o dystrybucji ubezpieczeń.

BANKOWOŚĆ PRYWATNA

PKO Bank Polski SA konsekwentnie realizuje rozwój Bankowości Prywatnej, koncentrując się na ścisłej współpracy wewnątrz Grupy Kapitałowej Banku, umożliwiając klientom dostęp do szerokiej oferty produktów i instrumentów finansowych.

Biura Bankowości Prywatnej obsługują klientów w 9 największych miastach w Polsce: Warszawie, Gdańsku, Krakowie, Katowicach, Poznaniu, Wrocławiu, Łodzi, Szczecinie i Bydgoszczy (uruchomiona w ramach Biura Bankowości Prywatnej w Gdańsku). Na koniec 2017 roku Centrum Bankowości Prywatnej zarządzało portfelem aktywów o wartości 22,3 mld PLN (na koniec 2016 roku wartość portfela wynosiła 15,8 mld PLN).

SIEĆ SPRZEDAŻY I KANAŁY DOSTĘPU

Na 31 grudnia 2017 roku detaliczna sieć placówek PKO Banku Polskiego SA liczyła 1 132 oddziałów skupionych w 11 oddziałach regionalnych oraz 8 biur bankowości detalicznej. W stosunku do stanu na koniec 2016 roku liczba oddziałów detalicznych ogółem zmniejszyła się o 47 placówek. Optymalizacja sieci oddziałów odbywa się w sposób ciągły, a ostateczna decyzja o pozostawieniu oddziału na danym mikrorynku podejmowana jest w oparciu o ekonomiczną zasadność jej funkcjonowania z uwzględnieniem potencjału rozwoju działalności danego mikrorynku. Ulepszenia te mają charakter wielowymiarowy, w zakres których wchodzi takie działania jak zmiana charakteru placówek oraz zmniejszenie ich liczby. Proces zmniejszania dużych oddziałów realizowany jest z jednoczesną uniwersalizacją mniejszych oddziałów oraz przekształcaniem, w uzasadnianych przypadkach, małych oddziałów w agencje.

Tabela 10. Dane operacyjne segmentu detalicznego

	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013	Zmiana 2017/2016	Zmiana 2017-2016
Liczba placówek segmentu detalicznym	1 151	1 198	1 238	1 280	1 147	-3,9%	-47
oddziały detaliczne	1 132	1 179	1 219	1 261	1 130	-4,0%	-47
regionalne oddziały detaliczne	11	11	11	11	11	0,0%	0
biura bankowości prywatnej	8	8	8	8	6	0,0%	0
Liczba agencji	745	837	881	1 001	1 074	-11,0%	-92
Liczba bankomatów	3 190	3 206	3 196	3 065	2 992	-0,5%	-16

SIEĆ ODDZIAŁÓW I AGENCJE

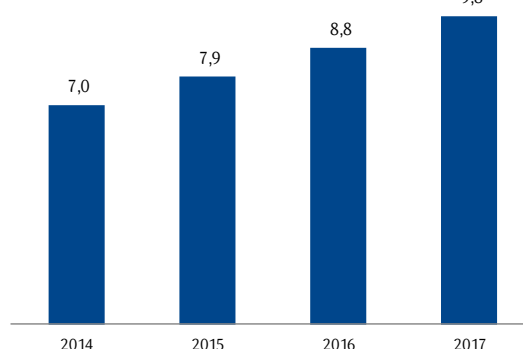
Bank systematycznie poprawia warunki obsługi klientów w sieci oddziałów. W 2017 roku działania te koncentrowały się na modernizacji oddziałów i przenoszeniu placówek do nowych atrakcyjnych lokalizacji. W ramach projektów realizowanych w Banku i w wyniku zbieranych doświadczeń, obowiązujący format placówki stale ewoluuje w kierunku uzyskania optymalnych warunków obsługi dopasowanych również do zmieniających się technologii. Istotne uzupełnienie sieci oddziałów i bankomatów stanowi sieć agencji. Wg stanu na 31 grudnia 2017 roku PKO Bank Polski SA współpracował z 745 agencjami i w odniesieniu do stanu na 31 grudnia 2016 roku liczba agencji spadła o 92 sztuki. Spadek liczby agencji jest kontynuacją działań zmierzających do wzrostu efektywności sieci sprzedaży

BANKOWOŚĆ ELEKTRONICZNA

Klienci segmentu detalicznego w ramach serwisu iPKO mogą korzystać z pakietu usług bankowości elektronicznej, a dla małych i średnich przedsiębiorstw istnieje możliwość skorzystania z usług bankowości elektronicznej pod nazwą iPKO Biznes. Korzystanie z tych usług zapewnia klientom dostęp do informacji o rachunkach i produktach, jak również umożliwia wykonywanie transakcji za pośrednictwem Internetu, terminali samoobsługowych oraz telefonu. Na koniec 2017 roku liczba klientów z dostępem iPKO wynosiła 9,8 mln.

Bank systematycznie promuje zdalne korzystanie z konta internetowego, samodzielne zarządzanie rachunkiem i produktami bankowymi w serwisie transakcyjnym, co pozwala klientom na szybszy i łatwiejszy dostęp do swoich produktów, jak również obniżenie kosztów korzystania z usług bankowych.

Liczba klientów segmentu detalicznego z dostępem iPKO (w mln szt.)

W 2017 roku Bank wprowadził do oferty następujące nowości:

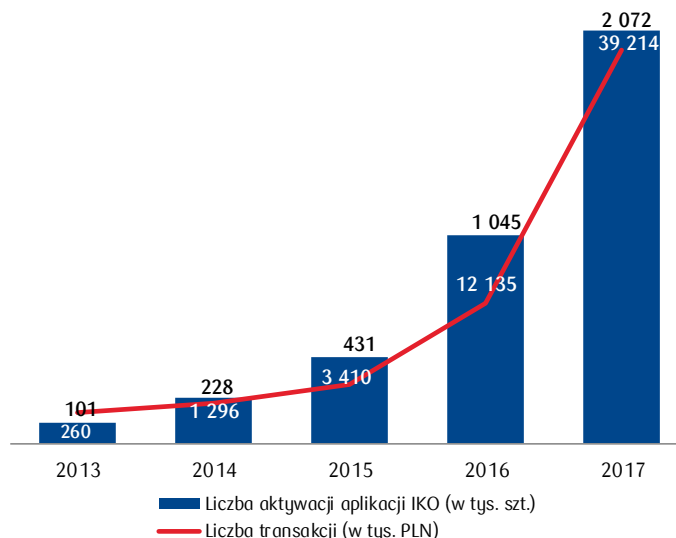
- udostępnił w iPKO funkcjonalność polegającą na całkowicie zdalnym procesie otwierania i zarządzania Pierwszym Kontem Oszczędnościowym, dedykowanym dzieciom i młodzieży w wieku 0-18 lat i ich rodzicom,
- wprowadził możliwość zamówienia w iPKO nowej karty debetowej z funkcją miejską (dla Warszawy i Wrocławia), wymiany posiadanej karty tradycyjnej na kartę z funkcją miejską oraz otwarcia na stronie internetowej Banku nowego konta wraz z zamówieniem jednocześnie karty debetowej z funkcją miejską,
- uruchomił funkcjonalność umożliwiającą wskazanie karty kredytowej jako źródła pokrycia wydatków w usłudze Płacę z iPKO i Płacę z Inteligo, co umożliwia szybsze, wygodniejsze i bezpieczniejsze zakupy przez Internet,
- rozszerzył ofertę o nowe ubezpieczenie Moje Życie24 udostępnione wyłącznie w iPKO, skierowane do posiadaczy rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego,
- umożliwił samodzielne zarządzanie dziennym limitem transakcji elektronicznych wykonywanych za pośrednictwem serwisu internetowego Inteligo, serwisu mobilnego oraz telefonicznego,
- udostępnił możliwość założenia Profilu Zaufanego za pośrednictwem bankowości elektronicznej iPKO i konta Inteligo oraz skorzystania dzięki temu z dodatkowych usług, m.in. z e-usługi Sprawdź swoje punkty karne,
- uruchomił czasowe zablokowanie karty debetowej i kredytowej,
- wprowadził możliwość wnioskowania w iPKO o wydanie karty kredytowej wraz z podpisaniem umowy o wydanie i używanie karty, a dla osób posiadających kartę, możliwość wnioskowania o podwyższenie limitu na karcie,
- udostępnił opcję doładowań przedpłaconych liczników energetycznych za pośrednictwem serwisu iPKO - funkcjonalność jest rozwiązaniem wspierającym nowoczesne propozycje rynkowe w sektorze energetycznym. Liczniki pre-paid można doładować dowolną kwotą, która zostaje później przeliczona na konkretną ilość energii. Po podaniu numeru licznika w serwisie iPKO bank sam rozpoznaje operatora energetycznego. Użytkownicy, którzy korzystają z rozliczenia dwustrefowego mogą również rozdzielić kwotę doładowania na dzienną i nocną,
- uruchomił zlecenie dewizowego polecenia wypłaty w USD na rachunek KREDOBANK SA na Ukrainie.

BANKOWOŚĆ MOBILNA IKO

PKO Bank Polski SA dostarcza swoim klientom nowoczesne rozwiązania technologiczne dające pełne, proste, funkcjonalne i jednocześnie bezpieczne możliwości dostępu do usług bankowych przy użyciu telefonu.

IKO to najpopularniejszy i najbardziej rozwinięty systemem płatności mobilnych w Polsce. Łączy funkcje bankowości mobilnej z możliwością dokonywania płatności mobilnych. W 2017 roku łączna liczba aktywacji IKO przekroczyła 2 mln sztuk i w stosunku do 2016 roku zwiększyła się blisko 2-krotnie. Aplikacja jest stale wzbogacana o nowe funkcjonalności. Wprowadzone zmiany przekształciły IKO z aplikacji służącej do płatności czy wypłat mobilnych w aplikację stanowiącą „bank w telefonie”.

Najmłodszym klientom, poniżej 13. roku życia, PKO Bank Polski SA umożliwia dostęp do konta w postaci aplikacji mobilnej PKO Junior. Aplikacja jest nie tylko wygodna, ale również bezpieczna, dodatkowo wzbogacona o funkcje wspierające edukację finansową i rozwój przedsiębiorczej postawy dziecka, nowoczesna i intuicyjna jest mobilnym odpowiednikiem serwisu PKO Junior.

W 2017 roku aplikacja IKO została rozszerzona między innymi o:

- płatności zbliżeniowe dla kart Mastercard (dla kart Visa w 2016 roku),
- płatność kodem BLIK z aplikacji IKO w urzędach w całej Polsce,
- zakupy w Internecie bez kodu BLIK (BLIK One Click),
- czasową blokadę karty,
- nowe rodzaje przelewów: natychmiastowe w ramach Expres Elixir, zagraniczne, podatkowe czy z karty kredytowej.

Oprócz funkcji bankowości mobilnej i funkcji płatniczych, IKO staje się też istotnym kanałem sprzedażowym. W 2017 roku wprowadzono możliwość wnioskowania o debet w koncie, zakup pożyczki gotówkowej czy ubezpieczenia podróznego. Co trzecia pożyczka gotówkowa w kanałach zdalnych sprzedawana jest za pośrednictwem aplikacji mobilnej.

Na bazie płatności IKO powstał polski standard płatności mobilnych BLIK. BLIK to uniwersalna forma realizacji płatności oraz wypłaty gotówki z bankomatów bez użycia gotówki czy karty płatniczej, zbudowana wspólnie z bankami partnerskimi i Krajową Izbą Rozliczeniową. Na 31 grudnia 2017 roku sieć akceptacji płatności mobilnych (IKO, BLIK) wynosiła ponad 225 tys. urządzeń w całej Polsce (terminale eService, First Data, PayTel, IT Card). W związku z wdrożeniem systemu BLIK aplikacja IKO umożliwia obecnie wypłaty z ponad 17 tys. bankomatów własnych PKO Banku Polskiego SA, Banku Millennium SA, Banku Zachodniego WBK SA, ING Banku Śląskiego SA, bankomatów Euronet (około 7 tys.) i IT Card (około 1,8 tys.).

PKO Bank Polski SA udostępnia klientom opcję w metodzie płatności Płacę z iPKO – autoryzację transakcji poprzez wpisanie kodu BLIK wygenerowanego w aplikacji IKO. Dzięki tej usłudze, płatności za zakupy można dokonywać za pomocą aplikacji IKO w większości sklepów internetowych w Polsce, obsługiwanych m.in. przez Dotpay, eCard, PayU, Przelewy24, Tpay.com, First Data i CashBill oraz Blue Media. Płacę z iPKO jest dostępne również w największym polskim serwisie aukcyjnym e-commerce – Allegro.

PROFIL ZAUFANY W PKO BANKU POLSKIM SA

Profil Zaufany umożliwia dostęp m.in. do serwisów ePUAP, PUE ZUS, CEIDG, obywatel.gov.pl, biznes.gov.pl oraz regionalnych platform e-administracji. Dzięki niemu można złożyć wnioski o dowód osobisty lub prawo jazdy, zawiadomić o zbyciu pojazdu, uzyskać odpisy aktów urodzenia, małżeństwa lub zgonu, czy zarejestrować działalność gospodarczą. Można też swobodnie korzystać ze wszystkich funkcji serwisu PUE ZUS, szybko uzyskać zaświadczenie o niekaralności czy indywidualną interpretację podatkową. Z jego pomocą można także złożyć online wnioski o kartę EKUZ czy Dużej Rodziny. Daje też możliwość elektronicznego podpisywania wniosków i pism urzędowych.

Usługę Profilu Zaufanego wprowadzono w 2016 roku, a na koniec 2017 roku w serwisach transakcyjnych Banku, zostało utworzonych ponad 200 tys. profili.

PKO MASOWE WYPŁATY DOSTĘPNE W BANKOMATACH PKO BANKU POLSKIEGO SA

PKO Masowe Wypłaty umożliwia wypłatę świadczeń w formie gotówki za pośrednictwem 3 tysięcy bankomatów własnych Banku. PKO Masowe Wypłaty jest usługą skierowaną do firm bądź instytucji, dokonujących wielu jednorazowych wypłat gotówkowych i zdecydowanych na outsourcing tego procesu poza sieć swoich placówek. Usługa oferowana jest również klientom, którzy dokonują powtarzalnych wypłat na rzecz beneficjentów nieposiadających rachunku bankowego lub którzy preferują gotówkę.

PKO Bank Polski SA prowadzi kompleksową obsługę bankową dla firm i samorządów. Realizacja wypłat masowych w bankomatach jest usługą dotąd niedostępną na rynku i stanowi dodatkową korzyść zarówno dla klientów Banku, jak i dla beneficjentów m.in. programu 500+.

STANOWISKA SAMOOBŚLUGOWE

W 2017 roku do dyspozycji klientów i dla ich wygody, PKO Bank Polski SA udostępnił pierwsze stanowiska samoobsługowe: dwa w Warszawie i dwa w Jeleniej Górze.

Z kas samoobsługowych mogą skorzystać wszyscy klienci indywidualni i firmowi posiadający karty do rachunku bankowego. Urządzenia zostały wyposażone w ekrany dotykowe oraz dodatkowe oprogramowanie, które pozwala na realizację bardziej skomplikowanych transakcji niż sama wpłata i wypłata gotówki. Pilotaż jest realizowany w dwóch etapach. Na początek klienci mogą skorzystać z funkcji wpłaty gotówkowej na konto własne, wypłaty gotówki,

przelewu między własnymi rachunkami, przelewu na dowolne konto, założenia lokaty, sprawdzenia lub wydruku salda oraz innych operacji dostępnych obecnie w bankomatach. W dalszej kolejności klienci będą mogli uzyskać pożyczkę gotówkową, dokonywać wpłat gotówkowych na obce konta, zrealizować przelew do urzędu skarbowego lub ZUS oraz zakładać rachunek oszczędnościowy. Lista dostępnych transakcji będzie sukcesywnie zwiększana.

CONTACT CENTER PKO BANKU POLSKIEGO SA

Istotne znaczenie w obsłudze klientów segmentu detalicznego ma Contact Center PKO Banku Polskiego SA (CC). Celem działalności tej jednostki jest prowadzenie sprzedaży produktów oferowanych przez Bank w trakcie rozmów przychodzących i wychodzących oraz zapewnienie sprawnej i efektywnej obsługi klientów, za pomocą środków porozumiewania się na odległość.

W infolinii PKO Banku Polskiego SA pracuje kilkuset konsultantów, którzy pozostają do dyspozycji klientów 24 godziny na dobę. Konsultanci nie tylko obsługują połączenia telefoniczne, ale również odpowiadają na pytania i wnioski klientów w formie elektronicznej – maile, zgłoszenia przez stronę www. Klienci mogą też wysyłać wiadomości w serwisie transakcyjnym iPKO lub Inteligo oraz przez specjalną zakładkę na Facebooku.

W 2017 roku CC pozostał niekwestionowanym liderem obsługi w sektorze bankowym. W XV edycji badania infolinii ARC Rynek i Opinia konsultanci PKO Banku Polskiego SA uzyskali najwięcej punktów w niemal wszystkich badanych kategoriach. Ankieterzy, którzy wcielili się w rolę potencjalnych klientów wysoko ocenili obsługę merytoryczną, jakość obsługi i kompetencje konsultantów PKO Banku Polskiego SA, w tym profesjonalizm, uprzejmość i zaangażowanie. Ogólna ocena rozmowy telefonicznej wyniosła 9,8/10 pkt, na co złożyła się najlepsza, wśród badanych banków, wiedza produktowa pracowników. Równie wysokie oceny CC uzyskało w badaniu kontaktu mailowego, między innymi za najszybszy czas udzielenia odpowiedzi. Konsultanci PKO Banku Polskiego SA odpowiadali na pytania klientów w ciągu jednej godziny, przy średniej dla wszystkich banków przekraczającej 13 i pół godziny.

7.1.2 SEGMENT KORPORACYJNY I INWESTYCYJNY

Klienci segmentu
Działalność kredytowa i finansowanie strukturalne
Działalność depozytowa i bankowość transakcyjna
Instytucje finansowe
Bankowość międzynarodowa
Działalność maklerska
Produkty skarbowe
Rynek międzybankowy
Usługi powiernicze
Platforma Wsparcia Eksportu
Sieć sprzedaży

Dzięki wdrożeniu nowych standardów zarządzania w sieci sprzedaży korporacyjnej Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA konsekwentnie pogłębiała współpracę z klientami, rozszerzając jej zakres w oparciu o szeroką gamę oferowanych produktów. Dzięki uruchomieniu unowocześnionej platformy iPKO Biznes oraz wdrożeniu rozwiązań mobilnych dla klientów biznesowych Grupa Kapitałowa Banku znacząco powiększyła atrakcyjność oferty transakcyjnej, co przekładało się na znaczące wzrosty obrotów oraz powiązanych z nimi kategorii bilansowych i wynikowych.

Grupa Kapitałowa Banku rozwijała również swoją obecność poza granicami kraju i w trakcie pierwszego półrocza 2017 roku uruchomiła operacyjnie Oddział Banku w Czechach. Obecność zagraniczna Grupy Kapitałowej Banku umożliwiła nawiązanie i znaczący wzrost współpracy z klientami zgłaszającymi takie oczekiwania, wśród których znaleźli się liderzy krajowej branży petrochemicznej i gazowej.

W ramach wsparcia polskiej polityki eksportowej Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA z sukcesem zaoferowała swoim klientom Platformę Wsparcia Eksportu, która ułatwia nawiązywanie przedsiębiorcom relacji handlowych na zagranicznych rynkach. Równocześnie edukuje i wspiera ich w zakresie właściwego doboru instrumentów finansowych przydatnych w handlu międzynarodowym, które znajdują się w ofercie Grupy Kapitałowej Banku.

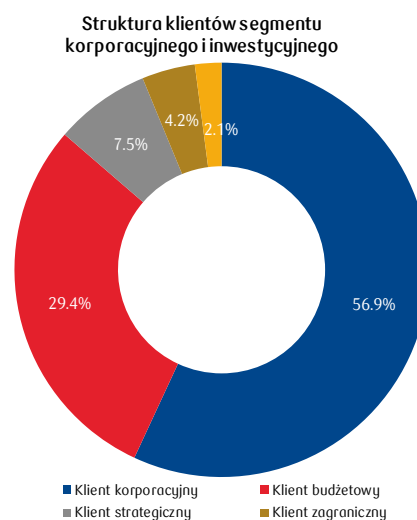
KLIENCI SEGMENTU

Segment Korporacyjny i Inwestycyjny na koniec grudnia 2017 roku obsługiwał blisko 15 tys. klientów, w tym:

- 8,4 tys. klientów korporacyjnych,
- 1,1 tys. klientów strategicznych,
- ponad 0,6 tys. klientów zagranicznych.
- ponad 4,3 tys. jednostek samorządowych i instytucji rządowych szczebla centralnego wraz z jednostkami okołobudżetowymi i powiązаныmi.

W 2017 roku liczba klientów obsługiwanych w segmencie zwiększyła o 0,3 tysiąca.

W roku 2017 Bank potwierdził pozycję niekwestionowanego lidera w zakresie usług dla samorządów, uczestnicząc w samorządowych projektach o niestandardowym charakterze oraz wygrywając przetargi na obsługę województwa pomorskiego oraz metropolii górnośląsko-zagłębiowskiej.

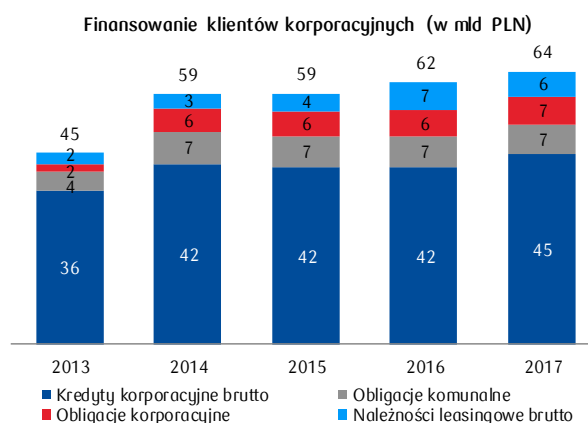
DZIAŁALNOŚĆ KREDYTOWA I FINANSOWANIE STRUKTURALNE

Według stanu na koniec 31 grudnia 2017 roku kredyty korporacyjne brutto wyniosły 44,6 mld PLN i od początku roku ich stan zwiększył się o 3,0 mld PLN, a łączne finansowanie klientów korporacyjnych, z uwzględnieniem wyemitowanych obligacji oraz należności leasingowych wyniosło 64,0 mld PLN, co oznacza wzrost w skali roku o blisko 2,5 mld PLN (tj. o 4,0%).

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA wspiera swoich klientów w realizacji strategicznych projektów inwestycyjnych poprzez doradztwo zarówno w doborze formy finansowania, jak i elastycznych warunków finansowania i spłaty. Ścisłe współpracuje z jednostkami samorządu terytorialnego i finansuje przedsięwzięcia inwestycyjne służące społeczności lokalnej.

PKO Bank Polski SA oferuje swoim klientom szeroki dostęp do funduszy na finansowanie skomplikowanych przedsięwzięć inwestycyjnych oraz usługi doradców skoncentrowanych na doborze najbardziej optymalnej formy finansowania i warunków spłaty.

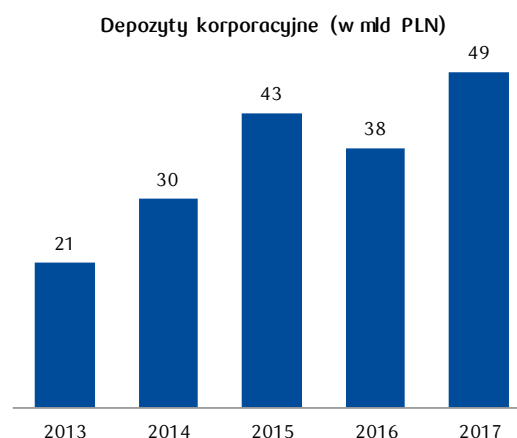
W ramach oferty produktowej Grupy Kapitałowej Banku klienci korporacyjni mogą korzystać z produktów i usług leasingowych oraz faktoringowych. W formie leasingu finansowany jest praktycznie każdy środek trwały, w zależności od potrzeb klientów. Poza standardowymi produktami w ofercie znajdują się usługi wynajmu floty samochodowej oraz współpracy z dostawcami.

DZIAŁALNOŚĆ DEPOZYTOWA I BANKOWOŚĆ TRANSAKCYJNA

Poziom depozytów klientów korporacyjnych na koniec 2017 roku wyniósł ponad 48,6 mld PLN i wzrósł w ciągu roku o 10,9 mld PLN, głównie dzięki przyrostowi środków utrzymywanych przez klientów na rachunkach bieżących.

Bank rozszerza ofertę dla klientów korporacyjnych o złożonych strukturach organizacyjnych umożliwiając klientom korzystanie z różnego rodzaju produktów i usług ułatwiających rozliczanie transakcji z partnerami krajowymi i zagranicznymi oraz rozwijając dedykowane produkty oparte o rozwiązania typu *cash pooling*. Dzięki obecności w Niemczech i Czechach umożliwiono wykorzystanie tego narzędzia do zarządzania środkami finansowymi w ujęciu transgranicznym.

PKO Bank Polski SA stale podnosi jakość świadczonych usług w zakresie bankowości transakcyjnej, o czym świadczy m.in. wzrost liczby klientów korzystających z iPKO biznes. Na koniec 2017 roku z bankowości elektronicznej korzystało 11,4 tys. klientów segmentu. W ramach rozszerzenia oferty dotyczącej kanałów elektronicznych dla klientów korporacyjnych w 2017 roku udostępniono nową wersję systemu bankowości elektronicznej iPKO biznes.

Nowe iPKO biznes to:

- nowa strona startowa, tzw. „Kokpit”, umożliwiająca użytkownikowi szybki i zagregowany dostęp do podstawowych informacji o posiadanych rachunkach i usługach,
- personalizacja wyświetlanych informacji, skrótów, zestawień, sortowania, filtrów, importu i eksportu danych,
- intuicyjna nawigacja,
- zaawansowane wyszukiwarki z rozbudowanymi kryteriami wyszukiwania prezentujące dane syntetycznie lub analitycznie,
- system dostosowany do potrzeb grup kapitałowych o rozbudowanej strukturze, w tym posiadających jednostki w różnych krajach,
- dwie wersje językowe - polska i angielska.

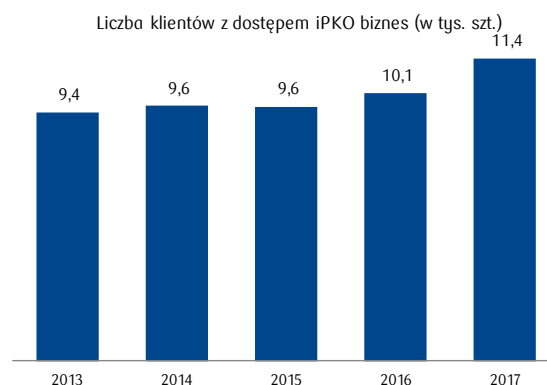
Nowe usługi w iPKO biznes:

- zlecenie stałe podatkowe,
- zlecenie stałe realizowane trybem SORBNET,
- przelew zagraniczny: SEPA,
- konfiguracja zaufanych kontrahentów w systemie.

Po przejściu na nową wersję iPKO biznes można skorzystać z aplikacji mobilnej iPKO biznes, która zapewnia dostęp online do potrzebnych informacji finansowych firmy, w tym:

- podgląd listy rachunków i dostępnych środków i salda księgowego,
- transakcji do podpisania i wysłania,
- transakcji oczekujących na realizację i odrzuconych,
- historii rachunku.

Obecnie, aplikacja iPKO biznes pozwala klientom na monitorowanie i zarządzanie rachunkami, kartami płatniczymi i kredytami oraz na składanie zleceń wszelkiego rodzaju przelewów.

INSTYTUCJE FINANSOWE

PKO Bank Polski SA posiada szeroką i efektywną sieć rachunków *nostro*, ponad 1400 nawiązanych relacji SWIFT z bankami w różnych krajach i rynkach. Jednocześnie prowadzi około 200 rachunków *loro* dla banków zagranicznych, wykorzystywanych do rozliczania operacji tych banków zarówno w Polsce, jak i na rynkach trzecich.

Bank aktywnie współpracuje z uczestnikami rynku wspierając działalność swoich klientów na rynkach zagranicznych i rozszerza wachlarz walut dostępnych dla Klientów Banku, czego przykładem może być wdrożenie dolara nowozelandzkiego (NZD) do oferty Banku.

Działania koncentrują się na wprowadzaniu optymalnych metod realizacji rozliczeń zagranicznych, wdrażaniu nowych rozwiązań w bankowości zagranicznej oraz poszukiwaniu nowych atrakcyjnych rynków (np. Zatoka Perska, Azja Południowo-Wschodnia, Afryka Południowa).

BANKOWOŚĆ MIĘDZYNARODOWA

Grupa Kapitałowa Banku aktywnie uczestniczy w rozwoju międzynarodowej ekspansji swoich klientów, oferując im wsparcie na rynkach zagranicznych. Podejmowane są inicjatywy ułatwiające obsługę finansową polskich firm działających na rynkach międzynarodowych. Jedną z nich było otwarcie oddziałów korporacyjnych w Republice Federalnej Niemiec oraz w Republice Czeskiej. W ofercie oddziałów znajduje się pełna paleta usług i produktów dla klientów korporacyjnych, obejmująca m.in.:

- bankowość transakcyjną (w tym międzynarodowy *cash pooling*),
- bankowość elektroniczną,
- produkty skarbowe,
- *trade finance*,
- kredyty korporacyjne.

Uruchomienie zagranicznych oddziałów Banku jest elementem strategii ekspansji międzynarodowej Grupy Kapitałowej Banku zakładającej podążanie za klientami i ich potrzebami. W oparciu o silne relacje z większością wiodących, polskich grup kapitałowych, Bank udziela wsparcia ich działalności, inwestycjach za granicą i efektywnie uczestniczy w rozwoju międzynarodowej ekspansji swoich klientów.

Dla przedsiębiorstw działających na terenie Ukrainy usługi bankowe oferowane są przez KREDOBANK SA wchodzący w skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

Ponadto Bank zapewnia specjalistyczne wsparcie zagranicznych firm działających w Polsce, m.in. pochodzących z krajów skandynawskich, Korei Południowej i Ukrainy. W tym celu zostały powołane zespoły ekspertów dedykowane obsłudze firm z tych krajów, co sprzyja zacieśnianiu relacji gospodarczych. Szeroka paleta oferowanych produktów oraz wysokiej klasy zespół doradców sprawiają, że PKO Bank Polski SA jest coraz częściej doceniany przez zagranicznych klientów.

DZIAŁALNOŚĆ MAKLERSKA

Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA (Dom Maklerski) dzięki swojej wysokiej aktywności na GPW jest niekwestionowanym liderem rynku kapitałowego w Polsce. Szczególnie warto podkreślić wysoki udział w obrotach na rynku wtórnym akcji i obligacji. W 2017 roku w przypadku rynku akcji było to 15% i 45% w przypadku rynku obligacji. W obu obszarach DM zajmował na koniec 2017 roku I miejsce w rankingu biur maklerskich.

Na koniec 2017 roku Dom Maklerski prowadził 139 tys. rachunków papierów wartościowych i rachunków pieniężnych oraz 188 tys. rachunków rejestrowych. Pod względem liczby rachunków papierów wartościowych (wg danych KDPW) DM zajmuje IV pozycję na rynku na 39 uczestników.

W 2017 roku wartość transakcji zrealizowanych na rynku pierwotnym, w których uczestniczył Dom Maklerski wyniosła 7,3 mld PLN. W szczególności warto odnotować udział w emisji takich spółek jak: PLAY Communications SA, DINO POLSKA SA, Rafako SA, CCC SA, Famur SA, Elemental Holding SA. Ponadto Dom Maklerski pośredniczył we wprowadzeniu do obrotu publicznego akcji spółki Polimex Mostostal SA. wyemitowanych w ramach niepublicznej oferty akcji o wartości 0,3 mld PLN.

W obszarze transakcji M&A, Dom Maklerski sfinalizował transakcję nabycia przez PGE S.A. od koncernu EDF polskich aktywów ciepłowniczych i elektrowni Rybnik – wartość transakcji to 4,3 mld PLN.

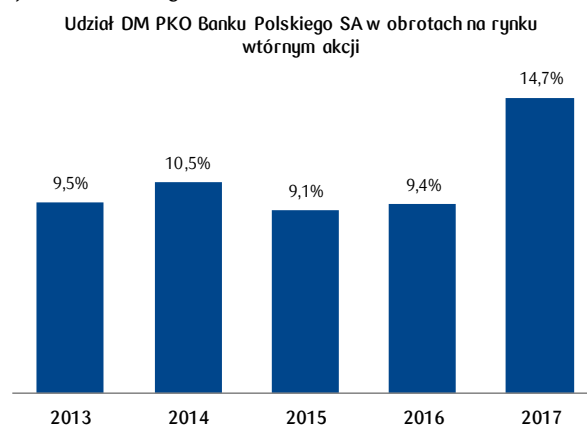
W 2017 roku Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA był aktywny na rynku obligacji. Wartość wszystkich sprzedanych dłużnych papierów wartościowych, w transakcjach w których Dom Maklerski brał udział wyniosła blisko 1,0 mld PLN. Transakcje dotyczyły dłużnych papierów wartościowych spółek:

- Polski Koncern Naftowy ORLEN SA - emisje obligacji o łącznej wartości 400 mln PLN, w których Dom Maklerski występował w roli Oferującego,
- Echo Investment SA - emisje obligacji o łącznej wartości 300 mln PLN, w których Dom Maklerski występował w roli Oferującego,
- BEST SA - emisje obligacji o łącznej wartości 205,8 mln PLN, w których Dom Maklerski występował w roli Oferującego,
- Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie SA - emisja obligacji o wartości 60 mln PLN, w której Dom Maklerski pełnił funkcję członka konsorcjum dystrybucyjnego.

Dom Maklerski realizował również wezwania związane ze sprzedażą akcji, wykupem oraz ich skupem na łączną kwotę 2,3 mld PLN - największe transakcje dotyczyły spółek Synthos SA, Macrologic SA, VANTAGE DEVELOPMENT SA, BENEFIT SYSTEMS SA, MCI Capital SA.

PRODUKTY SKARBOWE

PKO Bank Polski SA posiada szeroką ofertę produktów skarbowych dedykowaną klientom indywidualnym i instytucjonalnym, takich jak depozyty negocjowane oraz produkty natychmiastowej i terminowej wymiany walut, instrumenty zabezpieczające ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej i ceny towarów. Oferowane produkty Bank może dostosować do indywidualnych potrzeb klientów i dostarczyć je za pośrednictwem dowolnie wybranego, wygodnego dla klienta kanału dystrybucji.

W 2017 roku w ramach działalności klientowskiej Bank prowadził intensywne prace związane z wdrożeniem dyrektywy MIFID II oraz finalizował projekt kantoru internetowego eKANTOR.

RYNEK MIĘDZYBANKOWY

Bank jest Dealerem Skarbowych Papierów Wartościowych i Dealerem Rynku Pieniężnego. Pełni również funkcję *market makera* na krajowym rynku stopy procentowej i walutowym. W konkursie na wybór Dealera Skarbowych Papierów Wartościowych na rok 2018 Bank zajął czwarte miejsce.

Bank posiada znaczący portfel papierów wartościowych, który stanowi około 18% sumy bilansowej. Portfel jest finansowany ze środków niezagospodarowanych w działalności kredytowej i jest złożony głównie ze Skarbowych Papierów Wartościowych i papierów NBP nominowanych w PLN. Portfel papierów wartościowych pełni funkcje związane z zarządzaniem bieżącą płynnością oraz funkcję portfela inwestycyjnego.

USŁUGI POWIERNICZE

Bank prowadzi rachunki papierów wartościowych na rzecz klientów i obsługuje transakcje na rynku krajowym i zagranicznym, a także pełni funkcję depozytariusza dla funduszy emerytalnych i inwestycyjnych. Na koniec 2017 roku wartość aktywów klientów przechowywana na rachunkach powierniczych wyniosła ponad 111 mld PLN i była wyższa o około 60% od wartości uzyskanej w analogicznym okresie roku ubiegłego.

PLATFORMA WSPARCIA EKSPORTU

Platforma Wsparcia Eksportu (dostępna pod adresem www.wspieramyeksport.pl) to wprowadzone w 2017 roku kompleksowe narzędzie analityczne dla firm planujących ekspansję zagraniczną z aktualnymi danymi gospodarczymi i analizami oraz kompendium wiedzy o rynkach i branżach. Z Przewodnika eksportera można dowiedzieć się, jak zbudować strategię firmy czy odpowiednio wykorzystać marketing do promocji firmy zagranicą. Przedsiębiorcy poszukujący szczegółowych informacji gospodarczych o nowych potencjalnych rynkach zbytu znajdują je w zakładce Znajdź rynki. Z kolei wypełnienie krótkiej ankiety pozwoli na znalezienie produktów finansowych, oferowanych przez PKO Bank Polski SA, najlepiej dopasowanych do aktualnych potrzeb firmy.

SIEĆ SPRZEDAŻY

Sieć sprzedaży segmentu korporacyjnego obejmuje 32 Regionalne Centra Korporacyjne skupione w siedmiu Regionalnych Oddziałach Korporacyjnych oraz oddziały w Republice Federalnej Niemiec i w Republice Czeskiej.

Tabela 11. Dane operacyjne segmentu korporacyjnego

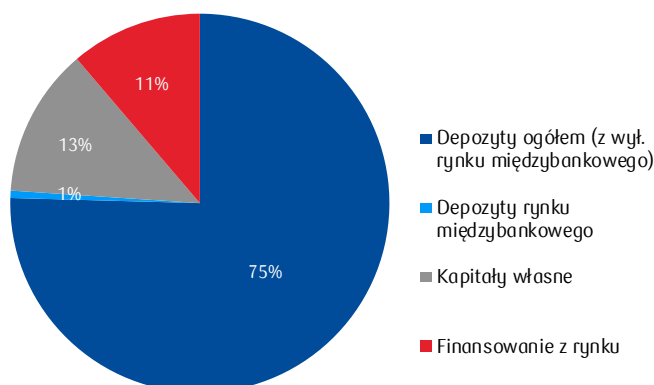
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013	Zmiana 2017/2016	Zmiana 2017-2016
Liczba placówek w segmencie korporacyjnym i inwestycyjnym:	41	40	40	39	39	2,5%	1
regionalne oddziały korporacyjne	7	7	7	7	7	0,0%	0
centra korporacyjne	32	32	32	32	32	0,0%	0
oddziały zagraniczne	2	1	1	x	x	100,0%	1

Oddział PKO Banku Polskiego SA w Republice Czeskiej, z siedzibą w Pradze, rozpoczął działalność w kwietniu 2017 roku. Oddział w Republice Czeskiej jest drugim oddziałem Banku za granicą. Oferta oddziału obejmuje: prowadzenie rachunków rozliczeniowych, obsługę rozliczeń bezgotówkowych, lokowanie nadwyżek środków w formie depozytów, finansowanie krótko, średnio i długoterminowe oraz świadczenie usług z zakresu zarządzania płynnością i obsługi produktów *trade finance*.

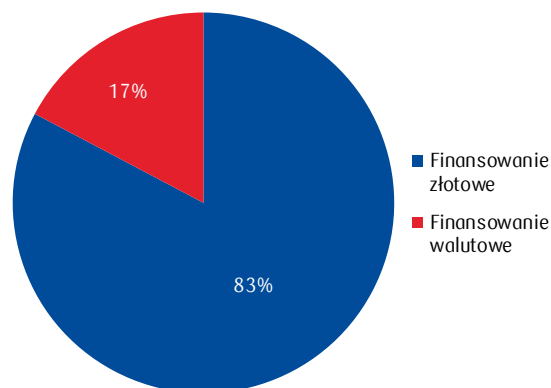
7.2 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁALNOŚCI

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA finansuje swoją działalność ze źródeł krajowych i zagranicznych pochodzących z depozytów (również z rynku międzybankowego), kapitałów własnych i finansowania z rynku obejmującego zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych, zobowiązania podporządkowane oraz otrzymane kredyty i pożyczki od instytucji monetarnych i niemonetarnych. Głównym źródłem finansowania Grupy Kapitałowej Banku pozostają depozyty klientowskie, stanowiąc ¾ źródeł finansowania.

Struktura źródeł finansowania działalności
Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA

Struktura walutowa finansowania działalności
Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA

Dzięki utrzymywaniu optymalnej struktury finansowania, Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA posiada pełną zdolność do realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych. W celu przeprowadzenia inwestycji kapitałowej Grupa Kapitałowa Banku wykorzystuje głównie środki pochodzące z kapitałów własnych i emisji papierów wartościowych.

7.3 WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

W Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA pozyskanie środków pokrywających potrzeby wynikające z rozwoju działalności biznesowej, w tym na finansowanie projektów segmentu małych i średnich przedsiębiorstw, odbywa się także poprzez współpracę międzynarodową.

Grupa Kapitałowa Banku pozyskuje środki z zagranicznych rynków finansowych m.in. poprzez kredyty od międzynarodowych instytucji finansowych (m.in. Banku Rady Europy i Europejskiego Banku Inwestycyjnego).

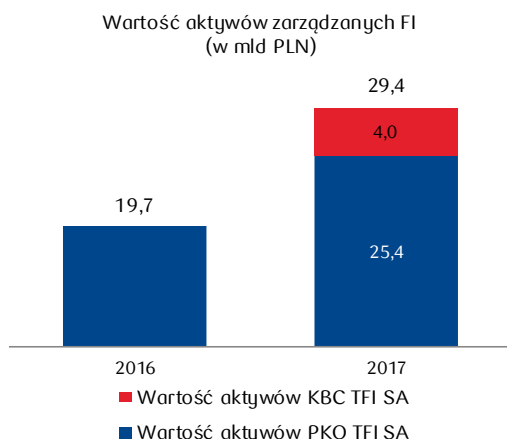
W 2017 roku PKO Bank Polski SA kontynuował udział w przedsięwzięciu The 2020 European Fund for Energy, Climate Change and Infrastructure („Fundusz Marguerite”) powołanym w 2009 roku. Fundusz Marguerite jest pierwszym w historii Unii Europejskiej przykładem paneuropejskiego modelu finansowania projektów infrastrukturalnych. Jego polityka inwestycyjna skupia się na projektach w obszarze infrastruktury drogowej, energetycznej i związanej ze źródłami energii odnawialnej. Tworzy go sześciu głównych inwestorów, będących wiodącymi instytucjami finansowymi, w tym PKO Bank Polski SA i Europejski Bank Inwestycyjny, oraz trzech pozostałych inwestorów, wśród których znajduje się Komisja Europejska. Udział Banku w kapitale funduszu wynosi 14%. Do tej pory, przy udziale Funduszu Marguerite zrealizowano w Polsce projekty infrastrukturalne warte blisko 2 mld PLN oraz przeprowadzono ważne inwestycje na terenie krajów Unii Europejskiej, ułatwiające polskim firmom dostęp do rynku i zwiększające bezpieczeństwo regionu.

7.4 DZIAŁALNOŚĆ POZOSTAŁYCH SPÓŁEK GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA

Poza działalnością ściśle bankową Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA świadczy specjalistyczne usługi finansowe w zakresie leasingu, faktoringu, funduszy inwestycyjnych, funduszy emerytalnych i ubezpieczeń oraz świadczy usługi windykacyjne, agenta transferowego, outsourcingu specjalistów IT i wsparcia w zakresie prowadzenia działalności przez inne podmioty, a także prowadzi działalność deweloperską i zarządza nieruchomościami.

CHARAKTERYSTYKA WYBRANYCH SPÓŁEK GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA²¹

PKO TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH SA

W 2017 roku spółka wypracowała zysk netto w wysokości 64,6 mln PLN (w 2016 roku zysk netto wynosił 59,8 mln PLN).

Wartość aktywów netto funduszy zarządzanych przez spółkę wynosiła na koniec 2017 roku 25,4 mld PLN, co oznacza wzrost aktywów o 29,1% w stosunku do stanu na koniec 2016 roku. Wzrost wartości aktywów netto jest przede wszystkim efektem dodatniego wyniku sprzedaży netto oraz wyniku z tytułu zarządzania aktywami.

PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA plasuje się na 2. miejscu pod względem wartości aktywów netto z 9,1% udziałem w rynku funduszy inwestycyjnych oraz na 1. miejscu z udziałem 15,7% w zarządzanych aktywach funduszy niededykowanych (nondedicated funds)*.

W IV kwartale 2017 roku Grupa Kapitałowa Banku nabyła 100% akcji w KBC TFI SA. Zgodnie z planami towarzystwa funduszy inwestycyjnych działające w ramach Grupy Kapitałowej Banku zostaną połączone w pierwszej połowie 2018 roku.

Po uwzględnieniu nabycia KBC TFI SA udział w rynku funduszy inwestycyjnych wyniósł 10,5%, a udział w aktywach funduszy niededykowanych 17,2%.

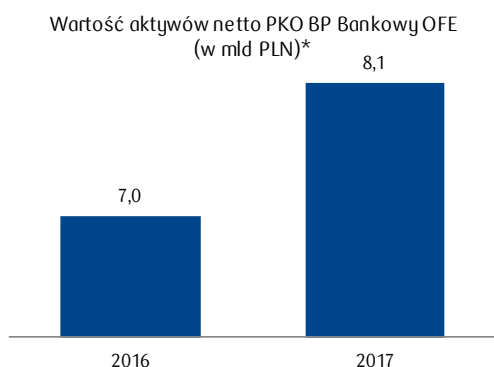
Według stanu na 31 grudnia 2017 roku spółka zarządzała 47 funduszami i subfunduszami inwestycyjnymi. W 2017 roku do oferty spółki zostało wprowadzonych 6 funduszy/subfunduszy inwestycyjnych: PKO Obligacji Wysokodochodowych Globalny – fundusz inwestycyjny zamknięty oraz 5 subfunduszy wydzielonych w ramach PKO Portfele Inwestycyjne – specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty.

W 2017 roku spółka przeprowadziła 27 emisji certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych zamkniętych, w ramach których pozyskała aktywa o łącznej wartości 661,9 mln PLN.

* Źródło: Izba Zarządzających Funduszami i Aktywami (IZFA).

PKO BP BANKOWY PTE SA

Spółka w 2017 roku wypracowała zysk netto w wysokości 8,5 mln PLN (vs 5,2 mln PLN w 2016 roku).

Wyniki dotyczące Otwartego Funduszu Emerytalnego (OFE)*:

Na koniec 2017 roku wartość aktywów netto PKO BP Bankowego OFE zarządzanego przez PKO BP BANKOWY PTE SA wynosiła 8,1 mld PLN, co oznacza wzrost o 15,1% w stosunku do stanu na koniec 2016 roku. Wzrost wartości aktywów netto związany jest przede wszystkim z osiągniętą stopą zwrotu na aktywach funduszu.

Do PKO BP Bankowego OFE na koniec grudnia 2017 roku należało około 923 tys. członków.

PKO BP Bankowy OFE zajmuje na rynku funduszy emerytalnych 9. miejsce pod względem wartości aktywów netto OFE oraz liczby członków OFE.

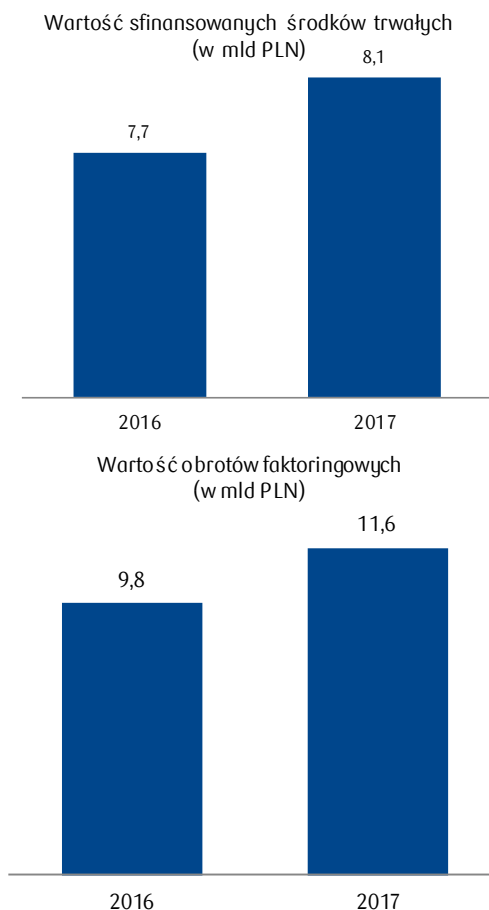
W 2017 roku Komisja Nadzoru Finansowego (KNF) ogłosiła stopy zwrotu OFE na koniec marca i września, za okres 36 miesięcy. Zgodnie z ogłoszeniem KNF za okres od 31 marca 2014 roku do 31 marca 2017 roku PKO BP Bankowy OFE osiągnął stopę zwrotu w wysokości 16,318%, wobec średniej ważonej stopy zwrotu dla wszystkich funduszy w wysokości 12,921%, zajmując 2. miejsce wśród działających na rynku funduszy emerytalnych. W drugim zestawieniu, uwzględniającym okres od 30 września 2014 roku do 29 września 2017 roku, fundusz uzyskał stopę zwrotu równą 21,660%, przy średniej ważonej stopie zwrotu dla wszystkich funduszy w wysokości 19,128%, zajmując 3. miejsce w rankingu otwartych funduszy emerytalnych.

* Źródło: www.knf.gov.pl

²¹ Prezentowane w opisie wyniki finansowe pochodzą ze sprawozdań finansowych poszczególnych spółek sporządzonych zgodnie z MSSF, a w przypadku spółek ubezpieczeniowych zgodnie z PSR. W przypadku grup kapitałowych prezentowany wynik finansowy jest wynikiem przypadającym na jednostkę dominującą tej grupy.

GRUPA KAPITAŁOWA PKO LEASING SA

Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA (tj. PKO Leasing SA oraz jej spółki zależne) w 2017 roku osiągnęła zysk netto w wysokości 77,2 mln PLN. Zysk netto Grupy Kapitałowej PKO Leasing w 2016 roku wynosił 18,6 mln PLN, przy czym uwzględniał on wynik nowych spółek – tj. Grupy Raiffeisen-Leasing SA – tylko za grudzień 2016 roku, tj. za okres przynależności do Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA.

Działalność leasingowa:

W 2017 roku spółki leasingowe Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA sfianowały środki trwałe o łącznej wartości 8,1 mld PLN, tj. o 5,4% więcej niż w analogicznym okresie 2016 roku (dane za 2016 rok wyliczone są z uwzględnieniem obecnej struktury Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA). Zmiana wynika głównie ze wzrostu finansowania środków w kategorii samochodów osobowych oraz maszyn i urządzeń.

Na koniec 2017 roku wartość bilansowa należności od klientów z tytułu finansowania środków trwałych (wymagalnych i niewymagalnych) oraz wartość bilansowa środków trwałych w leasingu operacyjnym Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA wyniosła łącznie 15 mld PLN.

Pod względem wartości środków przekazanych klientom w 2017 roku w ramach finansowania środków trwałych Grupa PKO Leasing SA zajęła 1 pozycję na rynku usług leasingowych z 12,0% udziałem w rynku*.

* Źródło: Związek Polskiego Leasingu

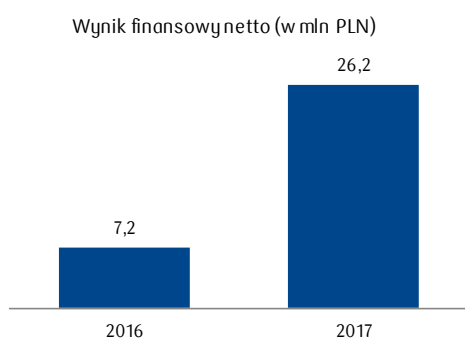
Działalność faktoringowa:

PKO Faktoring SA świadczy usługi faktoringu krajowego i eksportowego z przejęciem ryzyka i bez przejęcia ryzyka, faktoringu odwrotnego oraz usługę programu faktoringowego dla dostawców.

W 2017 roku wartość obrotów faktoringowych wyniosła 11,6 mld PLN (w analogicznym okresie 2016 roku obroty spółki wyniosły 9,8 mld PLN); na koniec grudnia 2017 roku liczba klientów wynosiła 512.

Spółka PKO Faktoring SA na 31 grudnia 2017 roku zajmowała 9 miejsce (wg obrotu) wśród firm faktoringowych zrzeszonych w Polskim Związku Faktorów z udziałem w rynku w wysokości 6,3%.

GRUPA KAPITAŁOWA PKO ŻYCIE TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ SA

Grupa Kapitałowa PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA (tj. PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA oraz jej spółka zależna Ubezpieczeniowe Usługi Finansowe Sp. z o.o.) w 2017 roku wypracowała zysk netto w wysokości 26,2 mln PLN (w 2016 rok zysk netto Grupy wynosił 7,2 mln PLN).

Przedmiotem działalności spółki PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA jest działalność ubezpieczeniowa w zakresie działu I ubezpieczeń – ubezpieczenia na życie.

PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA oferuje szeroką paletę produktów ubezpieczeniowych. Spółka koncentruje się na ubezpieczaniu życia i zdrowia swoich klientów, posiada w ofercie produkty samodzielne, jak również stanowiące uzupełnienie produktów bankowych oferowanych przez PKO Bank Polski SA.

Wartość składek przypisanych brutto z tytułu zawartych przez spółkę umów ubezpieczenia w 2017 roku wyniosła 471 mln PLN, a liczba ubezpieczonych osób według stanu na koniec 2017 roku wyniosła ponad 722 tysiące.

PKO TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ SA

Spółka w 2017 roku osiągnęła zysk netto w wysokości 9,0 mln PLN (2016 rok spółka zamknęła stratą netto w wysokości 6,6 mln PLN, przy czym był to pierwszy rok działalności operacyjnej spółki).

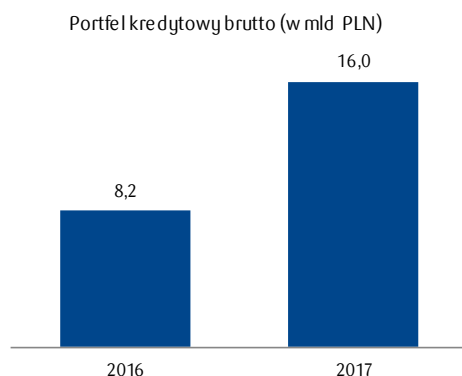
Przedmiotem działalności spółki jest działalność ubezpieczeniowa w zakresie działu II ubezpieczeń – pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe.

PKO Towarzystwo Ubezpieczeń SA koncentruje się na ubezpieczaniu ryzyka utraty dochodu, następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby oraz ubezpieczaniu nieruchomości dla pożyczkobiorców i osób zaciągających kredyty hipoteczne. Spółka oferuje szeroką gamę produktów ubezpieczeniowych skierowanych do klientów Banku oraz innych podmiotów w Grupie Kapitałowej Banku.

W 2017 roku spółka wprowadziła do oferty ubezpieczenie mienia stanowiącego przedmiot umowy finansowania dla klientów PKO Leasing SA oraz Indywidualne i Grupowe Ubezpieczenie GAP na wypadek straty finansowej w związku ze szkodą całkowitą w pojeździe, który jest przedmiotem umowy leasingu. Uruchoimiła również sprzedaż ubezpieczenia turystycznego „Moje Podróże24” w serwisie bankowości elektronicznej iPKO oraz aplikacji mobilnej IKO.

Wartość składek przypisanych brutto z tytułu zawartych przez spółkę umów w 2017 roku wyniosła 451 mln PLN, a liczba ubezpieczonych osób według stanu na koniec 2017 roku wyniosła 581 tysięcy.

PKO BANK HIPOTECZNY SA

PKO Bank Hipoteczny SA osiągnął w 2017 roku zysk netto w wysokości 51,4 mln PLN (vs. 13,2 mln PLN w 2016 roku).

PKO Bank Hipoteczny SA prowadzi działalność operacyjną od kwietnia 2015 roku. Podstawowym celem PKO Banku Hipotecznego SA jest emisja listów zastawnych, które mają stanowić główne źródło długoterminowego finansowania kredytów zabezpieczonych nieruchomościami. Specjalizuje się w udzielaniu mieszkaniowych kredytów hipotecznych dla klientów indywidualnych, jak również nabywa wierzytelności z tytułu takich kredytów od PKO Banku Polskiego SA. Pozyskuje kredyty do swojego portfela w oparciu o strategiczną współpracę z PKO Bankiem Polskim SA.

W 2017 roku PKO Bank Hipoteczny SA nabył, w ramach podpisanej w 2015 roku z PKO Bankiem Polskim SA Umowy Ramowej Sprzedaży Wierzytelności, kolejne portfele kredytów mieszkaniowych zabezpieczonych hipotecznie na łączną kwotę 5,6 mld PLN. Łączna wartość portfela kredytowego brutto PKO Banku Hipotecznego SA według stanu na 31 grudnia 2017 roku wynosiła 16 mld PLN, w tym 10,8 mld PLN stanowiły kredyty mieszkaniowe zabezpieczone hipotecznie nabyte w ramach podpisanej umowy z PKO Bankiem Polskim SA.

W 2017 roku spółka przeprowadziła siedem emisji listów zastawnych, w tym:

- cztery emisje zagraniczne skierowane do inwestorów instytucjonalnych o łącznej wartości nominalnej 1 079 mln EUR,
- trzy emisje krajowe skierowane do inwestorów instytucjonalnych o łącznej wartości nominalnej 1 265 mln PLN.

Emisje zagraniczne są emitowane w ramach Międzynarodowego Programu Emisji Listów Zastawnych skierowanego na rynek europejski i uruchamianego na podstawie Prospektu Emisyjnego Podstawowego, którego aktualizacja została zatwierdzona we wrześniu 2017 roku przez *Commission de Surveillance du Secteur Financier* (CSSF) w Luksemburgu. Emisje krajowe są emitowane w ramach Krajowego Programu Emisji Listów Zastawnych, skierowanego na rynek krajowy i uruchamianego na podstawie Prospektu Emisyjnego Podstawowego zatwierdzonego w listopadzie 2015 roku przez KNF.

PKO Bank Hipoteczny SA zajmuje pozycję lidera polskiego rynku banków hipotecznych pod względem sumy aktywów oraz salda kredytów hipotecznych. Spółka jest również największym oraz najaktywniejszym w Polsce emitentem listów zastawnych na rynku krajowym i zagranicznym. Łączna wartość wyemitowanych i pozostających w obrocie listów zastawnych (według wartości nominalnej) na koniec 2017 roku wynosiła 8,9 mld PLN.

GRUPA KAPITAŁOWA PKO BP FINAT SP. Z O.O.

Grupa PKO BP Finat Sp. z o.o. (tj. PKO BP Finat Sp. z o.o. oraz jej spółki zależne) w 2017 roku osiągnęła zysk netto w wysokości 45,8 mln PLN. Wynik ten uwzględnia wynik Grupy KBC TFI SA wypracowany w okresie od 12 do 31 grudnia 2017 roku. W 2016 roku zysk netto spółki PKO BP Finat Sp. z o.o. wynosił 45,7 mln PLN.

PKO BP Finat Sp. z o.o. świadczy kompleksowe usługi firmom z sektora finansowego, m.in. usługi agenta transferowego, księgowości funduszy i spółek, obsługę ubezpieczeń grupowych dedykowanych do produktów oferowanych przez PKO Bank Polski SA. Specjalizuje się również w outsourcingu kompetencyjnym specjalistów IT, zespołów projektowych oraz procesów informatycznych.

W dniu 12 grudnia 2017 roku spółka PKO BP Finat Sp. z o.o. nabyła spółkę KBC Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA (KBC TFI SA). W związku z nabyciem spółki KBC TFI SA w skład Grupy PKO BP Finat Sp. z o.o. weszła jej jednostka zależna Net Fund Administration Sp. z o.o. (NetFA Sp. z o.o.).

Podstawowym przedmiotem działalności KBC TFI SA jest tworzenie, reprezentowanie wobec osób trzecich i zarządzanie otwartymi i zamkniętymi funduszami inwestycyjnymi oraz zarządzanie portfelami klientów, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych. Wartość aktywów netto funduszy zarządzanych przez KBC TFI SA wynosiła na koniec 2017 roku 4 mld PLN. Według stanu na 31 grudnia 2017 roku spółka zarządzała 22 funduszami i subfunduszami inwestycyjnymi.

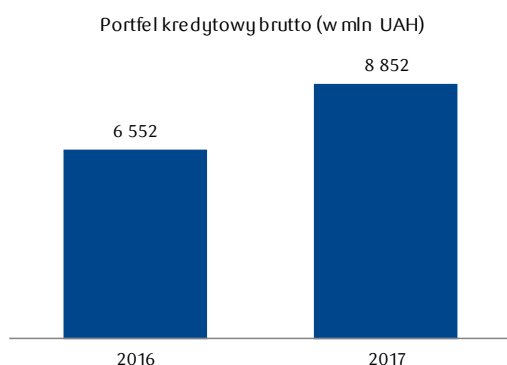
NetFA Sp. z o.o. świadczy usługi agenta transferowego oraz usługi w zakresie technologii informatycznych.

Docelowo, w 2018 roku, KBC TFI SA ma zostać połączona z PKO TFI SA, a NetFA Sp. z o.o. z PKO BP Finat Sp. z o.o.

* Źródło: Izba Zarządzających Funduszami i Aktywami (IZFA)

GRUPA KAPITAŁOWA KREDOBANK SA

(DANE WG MSSF OBOWIĄZUJĄCYCH W GRUPIE PKO BANKU POLSKIEGO SA)

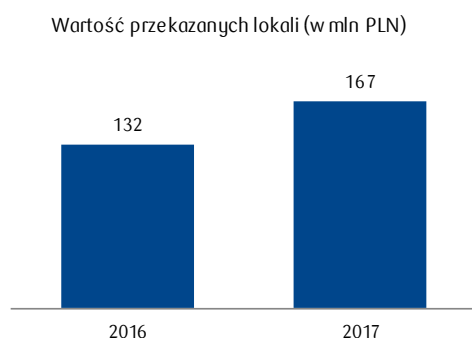
W 2017 roku Grupa Kapitałowa KREDOBANK SA (tj. KREDOBANK SA oraz jej spółka zależna Finansowa Kompania „Idea Kapitał” Sp. z o.o.) wypracowała zysk netto w wysokości 401 mln UAH (56 mln PLN). W 2016 roku zysk netto Grupy KREDOBANK SA wynosił 224 mln UAH (34 mln PLN). Wyniki są efektem rozwoju KREDOBANK SA we wszystkich segmentach biznesowych przy efektywnym zarządzaniu płynnością, marżą i ryzykiem.

Portfel kredytowy Grupy Kapitałowej KREDOBANK SA (brutto) w 2017 roku uległ zwiększeniu o 2 300 mln UAH, tj. o 35,1% i wynosił na 31 grudnia 2017 roku 8 852 mln UAH (portfel kredytowy brutto wyrażony w PLN według stanu na koniec 2017 roku wynosił 1 094 mln PLN). Wzrost wartości portfela kredytowego w UAH jest głównie wynikiem zwiększenia sprzedaży nowych kredytów.

Depozyty terminowe klientów Grupy Kapitałowej KREDOBANK SA w 2017 roku uległy zwiększeniu o 1 113 mln UAH, tj. o 27,7% i wyniosły na 31 grudnia 2017 roku 5 133 mln UAH (depozyty terminowe wyrażone w PLN według stanu na koniec 2017 roku wyniosły 634 mln PLN). Wzrost depozytów w UAH jest efektem zwiększającej się wiarygodności i rankingu KREDOBANK SA na rynku bankowym na Ukrainie.

Według stanu na 31 grudnia 2017 roku sieć placówek KREDOBANK SA obejmowała Centralę we Lwowie oraz 102 oddziały w 22 z 24 obwodów Ukrainy. W 2017 roku zmieniono lokalizację 3 oddziałów, utworzono 3 oddziały oraz zamknięto 12 oddziałów.

GRUPA KAPITAŁOWA QUALIA DEVELOPMENT SP. Z O.O.

Grupa Kapitałowa Qualia Development Sp. z o.o. (tj. Qualia Development Sp. z o.o. oraz jej spółki zależne) w 2017 roku wypracowała zysk netto w wysokości 64,9 mln PLN (w 2016 roku zysk netto Grupy wynosił 30,8 mln PLN).

W 2017 roku Grupa koncentrowała działania na:

- prowadzeniu sprzedaży i przekazywaniu lokali w inwestycjach zrealizowanych w Warszawie (Nowy Wilanów – Royal Park) oraz w Gdańsku (IV etap inwestycji Neptun Park),
- prowadzeniu działalności operacyjnej wynajmu apartamentów w oparciu o zrealizowane projekty w Gdańsku oraz Międzyzdrojach pod marką Golden Tulip,
- prowadzeniu procesu sprzedaży wybranych nieruchomości i spółek z Grupy Kapitałowej Qualia Development Sp. z o.o.

ZENCARD SP. Z O.O.

ZenCard Sp. z o.o. prowadzi działalność w zakresie technologii informatycznych i komputerowych, specjalizuje się w tworzeniu rozwiązań związanych z wykorzystaniem kart płatniczych w programach rabatowo-lojalnościowych. Spółka opracowała platformę lojalnościową, która działa w sklepach internetowych oraz na terminalach płatniczych w sklepach stacjonarnych.

W 2017 roku zakończono integrację techniczną z siecią terminali eService. Została uruchomiona platforma ZenCard 2.0., na bazie której przeprowadzono pierwszą kampanię promocyjną dla klientów sieci MAKRO płacących kartą Visa.

7.5 DZIAŁALNOŚĆ SPONSORSKA PKO BANKU POLSKIEGO SA

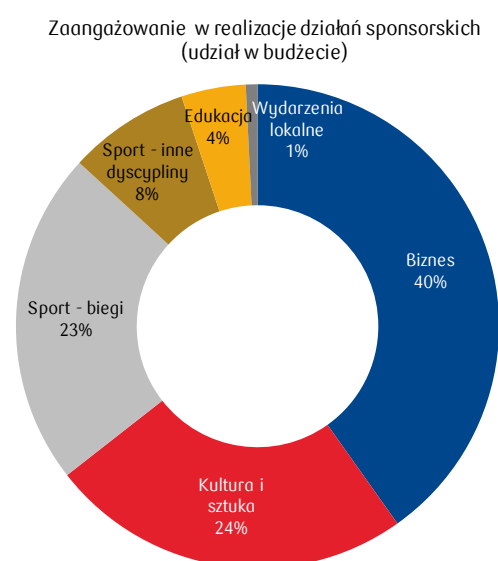
Projekty wspierające biznes
Mecenat kultury i sztuki
Sponsoring sportowy
Edukacja, nauka i innowacje

Działania sponsorskie realizowane przez PKO Bank Polski SA mają na celu kształtowanie wizerunku Banku, jako godnej zaufania instytucji finansowej, zaangażowanej społecznie, nowoczesnej i otwartej na potrzeby klientów.

Z uwagi na swoją prawie stuletnią historię, Bank traktuje priorytetowo udział w inicjatywach, przybliżających społeczeństwu dziedzictwo narodowe, kulturę i sztukę. Doświadczenie i pozycja lidera na rynku finansowym zobowiązuje także do wspierania młodych Polaków w ich edukacji i rozwoju. Dofinansowanie innowacyjnych projektów i wyznaczanie kierunków rozwoju polskiej nauki jest celem nadrzędnym działań sponsorskich.

W 2017 roku Bank zrealizował 360 projektów o różnej skali: od ogólnopolskich - komunikowanych w mediach, wspieranych działaniami promocyjnymi, do mniejszych, dedykowanych społecznościom lokalnym, którym trudno pozyskać środki na organizację spotkań z kulturą, wystaw, pikników naukowych.

Największy udział w budżecie sponsorskim Banku stanowią wydatki na finansowanie projektów wspierających biznes oraz promujących kulturę i sztukę.

PROJEKTY WSPIERAJĄCE BIZNES

PKO Bank Polski SA od lat angażuje się sponsorsko w istotne wydarzenia promujące patriotyzm gospodarczy, rodzimy biznes i innowacyjność w dziedzinie finansów. Jako jeden z liderów rynku finansowego w Polsce, PKO Bank Polski SA czynnie uczestniczy w organizacji kongresów i konferencji, umożliwiających wymianę doświadczeń i rozwiązań pomiędzy różnymi środowiskami biznesowymi.

W 2017 roku Bank był Partnerem Strategicznym drugiej edycji Kongresu 590, który staje się jednym z najważniejszych wydarzeń gospodarczych, miejscem spotkań przedstawicieli wielkiego i małego biznesu, nauki, polityki oraz administracji publicznej. Bank zaangażował się także w kongres nowej gospodarki IMPACT'17, podczas którego światowi eksperci zastanawiali się nad tym, jak Czwarta Rewolucja Przemysłowa wpłynie na rozwój ekonomii, technologii i społeczeństwa w Polsce w następnych latach.

Grupa Kapitałowa Banku mocno angażuje się w konferencje, w trakcie których omawiane są działania umacniające bezpieczeństwo i stabilność finansową Polski i Unii Europejskiej, a także promujące aktywność polskich firm na światowych rynkach, wykorzystanie nowych technologii i kierunków rozwoju w perspektywie dla banku branżach. Przykłady takich projektów to: „XXVII Forum Ekonomiczne w Krynicy”, „Europejski Kongres Finansowy”, „Kongres Bankowości Detalicznej”, „Samorządowe Forum Kapitału i Finansów” czy Kongres „Polska Chemia”.

Bank był partnerem wielu konkursów branżowych, promujących przedsiębiorców, eksporterów, menadżerów, filantropów i ekspertów wspierających rozwój polskiej gospodarki i przyczyniających się do propagowania patriotyzmu gospodarczego. Należą do nich m.in.: „Polski Przedsiębiorca Roku 2016 Gazety Polskiej Codziennie”, „Przedsiębiorca Roku” - organizowany przez EY, „Polska Firma - Międzynarodowy Czempion”, „Orły Wprost” czy „Innowatory Wprost”.

W 2017 roku Bank, we współpracy z mediami, realizował projekty służące edukacji finansowej i bankowej czytelników. Należały do nich m.in.: Cykl edukacyjny „Finansowe Vademecum” publikowany w Gazecie Polskiej Codziennie czy też cykl „Finanse” w serwisie gospodarczym wGospodarce.pl.

W 2017 roku Bank uczestniczył w wielu projektach o zasięgu lokalnym, o dużym znaczeniu dla społeczności danego regionu. Często angażował się również w inicjatywy organizowane przez regionalne izby gospodarcze, zrzeszające przedstawicieli lokalnego biznesu. Udział Banku w projektach ważnych dla społeczności lokalnych służy integracji środowisk, budowaniu platformy wymiany doświadczeń, rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców. Podejmowane działania przyczyniają się do umacniania wizerunku Banku, jako instytucji zaangażowanej w rozwój społeczności oraz dbałość o potrzeby klientów.

MECENAT KULTURY I SZTUKI

Mecenat kultury i sztuki jest jednym z głównych obszarów działalności sponsorskiej, prowadzonej przez PKO Bank Polski SA. Angażując się w doniosłe wydarzenia kulturalne oraz otaczając opieką działalność instytucji kultury, Bank ma realny wpływ na kształtowanie gustu odbiorcy i jego wrażliwości. Ponadto, popularyzując wartości kulturalne, uświadamia rolę, jaką dziedzictwo odgrywa w rozwoju kraju i społeczeństwa.

Bank angażuje się w wartościowe wydarzenia kulturalne oraz wspiera liczne instytucje kultury na terenie całego kraju. Działania obejmują stałą współpracę sponsorską, sprawowanie mecenatu nad wystawami, spektaklami, festiwalami. Bank stara się, aby realizowane projekty wpływały na kształtowanie w naszym społeczeństwie postaw patriotycznych, wzmacniały więź z polskim dziedzictwem oraz pogłębiały wiedzę na temat polskiej historii. Kluczowe działania sponsorskie w tym obszarze to:

WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI KULTURY

Bank udziela wsparcia licznym instytucjom kultury w całej Polsce, takim jak: muzea, teatry, teatry operowe, filharmonie. Wydarzenia repertuarowe poszczególnych instytucji przyciągają duże audytoria melomanów i miłośników sztuki wśród społeczności lokalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych.

• Muzeum Narodowe w Warszawie i Krakowie

W listopadzie 2017 roku w Muzeum Narodowym w Krakowie została otwarta wystawa prezentująca pełną kolekcję dzieł Stanisława Wyspiańskiego, której Bank jest mecenasem. Liczący ponad 900 pozycji zbiór prac tego artysty, posiada bezprecedensową wartość artystyczną i nie znajduje analogii w żadnej innej kolekcji dzieł Wyspiańskiego w Polsce i za granicą.

• Filharmonia Narodowa

W minionym roku Bank kontynuował współpracę z Filharmonią Narodową, promującą zarówno dorobek muzyczny polskich kompozytorów, jak również młode talenty i pasję do obcowania z muzyką poważną.

• Opera Krakowska

Bank kontynuował współpracę z niezwykle prestiżową instytucją kultury, która oprócz spektakli repertuarowych realizuje szereg projektów edukacyjnych, wystaw oraz projektów muzycznych.

• Centrum Spotkania Kultur w Lublinie

Bank kontynuował współpracę z prestiżową instytucją kultury w Polsce południowo-wschodniej, która z uwagi na swoje położenie geograficzne łączy i promuje najważniejsze walory wielu kultur.

Na liście współpracujących z Bankiem instytucji kultury znajdują się także inne prestiżowe filharmonie i teatry operowe, jak: Opera Nova w Bydgoszczy, Opera i Filharmonia Podlaska – Europejskie Centrum Sztuki w Białymstoku, Biblioteka Raczyńskich w Poznaniu, Warmińsko-Mazurska Filharmonia im. Feliksa Nowowiejskiego w Olsztynie, Filharmonia Łódzka, Filharmonia Śląska, Filharmonia Podkarpacka im. Artura Malawskiego w Rzeszowie. Wśród teatrów udzieliliśmy wsparcia takim placówkom jak: Teatr Polski im. Arnolda Szyfmana w Warszawie, Teatr im. Stefana Jaracza w Łodzi, Teatr Dramatyczny w Wałbrzychu, Teatr Śląski w Katowicach. W 2017 roku w wystawa „Nowy początek władców Polski. Świerzy kontra Matejko” przedstawiająca kolekcję portretów autorstwa profesora Waldemara Świerzego, której Bank jest mecenasem, została udostępniona dla publiczności przez Muzeum Narodowe w Gdańsku oraz Muzeum Miejskie we Wrocławiu.

WSPIERANIE ORGANIZACJI FESTIWALI MUZYCZNYCH

Bank aktywnie wspiera ważne wydarzenia muzyczne w kraju i patronuje wielu festiwalom, z udziałem światowej rangi artystów. Do najważniejszych z nich należą:

- Bydgoski Festiwal Operowy, organizowany od 1994 roku przez Opera Nova w Bydgoszczy,
- Międzynarodowy Konkurs Dyrygentów im. Grzegorza Fitelberga w Filharmonii Śląskiej w Katowicach,

- Letni Festiwal Opery Krakowskiej przyciągający widzów także na widowiska plenerowe,
- Letni Festiwal Spotkań Kultur, organizowany przez Filharmonię im. H. Wieniawskiego w Lublinie,
- Wędrowny Festiwal Filharmonii Łódzkiej „Kolory Polski” - największe w Polsce przedsięwzięcie łączące kulturę wysoką z turystyką i marketingiem miejsc,
- Letni Festiwal Jazzowy w Krakowie,
- Festiwal Muzyczny w Łańcucie znany od 56 lat organizowany przez Filharmonie Podkarpacką.

WSPIERANIE PROJEKTÓW PROMUJĄCYCH POSTAWY PATRIOTYCZNE

Istotnymi aspektami działalności sponsoringowej Banku jest edukacja historyczna oraz kształtowanie postaw patriotycznych. W 2017 roku Bank kontynuował projekty związane z uczczeniem pamięci Żołnierzy Wyklętych, jak np. Festiwal Filmowy NNW „Niepokorni, Niezłomni, Wyklęci”. Bank sponsorował koncert „Wilczy Ślad. Piosenki Niezłomnych”, organizowany pod patronatem Prezydenta RP. W 2017 roku został zorganizowany przez Towarzystwa Biznesowe w Warszawie I Kongres Patriotyzmu Gospodarczego, skierowany do polskich przedsiębiorców i firm rodzinnych.

WSPIERANIE ORGANIZACJI FESTIWALI FILMOWYCH

Od 2011 roku Bank patronuje projektom, które mają na celu utrwalanie, promowanie i popularyzację polskiej kinematografii. W 2017 roku kontynuowano wsparcie dla 42. Festiwalu Filmowego w Gdyni, Gdyńskiej Szkoły Filmowej, Festiwalu Filmowego NNW „Niepokorni, Niezłomni, Wyklęci” oraz 35. Międzynarodowego Festiwalu Filmów Młodego Widza ALE KINO! organizowanego przez Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu.

Bank angażuje się w konkursy i festiwale promując młode talenty twórcze. W 2017 roku Bank po raz trzeci był mecenasem wydarzenia „FRAZY. Festiwal Słowa w piosence” zorganizowanego przez Bibliotekę Raczyńskich w Poznaniu oraz sponsorował V Międzynarodowy Festiwal Teatralny Klasyki Światowej, organizowany przez Teatr im. Stefana Jaracza w Łodzi.

SPONSORING SPORTOWY

REALIZACJA WŁASNEGO PROGRAMU BANKU „PKO BIEGAJMY RAZEM”

W ramach programu „PKO Biegajmy razem”, który działa od 2013 roku, Bank zachęca Polaków do wspólnej aktywności. Celem programu jest propagowanie przesłania, że bieganie to najlepiej oprocentowana lokata, która przez całe życie będzie przynosiła zyski w postaci lepszego samopoczucia. Bieganie, szczególnie długodystansowe, kształtuje charakter, wyrabia kondycję, uczy pokory i wytrwałości w dążeniu do celu. Biegając można również nieść pomoc osobom potrzebującym. poprzez udział w akcjach charytatywnych, organizowanych przez Bank podczas każdego ze sponsorowanych biegów.

W 2017 roku, w ramach programu, odbyło się kilkadziesiąt imprez biegowych w całej Polsce, wśród których najważniejszymi były:

- PKO Wrocław Maraton, PKO Nocny Wrocław Półmaraton, PKO Silesia Marathon, PKO Poznań Maraton, PKO Bydgoski Festiwal Biegowy, PKO Półmaraton Szczecin oraz cykle biegowe: PKO Rzeszów Biega i PKO Grand Prix Gdyni. Na szczególną uwagę zasługują te, upamiętniające wydarzenia historyczne, np. Tropem Wilczym Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych oraz Warszawska Triada Biegowa „Zabiegaj o pamięć”, w skład której wchodzi trzy biegi: Bieg Konstytucji 3 maja, Bieg Powstania Warszawskiego i Bieg Niepodległości,
- 3. PKO Bieg Charytatywny - trzecia edycja autorskiego biegu zorganizowanego przez Bank, rozegranego jednocześnie w 12 miastach Polski. Uczestnicy pobiegli, aby wspólnie pomóc najbardziej potrzebującym dzieciom,

Bank nie tylko sponsoruje największe imprezy biegowe, ale także umożliwia odpowiednie do nich przygotowanie. W tym celu, po raz kolejny, Bank został partnerem strategicznym akcji edukacyjnej „BiegamBoLubię”. Akcja realizowana jest w formie bezpłatnych spotkań biegowych na 80 stadionach lekkoatletycznych w całym kraju.

„Pomagamy z każdym krokiem” to hasło przewodnie imprez sponsorowanych przez Bank. Ich uczestnicy mogli dołączyć do akcji charytatywnych „biegnę dla...”, organizowanych na rzecz osób potrzebujących wsparcia w ratowaniu życia lub zdrowia. Po ukończeniu biegu przez określoną liczbę uczestników z przypiętą kartką „biegnę dla...”, Fundacja PKO Banku Polskiego SA przekazywała pieniądze na wskazany cel.

UCZESTNICTWO SPONSORSKIE W INNYCH INICJATYWACH SPORTOWYCH

Poza imprezami biegowymi, które zdecydowanie dominowały w kategorii sponsoringu sportowego, Bank wspierał także inne prestiżowe imprezy sportowe takie jak:

- Bieg Piastów - już po raz 41. w Szklarskiej Porębie-Jakuszykach odbył się coroczny Bieg Piastów - najstarszy i zarazem najbardziej popularny bieg narciarski w Polsce, w którym udział wzięło blisko 6000 biegaczy. Bieg Piastów ma charakter globalny, wzięli w nim udział zawodnicy z 27 krajów Europy i Ameryki Północnej,
- Cavaliada - cykl międzynarodowych konnych zawodów w skokach przez przeszkody, cieszący się ogromnym zainteresowaniem publiczności. Jest to największa tego typu impreza w Polsce. W 2017 roku Bank był sponsorem głównym imprezy, odbywającej się w Poznaniu, Lublinie oraz finału konkursu rozgrywanego w Warszawie,
- Tall Ship Races w Szczecinie - jedna z największych imprez plenerowych w kraju. W 2017 roku przy reprezentacyjnym nabrzeżu Odry zacumowały wyjątkowe jachty i żaglowce. Imprezę odwiedziło ponad 2 mln osób.

EDUKACJA, NAUKA, INNOWACJE

Wspieranie edukacji i nauki to naturalne kierunki działalności sponsorskiej Banku, który współpracuje z uczelniami wyższymi oraz placówkami oświatowymi w całym kraju. Główne projekty dotyczą promocji nauk ścisłych (głównie matematyki i ekonomii) oraz projektów edukacyjnych, mających na celu rozwijanie przedsiębiorczości i promowanie innowacyjności.

Ważne projekty w tym obszarze to:

- Olimpiada Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym, organizowana przez Uniwersytet Warszawski,
- Akademickie Mistrzostwa Polski w Programowaniu Zespołowym, organizowane przez Uniwersytet Wrocławski,
- Ekonomia na Bank, projekt realizowany przez Uniwersytet Śląski w Katowicach z udziałem ekspertów Banku, poszerzający wiedzę młodych ludzi w zakresie ekonomii, finansów i bankowości,
- Śląski Festiwal Nauki, to pokazy, prezentacje, doświadczenia ze wszystkich obszarów przygotowane przez Uniwersytet Śląski ze wszystkimi śląskimi uczelniami wyższymi.
- Współpraca partnerska ze Szkołą Główną Handlową w Warszawie, a także wsparcie projektów realizowanych przez Uniwersytet Warszawski i Uniwersytet Jagielloński.

Ważne miejsce zajmują przedsięwzięcia, których celem jest budowanie świadomości potencjału startupów i coaching najzdolniejszych młodych przedsiębiorców, takie jak Startup Weekend Warsaw, HackYeah, program akceleracyjny MassChallenge czy Program Akceleracyjny w ramach MIT Enterprise Forum Poland, łączący potencjał początkujących, kreatywnych przedsiębiorców z infrastrukturą, doświadczeniem oraz zasobami dużych przedsiębiorstw.

W 2017 roku Bank sponsorował wiele projektów edukacyjnych skierowanych do młodzieży szkolnej. Inicjatywy te promowały kreatywność, przedsiębiorczość, nauki matematyczne i ekonomię. Do najważniejszych z nich należały: „Dukaty Decjusza” w Krakowie, Młodzieżowa Konferencja Matematyczna TriMAT w Trójmieście, Warmińsko-Mazurskie Zawody Matematyczne - organizowane przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Kolorowy Uniwersytet - organizowany przez Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, czy Bydgoski Festiwal Nauki realizowany przez Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszcy.

7.6 DZIAŁALNOŚĆ CHARYTATYWNA FUNDACJI PKO BANKU POLSKIEGO SA

CELE FUNDACJI

Fundacja

Celem Fundacji PKO Banku Polskiego SA (Fundacji) jest pogłębianie relacji z klientem, rozumiane jako współfinansowanie projektów nastawionych na budowanie solidarności społecznej. Fundacja dostrzega wspólne dobro w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego oraz uczestniczy w przedsięwzięciach społecznych, często inicjowanych przez pracowników Banku – Wolontariuszy, wspiera merytorycznie i finansowo istotne dla rozwoju Polski projekty licznych środowisk i społeczności.

Działalność charytatywna wpływa na kształtowanie wizerunku PKO Banku Polskiego SA jako biznesu zaangażowanego społecznie. Wsparcie udzielane przez Fundację przyczynia się do budowy silnych relacji Banku z otoczeniem oraz do wzmocnienia wzajemnego zaufania.

DZIAŁALNOŚĆ FUNDACJI

Głównym źródłem finansowania zadań Fundacji są dotacje od Fundatora. Dodatkowo środki pieniężne z przeznaczeniem na cele dobroczynne, przekazywane na podstawie odrębnych umów, pochodzą z zysku wygenerowanego podczas obrotu bezgotówkowego dokonywanego przez klientów Inteligo powiązanego z kartą typu affinity Dobro procentuje (od 2013 roku). PKO Bank Polski SA dzieli się zyskiem z każdej transakcji bezgotówkowej dokonanej przy użyciu karty charytatywnej.

W okresie 7 lat od momentu uruchomienia działalności Fundacja przeznaczyła ponad 92,5 mln PLN na działania społeczne. Dotowane inicjatywy wpisują się w jeden z 7 obszarów programowych: EDUKACJA, TRADYCJA, NADZIEJA, ZDROWIE, KULTURA, EKOLOGIA, SPORT.

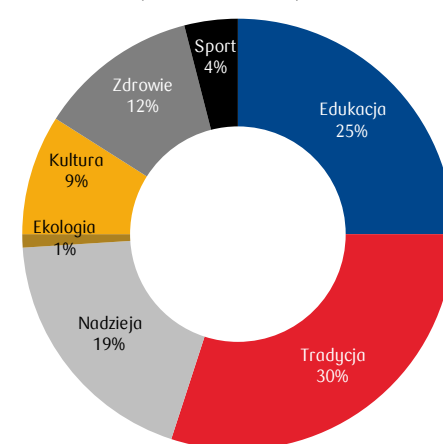
W 2017 roku na realizację 90 projektów strategicznych, w tym na 9 strategicznych projektów specjalnych (niewymagających nawiązania partnerstwa z organizacją zewnętrzną), np. Bankową Akcją Honorowego Krwiodawstwa, Integracyjne Spotkania Mikołajkowe, „Sprzączki i Guziki z Orzełkiem ze rdzy” - Fundacja przekazała 12,7 mln PLN. Fundacja dokłada starań, aby projekty strategiczne ewaluowały i docierały do jak największego grona beneficjentów.

W partnerstwie na poziomie lokalnym na realizację 292 projektów Fundacja przekazała 3,5 mln PLN. Na poziomie lokalnym po raz trzeci został zrealizowany projekt specjalny PKO Bieg Charytatywny. Podobnie jak w roku 2016 projekt odbył się jednocześnie na 12 stadionach w całej Polsce.

Na poziomie indywidualnym udzielona została pomoc 119 osobom, zarówno dzieciom, jak i dorosłym w ramach Charytatywnych Akcji Biegowych - projektu specjalnego Fundacji. Kwota udzielonego wsparcia wyniosła ponad 1,3 mln PLN.

Fundacja pośredniczy również w procesie przekazywania darowizn rzeczowych w postaci sprzętu IT oraz mebli wycofywanych z użytku z oddziałów PKO Banku Polskiego SA. W 2017 roku komputery o łącznej wartości ponad 17 tys. PLN trafiły do 11 organizacji. Meble o wartości blisko 88 tys. PLN przekazano 84 beneficjentom.

Zaangażowanie Fundacji w realizację projektów w poszczególnych obszarach programowych (udział w budżecie)

WOLONTARIAT PRACOWNICZY

Od 2013 roku funkcjonuje system Wolontariatu pracowniczego, w którym zarejestrowanych jest 1 365 aktywnych Wolontariuszy. Osoby te mają możliwość zgłosić swój własny lokalny bądź indywidualny projekt społeczny. Współpraca Fundacji i Wolontariusza służy weryfikacji wiarygodności wnioskodawcy oraz budowaniu relacji między Bankiem a lokalnym środowiskiem. Ponadto, wszyscy Wolontariusze mogą zarejestrować swoje pozabankowe zaangażowanie, dzieląc się dobrymi praktykami i informując Fundację o wartych wsparcia lokalnych inicjatywach.

7.7 NAGRODY I WYRÓŻNIENIA PRYZNANE GRUPIE KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA

W 2017 roku Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA przyznano liczne nagrody i wyróżnienia. Docenione zostały działania społeczne spółek Grupy Kapitałowej, innowacyjne usługi i produkty, doskonała jakość obsługi klienta, kilkakrotnie wyróżniono kadrę managerską Banku, doskonałe wyniki finansowe oraz całokształt działalności Banku i spółek Grupy Kapitałowej.

DYNAMICZNY ROZWÓJ I DOSKONAŁE WYNIKI FINANSOWE

50 NAJWIĘKSZYCH BANKÓW W POLSCE

Kolejny rok z rzędu PKO Bank Polski SA zwyciężył w rankingu Miesięcznika Finansowego BANK - „50 największych banków w Polsce”. Ranking tworzony jest przez niezależnych analityków rynkowych, którzy na podstawie danych finansowych banków za poprzedni rok, oceniają pozycję rynkową instytucji finansowych na tle całego sektora bankowego.

LIDER POLSKIEJ BANKOWOŚCI

PKO Bank Polski SA według danych z raportu „Polska bankowość w liczbach” opracowanego przez PRNews.pl i Bankier.pl jest niekwestionowanym liderem polskiej bankowości, m.in. pod względem liczby klientów, wydanych karty debetowych. Zajmuje też pierwsze miejsce w sektorze pod względem bankowości mobilnej i internetowej. Dostęp do bankowości internetowej ma 8,8 mln klientów, czyli ponad 28% wszystkich klientów polskich banków z dostępem do tej usługi, a aplikacja IKO na koniec 2017 roku miała ponad 2 mln aktywności.

GWIAZDY BANKOWOŚCI 2017	<p>PKO Bank Polski SA zajął pierwsze miejsce w kategorii struktura biznesu w rankingu „Gwiazdy bankowości”, organizowanym przez Dziennik Gazetę Prawną. Zwycięstwo zapewnił mu doskonały wynik w zakresie wartości udzielonych kredytów i złożonych depozytów. Z kolei PKO Bank Hipoteczny był pierwszy w kategorii banki specjalistyczne i zajął pozycję lidera pod względem wolumenu wyemitowanych i pozostających w obrocie listów zastawnych.</p> <p>Partnerem merytorycznym rankingu była firma PwC.</p>
BOOK OF LISTS	<p>Według rankingu Book of Lists 2017/2018 przygotowywanego przez magazyn Warsaw Business Journal, PKO Bank Polski SA po raz kolejny został liderem kategorii banki w Polsce.</p> <p>Book of Lists to to największa i najdłuższa – od ponad 20 lat – obecna na polskim rynku wydawniczym publikacja biznesowa, która w formie rankingów prezentuje najlepiej prosperujące firmy z różnych sektorów biznesu w Polsce. Co roku, są w nim wyróżniane najlepsze, największe i najbardziej dynamiczne przedsiębiorstwa.</p>
FILAR BUDŻETU	<p>Dziennik Rzeczpospolita uhonorował PKO Bank Polski SA nagrodą Filar Budżetu za ubiegłoroczne wpłaty do budżetu państwa z tytułu podatku CIT. Bank jest największym jego płatnikiem wśród instytucji finansowych i drugim spośród wszystkich firm w rankingu. W 2016 roku odprowadził do budżetu państwa ok. 2,5 mld zł. W ciągu ostatnich trzech lat Bank zapłacił 5,2 mld zł podatków, w tym CIT-u łącznie ponad 2,6 mld zł.</p> <p>Nagroda Filar Budżetu stanowi element corocznego rankingu największych firm w polskiej gospodarce - „Lista 500”.</p>
SKARB NARODOWY	<p>W I edycji Nagród Gospodarczych Polskiego Radia PKO Bank Polski SA, został doceniony za zaangażowanie w repolonizację banku Pekao S.A. i zwyciężył w kategorii skarb narodowy.</p> <p>Nagrody Gospodarcze Polskiego Radia to wyróżnienia dla najlepszych przedsiębiorstw, które w istotny sposób przyczyniają się do rozwoju polskiej gospodarki oraz promocji naszego kraju na arenie międzynarodowej, angażują się w działalność charytatywną, prospołeczną i ekologiczną.</p>
MISTRZ SPRZEDAŻY	<p>W konkursie BGK na Lidera Sprzedaży Gwarancji z Funduszu Gwarancyjnego POIG, PKO Bank Polski SA zdobył tytuł Mistrza Sprzedaży za najwyższą kwotę udzielonych gwarancji. Tym samym wykorzystał najwięcej środków z limitu gwarancji de minimis spośród 10 banków uczestniczących w programie.</p> <p>W konkursie wyróżniono także sprzedawców, którzy udzieliili kredytów objętych najwyższą kwotą gwarancji ze środków FG POIG. Wśród laureatów znalazła się Agnieszka Lorek, Doradca Klienta Korporacyjnego w Regionalnym Centrum Korporacyjnym PKO Banku Polskiego SA w Ciechanowie.</p>
WYRÓŻNIONE DZIAŁANIA W ZAKRESIE SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI BIZNESU (CSR)	
NAGRODA GOSPODARCZA PREZYDENTA RP	<p>PKO Bank Polski SA, w konkursie o Nagrodę Gospodarczą Prezydenta RP, został wyróżniony w kategorii odpowiedzialny biznes. Kapituła doceniła aktywne działania na rzecz wzrostu gospodarczego kraju i poprawę jakości życia społecznego, szczególnie za inicjatywy wspierające zrównoważony rozwój, odpowiadające na zróżnicowane potrzeby rynku, sprzyjające pracownikom i ich rodzinom oraz służące lokalnej społeczności.</p> <p>To już kolejne wyróżnienie w konkursie Nagrody Gospodarczej Prezydenta RP. W 2012 roku Bank był nominowany w kategorii ład korporacyjny i społeczna odpowiedzialność biznesu. Rok później został jej zwycięzcą, otrzymał też nominację w kategorii innowacyjność.</p> <p>Nagrodą wyróżniane są firmy, które wnoszą znaczący wkład w rozwój krajowej gospodarki, budując pozytywny wizerunek polskiej przedsiębiorczości na całym świecie oraz stanowią wzór dla innych.</p>
DIAMENTY TOP INDUSTRY	<p>PKO Bank Polski SA jest najlepszym bankiem finansującym polską gospodarkę i zdobywcą nagrody w tej kategorii w konkursie Diamenty Top Industry. Kapituła doceniła aktywność Banku w finansowaniu strategicznych sektorów polskiej gospodarki, wspieranie rozwoju start-upów technologicznych oraz działania na rzecz promocji kraju, jako centrum rozwoju przedsiębiorczości i innowacji.</p> <p>Celem konkursu organizowanego przez Executive Club jest nagradzanie spółek i przedsiębiorców, którzy w sposób szczególny wyróżniają się na polskiej scenie przemysłowej i osiągnęli sukces w nowej rzeczywistości technologicznej i gospodarczej.</p>
LAUR STUDENCKI 2016	<p>Kapituła samorządu studenckiego Uniwersytetu Śląskiego przyznała PKO Bankowi Polskiemu SA Laur Studencki 2016 w kategorii Instytucja przyjazna studentom. Nagroda jest wyrazem uznania za aktywność Banku w życiu akademickim Śląska. Przede wszystkim za zaangażowanie – finansowe oraz pracowników – w program edukacyjny „Ekonomia na bank, którego celem jest wsparcie studentów i doktorantów w rozwijaniu umiejętności w zakresie ekonomii i finansów, w tym korzystania z usług oraz produktów finansowych.</p>
STRATEGICZNY MECENAS ROKU	<p>PKO Bank Polski SA został uhonorowany statuetką Strategicznego Mecenasu Roku 2017 Filharmonii Narodowej w Warszawie. Otrzymał ją za wspieranie jej działalności artystycznej (sezonu artystycznego 2016/2017), przyczyniając się do występów najwybitniejszych artystów. Bank od kilkunastu lat współpracuje z Filharmonią Narodową w Warszawie. Od pięciu lat jest jej Mecenasem Strategicznym.</p>

NAGRODA GOSPODARCZA PREZYDENTA MIASTA LUBLIN	W X edycji konkursu o Nagrodę Gospodarczą Prezydenta Miasta Lublin – którego ideą jest promowanie najlepszych przedsiębiorców i organizacji wspierających rozwój gospodarczy miasta, aktywnie inwestujących w Lublinie i transferujących nowe rozwiązania na lokalny rynek – PKO Bank Polski SA otrzymał wyróżnienie w kategorii „Duże Firmy – Lokomotywy Gospodarcze Miasta”.
---	--

PKO BANK POLSKI SA LIDEREM WŚRÓD PRACODAWCÓW

SOLIDNY PRACODAWCA ROKU 2017	PKO Bank Polski SA otrzymał tytuł Solidnego Pracodawcy Roku 2017 w branży bankowości. Kapituła 15. edycji programu doceniła przede wszystkim oferowane przez Bank warunki pracy, politykę szkoleniową, możliwości rozwoju i pozapłacowe benefity. Uznanie zyskały także system motywacyjny, społeczna odpowiedzialność biznesu i employer branding. Oprócz Banku tytuł otrzymał też PKO Leasing SA. Program Solidny Pracodawca Roku to prestiżowy, ogólnopolski, projekt badawczy w dziedzinie HR, którego celem jest uhonorowanie najlepszych pracodawców, rzetelnych pod względem polityki zatrudnieniowej, rozwiązań pracowniczych i zarządzania zasobami ludzkimi. Kapituła bierze pod uwagę również zewnętrznie i wewnętrznie opinie o instytucji i jego kulturze organizacyjnej.
---	--

PKO BANK POLSKI SA WŚRÓD NAJBARDZIEJ POŻĄDANYCH PRACODAWCÓW	W 7. edycji badania Antal „Najbardziej pożądani pracodawcy w opinii specjalistów i menedżerów” PKO Bank Polski SA zajął drugie miejsce w branży bankowości. Został doceniony przede wszystkim za styl zarządzania, innowacyjność oraz kulturę organizacyjną. O przyznaniu tytułu zdecydowały głosy ponad 3 tys. specjalistów i menedżerów z całego kraju reprezentujących różne branże.
--	---

BIZNES TOP 100 UNIVERSUM GLOBAL	PKO Bank Polski SA jest pierwszą polską instytucją komercyjną wybraną jako miejsce do pracy przez studentów. W rankingu Biznes TOP 100 Universum Global Bank znalazł się wśród najlepszych pracodawców w Polsce. Universum Global co roku sporządza ranking najlepszych pracodawców na świecie. W badaniu uczestniczyło 27,6 tysiąca młodych ludzi z 64 krajowych uczelni. Na podstawie ich opinii wyłoniono 100 najlepszych pracodawców w naszym kraju.
--	--

PRACODAWCA ROKU	Kolejny raz PKO Bank Polski SA zdobył tytuł Pracodawcy Roku w badaniu międzynarodowej organizacji studenckiej AIESEC. Zajął wysoką, piątą pozycję i był jedyną polską firmą w pierwszej piątce. W jubileuszowej 25. edycji rankingu wzięli udział studenci z ponad 30 uczelni wyższych w Polsce. Wśród najważniejszych czynników wyboru pożądanego pracodawcy wskazywali oni m.in.: dobrą atmosferę, warunki finansowe, satysfakcję z wykonywanej pracy. Istotną była dla nich także jasna ścieżka kariery, kryteria awansu oraz możliwości szkoleń i rozwoju zawodowego.
------------------------	---

NOMINACJA PROGRAMU TALENTY	W konkursie EB Kreator, w kategorii wewnętrzna kampania employer branding, PKO Bank Polski SA został wyróżniony i otrzymał nominację za Program Talenty. Ideą Programu było zapewnienie pracownikom możliwości wykorzystania potencjału zawodowego poprzez wsparcie w intensywnym rozwoju, doskonaleniu kompetencji niezbędnych do realizacji strategii Banku, czyli innowacyjności i zarządzania w sieci sprzedaży oraz zachęcenie ich do budowania kariery w Banku. Organizatorem konkursu EB Kreator jest GoldenLine, jeden z wiodących serwisów rekrutacyjnych.
---------------------------------------	---

PKO BANK POLSKI SA LIDEREM NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII

MOBILE TRENDS AWARDS 2016	PKO Bank Polski SA został uhonorowany statuetką Mobile Trends Awards 2016 w kategorii bankowości mobilna za aplikację IKO (autorska aplikacja mobilna PKO Banku Polskiego SA, która stała się podstawą budowy międzybankowego standardu płatności mobilnych BLIK). Nagrody Mobile Trends Awards już po raz szósty zostały przyznane dla najlepszych rozwiązań mobilnych. Wyboru dokonała Kapituła Konkursowa, w skład której weszli eksperci ze świata IT i z dziedziny mobile, ale głos mieli również Internauci.
--------------------------------------	--

IKO NUMEREM 1 W POLSCE	Aplikacja IKO PKO Banku Polskiego SA w trzech największych sklepach: Google Play, App Store oraz Windows Phone Store uzyskała ponad 100 tysięcy ocen jej użytkowników – klientów PKO Banku Polskiego SA i Inteligo – i pierwsze miejsce wśród aplikacji bankowości mobilnej. Od prawie 2 lat liczba gwiazdek dla IKO nie spada poniżej 4,5 na 5 możliwych. Wysoka ocena aplikacji jest tym bardziej wymierna, iż jest to średnia z ponad 100 000 opinii klientów z całej Polski.
-----------------------------------	--

SAP INNOVATION AWARD 2017	PKO Bank Polski SA otrzymał SAP Innovation Award 2017 za BEHEX – rozwiązanie Big Data służące do zbierania i analizowania zachowań użytkowników aplikacji bankowości mobilnej IKO. Komisja konkursowa złożona z ekspertów spółki SAP doceniła innowacyjność projektu i doskonałe połączenie bankowego know-how z technologią SAP.
--------------------------------------	---

BAI GLOBAL INNOVATION AWARDS

W międzynarodowym konkursie dla instytucji finansowych BAI Global Innovation Awards, PKO Bank Polski SA został nagrodzony w kategorii przełomowa współpraca. Uznaniem jury został projekt udostępniania usług e-administracji w serwisach bankowości elektronicznej oraz innowacyjne podejście, dzięki któremu klienci mają dostęp do zupełnie nowych usług mogą m.in. szybko i wygodnie korzystać z usług e-administracji.

BAI Global Innovation Awards to jeden z najbardziej prestiżowych, międzynarodowych konkursów dla firm z sektora finansów. Jego organizatorem jest Bank Administration Institute (BAI). PKO Bank Polski SA nagrodę za projekt udostępniania usług e-administracji w serwisach bankowości elektronicznej otrzymał wspólnie z Bankiem Millennium.

LIDER 2016

Kapituła konkursu technologicznego Lider 2016 wyróżniła PKO Bank Polski SA za autorski projekt Fabryka Ofert, doceniając innowacyjność rozwiązania służącego do analizy potrzeb klienta, automatycznego generowania spersonalizowanych ofert i ich dystrybucji we wszystkich kanałach sprzedaży.

Celem konkursu, organizowanego przez Gazetę Bankową, jest nagrodzenie firm i instytucji z najdynamiczniej rozwijających się sektorów polskiej gospodarki, które wyróżniają się szczególnymi osiągnięciami w obszarze nowoczesnych oraz innowacyjnych technologii.

PORTFEL ROKU WPROST 2017

W III edycji konkursu Portfel Roku, organizowanego przez tygodnik Wprost, PKO Bank Polski SA zwyciężył w kategorii bezpieczeństwo. Jury doceniło działania Banku na rzecz zapewnienia milionom Polaków prostego i bezpiecznego dostępu do usług finansowych, stosowanie nowych technologii w systemach bezpieczeństwa oraz edukację klientów. To już trzecie zwycięstwo Banku w tym konkursie. W ubiegłym roku otrzymał tytuł „Bank dla klienta indywidualnego”, a w 2015 roku za najlepszą uznano jego ofertę private banking. Celem konkursu jest promocja instytucji finansowych oferujących najciekawsze, nowe na rynku produkty i usługi finansowe oraz uhonorowanie liderów sektora.

NAJLEPSZE PRODUKTY I USŁUGI

ZŁOTY BANKIER 2016

W 8. edycji rankingu Złoty Bankier PKO Bank Polski SA zdobył statuetkę w kategorii kredyt hipoteczny za kredyt mieszkaniowy Własny Kąt Hipoteczny, który był bezkonkurencyjny pod względem dostępności, kosztów, warunków nadpłaty zadłużenia oraz okresu kredytowania. Bank został również doceniony za najlepsze i najbardziej ergonomiczne kanały elektroniczne – iPKO i IKO. Zyskał także uznanie internautów – został wiceliderem głosowań na spot reklamowy (Dużo za zero), komunikacje w social mediach oraz akcję charytatywną (PKO Bieg Charytatywny). Bardzo dobre noty zyskała również sprawność Contact Center.

Złoty Bankier to największy ranking oceniający usługi i produkty bankowe w Polsce. Wyznacza on kierunek rozwoju polskiej bankowości wskazując banki, które w swojej działalności stawiają na najlepsze praktyki rynkowe, a ich produkty i usługi są odpowiedzią na oczekiwania oraz potrzeby klientów. Organizatorami rankingu są: Bankier.pl i Puls Biznesu.

LIDER COMPERIA STARS 2016

PKO Bank Polski SA zwyciężył w kategorii kredyty hipoteczne w projekcie Comperia Stars 2016. Oferowany przez Bank kredyt Własny Kąt hipoteczny wygrał aż w 7 z 12 miesięcznych zestawień przygotowywanych przez portal Comperia.pl.

W ramach projektu Comperia Stars 2016 comiesięcznej analizie poddawano wybrane produkty finansowe m.in.: kredyty hipoteczne, gotówkowe, lokaty, rachunki oszczędnościowe. O kryteriach doboru produktów decydowali klienci banków. Zwyciężyły firmy, których produkty najczęściej triumfowały w danej kategorii.

LAUR POŚREDNIKÓW FINANSOWYCH

PKO Bank Polski SA, w II edycji Konkursu o Laur Pośredników Finansowych, zdobył nagrodę w kategorii dla banków – kredyty hipoteczne. Jest ona wyrazem uznania pośredników finansowych zrzeszonych w Konferencji Przedsiębiorstw Finansowych dla oferty oraz stosowanych przez Bank standardów współpracy a także sprawności i przejrzystości procesów sprzedaży kredytów hipotecznych.

QUALITY RECOGNITION AWARD

Amerykański Bank JP Morgan przyznał PKO Bankowi Polskiemu SA dwa prestiżowe wyróżnienia Quality Recognition Award. Bank został nagrodzony za najwyższą jakość operacji międzybankowych w dolarze.

Quality Recognition Award wręczana jest od 1997 roku kluczowym klientom banku JP Morgan, którzy osiągają najwyższy poziom obsługi operacyjnej. Dodatkowym kryterium jest wysoka liczba zrealizowanych transakcji międzybankowych.

LAUR CESSIO 2017

PKO Bank Polski SA był najlepszy wśród wierzycieli pierwotnych z sektora bankowego w V edycji konkursu Laur CESSIO. Wysoko oceniono proces przetargowy, wycenę portfela wierzytelności, projekt umowy na jego sprzedaż, a także przejrzystość oferty, jej kompleksowość oraz obsługę posprzedażową.

Laur CESSIO to inicjatywa Konferencji Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, której celem jest promocja najlepszych praktyk, wzmacnianie potencjału i perspektyw rozwoju rynku zarządzania wierzytelnościami, a także umacnianie zaufania stron kontraktów na sprzedaż wierzytelności.

OFERTA PKO TFI W CZOŁÓWCE RANKINGÓW ANALIZ ONLINE	Pakiet Emerytalny PKO TFI był drugi zarówno w Rankingu IKE, jak i IKZE opracowanych przez niezależny ośrodek badawczy Analizy Online. Analitycy wysoko ocenili przede wszystkim efektywność funduszy oferowanych w ramach programów oraz dostęp do specjalnych kategorii jednostek, z konkurencyjnymi opłatami za zarządzanie.
LIDER SPRZEDAŻY GWARANCJI DE MINIMIS	PKO Bank Polski SA został uhonorowany przez Bank Gospodarstwa Krajowego tytułem Lider sprzedaży gwarancji de minimis za największy udział w łącznej wartości udzielonych gwarancji od początku funkcjonowania programu (marzec 2013). PKO Bank Polski SA od początku istnienia programu obsłużył ponad 20% przedsiębiorców (35 tys. klientów) korzystających z de minimis, utrzymując w każdym roku pozycję lidera sprzedaży. Łącznie udzielił gwarancji na ok. 8,9 mld zł, wygenerował ponad 16 mld zł akcji kredytowej.
NAJLEPSZE CONTACT CENTER	Contact Center PKO Banku Polskiego SA pozostaje niekwestionowanym liderem obsługi w sektorze bankowym. W XV fali badania infolinii ARC Rynek i Opinia uzyskało ocenę na poziomie 97,7 punktów na 100 możliwych, znacznie powyżej średniej (79,2) dla wszystkich 12 banków uczestniczących w badaniu. Contact Center Banku już po raz 12 znalazł się na podium tego badania, w tym po raz 11. na pierwszym miejscu. Konsultanci PKO Banku Polskiego SA uzyskali wysokie oceny, m.in. za obsługę merytoryczną, profesjonalizm, uprzejmość i zaangażowanie. Wysokie noty Contact Center uzyskało także w badaniu kontaktu mailowego. Za czas udzielenia odpowiedzi zdobyli 29,4 punktów na 30.
SILNA MARKA	
MARKA MAREK	PKO Bank Polski SA jest najczęściej i najlepiej opisywaną w mediach instytucją sektora bankowego - wynika z badania Top Marka. Zyskał najwięcej punktów za liczbę i zasięg publikacji. Analiza objęła informacje zamieszczane w prasie, Internecie i mediach społecznościowych. W analizowanym okresie (lipiec 2016 - czerwiec 2017 roku), na temat PKO Banku Polskiego SA ukazało się ponad 770 tys. informacji w mediach i na portalach internetowych. Również ekwiwalent reklamowy (Advertising Value Equivalency) dla wszystkich publikacji, w których przywoływany był Bank okazał się najwyższy wśród banków i wyniósł ponad 230 mln zł. Celem przygotowywanego przez miesięcznik Press i firmę Press-Service Monitoring Mediów zestawienia, jest wyłonienie marek najbardziej popularnych w prasie oraz mediach internetowych.
NAJSILNIEJSZA MARKA FINANSOWA	PKO Bank Polski SA jest niezmiennie najmocniejszą marką branży finansowej w Polsce. Potwierdza to wynik 14. edycji prestiżowego rankingu „Najcenniejszych i Najmocniejszych Polskich Marek 2017” dziennika Rzeczpospolita, gdzie oceniane były rynkowa rozpoznawalność, popularność produktów, a przede wszystkim wartość marki. Marka Banku została wyceniona na 2,7 mld złotych. PKO Bank Polski SA jest trzecim najbardziej wartościowym brandem w kraju. W rankingu biorą udział tylko te marki, które powstały w Polsce, bez względu na kraj pochodzenia jej obecnego właściciela.
SUPERBRANDS	W XII edycji plebiscytu Superbrands Polska, PKO Bank Polski SA uhonorowany został tytułami Superbrands 2018 oraz Superbrands Polska Marka 2018 i znalazł się jednocześnie w trójce najbardziej polecanych banków. Otrzymane wyróżnienia są potwierdzeniem siły marki, zaufania i uznania jakości. O przyznaniu tytułów Superbrands zdecydowali konsumenci w ramach największego, niezależnego badania marek w Polsce. Kluczowe kryterium brane pod uwagę to polecenie marki. Badanie obejmujące prawie 2 tys. marek konsumenckich realizował instytut ARC Rynek i Opinia.
KREATURA DLA KAMPANII PKO BANKU POLSKIEGO SA	W XXI edycji konkursu niezależnej kreacji w reklamie Kreatura, kampania produktu PKO Konto dla Młodych #Miłość Mamy Za Zero zwyciężyła w kategorii Digital – projekty z blogerami i vlogerami. Konkurs niezależnej polskiej kreacji Kreatura jest organizowany przez Media&Marketing Polska. Jego celem jest wyróżnienie i uhonorowanie twórców polskiej sztuki reklamowej. Projekty oceniane są pod kątem oryginalności i innowacyjności pomysłu oraz ponadprzeciętnej jakości wykonania. W tym roku jury oceniło aż 132 prace.
WYRÓŻNIONY SPOT PKO BANKU POLSKIEGO SA	Spot reklamowy Miłość mamy za zero z udziałem Martina Stankiewicza z kampanii PKO Banku Polskiego SA do PKO Konta dla Młodych, został wyróżniony przez serwis Nowy Marketing, jako jeden z najlepszych filmów walentynkowych. Reklama poruszyła miliony internautów. Jej motywem przewodnim jest sonda uliczna przeprowadzana przez Martina Stankiewicza, jednego z najpopularniejszych przedstawicieli polskiej vlogosfery.

WZOROWA KOMUNIKACJA Z RYNKIEM

LIDER BADANIA RELACJI INWESTORSKICH	PKO Bank Polski SA zwyciężył w badaniu relacji inwestorskich spółek z WIG30, przeprowadzonym wśród inwestorów indywidualnych przez Gazetę Giełdy Parkiet oraz Izbę Domów Maklerskich. Ze średnią oceną na poziomie 4,4 pkt (w skali od 1 do 6) Bank zajął pozycję lidera w rankingu ocen inwestorów indywidualnych oraz czytelników Parkietu.
--	--

TRANSPARENTNA SPÓŁKA ROKU	<p>PKO Bank Polski SA został uhonorowany tytułem „Transparentna spółka roku 2016” z indeksu WIG20 w rankingu komunikacji spółek publicznych z rynkiem przygotowanym przez Instytut Rachunkowości i Podatków oraz Gazetę Giełdy Parkiet. Uzyskał wysoką ocenę za sprawozdawczość finansową i raportowanie, relacje inwestorskie oraz zasady ładu korporacyjnego.</p> <p>Ranking „Transparentna spółka roku” to inicjatywa adresowana do spółek publicznych z WIG 20, 40 i 80. Jego celem jest ocena transparentności firm, a powstaje na podstawie badania ankietowego.</p>
THE BEST ANNUAL REPORT	<p>Już po raz piąty Raport Roczny PKO Banku Polskiego za 2016 rok został uhonorowany nagrodą specjalną „The Best of The Best” w konkursie na najlepszy raport roczny - The Best Annual Report organizowanym przez Instytut Rachunkowości i Podatków. Został uznany za modelowy przykład wzorowej komunikacji z rynkiem. Kapituła konkursu w kategorii banki i instytucje finansowe przyznała Bankowi najwyższą liczbę punktów (91,88 na 100 pkt.).</p> <p>Bank został też wyróżniony za najlepsze sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej, któremu kapituła przyznała 29 pkt. na 30 możliwych.</p>
ZŁOTE SZPALTY	<p>PKO Bank Polski otrzymał dwie Złote Szpalty w konkursie Power of Content Marketing Awards Szpalty Roku. Nagrodzono projekt „PKO Bank Polski. Biegajmy razem” w kategorii Content marketing – sport, za komercyjną kampanię o charakterze charytatywnym, angażowanie pracowników i dobrą oprawę PR. Z kolei kampania „#zkopyta” promująca Cavaliadę była bezkonkurencyjna w kategorii Kampania social mediowa jako autonomiczny projekt. Jury doceniło ją za zaangażowanie wolontariuszy, dotarcie do grupy docelowej i nienachalną promocję marki.</p> <p>Szpalty Roku to konkurs organizowany przez Stowarzyszenie Content Marketing Polska. Jego celem jest promowanie standardów w tworzeniu projektów content marketingowych</p>
DWA PIERWSZE MIEJSCA W KONKURSIE AGAPE	<p>Wydawnictwa PKO Banku Polskiego edukacyjny kwartalnik dla najmłodszych Brawo Bank w wersji rozszerzonej rzeczywistości AR i drukowany magazyn dla pracowników Nasz Bank z wydaniem specjalnym Strategia 2020 – zdobyły pierwsze miejsca w swoich kategoriach (najlepszy biuletyn zewnętrzny elektroniczny oraz projekt jednorazowy biuletyn drukowany) w tegorocznym konkursie biuletynów firmowych agencji Agape.</p> <p>Oceniając zgłoszenia jury brało pod uwagę cele, adresata i wizerunek. A także język, redakcję tekstów, atrakcyjność wizualną i zastosowanie innowacyjnych rozwiązań.</p>
DZIAŁALNOŚĆ MAKLERSKA	
LIDER OBROTÓW NA RYNKU AKCJI I OBLIGACJI	<p>Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA zajął w listopadzie pozycję lidera obrotów na rynku akcji w transakcjach sesyjnych GPW z udziałem na poziomie 10,83 proc. Licząc od początku roku był wiceliderem obrotów na rynku akcji GPW z udziałem 9,52 proc. W listopadzie był też liderem na rynku obligacji, jego udział w tym segmencie sięgnął 39,92 proc. Miał też największy udział w obrotach opcjami 32,90 proc.</p>
NAJLEPSZY BROKER W REGIONIE CEE	<p>Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA zwyciężył kategorii Top Broker for CEE w konkursie CEE Capital Markets Awards. Międzynarodowe jury doceniło jego ofertę skierowaną do inwestorów oraz wkład w rozwój rynków kapitałowych Europy Środkowo-Wschodniej.</p> <p>CEE Capital Markets Awards zostały rozdane już po raz trzeci. Ich celem jest zwrócenie uwagi globalnych inwestorów na dynamicznie rozwijające się firmy i gospodarkę regionu Europy Środkowo-Wschodniej i docenienie inwestorów instytucjonalnych.</p>
AKTYWNI UCZESTNICY RYNKU KAPITAŁOWEGO	<p>Giełda Papierów Wartościowych i KDPW, podsumowując 2016 rok na giełdzie, uhonorowały PKO Bank Polski SA oraz Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA nagrodami.</p> <p>DM został nagrodzony za najwyższą wartość obrotów animatora w obrotach sesyjnych obligacjami nieskarbowymi na rynku Catalyst oraz za najwyższy udział animatora w wolumenie obrotów opcjami indeksowymi. PKO Bank Polski SA zdobył pierwszą nagrodę w kategorii najwyższa wartość transakcji OTC rozliczonych w KDPW_CCP w 2016 roku.</p>
OGÓLNOPOLSKIE BADANIE INWESTORÓW 2017	<p>Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA uzyskał najwyższe noty w aż sześciu z siedmiu kategorii, które oceniali inwestorzy w ankietach Ogólnopolskiego Badania Inwestorów 2017. Docenili oni dostęp do informacji i notowań, rynków zagranicznych i rachunków IKE/IKZE, ofertę edukacyjną oraz jakość analiz i rekomendacji. Wysokie noty uzyskała także jakość obsługi bezpośredniej, funkcjonalność platformy internetowej oraz profesjonalizm pracowników. Jako jedyny w stawce uzyskał ocenę powyżej 4 pkt. To kolejne zwycięstwo DM PKO Banku Polskiego SA w Ogólnopolskim Badaniu Inwestorów. Od 2010 roku żadne z biur maklerskich nie zwyciężyło w rankingu aż trzykrotnie.</p>
NAJLEPSI ANALITYCY GIEŁDOWI	<p>Piotr Łopaciuk i Artur Iwański z Domu Maklerskiego PKO Banku Polskiego SA zajęli kolejno pierwsze i drugie miejsce w rankingu najlepszych analityków giełdowych organizowanym przez Gazetę Giełdy Parkiet. Łącznie, analitycy Domu Maklerskiego, zajęli 9 miejsc na podium w klasyfikacjach sektorowych, a cały zespół analityków zajął drugie miejsce. Wyboru dokonali zarządzający TFI, OFE i asset management. Ocenie poddanych zostało w sumie 133 specjalistów.</p>

NAJLEPSI SPECJALIŚCI NA RYNKU

BANKOWY MENEDŻER ROKU 2016	<p>Zbigniew Jagiełło, Prezes Zarządu PKO Banku Polskiego SA, zwyciężył w konkursie Bankowy Menedżer Roku 2016, organizowanym przez redakcję Gazety Bankowej. Laureata konkursu wybiera jury, biorąc pod uwagę m.in. skuteczność w zarządzaniu, wyniki finansowe, przestrzeganie zasad dobrej konkurencji. Liczy się też głos konkurentów, którzy oceniają kandydatów nominowanych do nagrody. Dla Zbigniewa Jagiełły to już trzecia nagroda w tym konkursie – Bankowym Menedżerem Roku został również w 2015 i 2012 roku.</p>
NAJWYŻEJ WYCENIONY MENEDŻER NA GPW	<p>Zbigniew Jagiełło, Prezes Zarządu PKO Banku Polskiego SA jest liderem rankingu Martis Consulting „Wycena polskich menedżerów TOP 30 edycja 2017”. Jego wartość oszacowano na 521 mln zł. Model szacowania wartości menedżerów dla spółek został oparty o trzy kluczowe czynniki: dynamikę kursu akcji, dynamikę EBITDA oraz ocenę kompetencji menedżera. Ranking wartości osób kierujących spółkami notowanymi na polskiej giełdzie w tym roku miał pierwszą edycję. Badaniem objęto prezesów największych spółek notowanych na GPW z indeksów WIG20 i mWIG40.</p>
NAGRODA LESŁAWA A. PAGI	<p>Zbigniew Jagiełło, Prezes Zarządu PKO Banku Polskiego SA otrzymał Nagrodę Lesława A. Pagi. Został uhonorowany za zaangażowanie w rozwój krajowej gospodarki i promocję wysokich standardów działania rynku finansowego w Polsce. Nagrodą im Lesława A. Pagi wyróżniani są biznesmeni, działacze gospodarczy i publiczni, wizjonerzy, ludzie dynamiczni i skuteczni w działaniu, promujący wzorce kultury organizacyjnej i stylu zarządzania opartego na najlepszych praktykach i wysokich standardach etycznych oraz zawodowych.</p>
MEDAL MIKOŁAJA KOPERNIKA ZWIĄZKU BANKÓW POLSKICH	<p>Piotr Mazur, Wiceprezes Zarządu PKO Banku Polskiego SA odpowiedzialny za Obszar Zarządzania Ryzykiem został uhonorowany Medalem Mikołaja Kopernika Związku Banków Polskich. Otrzymał go za wkład w rozwój i bezpieczeństwo funkcjonowania krajowej bankowości. Medale Mikołaja Kopernika Związku Banków Polskich otrzymali również: Piotr Galas, dyrektor Departamentu Klienta Korporacyjnego oraz Paweł Bizoń z Departamentu Klienta Sektora Publicznego. Wyróżnienia przyznano za wkład w rozwój sektora bankowego, wzmacniający krajową gospodarkę.</p>
LIDER PROGNOZ WALUTOWYCH	<p>Zespół Biura Strategii Rynkowych PKO Banku Polskiego SA pod kierownictwem dyrektora Mariusza Adamiaka zajął 1. miejsce w rankingu kwartalnych prognoz walutowych Bloomberg. Zespół zwyciężył w kategorii 13 głównych par walutowych oraz w kategorii prognoz walut G10. W rankingu brano pod uwagę odchylenie prognoz od wartości rynkowych oraz zgodność z trendem uwzględniając przy tym datę ich nadeścia.</p>
EKONOMIŚCI PKO BANKU POLSKIEGO SA NA PODIUM	<p>W rankingu trafności prognoz Parkietu ekonomiści PKO Banku Polskiego SA zajęli drugie miejsca zarówno w kategorii wskaźników makroekonomicznych, jak i rankingu ogólnym. Ich prognozy gospodarcze w I kwartale roku po raz kolejny właściwie przewidywały odczyty najważniejszych wskaźników makroekonomicznych. Zespół głównego ekonomisty Banku Piotra Bujaka, wyróżnił się m.in. celnymi prognozami w zakresie dynamiki wynagrodzeń, podaży pieniądza, cen produkcji, a także WIG20. W konkursie prognostycznym Parkietu biorą udział 23 zespoły ekonomistów z banków, domów maklerskich i TFI.</p>
SECURITY EXCELLENCE AWARD 2017	<p>Piotr Kalbarczyk, dyrektor Biura Bezpieczeństwa Informatycznego w PKO Banku Polskim został wyróżniony w konkursie Security Excellence Award 2017. Jury doceniło Piotra Kalbarczyka oraz jego zespół za pełen monitoring zdarzeń i wczesne wykrywanie zagrożeń oraz konsekwentną realizację strategii bezpieczeństwa Banku. Konkurs Security Excellence Award 2017 to wspólna inicjatywa magazynu Computerworld oraz stowarzyszeń ISSA i ISACA - organizacji skupiających profesjonalistów zajmujących się bezpieczeństwem informacji.</p>

NAGRODY OTRZYMANE PRZEZ SPÓŁKI GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU

AWARD FOR EXCELLENCE	<p>Redakcja „The Covered Bond Report” uhonorowała PKO Bank Hipoteczny SA nagrodą Award for Excellence w kategorii Pioneer. Doceniono pionierską rolę PKO Banku Hipotecznego SA w rozwoju rynku listów zastawnych w Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej, podkreślając, że „długo oczekiwany debiut listów zastawnych denominowanych w euro wprowadził nową erę w historii polskiego rynku”. Nagrody Award for Excellence przyznawane są instytucjom, które w największym stopniu przyczyniły się do rozwoju rynku listów zastawnych.</p>
-----------------------------	--

LIDER RYNKU FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH	PKO TFI SA został przez niezależny ośrodek opiniotwórczy Analizy Online ogłoszony liderem wśród towarzystw funduszy inwestycyjnych pod względem liczby klientów. W I kwartale 2017 roku liczba klientów PKO TFI SA wzrosła o blisko 18 tys. Stanowi to jedną trzecią wszystkich nowych klientów funduszy. Tym samym Towarzystwo wysunęło się na pozycję lidera rynku, równocześnie dystansując drugiego pod względem przyrostu nowych klientów konkurenta.
LIDER RYNKU INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH UE	PKO Leasing SA został nagrodzony przez Krajowy Punkt Kontaktowy ds. Instrumentów Finansowych UE - polskie centrum kompetencyjne w zakresie instrumentów zrotnych Unii Europejskiej, w kategorii Przedsiębiorstw Leasingowych, za najlepsze wyniki w rozwoju tego rynku. PKO Leasing SA jest najefektywniejszym dystrybutorem funduszy unijnych w sektorze przedsiębiorstw leasingowych w Polsce. W perspektywie 2016-2018 uruchomił łącznie 670 mln PLN preferencyjnej akcji leasingowej ze wsparciem unijnym z Europejskiego Funduszy Inwestycyjnego z programów gwarancyjnych COSME oraz Horyzont 2020.
WYSOKIE MIEJSCA KREDOBANK SA W RANKINGACH NA UKRAINIE	W 2017 roku KREDOBANK SA zajmował wysokie miejsca w różnych rankingach na Ukrainie, w tym: <ul style="list-style-type: none">– pierwsze miejsce w kategorii kredyty hipoteczne i drugie miejsce w kategorii kredyt samochodowy w rankingu „50 wiodących banków Ukrainy” zorganizowanym przez Klub finansowy,– drugie miejsce w rankingu „Najlepszy produkt dla Małego i Średniego Biznesu” według magazynu Biznes,– tytuł „Banku 2017 roku: za innowacje” przyznany przez MasterCard za osiągnięcia w rozwoju usług płatniczych,– drugie miejsce w kategorii „Filar Małego i Średniego Biznesu” w rankingu magazynu Biznes.
SUKCESY ZENCARD	Spółka ZenCard Sp. z o.o. została doceniona w zakresie innowacyjnej działalności otrzymując Nagrodę Główną Prezesa Rady Ministrów w konkursie startup for export na Impact'17 4.0 Economy. W 2017 roku spółka otrzymała również z nagrodę „Best Startup 2017” na kongresie FutureTech 2017 w Warszawie.
BRĄZOWE EFFIE DLA KAMPANII KREDOBANKU	W 12. edycji Effie Awards Ukraine kampania reklamowa KREDOBANK SA „Racjonalne kredyty na emocjonalne potrzeby” zdobyła brązowe Effie i była jedynym nagrodzonym projektem w kategorii finanse i usługi dla biznesu. Doceniono też zespół marketingu KREDOBANK SA uznając go za jeden z najskuteczniejszych. Zdaniem jury na efektywność kampanii produktu spółki wpłynęły personalizacja przekazu i dobór mediów. Szczególną uwagę zwrócono na kreację i nowatorski pomysł. Effie Awards to jeden z najbardziej prestiżowych konkursów, w którym oceniana jest efektywność kampanii marketingowych. Do tegorocznej, 12. edycji Effie Awards Ukraine wpłynęło ponad 300 zgłoszeń.

8. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

8.1 ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Zarządzanie ryzykiem jest jednym z najważniejszych procesów wewnętrznych zarówno w PKO Banku Polskim SA, jak i w pozostałych podmiotach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. Zarządzanie ryzykiem ma na celu zapewnienie rentowności działalności biznesowej, przy zapewnieniu kontroli poziomu ryzyka i jego utrzymaniu w ramach przyjętej przez Bank i Grupę Kapitałową tolerancji na ryzyko i systemu limitów, w zmieniającym się otoczeniu makroekonomicznym i prawnym. Poziom ryzyka stanowi ważny składnik procesu planistycznego.

W Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA zidentyfikowane zostały następujące rodzaje ryzyka, które podlegają zarządzaniu (ryzyka uznane za istotne wyróżniono podkreśleniem²²): kredytowe, kredytowe koncentracji, ryzyko walutowych kredytów hipotecznych, stopy procentowej, walutowe, płynności (w tym ryzyka finansowania), cen towarów, cen kapitałowych papierów wartościowych, inne ryzyka cenowe, instrumentów pochodnych, operacyjne, braku zgodności i postępowania, zmian makroekonomicznych, modeli, biznesowe (w tym ryzyko strategiczne), utruty reputacji, ryzyko postępowania, kapitałowe, nadmiernej dźwigni finansowej i ubezpieczeniowe²³.

Szczegółowy opis zasad zarządzania poszczególnymi istotnymi rodzajami ryzyka zawarty jest w raporcie Adekwatność kapitałowa oraz inne informacje podlegające ogłaszaniu w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

²² Ocenę istotności ryzyka występującego w działalności Banku i Grupie Kapitałowej przeprowadza się nie rzadziej niż raz w roku. Ocena ta może być przeprowadzona częściej, w szczególności w przypadku istotnej zmiany zakresu działalności lub profilu ryzyka Banku, podmiotu Grupy Kapitałowej lub Grupy Kapitałowej. Przy określaniu kryteriów uznawania danego rodzaju ryzyka za istotne uwzględniany jest wpływ istotności tego ryzyka zarówno na działalność Banku, jak i Grupy Kapitałowej.

²³ Ryzyko dotyczy spółek Grupy Kapitałowej Banku.

CELE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Celem zarządzania ryzykiem poprzez dążenie do utrzymywania poziomu ryzyka w ramach przyjętego poziomu tolerancji jest:

- ochrona wartości kapitału akcjonariuszy,
- ochrona depozytów klientów,
- wsparcie Grupy Kapitałowej Banku w prowadzeniu efektywnej działalności.

Cele zarządzania ryzykiem osiąga się w szczególności poprzez zapewnianie właściwej informacji o ryzyku, tak aby decyzje mogły być podejmowane z pełną świadomością poszczególnych rodzajów ryzyka, jakie ze sobą niosą.

GŁÓWNE ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej Banku opiera się w szczególności na następujących zasadach:

- Grupa Kapitałowa Banku zarządza wszystkimi zidentyfikowanymi rodzajami ryzyka,
- proces zarządzania ryzykiem jest odpowiedni do skali działalności oraz do istotności, skali i złożoności danego ryzyka i na bieżąco dostosowywany do nowych czynników i źródeł ryzyka,
- metody zarządzania ryzykiem (w szczególności modele i ich założenia) oraz systemy pomiaru lub oceny ryzyka są dostosowane do skali i złożoności ryzyka, aktualnie prowadzonej i planowanej działalności Grupy Kapitałowej Banku i otoczenia, w którym Grupa Kapitałowa Banku działa oraz okresowo weryfikowane i walidowane,
- zachowana jest niezależność organizacyjna obszaru zarządzania ryzykiem od działalności biznesowej,
- zarządzanie ryzykiem jest zintegrowane z systemami planistycznymi i kontrolingowymi,
- poziom ryzyka jest na bieżąco kontrolowany,
- proces zarządzania ryzykiem wspiera realizację Strategii Banku przy zachowaniu zgodności ze strategią zarządzania ryzykiem, w szczególności w zakresie poziomu tolerancji na ryzyko.

PROCES ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Na proces zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej Banku składają się następujące elementy:

IDENTYFIKACJA RYZYKA

Identyfikacja ryzyka polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł ryzyka oraz oszacowaniu istotności jego potencjalnego wpływu na sytuację finansową Banku i Grupy Kapitałowej Banku. W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku, danej spółki Grupy Kapitałowej Banku lub całej Grupy Kapitałowej Banku.

POMIAR I OCENA RYZYKA

Pomiar ryzyka obejmuje określanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz ilościowej kwantyfikacji ryzyka za pomocą ustalonych miar, a także ocena ryzyka polegająca na określeniu rozmiarów lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem. W ramach pomiaru ryzyka przeprowadza się prace związane z wyceną poszczególnych rodzajów ryzyka dla potrzeb polityki cenowej oraz testy warunków skrajnych na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka. Scenariusze testów warunków skrajnych obejmują m.in. wymagania wynikające z rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego. Dodatkowo przeprowadzane są w Grupie Kapitałowej Banku kompleksowe testy warunków skrajnych (KTWS), które stanowią integralny element zarządzania ryzykiem oraz uzupełniają testy warunków skrajnych specyficzne dla poszczególnych rodzajów ryzyka. KTWS obejmują analizę wpływu zmian w otoczeniu (w szczególności sytuacji makroekonomicznej) i funkcjonowaniu Banku na sytuację finansową Grupy Kapitałowej Banku.

▪ **KONTROLA RYZYKA**

Kontrola ryzyka polega na określeniu narzędzi wykorzystywanych do diagnozowania lub ograniczania poziomu ryzyka w poszczególnych obszarach działalności Grupy Kapitałowej Banku. Obejmuje ustalenie dostosowanych do skali i złożoności działalności Banku i Grupy Kapitałowej Banku mechanizmów kontroli ryzyka w szczególności w postaci strategicznych limitów tolerancji na poszczególne rodzaje ryzyka.

▪ **PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA**

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka polega na sporządzaniu prognoz poziomu ryzyka oraz monitorowaniu odchyleń realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, rekomendacji i zaleceń wydanych przez organ nadzoru i kontroli), a także przeprowadzaniu testów warunków skrajnych (specyficznych i kompleksowych). Prognozy poziomu ryzyka poddaje się weryfikacji. Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności.

▪ **RAPORTOWANIE RYZYKA**

Raportowanie ryzyka polega na cyklicznym informowaniu organów Banku o wynikach pomiaru ryzyka lub oceny ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Zakres, częstotliwość oraz forma raportowania są dostosowane do szczebla zarządczego odbiorców.

▪ **DZIAŁANIA ZARZĄDCZE**

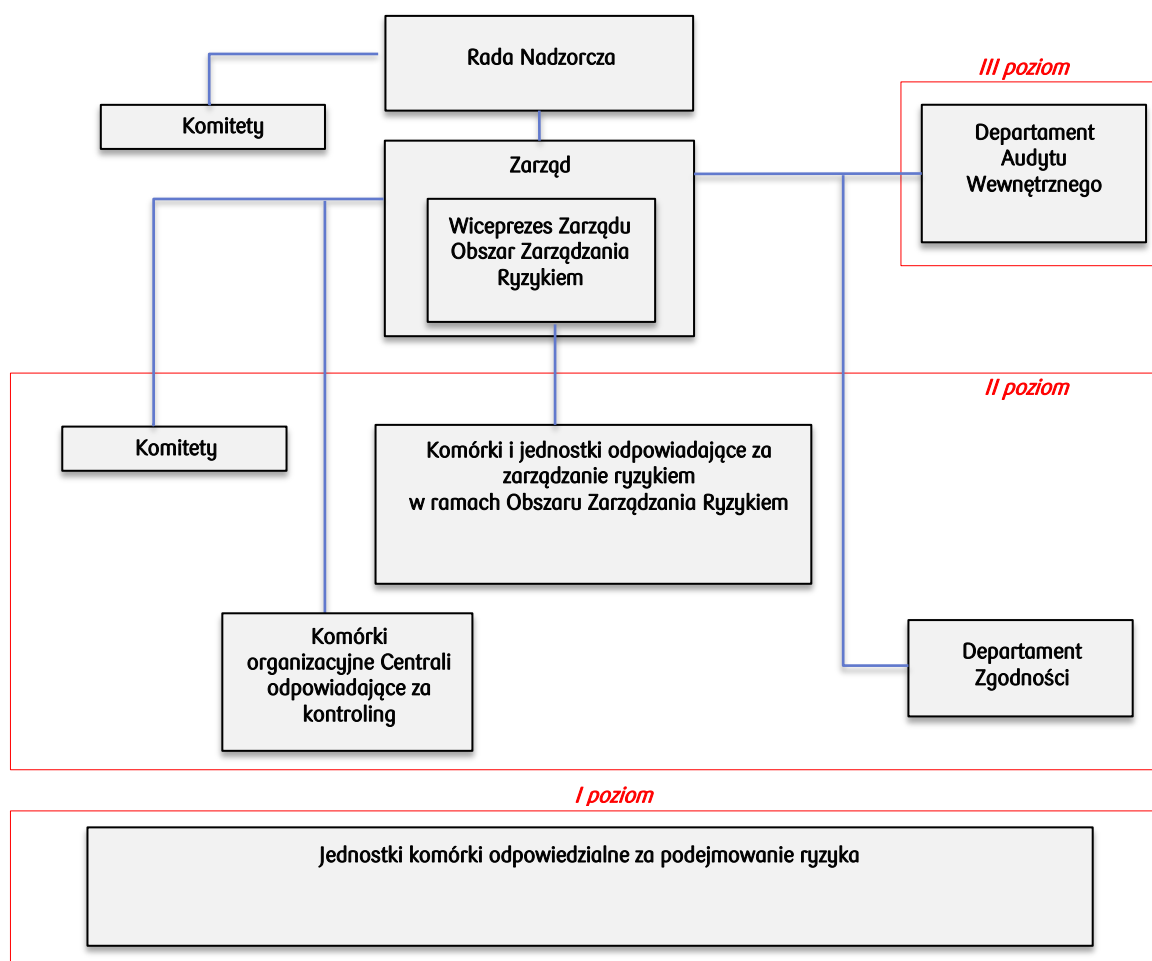
Działania zarządcze polegają w szczególności na wydawaniu przepisów wewnętrznych kształtujących proces zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji w tym o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem. Celem podejmowania działań zarządczych jest kształtowanie procesu zarządzania ryzykiem oraz poziomu ryzyka.

ORGANIZACJA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W GRUPIE KAPITAŁOWEJ BANKU

Bank sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem podmiotów Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. W ramach tego nadzoru Bank, nadzoruje systemy zarządzania ryzykiem w podmiotach oraz wspiera ich rozwój, jak również uwzględnia poziom ryzyka działalności poszczególnych podmiotów w ramach systemu monitorowania i raportowania ryzyka na poziomie Grupy Kapitałowej Banku.

Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się we wszystkich jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku.

Organizacja zarządzania ryzykiem w PKO Banku Polskim SA przedstawiona jest na poniższym schemacie:

System zarządzania ryzykiem nadzorowany jest przez Radę Nadzorczą, która kontroluje i ocenia jego adekwatność i skuteczność. Rada Nadzorcza ocenia, czy poszczególne elementy systemu zarządzania ryzykiem służą zapewnieniu prawidłowości procesu wyznaczania i realizacji szczegółowych celów Banku. W szczególności weryfikuje ona, czy system stosuje sformalizowane zasady służące określeniu wielkości podejmowanego ryzyka i zasady zarządzania ryzykiem oraz sformalizowane procedury mające na celu identyfikację, pomiar lub szacowanie oraz monitorowanie ryzyka występującego w działalności Banku, uwzględniające również przewidywany poziom ryzyka w przyszłości. Weryfikuje ona, czy w ramach systemu zarządzania ryzykiem stosowane są sformalizowane limity ograniczające ryzyko i zasady postępowania w przypadku przekroczenia limitów oraz czy przyjęty system sprawozdawczości zarządczej umożliwi monitorowanie poziomu ryzyka. Rada ocenia, czy system zarządzania ryzykiem jest na bieżąco dostosowywany do nowych czynników i źródeł ryzyka. Radę Nadzorczą wspierają m.in. następujące komitety: Komitet ds. Wynagrodzeń Rady Nadzorczej, Komitet ds. Ryzyka Rady Nadzorczej i Komitet Audytu Rady Nadzorczej.

Zarząd PKO Banku Polskiego SA w zakresie zarządzania ryzykiem, odpowiada za strategiczne zarządzanie ryzykiem, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem. Podejmuje najważniejsze decyzje mające wpływ na profil ryzyka Banku oraz uchwała przepisy wewnętrzne Banku dotyczące zarządzania ryzykiem. W zarządzaniu ryzykiem Zarząd wspierają następujące komitety działające w Banku:

- 1) Komitet Ryzyka (KR),
- 2) Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (KZAP),
- 3) Komitet Kredytowy Banku (KKB),
- 4) Komitet Ryzyka Operacyjnego (KRO).

System zarządzania ryzykiem jest realizowany w trzech, niezależnych wzajemnie uzupełniających się poziomach:

- **PIERWSZY POZIOM** – tworzą struktury organizacyjne zarządzające produktem, realizujące sprzedaż produktów i obsługę klientów oraz inne struktury realizujące zadania operacyjne generujące ryzyko, funkcjonujące na podstawie przepisów wewnętrznych. Funkcja jest realizowana we wszystkich jednostkach organizacyjnych Banku, w komórkach organizacyjnych Centrali i podmiotach Grupy Kapitałowej. Jednostki i komórki organizacyjne Centrali implementują, zaprojektowane przez jednostki i komórki organizacyjne Centrali usytuowane na drugim poziomie, odpowiednie mechanizmy kontroli ryzyka, w tym zwłaszcza limity oraz zapewniają ich przestrzeganie poprzez odpowiednie mechanizmy kontrolne. Jednocześnie spółki Grupy Kapitałowej Banku obowiązuje zasada spójności i porównywalności oceny i kontroli ryzyka w Banku oraz w podmiotach Grupy Kapitałowej Banku, z uwzględnieniem specyfiki działalności podmiotu oraz rynku, na którym prowadzi działalność.
- **DRUGI POZIOM** – obejmuje działalność komórki do spraw zgodności oraz identyfikację, pomiar, ocenę lub kontrolę, monitorowanie i raportowanie istotnych rodzajów ryzyka, a także stwierdzanych zagrożeń i nieprawidłowości – zadania realizowane są przez wyspecjalizowane struktury organizacyjne działające na podstawie obowiązujących przepisów wewnętrznych Banku; celem tych struktur jest zapewnienie żeby działania realizowane na pierwszym poziomie były właściwie uregulowane w przepisach wewnętrznych Banku i skutecznie ograniczały ryzyko, wspierały pomiar, ocenę i analizę ryzyka oraz efektywność działalności. Drugi poziom wspiera podejmowanie działań mających na celu eliminację niekorzystnych odchyśleń od planu finansowego w zakresie wielkości wpływających na ujęte w planie finansowym ilościowe strategiczne limity tolerancji na ryzyko. Funkcja realizowana jest w szczególności w Obszarze Zarządzania Ryzykiem, Departamencie Zgodności i właściwych komitetach.
- **TRZECI POZIOM** – stanowi audyt wewnętrzny, realizujący niezależne audyty elementów systemu zarządzania Bankiem, w tym systemu zarządzania ryzykiem, oraz systemu kontroli wewnętrznej; audyt wewnętrzny funkcjonuje odrębnie od pierwszego i drugiego poziomu i może wspierać realizowane tam działania poprzez konsultacje, ale bez możliwości wpływu na podejmowane decyzje.

Niezależność poziomów, polega na zachowaniu organizacyjnej odrębności w następujących płaszczyznach:

- funkcja drugiego poziomu w zakresie tworzenia rozwiązań systemowych jest niezależna od funkcji pierwszego poziomu,
- funkcja trzeciego poziomu jest niezależna od funkcji pierwszego i drugiego poziomu

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W GRUPIE KAPITAŁOWEJ BANKU

Przepisy wewnętrzne dotyczące zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w podmiotach Grupy Kapitałowej Banku określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez te podmioty po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji formułowanych przez Bank. Przepisy wewnętrzne podmiotów dotyczące zarządzania ryzykiem są wprowadzane w oparciu o zasadę spójności i porównywalności oceny poszczególnych rodzajów ryzyka w Banku i podmiotach Grupy Kapitałowej Banku przy uwzględnieniu zakresu i rodzaju powiązań podmiotów wchodzących w skład Grupy Kapitałowej Banku, specyfiki i skali działalności podmiotu oraz rynku, na którym prowadzi działalność.

Zarządzanie ryzykiem w podmiotach Grupy Kapitałowej Banku jest realizowane w szczególności poprzez:

- zaangażowanie jednostek z Obszaru Zarządzania Ryzykiem w Banku lub właściwych komitetów Banku w opiniowanie dużych transakcji podmiotów Grupy Kapitałowej Banku,
- opiniowanie i przeglądy przepisów wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem w poszczególnych podmiotach Grupy Kapitałowej Banku realizowane przez jednostki z Obszaru Zarządzania Ryzykiem w Banku,
- raportowanie na temat ryzyka Grupy Kapitałowej Banku do właściwych komitetów Banku lub Zarządu,
- monitorowanie strategicznych limitów tolerancji na ryzyko dla Grupy Kapitałowej Banku.

SPECYFICZNE DZIAŁANIA W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W GRUPIE KAPITAŁOWEJ BANKU PODJĘTE W ROKU 2017

Priorytetem Grupy Kapitałowej Banku jest utrzymanie silnej pozycji kapitałowej, w tym efektywne zarządzanie adekwatnością kapitałową, utrzymanie stabilnych źródeł finansowania, które stanowią podstawę rozwoju działalności biznesowej, wspieranie polskiej przedsiębiorczości, satysfakcja klienta, zaangażowanie się w kreowanie nowych standardów w skali rynku, przeciwdziałanie cyberzagrożeniom, przy równoczesnym utrzymaniu priorytetów w zakresie efektywności działania, skutecznej kontroli kosztów oraz odpowiedniej oceny i poziomu ryzyka.

W tym celu Grupa Kapitałowa Banku w 2017 roku podejmowała m.in. następujące działania:

- Bank zamienił zapadające własne obligacje krótkoterminowe na obligacje krótkoterminowe w kwotach 670 mln PLN (w maju) i 650 mln PLN (w listopadzie) oraz spłacił własne obligacje krótkoterminowe w kwocie 200 mln EUR (w kwietniu).
- Bank w ramach programu EMTN wyemitował: 25 lipca 2017 roku obligacje własne w kwocie 750 mln EUR o terminie wymagalności 4 lat oraz 2 listopada 2017 roku obligacje własne o wartości nominalnej 400 mln CHF i 4 letnim okresie wymagalności,

- w dniu 28 sierpnia 2017 roku Bank uplasował emisję obligacji podporządkowanych o łącznej wartości nominalnej 1,7 mld PLN i dziesięcioletnim terminie wykupu, z prawem do dokonania przedterminowego wykupu wszystkich obligacji w terminie 5 lat od daty emisji za zgodą KNF. 30 sierpnia 2017 roku Bank uzyskał zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego („KNF”) na realizację prawa wcześniejszego wykupu obligacji podporządkowanych (opcja call), a w dniu 14 września 2017 r. przeprowadził wykup wszystkich obligacji podporządkowanych serii OP0922, o łącznej wartości nominalnej 1 600,7 mln PLN, wyemitowanych przez Bank w dniu 14 września 2012 roku. Podstawę prawną wcześniejszego wykupu stanowią warunki emisji obligacji podporządkowanych serii OP0922, które umożliwiają Bankowi skorzystanie z prawa do dokonania wcześniejszego wykupu wszystkich obligacji podporządkowanych serii OP0922 po upływie 5 lat od daty ich emisji,
- w dniu 21 grudnia 2017 roku, po uzyskaniu niezbędnych zgód korporacyjnych, Bank zawarł z kontrahentem umowę gwarancji zapewniającą nieruchomością ochronę kredytową w odniesieniu do portfela wyselekcjonowanych korporacyjnych wierzytelności kredytowych Banku, zgodnie z rozporządzeniem CRR. Całkowita wartość portfela wierzytelności Banku objętego Gwarancją wynosi (po zaokrągleniu) 5 494,73 mln PLN, a portfel składa się z portfela obligacji o wartości (po zaokrągleniu) 1 097 mln PLN oraz portfela pozostałych wierzytelności o wartości (po zaokrągleniu) 4 398 mln PLN,
- PKO Bank Hipoteczny SA przeprowadził trzy emisje złotych listów zastawnych skierowane do inwestorów instytucjonalnych o łącznej wartości nominalnej 1 265 mln PLN z okresem wykupu od 4 do 6 lat od dnia emisji,
- PKO Bank Hipoteczny SA przeprowadził cztery emisje listów zastawnych, denominowanych w walucie EUR, skierowane do inwestorów instytucjonalnych o łącznej wartości nominalnej 1 079 mln EUR z okresem wykupu od 5 do 7 lat od dnia emisji.

W 2017 roku w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank prowadził prace przygotowawcze do rozpoczęcia działalności nowego oddziału Banku w Republice Czeskiej. W ramach tych prac w lutym 2017 roku Bank uzyskał zgodę KNF na łączne stosowanie podejścia zaawansowanego (AMA) i wskaźnika bazowego (BIA) do wyliczenia wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego z zastosowaniem metody BIA w odniesieniu do działalności Oddziału w Republice Federalnej Niemiec oraz Oddziału w Republice Czeskiej oraz z zastosowaniem podejścia AMA dla pozostałej działalności Banku.

W następstwie fuzji prawnej pomiędzy PKO Leasing SA, a spółką Raiffeisen-Leasing Polska SA (28 kwietnia 2017 roku) podjęto działania związane z integracją w zakresie zarządzania ryzykiem w połączonej Grupie PKO Leasing SA. W 2017 roku prace obejmowały m.in. uspoźnianie części przepisów zarządzania dla podejmowanych istotnych rodzajów ryzyka (w szczególności kredytowe, rynkowe, operacyjne), a także wdrożenie nowych narzędzi jego pomiaru oraz oceny, rozumianych jako systemy informatyczne udostępniane także spółkom zależnym PKO Leasing SA.

8.1.1 RYZYKO KREDYTOWE

Definicja
Cel zarządzania
Pomiar i ocena ryzyka kredytowego
Zarządzanie ryzykiem walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych

DEFINICJA

Ryzyko kredytowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia straty w wyniku niewywiązania się klienta z zobowiązań wobec Grupy Kapitałowej Banku lub jako ryzyko spadku wartości ekonomicznej wierzytelności Grupy Kapitałowej Banku w wyniku pogorszenia się zdolności klienta do obsługi zobowiązań.

CEL ZARZĄDZANIA

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest ograniczenie strat na portfelu kredytowym oraz minimalizacja ryzyka wystąpienia ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, przy zachowaniu oczekiwanego poziomu dochodowości i wartości portfela kredytowego.

Bank oraz jednostki zależne Grupy Kapitałowej Banku kierują się przede wszystkim następującymi zasadami zarządzania ryzykiem kredytowym:

- transakcja kredytowa wymaga wszechstronnej oceny ryzyka kredytowego, której wyrazem jest rating wewnętrzny lub ocena scoringowa,

- pomiar ryzyka kredytowego transakcji kredytowych dokonywany jest na etapie rozpatrywania wniosku o udzielenie transakcji i cyklicznie w ramach monitorowania z uwzględnieniem zmieniających się warunków zewnętrznych oraz zmian sytuacji finansowej kredytobiorców,
- ocena ryzyka kredytowego ekspozycji jest oddzielona od funkcji sprzedaży poprzez zapewnienie właściwej struktury organizacyjnej, niezależności budowy i walidacji narzędzi wspierających ocenę ryzyka kredytowego oraz niezależność decyzji akceptujących odstępstwa od wskazań tych narzędzi,
- oferowane klientowi warunki transakcji kredytowej zależą od oceny poziomu ryzyka kredytowego generowanego przez tę transakcję,
- decyzje kredytowe mogą być podejmowane jedynie przez osoby do tego uprawnione,
- ryzyko kredytowe jest zdwersyfikowane w szczególności pod względem obszarów geograficznych, sektorów gospodarki, produktów oraz klientów,
- oczekiwany poziom ryzyka kredytowego jest zabezpieczany poprzez przyjmowane przez Bank zabezpieczenia, marże na ryzyko pobierane od klientów oraz odpisy (rezerwy) z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych.

Realizację wyżej wymienionych zasad zapewnia stosowanie przez Grupę Kapitałową Banku zaawansowanych metod zarządzania ryzykiem kredytowym, zarówno na poziomie pojedynczych ekspozycji kredytowych, jak i na poziomie całego portfela kredytowego Grupy Kapitałowej Banku. Metody te są weryfikowane i rozwijane w kierunku zgodności z wymaganiami metody ratingów wewnętrznych (IRB), tzn. zaawansowanej metody pomiaru ryzyka kredytowego, która może być wykorzystywana do wyliczania wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego po uzyskaniu przez Bank zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

Podmioty Grupy Kapitałowej Banku, w których występuje istotny poziom ryzyka kredytowego (Grupa Kapitałowa KREDOBANK SA, Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA, PKO Bank Hipoteczny SA i Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o.) zarządzają ryzykiem kredytowym indywidualnie, przy czym stosowane metody oceny i pomiaru ryzyka kredytowego dostosowane są do metod stosowanych w PKO Banku Polskim SA, przy uwzględnieniu specyfiki działalności.

Zmiana rozwiązań stosowanych przez podmioty Grupy Kapitałowej Banku jest każdorazowo uzgadniana z jednostkami odpowiedzialnymi za zarządzanie ryzykiem w Banku.

Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA, Grupa Kapitałowa KREDOBANK SA oraz Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. i PKO Bank Hipoteczny SA cyklicznie dokonują pomiaru ryzyka kredytowego, a wyniki tego pomiaru przekazują do Banku.

W strukturach organizacyjnych Grupy Kapitałowej KREDOBANK SA, Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA i PKO Banku Hipotecznym SA funkcjonują komórki organizacyjne w obszarze ryzyka, które odpowiadają w szczególności za:

- opracowywanie metod oceny ryzyka kredytowego, tworzenia rezerw i odpisów,
- kontrolę i monitorowanie ryzyka kredytowego w procesie kredytowym,
- jakość oraz efektywność restrukturyzacji i procesu windykacji wierzytelności klientów.

Limity podejmowania decyzji kredytowych uzależnione są w tych spółkach w szczególności od: kwoty zaangażowania kredytowego wobec klienta, kwoty jednostkowej transakcji kredytowej oraz okresu transakcji kredytowej.

Proces podejmowania decyzji kredytowych w Grupie Kapitałowej KREDOBANK SA, Grupie Kapitałowej PKO Leasing SA i PKO Banku Hipotecznym SA wspierają komitety kredytowe, które są aktywowane w przypadku transakcji kredytowych generujących podwyższony poziom ryzyka kredytowego.

Właściwe komórki organizacyjne Obszaru Zarządzania Ryzykiem uczestniczą w zarządzaniu ryzykiem kredytowym w podmiotach Grupy Kapitałowej Banku przez opiniowanie projektów i okresowy przegląd przepisów wewnętrznych podmiotów odnoszących się do oceny ryzyka kredytowego oraz przygotowanie rekomendacji dotyczących zmian w projektach przepisów. Bank wspiera wdrożenie w podmiotach Grupy Kapitałowej Banku rekomendowanych zmian w zasadach oceny ryzyka kredytowego.

POMIAR I OCENA RYZYKA KREDYTOWEGO

METODY POMIARU I OCENY RYZYKA KREDYTOWEGO

W celu określenia poziomu ryzyka kredytowego oraz opłacalności portfeli kredytowych Grupa Kapitałowa Banku wykorzystuje różne metody pomiaru i wyceny ryzyka kredytowego, w tym:

- prawdopodobieństwo niewypłacalności (PD),
- oczekiwana strata kredytowa (EL),
- nieoczekiwana strata kredytowa (UL),

- strata w przypadku niewypłacalności (LGD),
- wartość zagrożona ryzykiem kredytowym (CVaR),
- udział i struktura ekspozycji kredytowych z rozpoznaną utratą wartości,
- wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości odpisami (coverage ratio),
- koszt ryzyka kredytowego.

Grupa Kapitałowa Banku systematycznie rozwija zakres wykorzystywanych mierników ryzyka kredytowego z uwzględnieniem wymagań metody wewnętrznych ratingów (IRB), jak również rozszerza zakres stosowania miar ryzyka w celu pełnego pokrycia portfela kredytowego Grupy Kapitałowej Banku tymi metodami.

Metody pomiaru portfelowego ryzyka kredytowego pozwalają m.in. na uwzględnienie ryzyka kredytowego w cenie produktów, ustalanie optymalnych warunków dostępności finansowania oraz wyznaczanie stawek odpisów z tytułu utraty wartości.

Grupa Kapitałowa Banku przeprowadza analizy oraz testy warunków skrajnych dotyczące wpływu potencjalnych zmian w otoczeniu makroekonomicznym na jakość portfela kredytowego Grupy Kapitałowej Banku, a wyniki prezentuje w raportach dla organów Banku. Powyższe informacje umożliwiają identyfikowanie i podejmowanie działań ograniczających negatywne skutki wpływu niekorzystnych sytuacji rynkowych na wynik Grupy Kapitałowej Banku.

METODY RATINGOWE I SCORINGOWE

Ocena ryzyka pojedynczych transakcji kredytowych jest dokonywana w Grupie Kapitałowej Banku z wykorzystaniem metod scoringowych i ratingowych. Funkcjonowanie tych metod wspierają specjalistyczne aplikacje informatyczne. Sposób dokonywania oceny określony został w przepisach wewnętrznych Grupy Kapitałowej Banku, których głównym celem jest zapewnienie jednolitej i obiektywnej oceny ryzyka kredytowego w procesie kredytowania.

Grupa Kapitałowa Banku ocenia ryzyko kredytowe klientów indywidualnych w dwóch wymiarach: zdolności kredytowej klienta w ujęciu ilościowym i jakościowym. Ocena zdolności kredytowej w ujęciu ilościowym polega na zbadaniu sytuacji finansowej klienta, zaś ocena w ujęciu jakościowym obejmuje ocenę scoringową oraz ocenę informacji o historii kredytowej klienta pozyskanych z wewnętrznych kartotek Grupy Kapitałowej oraz zewnętrznych baz danych.

W przypadku klientów instytucjonalnych z segmentu małych i średnich przedsiębiorstw, spełniających określone kryteria, Grupa Kapitałowa Banku ocenia ryzyko kredytowe z wykorzystaniem metody scoringowej. Ocena ta dotyczy niskokwotowych, nieskomplikowanych transakcji kredytowych i odbywa się w dwóch wymiarach: zdolności kredytowej oraz wiarygodności kredytowej klienta. Ocena zdolności kredytowej polega na zbadaniu sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta, zaś ocena wiarygodności kredytowej klienta obejmuje ocenę scoringową oraz ocenę informacji o historii kredytowej klienta pozyskanych z wewnętrznych danych Grupy Kapitałowej Banku oraz zewnętrznych baz danych.

W pozostałych przypadkach dla klientów instytucjonalnych stosowana jest metoda ratingowa.

Ocena ryzyka kredytowego związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych dokonywana jest w dwóch wymiarach: klienta oraz transakcji. Miarami tej oceny jest ocena wiarygodności klienta, czyli rating oraz ocena transakcji tj. zdolności do spłaty zobowiązania w określonej wysokości i terminach.

Modele ratingowe dla klientów instytucjonalnych opracowane są z wykorzystaniem wewnętrznych danych Grupy Kapitałowej Banku co zapewnia, że są dostosowane do profilu ryzyka klientów Grupy Kapitałowej Banku. Modele opierają się na statystycznej analizie zależności między niewykonaniem zobowiązania a punktową oceną ryzyka klienta. Ocena punktowa obejmuje ocenę wskaźników finansowych, czynników jakościowych oraz ocenę czynników behawioralnych. Ocena ryzyka klienta jest uzależniona od wielkości przedsiębiorstwa, dla którego dokonywana jest analiza. Dodatkowo Grupa Kapitałowa Banku stosuje model oceny przedsiębiorców kredytowanych w formule finansowania specjalistycznego pozwalający na adekwatną ocenę ryzyka kredytowego dużych przedsięwzięć polegających na finansowaniu nieruchomości (np. lokale biurowe, powierzchnie sklepowe, powierzchnie przemysłowe) oraz projektów infrastrukturalnych (np. infrastruktura telekomunikacyjna, przemysłowa, użyteczności publicznej).

Modele ratingowe są zaimplementowane w narzędziu informatycznym wspierającym ocenę ryzyka kredytowego Grupy Kapitałowej Banku związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych.

W celu zbadania poprawności funkcjonowania metod stosowanych w Grupie Kapitałowej Banku, metodyki oceny ryzyka kredytowego, związanego z jednostkowymi ekspozycjami kredytowymi podlegają okresowym przeglądom.

Proces oceny ryzyka kredytowego w Grupie Kapitałowej Banku uwzględnia wymagania Komisji Nadzoru Finansowego określone w Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie oraz Rekomendacji T dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.

Informacja o ocenach ratingowych i scoringowych jest szeroko wykorzystywana w Grupie Kapitałowej Banku w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, w systemie kompetencji do podejmowania decyzji kredytowych, przy ustalaniu warunków aktywacji służb oceny ryzyka kredytowego oraz w systemie pomiaru i raportowania ryzyka kredytowego.

MONITOROWANIE RYZYKA KREDYTOWEGO

Monitorowanie ryzyka kredytowego odbywa się na poziomie pojedynczych transakcji kredytowych oraz na poziomie portfelowym.

Monitorowanie ryzyka kredytowego na poziomie pojedynczych transakcji kredytowych określają w szczególności przepisy wewnętrzne Grupy Kapitałowej Banku dotyczące:

- zasad tworzenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz odpisów aktualizujących na należności wymagalne z tytułu nierozliczonych transakcji terminowych,
- zasad funkcjonowania w Banku Systemu Wczesnego Ostrzegania,
- wczesnego monitorowania opóźnień w spłacie wierzytelności,
- zasad klasyfikacji ekspozycji kredytowych i ustalania poziomu rezerw celowych.

W celu skrócenia czasu reakcji na zaobserwowane sygnały ostrzegawcze sygnalizujące wzrost poziomu ryzyka kredytowego, Grupa Kapitałowa Banku wykorzystuje i rozwija aplikację informatyczną System Wczesnego Ostrzegania (SWO).

Monitorowanie ryzyka kredytowego na poziomie portfelowym polega na:

- nadzorowaniu poziomu portfelowego ryzyka kredytowego na podstawie przyjętych narzędzi pomiaru ryzyka kredytowego z uwzględnieniem zidentyfikowanych źródeł ryzyka kredytowego oraz analizy skutków i działań podjętych w ramach zarządzania systemowego,
- rekomendowaniu działań zaradczych w przypadku stwierdzenia podwyższonego poziomu ryzyka kredytowego.

RAPORTOWANIE RYZYKA KREDYTOWEGO

W Grupie Kapitałowej Banku sporządzane są miesięczne i kwartalne raporty na temat ryzyka kredytowego. Raportowanie ryzyka kredytowego obejmuje cykliczne informowanie o skali narażenia na ryzyko portfela kredytowego. Poza informacją dla Banku, raporty zawierają również informację o poziomie ryzyka kredytowego podmiotów Grupy Kapitałowej Banku, w których zidentyfikowano istotny poziom ryzyka kredytowego (m.in. Grupa Kapitałowa KREDOBANK SA, Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA, PKO Bank Hipoteczny SA).

DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA KREDYTOWEGO

Do podstawowych narzędzi zarządzania ryzykiem kredytowym stosowanych w Grupie Kapitałowej Banku należą:

- minimalne warunki transakcji (parametry ryzyka) określone dla danego typu transakcji (np. minimalna wartość LTV, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenie),
- reguły określania dostępności do kredytowania, w tym punkty odjęcia – minimalna liczba punktów przyznawanych w wyniku oceny wiarygodności z wykorzystaniem systemu scoringowego (dla klienta indywidualnego i MSP), bądź klasa ratingu klienta (dla klienta instytucjonalnego), od których można dokonać z klientem transakcji kredytowej,
- limity koncentracji – limity z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych nr 575/2013 (rozporządzenie CRR) oraz z ustawy Prawo bankowe lub wewnętrzne limity określające apetyt na ryzyko koncentracji,
- limity branżowe – limity ograniczające poziom ryzyka związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych prowadzących działalność w branżach charakteryzujących się wysokim poziomem ryzyka kredytowego,
- limity związane z ekspozycjami kredytowymi klientów Grupy Kapitałowej Banku – limity określające apetyt na ryzyko kredytowe wynikające między innymi z rekomendacji S i T,
- limity kredytowe określające maksymalne zaangażowanie Grupy Kapitałowej Banku wobec określonego kontrahenta bądź kraju z tytułu operacji rynku hurtowego oraz limity rozliczeniowe i limity na okres zaangażowania,
- limity kompetencyjne – określają maksymalny poziom uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych wobec klientów Grupy Kapitałowej Banku; limity zależą przede wszystkim od kwoty zaangażowania kredytowego Banku w stosunku do klienta (lub grupy klientów powiązanych) i okresu transakcji kredytowej; wysokość limitów kompetencyjnych zależy od poziomu podejmowania decyzji kredytowej (w strukturze organizacyjnej Banku),

- minimalne marże kredytowe – marże na ryzyko kredytowe związane z dokonaniem przez Grupę Kapitałową Banku określonej transakcji kredytowej z danym klientem instytucjonalnym, przy czym oferowane klientowi oprocentowanie nie może być niższe od stawki referencyjnej powiększonej o marżę na ryzyko kredytowe.

STOSOWANIE TECHNIK OGRANICZENIA RYZYKA KREDYTOWEGO – ZABEZPIECZENIA

Szczególą rolę w ustanawianiu minimalnych warunków transakcji stanowi polityka zabezpieczeń w zakresie ryzyka kredytowego. Prowadzona przez Bank i spółki Grupy Kapitałowej Banku polityka zabezpieczeń ma na celu należyte zabezpieczenie ryzyka kredytowego, na jakie narażona jest Grupa Kapitałowa Banku, w tym przede wszystkim ustanowienie zabezpieczeń dających możliwie najwyższy poziom odzysku w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych wierzytelności.

W ocenie zabezpieczenia uwzględnia się w szczególności:

- sytuację majątkową, ekonomiczno-finansową albo społeczno-finansową podmiotów udzielających zabezpieczenia osobistego,
- stan i wartość rynkową przedmiotów zabezpieczenia rzeczowego oraz ich podatność na deprecjację w okresie utrzymywania zabezpieczenia (wpływ zużycia technologicznego przedmiotu zabezpieczenia na jego wartość),
- potencjalne korzyści ekonomiczne Grupy Kapitałowej Banku wynikające z określonego sposobu zabezpieczenia wierzytelności, w tym w szczególności możliwość pomniejszenia odpisów z tytułu utraty wartości,
- sposób ustanowienia zabezpieczenia, w tym typowy czas trwania i złożoność czynności formalnych, jak również niezbędne koszty (koszty utrzymania zabezpieczenia i egzekucji z zabezpieczenia), z wykorzystaniem przepisów wewnętrznych Grupy Kapitałowej Banku dotyczących oceny zabezpieczeń,
- złożoność, czasochłonność oraz uwarunkowania ekonomiczne i prawne skutecznej realizacji zabezpieczenia, w kontekście ograniczeń egzekucyjnych oraz obowiązujących zasad podziału sum uzyskanych z egzekucji indywidualnej lub w postępowaniu upadłościowym, kolejność zaspakajania się z zabezpieczenia.

Ustanawianie określonych typów zabezpieczeń uzależnione jest od produktu oraz segmentu klienta.

Przy udzielaniu kredytów przeznaczonych na finansowanie nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych zabezpieczenie obligatoryjnie ustanawiane jest w postaci hipoteki na nieruchomości.

Do czasu skutecznego ustanowienia zabezpieczenia (w zależności od rodzaju kredytu oraz jego kwoty) Grupa Kapitałowa Banku może przyjąć zabezpieczenie przejściowe w innej formie.

Przy udzielaniu kredytów konsumpcyjnych przyjmuje się najczęściej zabezpieczenie osobiste (poręczenie cywilne, poręczenie wekslowe) albo ustanawia się zabezpieczenia na rachunku bankowym, na samochodzie lub papierach wartościowych.

Zabezpieczenie kredytów przeznaczonych na finansowanie małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów korporacyjnych ustanawia się m.in.: na wierzytelnościach gospodarczych, rachunkach bankowych, rzeczach ruchomych, nieruchomościach czy papierach wartościowych lub formie gwarancji BGK (powszechnie stosowane w przypadku małych i średnich przedsiębiorstw). Polityka w zakresie zabezpieczeń określona została w przepisach wewnętrznych spółek zależnych Grupy Kapitałowej Banku.

Przy zawieraniu umów leasingowych Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA, jako właściciel oddawanych w leasing przedmiotów, traktuje je jako zabezpieczenie transakcji.

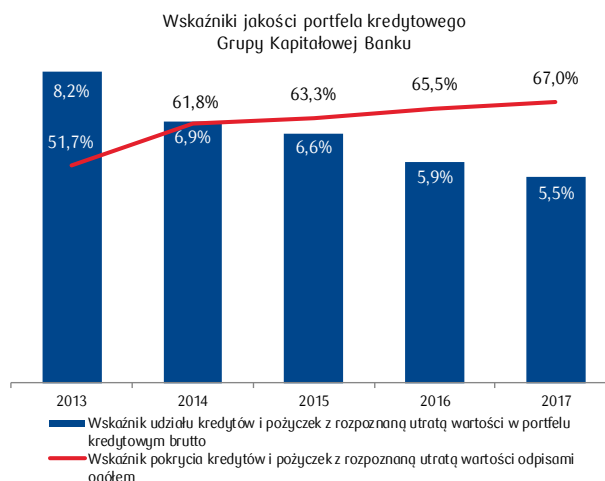
Tabela 12. Struktura portfela kredytowego oraz utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA (w mln PLN)

	31.12.2017			31.12.2016		
	Wartość brutto	Odpisy	Wartość netto	Wartość brutto	Odpisy	Wartość netto
Kredyty i pożyczki udzielone klientom						
metoda zindywidualizowana, w tym:	5 420	-2 103	3 317	6 551	-2 608	3 943
ze stwierdzoną utratą wartości	4 346	-2 097	2 249	5 049	-2 594	2 455
bez stwierdzonej utraty wartości	1 074	-6	1 068	1 502	-14	1 488
metoda portfelowa	7 354	-5 000	2 354	7 183	-4 766	2 417
ze stwierdzoną utratą wartości	7 332	-5 000	2 332	7 171	-4 766	2 405
bez stwierdzonej utraty wartości	22	0	22	12	0	12
metoda grupowa (IBNR)	200 678	-720	199 958	194 875	-629	194 246
Kredyty i pożyczki udzielone - netto	213 452	-7 823	205 629	208 609	-8 003	200 606

W 2017 roku wartość kredytów brutto udzielonych przez Grupę Kapitałową Banku ocenianych metodą zindywidualizowaną spadła o 1 131 mln PLN, metodą portfelową wzrosła o 171 mln PLN, zaś ocenianych metodą grupową wzrosła o 5 803 mln PLN.

Udział kredytów z rozpoznaną utratą wartości Grupy Kapitałowej Banku Polskiego SA w portfelu kredytowym brutto na 31 grudnia 2017 roku wyniósł 5,5% i spadł o 0,4 p.p. w porównaniu do stanu na 31 grudnia 2016 roku.

Wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości dla Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA na 31 grudnia 2017 roku wyniósł 67,0% w porównaniu do 65,5% na 31 grudnia 2016 roku.

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH DLA GOSPODARSTW DOMOWYCH

W wyniku zaprzestania obrony minimalnego kursu EUR/CHF przez bank centralny Szwajcarii w styczniu 2015 roku doszło do istotnej aprecjacji franka szwajcarskiego do walut obcych, w tym polskiego złotego. W 2017 roku odnotowano spadek kursu franka szwajcarskiego. Bank na bieżąco analizuje wpływ tych zdarzeń na wyniki finansowe w tym na ryzyko pogorszenia jakości portfela kredytów mieszkaniowych denominowanych w CHF. Ryzyko to jest częściowo neutralizowane poprzez spadek referencyjnych stóp procentowych LIBOR CHF.

W związku z faktem, że istotny wzrost kursu CHF wobec złotego polskiego stanowi zagrożenie powstania nadmiernego obciążenia gospodarstw domowych zadłużonych z tytułu kredytów mieszkaniowych indeksowanych do CHF, a tym samym terminowej obsługi zadłużenia, od początku 2015 roku w przestrzeni publicznej trwa debata na temat sposobów ograniczenia ryzyka niewypłacalności tychże kredytobiorców. Pojawiające się propozycje rozwiązań systemowych, zgłaszane w formie obywatelskich lub poselskich projektów ustaw, jak również przedstawiane przez organy państwowe i nadzorcze, mogą skutkować poniesieniem przez Bank strat na tym portfelu w przyszłych okresach.

Grupa Kapitałowa Banku podjęła szereg działań, kontynuując je również aktualnie, mających na celu pomoc klientom i jednocześnie ograniczenie wzrostu ryzyka kredytowego związanego ze wzrostem kursu CHF – między innymi obniżenie transakcyjnych kursów wymiany CHF/PLN, po którym następuje przeliczenie kwoty CHF do spłaty (tzw. spread walutowy) i uwzględnienie ujemnej stopy LIBOR dla wszystkich klientów.

Grupa Kapitałowa Banku na bieżąco monitoruje zmienność kursu CHF, wartość portfela kredytów mieszkaniowych denominowanych w CHF oraz wpływ zmian kursu walutowego na poziom miar adekwatności kapitałowej.

Na koniec 2017 roku wartość portfela kredytów denominowanych w CHF udzielonych gospodarstwom domowym wynosiła 23,6 mld PLN w stosunku do 29,8 mld PLN na koniec 2016 roku.

8.1.2 RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ

DEFINICJA	Ryzyko stopy procentowej to ryzyko poniesienia straty na pozycjach bilansowych i pozabilansowych Grupy Kapitałowej Banku wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w wyniku zmian stóp procentowych na rynku.
CEL ZARZĄDZANIA	Ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian rynkowych stóp procentowych do akceptowalnego poziomu poprzez odpowiednie kształtowanie struktury pozycji bilansowych i pozabilansowych.
IDENTYFIKACJA I POMIAR RYZYKA	<p>W Grupie Kapitałowej Banku wykorzystywane są takie miary ryzyka stopy procentowej jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> wrażliwość dochodu odsetkowego, wrażliwość wartości ekonomicznej, wartość zagrożona (VaR), testy warunków skrajnych, luki przeszacowań.
KONTROLA	Kontrola ryzyka stopy procentowej obejmuje ustalanie dostosowanych do skali i złożoności działalności Grupy Kapitałowej Banku limitów i wartości progowych dotyczących ryzyka stopy procentowej, w szczególności strategicznego limitu tolerancji na ryzyko stopy procentowej.

PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE	<p>W Grupie Kapitałowej Banku regularnie monitoruje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> poziom miar ryzyka stopy procentowej, stopień wykorzystania strategicznego limitu tolerancji na ryzyko stopy procentowej, stopień wykorzystania wewnętrznych limitów i wartości progowych na ryzyko stopy procentowej.
RAPORTOWANIE	<p>Raporty dotyczące ryzyka stopy procentowej opracowywane są w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym.</p>
DZIAŁANIA ZARZĄDCZE	<p>Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Grupie Kapitałowej Banku są:</p> <ul style="list-style-type: none"> procedury dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej, limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej. <p>W Grupie Kapitałowej Banku zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej m.in. na: wrażliwość dochodu odsetkowego, wrażliwość wartości ekonomicznej oraz straty.</p>

31 grudnia 2017 roku ekspozycja Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA na ryzyko stopy procentowej kształtowała się w ramach przyjętych limitów. Grupa Kapitałowa Banku była głównie narażona na ryzyko złotowej stopy procentowej. Spośród wszystkich stosowanych przez Grupę Kapitałową Banku testów warunków skrajnych polegających na równoległym przesunięciu krzywych stóp procentowych, najbardziej niekorzystnym dla Grupy Kapitałowej Banku był scenariusz równoległego przesunięcia krzywych stóp procentowych w PLN.

Ryzyko stopy procentowej generowane przez spółki Grupy Kapitałowej nie wpływało w istotny sposób na ryzyko stopy procentowej całej Grupy Kapitałowej Banku i tym samym nie zmieniało istotnie jej profilu ryzyka.

VaR Banku oraz analizę *stress-testową* narażenia Grupy Kapitałowej Banku na ryzyko stopy procentowej przedstawia poniższa tabela:

Tabela 13. VaR PKO Banku Polskiego SA oraz analiza stress testowa narażenia Grupy Kapitałowej Banku na ryzyko stopy procentowej

	31.12.2017	31.12.2016
VaR 10-dniowy przy poziomie ufności 99%* (w mln PLN)	301	269
Równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych o 200 p.b. (w mln PLN) (test warunków skrajnych)**	2 150	2 059

* Biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności pozostałych Spółek Grupy Kapitałowej generujących istotne ryzyko stopy procentowej oraz specyfikę rynku, na którym działają, Grupa Kapitałowa Banku nie wyznacza skonsolidowanej miary wrażliwości VaR. Spółki te wykorzystują własne miary ryzyka do zarządzania ryzykiem stopy procentowej. Miarę VaR 10-dniowy dla stopy procentowej dla głównych walut stosuje KREDOBANK SA, jej wartość 31 grudnia 2017 roku wyniosła ok. 10 mln PLN, a 31 grudnia 2016 roku 9 mln PLN.

** W tabeli zaprezentowano wartość najbardziej niekorzystnego testu warunków skrajnych spośród scenariuszy: przesunięcie krzywych stóp w poszczególnych walutach o 200 p.b. w górę oraz o 200 p.b w dół.

31 grudnia 2017 roku wartość zagrożona na stopie procentowej Banku w horyzoncie 10-dniowym (VaR 10-dniowy) wyniosła 301 mln PLN, a 31 grudnia 2016 roku miara ta wyniosła 269 mln PLN.

8.1.3 RYZYKO WALUTOWE

DEFINICJA	<p>Ryzyko walutowe to ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian kursów walutowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji walutowych w poszczególnych walutach.</p>
CEL ZARZĄDZANIA	<p>Ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian kursów walut do akceptowalnego poziomu poprzez odpowiednie kształtowanie struktury walutowej pozycji bilansowych oraz pozabilansowych.</p>
IDENTYFIKACJA I POMIAR RYZYKA	<p>W Grupie Kapitałowej Banku wykorzystywane są następujące miary ryzyka walutowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> wartość zagrożona (VaR), testy warunków skrajnych.
KONTROLA	<p>Kontrola ryzyka walutowego obejmuje ustalanie dostosowanych do skali i złożoności działalności Grupy Kapitałowej Banku limitów i wartości progowych dotyczących ryzyka walutowego, w szczególności strategicznego limitu tolerancji na ryzyko walutowe.</p>
PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE	<p>W Grupie Kapitałowej Banku regularnie monitoruje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> poziom miar ryzyka walutowego, stopień wykorzystania strategicznego limitu tolerancji na ryzyko walutowe, stopień wykorzystania wewnętrznych limitów i wartości progowych na ryzyko walutowe.

RAPORTOWANIE

Raporty dotyczące ryzyka walutowego opracowywane są w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym.

**DZIAŁANIA
ZARZĄDZCZE**

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem walutowym w Grupie Kapitałowej Banku są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem walutowym,
- limity i wartości progowe na ryzyko walutowe,
- określenie dopuszczalnych typów transakcji walutowych oraz stosowanych w tych transakcjach kursów walutowych.

W Grupie Kapitałowej Banku zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko walutowe m.in. na pozycje walutowe, wartość zagrożoną obliczaną w horyzoncie 10-dniowym oraz stratę na rynku walutowym.

Tabela 14. VaR PKO Banku Polskiego SA oraz analiza stress testowa narażenia Grupy Kapitałowej Banku na ryzyko walutowe, łącznie dla wszystkich walut

	31.12.2017	31.12.2016
VaR 10-dniowy przy poziomie ufności 99%* (w mln PLN)	3	10
Zmiana kursów WAL/PLN o 20% (w mln PLN) (test warunków skrajnych)**	48	25

* Biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności pozostałych spółek Grupy Kapitałowej generujących istotne ryzyko walutowe oraz specyfikę rynku, na którym działają, Podmiot dominujący nie wyznacza skonsolidowanej miary wrażliwości VaR. Spółki te wykorzystują własne miary ryzyka do zarządzania ryzykiem walutowym. Miarę VaR 10-dniowy stosuje KREDOBANK SA, jej wartość 31 grudnia 2017 roku wyniosła ok. 0,1 mln PLN, a 31 grudnia 2016 roku ok. 0,4 mln PLN.

** W tabeli zaprezentowano wartość najbardziej niekorzystnego testu warunków skrajnych spośród scenariuszy: aprecjacja PLN o 20% oraz deprecjacja PLN o 20%.

Tabela 15. Wielkość pozycji walutowych dla poszczególnych walut w Grupie Kapitałowej Banku (w mln PLN)

Pozycja walutowa	31.12.2017	31.12.2016
EUR	-157	-170
USD	-28	30
CHF	8	-36
GBP	11	9
Pozostałe (Globalna Netto)	61	89

Wielkość pozycji walutowych jest kluczowym (poza zmiennościami kursów walutowych) czynnikiem determinującym poziom ryzyka walutowego, na jakie narażona jest Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA. Na poziom pozycji walutowych wpływają wszystkie transakcje walutowe, jakie zostają zawarte, bilansowe i pozabilansowe. Narażenie Banku na ryzyko walutowe jest niskie.

8.1.4 RYZYKO PŁYNNOŚCI

DEFINICJA

Ryzyko płynności to ryzyko braku możliwości terminowego wywiązania się z zobowiązań w wyniku braku płynnych środków. Sytuacja braku płynności może wynikać z niewłaściwej struktury bilansu, niedopasowania przepływów pieniężnych, nieotrzymania płatności od kontrahentów, nagłego wycofania środków przez klientów lub innych wydarzeń na rynku.

Grupa Kapitałowa Banku zarządza również ryzykiem finansowania, które uwzględnia ryzyko utraty posiadanych źródeł finansowania oraz braku możliwości odnowienia wymagalnych środków finansowania lub utraty dostępu do nowych źródeł finansowania.

CEL ZARZĄDZANIA

Zapewnienie niezbędnej wysokości środków finansowych koniecznych do wywiązywania się z bieżących i przyszłych (również potencjalnych) zobowiązań z uwzględnieniem charakteru prowadzonej działalności oraz potrzeb mogących się pojawić w wyniku zmian otoczenia rynkowego poprzez odpowiednie kształtowanie struktury bilansu oraz zobowiązań pozabilansowych.

**IDENTYFIKACJA
I POMIAR RYZYKA**

W Grupie Kapitałowej Banku wykorzystywane są następujące miary ryzyka płynności:

- kontraktowa i urealniona luka płynności,
- rezerwa płynności,
- nadwyżka płynności,
- wskaźnik relacji stabilnych środków finansowania do aktywów niepłynnych,
- wskaźnik pokrycia płynności (LCR),
- krajowe nadzorcze miary płynności (M1-M4),
- miary stabilności portfela depozytów i kredytów,
- testy warunków skrajnych (stress-testy płynności).

KONTROLA

Kontrola ryzyka płynności obejmuje ustalanie dostosowanych do skali i złożoności działalności Grupy Kapitałowej Banku limitów i wartości progowych dotyczących ryzyka płynności, w szczególności strategicznych limitów tolerancji na ryzyko płynności.

PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE

Grupa Kapitałowa Banku regularnie monitoruje:

- stopień wykorzystania strategicznych limitów tolerancji na ryzyko płynności,
- stopień wykorzystania nadzorczych norm płynności,
- stopień wykorzystania wewnętrznych limitów i wartości progowych na ryzyko płynności,
- koncentrację źródeł finansowania,
- wskaźniki wczesnego ostrzegania - monitorowanie ich poziomu ma na celu wczesne wykrycie niekorzystnych zjawisk mogących mieć negatywny na sytuację płynnościową Grupy Kapitałowej lub sektora finansowego (których przekroczenie uruchamia płynnościowe plany awaryjne).

W Grupie Kapitałowej Banku dokonuje się również cyklicznych prognoz poziomu ryzyka płynności, uwzględniających aktualny rozwój działalności. W prognozach poziomu płynności uwzględnia się przede wszystkim poziom kształtowania się wybranych miar ryzyka płynności w warunkach zrealizowania się prognoz bilansu oraz w sytuacji realizacji wybranych scenariuszy stress-testowych.

RAPORTOWANIE

Raporty dotyczące ryzyka płynności opracowywane są w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym, kwartalnym oraz raz w roku opracowywana jest pogłębiona analiza płynności długoterminowej.

DZIAŁANIA ZARZĄDCZE

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem płynności w Grupie Kapitałowej Banku są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem płynności, w tym w szczególności płynnościowe plany awaryjne,
- limity i wartości progowe ograniczające ryzyko płynności krótko-, średnio- i długoterminowej,
- krajowe i europejskie nadzorcze normy płynnościowe,
- transakcje depozytowe, lokacyjne, transakcje kupna i sprzedaży papierów wartościowych oraz pochodne, w tym walutowe transakcje strukturalne, oraz transakcje kupna i sprzedaży papierów wartościowych,
- transakcje zapewniające długoterminowe finansowanie działalności kredytowej.

Podstawą polityki Grupy Kapitałowej Banku w zakresie płynności jest utrzymywanie odpowiedniego poziomu nadwyżki płynności poprzez wzrost portfela płynnych papierów wartościowych oraz stabilnych źródeł finansowania (w szczególności stabilnej bazy depozytowej). W ramach zarządzania ryzykiem płynności wykorzystuje się również instrumenty rynku pieniężnego, w tym operacje otwartego rynku NBP.

Poniższa tabela przedstawia rezerwę płynności i nadwyżkę płynności Grupy Kapitałowej Banku na 31 grudnia 2017 roku oraz na 31 grudnia 2016 roku.

Tabela 16. Rezerwa płynności i nadwyżka płynności Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA (w mld PLN)

	31.12.2017	31.12.2016
Rezerwa płynności do 1 miesiąca*	37	31
Nadwyżka płynności w horyzoncie do 30 dni**	14	13

* Rezerwa płynności - różnica pomiędzy najbardziej płynnymi aktywami, a oczekiwanymi i potencjalnymi zobowiązaniami, które stają się wymagalne w danym okresie.

** Nadwyżka płynności - określa zdolność do pokrycia przez Bank potrzeb płynnościowych w zadanym okresie przetrwania w sytuacji realizacji zdefiniowanych scenariuszy warunków skrajnych.

W tabeli poniżej przedstawiono nadzorcze miary płynności Grupy Kapitałowej Banku na 31 grudnia 2017 roku oraz na 31 grudnia 2016 roku.

Tabela 17. Nadzorcze miary płynności

	31.12.2017	31.12.2016
M1	22 446	24 464
M2	1,66	1,89
M3	13,92	11,63
M4	1,19	1,19
LCR	156,0%	136,3%
NSFR	113,9%	115,2%

W 2017 roku wartości wskaźników miar nadzorczych utrzymywały się powyżej limitów nadzorczych.

31 grudnia 2017 roku poziom osadu depozytów stanowił ok. 93,6% wszystkich depozytów zdeponowanych w Banku (z wyłączeniem rynku międzybankowego), co oznacza spadek o ok. 0,2 p.p. w porównaniu do końca 2016 roku.

8.1.5 POZOSTAŁE RYZYKA RYNKOWE

Ryzyko cen towarów
Ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych
Inne ryzyka cenowe

RYZYSKO CEN TOWARÓW

DEFINICJA	Ryzyko cen towarów jest to ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian cen towarów, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji w poszczególnych towarach.
CEL ZARZĄDZANIA	Ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian cen towarów do akceptowalnego poziomu poprzez kształtowanie struktury bilansowych oraz pozabilansowych pozycji towarowych.
IDENTYFIKACJA I POMIAR RYZYKA	W zakresie pomiaru ryzyka cen towarów wykorzystuje się informację o pozycjach zajmowanych przez Grupę Kapitałową Banku w określonych towarach, a także przeprowadza się analizę testów warunków skrajnych.
KONTROLA	Kontrola ryzyka cen towarów obejmuje ustalanie dostosowanych do skali i złożoności działalności Grupy Kapitałowej Banku limitów i wartości progowych nałożonych na to ryzyko.
PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE	W odniesieniu do ryzyka cen towarów w Grupie Kapitałowej Banku regularnie monitoruje się, w szczególności: otwarte pozycje w towarach, wyniki stress-testów i stopień wykorzystania wewnętrznych limitów nałożonych na to ryzyko.
RAPORTOWANIE	Raporty dotyczące ryzyka cen towarów opracowywane są w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym.
DZIAŁANIA ZARZĄDCZE	Zarządzanie ryzykiem cen towarów odbywa się poprzez nakładanie limitów na instrumenty generujące ryzyko cen towarów, monitorowanie ich wykorzystania oraz raportowanie poziomu ryzyka. Wpływ ryzyka cen towarów na sytuację finansową Grupy Kapitałowej Banku jest nieistotny.

RYZYSKO CEN KAPITAŁOWYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

DEFINICJA	Ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych jest to ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian cen kapitałowych papierów wartościowych na rynku publicznym lub indeksów giełdowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji w instrumentach wrażliwych na zmiany tych parametrów rynkowych. Powstaje w wyniku operacji przeprowadzanych w ramach działalności handlowej Domu Maklerskiego Banku, działalności inwestycyjnej oraz w wyniku pozostałych operacji w ramach działalności bankowej generujących pozycję w kapitałowych papierach wartościowych.
CEL ZARZĄDZANIA	Celem zarządzania ryzykiem cen kapitałowych papierów wartościowych jest ograniczenie ewentualnych strat z tytułu zmian cen kapitałowych papierów wartościowych na rynku publicznym lub indeksów giełdowych do akceptowalnego poziomu poprzez optymalizowanie zajmowanych pozycji w instrumentach wrażliwych na zmiany tych parametrów rynkowych.
IDENTYFIKACJA I POMIAR RYZYKA	W Grupie Kapitałowej Banku na potrzeby zarządzania ryzykiem cen kapitałowych papierów wartościowych wykorzystuje się: <ul style="list-style-type: none"> • analizę testów warunków skrajnych z uwzględnieniem zmian cen rynkowych instrumentu bazowego oraz zmian poziomów jego zmienności, • informacje o wykorzystaniu limitów pozycji zajmowanych na portfelu kapitałowych papierów wartościowych.
KONTROLA	Kontrola ryzyka kapitałowych papierów wartościowych obejmuje ustalanie dostosowanych do skali i złożoności działalności Grupy Kapitałowej Banku limitów i wartości progowych dotyczących ryzyka kapitałowych papierów wartościowych.
PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE	W Grupie Kapitałowej Banku regularnie monitoruje się poziom miar ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych oraz poziom wykorzystania limitów pozycji zajmowanych na portfelu kapitałowych papierów wartościowych.
RAPORTOWANIE	Raporty dotyczące ryzyka kapitałowych papierów wartościowych opracowywane są w trybie miesięcznym oraz kwartalnym.

**DZIAŁANIA
ZARZĄDCZE**

Zarządzanie ryzykiem odbywa się poprzez nakładanie limitów na działalność Domu Maklerskiego Banku oraz monitorowanie ich wykorzystania. Wpływ ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych na sytuację finansową Grupy Kapitałowej Banku został określony jako nieistotny. Pozycje zajęte w kapitałowych papierach wartościowych oraz instrumentach indeksowych są ograniczane i nie przewiduje się ich istotnego zwiększenia.

INNE RYZYKA CENOWE

Biorąc pod uwagę inne ryzyka cenowe Grupa Kapitałowa Banku na koniec 2017 roku była narażona na ryzyko cen jednostek uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania. Wpływ tego ryzyka na sytuację finansową Grupy Kapitałowej Banku jest nieistotny.

8.1.6 RYZYKO INSTRUMENTÓW POCHODNYCH

DEFINICJA

Ryzyko instrumentów pochodnych to ryzyko wynikające z zajęcia przez Grupę Kapitałową Banku pozycji w instrumentach pochodnych.

CEL ZARZĄDZANIA

Ograniczanie potencjalnych strat z tytułu zmian specyficznych dla instrumentów pochodnych czynników (innych niż kursy walutowe lub stopy procentowe) do akceptowalnego poziomu poprzez odpowiednie kształtowanie struktury zajmowanych pozycji w tych instrumentach.

**IDENTYFIKACJA
I POMIAR RYZYKA**

W Grupie Kapitałowej Banku na potrzeby zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych wykorzystuje się:

- model wartości zagrożonej (VaR),
- analizę testów warunków skrajnych z uwzględnieniem zmian cen rynkowych instrumentu bazowego, zmian poziomu zmienności oraz zmian stóp procentowych,
- współczynniki wrażliwości instrumentów opcyjnych.

KONTROLA

Kontrola ryzyka instrumentów pochodnych obejmuje ustalanie dostosowanych do skali i złożoności działalności Grupy Kapitałowej Banku limitów i wartości progowych dotyczących ryzyka instrumentów pochodnych.

**PROGNOZOWANIE
I MONITOROWANIE**

Monitorowanie ryzyka instrumentów pochodnych odbywa się w ramach monitorowania pozostałych rodzajów ryzyka finansowego oraz ryzyka kredytowego. Grupa Kapitałowa Banku przykładą szczególną wagę do monitorowania ryzyka finansowego związanego z utrzymywanym portfelem opcji walutowych oraz ryzyka kredytowego klienta, wynikającego z jego należności wobec Grupy Kapitałowej Banku z tytułu zawartych instrumentów pochodnych.

RAPORTOWANIE

Raporty dotyczące ryzyka instrumentów pochodnych opracowywane są w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym.

**DZIAŁANIA
ZARZĄDCZE**

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych,
- limity i wartości progowe na ryzyko instrumentów pochodnych,
- umowy ramowe określające m.in. mechanizmy rozliczeniowe,
- umowy zabezpieczające, na podstawie których wybrani klienci Banku zobowiązani są do pokrywania zabezpieczeniem ekspozycji z tytułu instrumentów pochodnych.

Zarządzanie ryzykiem odbywa się poprzez nakładanie limitów na instrumenty pochodne, monitorowanie ich wykorzystania oraz raportowanie poziomu ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych jest zintegrowany z zarządzaniem ryzykami: stopy procentowej, walutowym, płynności oraz kredytowym, przy czym ze względu na specyfikę instrumentów pochodnych, jest on poddany szczególnej kontroli określonej w przepisach wewnętrznych Grupy Kapitałowej Banku.

8.1.7 RYZYKO OPERACYJNE

DEFINICJA

Ryzyko operacyjne to ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne uwzględnia ryzyko prawne, a nie obejmuje ryzyka utraty reputacji i ryzyka biznesowego.

CEL ZARZĄDZANIA

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zwiększenie bezpieczeństwa prowadzonej przez Grupę Kapitałową Banku działalności operacyjnej przez udoskonalanie efektywnych, dostosowanych do profilu i skali działalności mechanizmów identyfikacji, oceny, pomiaru, kontroli, monitorowania, ograniczania i raportowania ryzyka operacyjnego.

IDENTYFIKACJA I POMIAR RYZYKA

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację ryzyka operacyjnego w szczególności przez:

- gromadzenie danych o ryzyku operacyjnym,
- samoocenę ryzyka operacyjnego.

Dla potrzeb związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym Bank gromadzi dane wewnętrzne i zewnętrzne o zdarzeniach operacyjnych oraz przyczynach i skutkach ich powstania, dane o czynnikach otoczenia biznesowego, wyniki samooceny ryzyka operacyjnego, dane dotyczące wartości kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego (KRI) oraz dane dotyczące jakości kontroli wewnętrznej funkcjonalnej.

Samoocena ryzyka operacyjnego obejmuje identyfikację i ocenę ryzyka operacyjnego dla produktów, procesów i aplikacji Banku oraz zmian organizacyjnych i jest przeprowadzana cyklicznie oraz przed wprowadzaniem nowych lub zmienianych produktów, procesów i aplikacji Banku.

Pomiar ryzyka operacyjnego obejmuje:

- obliczanie KRI,
- obliczanie wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z podejściem AMA (Bank) oraz BIA (Oddział w Niemczech i Oddział w Czechach oraz podmioty Grupy Kapitałowej Banku objęte konsolidacją ostrożnościową),
- testy warunków skrajnych,
- obliczanie kapitału wewnętrznego dla Grupy Kapitałowej Banku.

KONTROLA

Kontrola ryzyka operacyjnego obejmuje ustalanie dostosowanych do skali i złożoności działalności Banku i Grupy Kapitałowej Banku limitów dotyczących ryzyka operacyjnego, w szczególności strategicznych limitów tolerancji na ryzyko operacyjne, limitów strat, KRI wraz z wartościami progowymi i krytycznymi.

PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE

Grupa Kapitałowa Banku regularnie monitoruje:

- stopień wykorzystania strategicznych limitów tolerancji dla Grupy Kapitałowej Banku oraz limitów strat na ryzyko operacyjne dla Banku,
- zdarzenia operacyjne i ich skutki,
- wyniki samooceny ryzyka operacyjnego,
- wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z podejściem BIA w zakresie działalności Oddziału w Niemczech i Oddziału w Czechach oraz zgodnie z podejściem AMA w zakresie pozostałej działalności prowadzonej przez Bank, a dla podmiotów Grupy Kapitałowej Banku objętych konsolidacją ostrożnościową zgodnie z podejściem BIA,
- wyniki testów warunków skrajnych,
- wartości KRI w relacji do wartości progowych i krytycznych,
- poziom ryzyka dla Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku, obszarów i narzędzi zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku,
- skuteczność i terminowość podejmowanych działań zarządczych w ramach redukcji lub transferu ryzyka operacyjnego,
- działania zarządcze związane z występowaniem podwyższonego lub wysokiego poziomu ryzyka operacyjnego oraz ich skuteczność w zakresie obniżenia poziomu ryzyka operacyjnego.

W 2017 roku decydujący wpływ na profil ryzyka operacyjnego Grupy Kapitałowej Banku miały: PKO Bank Polski SA, Qualia Development Sp. z o.o., Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA oraz Grupa Kapitałowa KREDOBANK SA. Pozostałe podmioty Grupy Kapitałowej Banku ze względu na ich znacznie mniejszą skalę oraz rodzaj działalności, generują jedynie ograniczone ryzyka operacyjne.

RAPORTOWANIE

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka operacyjnego prowadzi się na potrzeby wyższej kadry kierowniczej, KRO, KR, Zarządu oraz Rady Nadzorczej. W cyklach miesięcznych sporządzane są informacje dotyczące ryzyka operacyjnego kierowane do KRO, wyższej kadry kierowniczej, komórek organizacyjnych Centrali i specjalistycznych jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym. Zakres informacji jest zróżnicowany i dostosowany do zakresu odpowiedzialności poszczególnych odbiorców informacji.

DZIAŁANIA ZARZĄDCZE

Działania zarządcze podejmuje się w następujących przypadkach:

- z inicjatywy KRO lub Zarządu,
- z inicjatywy jednostek i komórek organizacyjnych Banku zarządzających ryzykiem operacyjnym,
- gdy ryzyko operacyjne przekroczyło poziom ustalony przez Zarząd lub KRO.

W szczególności w przypadku, gdy poziom ryzyka operacyjnego osiągnął stan podwyższony lub wysoki Bank stosuje następujące podejścia i instrumenty zarządzania ryzykiem operacyjnym:

- 1) redukcja ryzyka – łagodzenie wpływu czynników ryzyka lub skutków jego materializacji przez wprowadzenie lub wzmocnienie różnego rodzaju instrumentów zarządzania ryzykiem operacyjnym

takich jak:

- instrumenty kontrolne,
 - instrumenty zarządzania zasobami ludzkimi,
 - ustalenie lub weryfikacja wartości progowych i krytycznych KRI,
 - ustalenie lub weryfikacja limitów ryzyka operacyjnego,
 - plany awaryjne,
- 2) transfer ryzyka – przeniesienie odpowiedzialności za pokrycie ewentualnych strat na podmiot zewnętrzny:
- ubezpieczenia,
 - outsourcing,
- 3) unikanie ryzyka – rezygnacja z działalności generującej ryzyko lub wyeliminowanie prawdopodobieństwa wystąpienia czynnika ryzyka.

8.1.8 POZOSTAŁE RYZYKA

Ryzyko braku zgodności i ryzyko postępowania
Ryzyko biznesowe
Ryzyko utraty reputacji
Ryzyko modeli
Ryzyko zmian makroekonomicznych
Ryzyko kapitałowe
Ryzyko ubezpieczeniowe
Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej

RYZYKO BRAKU ZGODNOŚCI I RYZYKO POSTĘPOWANIA

DEFINICJA	<p>Ryzyko braku zgodności to ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności wskutek niezastosowania się Grupy Kapitałowej Banku, pracowników Grupy Kapitałowej Banku lub podmiotów działających w jej imieniu do powszechnie obowiązujących przepisów prawa, przepisów wewnętrznych oraz przyjętych przez Grupę Kapitałową Banku standardów rynkowych.</p> <p>Ryzyko postępowania to ryzyko powstania szkody po stronie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • klienta, • Grupy Kapitałowej Banku, w tym także jej wiarygodności, • rynków finansowych, w zakresie ich wiarygodności, w wyniku niewłaściwego działania (także nieumyślnego) lub zaniechania Grupy Kapitałowej Banku, jej pracowników lub podmiotów powiązanych, w zakresie proponowania nabycia i świadczenia usług finansowych.
CEL ZARZĄDZANIA	<ul style="list-style-type: none"> • utrwalanie wśród akcjonariuszy, klientów, pracowników Grupy Kapitałowej Banku, partnerów biznesowych i innych uczestników rynku, wizerunku Grupy Kapitałowej Banku jako instytucji działającej zgodnie z przepisami prawa i przyjętymi standardami rynkowymi, godnej zaufania, rzetelnej i uczciwej, • przeciwdziałanie występowaniu strat finansowych lub sankcji prawnych oraz przypadków utraty reputacji, w szczególności wiarygodności, które mogą być konsekwencją naruszenia przepisów prawa, przepisów wewnętrznych Grupy Kapitałowej Banku oraz przyjętych przez Grupę Kapitałową Banku standardów rynkowych, • przeciwdziałanie występowaniu szkód po stronie klientów Grupy Kapitałowej Banku, które mogą być konsekwencją niewłaściwego postępowania (także nieumyślnego) oraz zaniechania Grupy Kapitałowej Banku, jej pracowników lub podmiotów powiązanych, w zakresie proponowania nabycia i świadczenia usług finansowych.
IDENTYFIKACJA I POMIAR RYZYKA	<p>Identyfikacja i ocena ryzyka dokonywane są poprzez wykorzystanie informacji o przypadkach braku zgodności i zdarzeniach z zakresu ryzyka postępowania, w tym o przyczynach ich wystąpienia oraz informacje będące wynikiem przeprowadzenia audytu wewnętrznego, kontroli wewnętrznej funkcjonalnej i kontroli zewnętrznych.</p>
PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE	<p>Polega na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizie przypadków braku zgodności i zdarzeń z zakresu ryzyka postępowania w Grupie Kapitałowej Banku i w sektorze bankowym, przyczyn ich wystąpienia i wywołanych skutków, • ocenie zmian kluczowych przepisów prawa wpływających na działalność Grupy Kapitałowej Banku, • ocenie działań podejmowanych przez Bank i spółki Grupy Kapitałowej Banku w ramach zarządzania ryzykiem braku zgodności, • ocenie efektywności i adekwatności funkcjonowania mechanizmów kontrolnych związanych z ograniczaniem ryzyka braku zgodności, • analizie informacji o statusie prowadzonych w Grupie Kapitałowej Banku najistotniejszych pracach dostosowawczych do powszechnie obowiązujących przepisów prawa, standardów rynkowych

- przyjętych przez Grupę Kapitałową Banku oraz wystąpień zewnętrznych organów nadzoru i kontroli, analizie informacji na temat zdarzeń operacyjnych, incydentów bezpieczeństwa, spraw spornych, w tym sądowych, przeciwko Grupie Kapitałowej Banku, reklamacji i nieprawidłowości powiązanych z ryzykiem postępowania.

RAPORTOWANIE

W formie kwartalnych raportów zarządczych przeznaczonych dla Komitetu Ryzyka, Zarządu, Komitetu ds. Ryzyka Rady Nadzorczej, Komitetu Audytu Rady Nadzorczej oraz Rady Nadzorczej, jak również bieżących informacji na temat ujawnionych przypadków braku zgodności zidentyfikowanych w ramach stosowania mechanizmów kontrolnych, zakwalifikowanych do kategorii „istotne” lub „krytyczne”, informacji niefinansowych prezentowanych w ramach sprawozdawczości finansowej Banku i Grupy Kapitałowej Banku oraz informacji przekazywanych na potrzeby zewnętrznych organów nadzoru i kontroli.

DZIAŁANIA ZARZĄDCZE

Zarządzanie ryzykiem obejmuje w szczególności następujące zagadnienia:

- zapobieganie angażowaniu Grupy Kapitałowej Banku w działalność niezgodną z prawem,
- propagowanie standardów etycznych i monitorowania ich funkcjonowania,
- zarządzanie konfliktami interesów,
- zapobieganie sytuacjom, w których postępowanie pracowników Grupy Kapitałowej Banku w sprawach służbowych sprawiałoby wrażenie interesowności,
- profesjonalne, rzetelne i przejrzyste formułowanie oferty produktowej oraz przekazów reklamowych i marketingowych,
- zapewnienie ochrony informacji,
- niezwłoczne, uczciwe i profesjonalne rozpatrywanie skarg, wniosków i reklamacji klientów,
- zapobieganie sytuacjom, w których dochodziłoby do zaproponowania nabycia produktu nieodpowiadającego potrzebom klienta.

RYZYKO BIZNESOWE

DEFINICJA

Ryzyko biznesowe (strategiczne) to ryzyko nieosiągnięcia założonych celów finansowych, w tym poniesienia strat, wynikające z niekorzystnych zmian zachodzących w otoczeniu biznesowym, podjęcia niekorzystnych decyzji, nieprawidłowego wprowadzenia podjętych decyzji lub braku podjęcia odpowiednich działań, które miałyby być odpowiedzią na zachodzące w otoczeniu biznesowym zmiany.

CEL ZARZĄDZANIA

Utrzymywanie na akceptowalnym poziomie potencjalnych negatywnych konsekwencji finansowych wynikających z niekorzystnych zmian zachodzących w otoczeniu biznesowym, z podjęcia niekorzystnych decyzji, nieprawidłowego wprowadzenia podjętych decyzji lub braku podjęcia odpowiednich działań, które miałyby być odpowiedzią na zmiany zachodzące w otoczeniu biznesowym.

IDENTYFIKACJA I POMIAR RYZYKA

Identyfikacja polega na rozpoznaniu i określeniu czynników zarówno aktualnych, jak potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Grupy Kapitałowej Banku i które mogą znacznie wpływać na sytuację finansową Grupy Kapitałowej Banku, powstanie lub zmianę wysokości przychodów i kosztów Grupy Kapitałowej Banku. Identyfikacja ryzyka biznesowego odbywa się poprzez identyfikację i analizę czynników, które miały wpływ na znaczne odchylenia realizacji przychodów oraz kosztów od ich prognozowanych wartości.

Pomiar ryzyka biznesowego ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka biznesowego przy wykorzystaniu ustalonych miar ryzyka. Pomiar ryzyka biznesowego obejmuje: wyliczenie kapitału wewnętrznego, przeprowadzenie testów warunków skrajnych oraz odwrotnych testów warunków skrajnych.

KONTROLA

Celem kontroli ryzyka biznesowego jest dążenie do utrzymania poziomu ryzyka biznesowego na akceptowalnym poziomie. Obejmuje ustalenie i cykliczny przegląd mechanizmów kontroli ryzyka w postaci limitów tolerancji na ryzyko biznesowe, wraz z jego wartościami progowymi i krytycznymi, adekwatnymi do skali i złożoności działalności Grupy Kapitałowej Banku.

PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE

Celem prognozowania ryzyka biznesowego jest określenie przewidywanego scenariusza stopnia osiągnięcia przez Grupę Kapitałową Banku planowanych wyników. Prognoza przygotowywana jest raz na kwartał w horyzoncie rocznym i obejmuje prognozę kapitału wewnętrznego.

Raz na kwartał wykonywana jest weryfikacja prognozy ryzyka biznesowego (testowanie wsteczne).

Celem monitorowania ryzyka biznesowego jest diagnozowanie obszarów wymagających działań zarządczych. Monitorowanie ryzyka biznesowego obejmuje:

- strategiczne limity tolerancji na ryzyko biznesowe,
- wyniki testów warunków skrajnych,
- wyniki odwrotnych testów warunków skrajnych,
- poziom kapitału wewnętrznego,
- odchylenia realizacji ryzyka biznesowego od prognozy,
- wyniki jakościowej oceny ryzyka biznesowego.

RAPORTOWANIE	Raportowanie prowadzone jest w okresach kwartalnych. Odbiorcami raportów o poziomie ryzyka biznesowego są KZAP, KR, Zarząd, Komitet ds. Ryzyka Rady Nadzorczej oraz Rada Nadzorcza.
DZIAŁANIA ZARZĄDCZE	Działania zarządcze polegają w szczególności na: <ul style="list-style-type: none"> weryfikacji i aktualizacji kwartalnych prognoz finansowych, z uwzględnieniem działań zmierzających do ograniczenia poziomu ryzyka biznesowego zgodnie z limitami, monitorowaniu poziomu strategicznego limitu tolerancji na ryzyko biznesowe.
RYZYKO UTRATY REPUTACJI	
DEFINICJA	Ryzyko utraty reputacji to ryzyko pogorszenia reputacji wśród klientów, kontrahentów, inwestorów, organów nadzoru i kontroli oraz opinii publicznej, na skutek decyzji biznesowych, zdarzeń operacyjnych, przypadków braku zgodności lub innych zdarzeń.
CEL ZARZĄDZANIA	Ochrona reputacji Grupy Kapitałowej Banku poprzez przeciwdziałanie występowaniu strat reputacyjnych oraz ograniczanie wpływu zdarzeń wizerunkowych na reputację Grupy Kapitałowej Banku.
IDENTYFIKACJA I OCENA RYZYKA	<p>Identyfikacja ryzyka utraty reputacji obejmuje zjawiska obserwowane w procesach wewnętrznych Grupy Kapitałowej Banku oraz w otoczeniu zewnętrznym, w szczególności zdarzenia wizerunkowe oraz czynniki otoczenia biznesowego, tj. informacje ilościowe i jakościowe, obejmujące w szczególności dane opisujące Grupę Kapitałową Banku oraz otoczenie zewnętrzne Grupy Kapitałowej Banku, niosące wartość informacyjną o ryzyku utraty reputacji.</p> <p>Ocena ryzyka utraty reputacji polega na określeniu wpływu zdarzeń wizerunkowych na reputację Grupy Kapitałowej Banku, w szczególności przez określenie dotkliwości strat reputacyjnych spowodowanych tymi zdarzeniami. Ocena straty reputacyjnej uwzględnia wydzźwięk, wiarygodność lub opiniotwórczość oraz zasięg ujawnienia zdarzeń wizerunkowych opinii publicznej.</p>
MONITOROWANIE	Monitorowanie ryzyka utraty reputacji polega na określeniu oraz regularnej ocenie wartości miar ryzyka utraty reputacji, w stosunku do przyjętych wartości granicznych. Na podstawie wartości miar ryzyka utraty reputacji określony jest poziom tego ryzyka.
RAPORTOWANIE	<p>Raportowanie informacji o ryzyku utraty reputacji dokonywane jest w formie:</p> <ul style="list-style-type: none"> półrocznego raportu zarządczego, przeznaczonego dla Komitetu Ryzyka, Zarządu, Komitetu ds. Ryzyka Rady Nadzorczej oraz Rady Nadzorczej, informacji przedkładanych doraźnie, które dotyczą bieżących zdarzeń o istotnym wpływie na reputację Grupy Kapitałowej Banku, przeznaczanych dla Członka Zarządu nadzorującego Obszar Prawny i Zgodności, informacji zamieszczonych w sprawozdaniach finansowych Grupy Kapitałowej Banku oraz przekazywanych na żądanie zewnętrznych organów nadzoru i kontroli.
DZIAŁANIA ZARZĄDCZE	<p>Na podstawie określonego poziomu ryzyka utraty reputacji podejmowane są działania zarządcze, które mogą obejmować:</p> <ul style="list-style-type: none"> analizę przyczyn wystąpienia danego poziomu ryzyka, ocenę skutków zaistnienia takiego poziomu, przygotowanie propozycji działań zarządczych, mających na celu obniżenie poziomu ryzyka utraty reputacji lub uzasadnienie braku konieczności podjęcia tych działań, np. w przypadku wystąpienia incydentalnych zdarzeń o charakterze nadzwyczajnym.
RYZYKO MODELI	
DEFINICJA	Ryzyko modeli oznacza ryzyko poniesienia strat w wyniku podejmowania błędnych decyzji biznesowych na podstawie funkcjonujących modeli. W ramach Grupy Kapitałowej Banku ryzyko modeli zarządzane jest zarówno na poziomie danego podmiotu Grupy Kapitałowej Banku (właściciela modelu), jak i na poziomie Banku jako podmiotu dominującego Grupy Kapitałowej Banku.
CEL ZARZĄDZANIA	Celem zarządzania ryzykiem modeli jest ograniczanie ryzyka poniesienia strat w wyniku podejmowania błędnych decyzji biznesowych na podstawie modeli funkcjonujących w Grupie Kapitałowej Banku poprzez odpowiednio zdefiniowany i realizowany proces zarządzania modelami. Jednym z elementów procesu zarządzania modelami jest objęcie regularną, niezależną walidacją wszystkich modeli istotnych w Grupie Kapitałowej Banku.
IDENTYFIKACJA, POMIAR I OCENA RYZYKA	<p>Identyfikacja ryzyka modeli polega w szczególności na gromadzeniu informacji o wykorzystywanych, a także planowanych do wdrożenia modelach oraz cyklicznym określaniu istotności modeli.</p> <p>Ocena ryzyka modeli ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka modeli. Oceny dokonuje się na poziomie pojedynczego modelu, a także w ujęciu zagregowanym na poziomie poszczególnych podmiotów Grupy Kapitałowej Banku.</p>

KONTROLA	Celem kontroli ryzyka modeli jest utrzymanie zagregowanej oceny ryzyka modeli na akceptowanym przez Grupę Kapitałową Banku poziomie. Kontrola ryzyka modeli polega na określeniu mechanizmów wykorzystywanych do diagnozowania poziomu ryzyka modeli oraz narzędzi ograniczania poziomu tego ryzyka. W ramach narzędzi wykorzystywanych do diagnozowania ryzyka modeli wyróżnia się w szczególności strategiczny limit tolerancji na ryzyko modeli oraz wartości progowe ryzyka modeli.
MONITOROWANIE	Cykliczne monitorowanie ryzyka modeli ma na celu diagnozowanie obszarów wymagających działań zarządczych i obejmuje w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> aktualizację poziomu ryzyka modeli, ocenę wykorzystania strategicznego limitu tolerancji na ryzyko modeli oraz wartości progowych ryzyka modeli, weryfikację statusu wykonania oraz ocenę skuteczności realizacji działań w ramach ograniczania ryzyka modeli.
RAPORTOWANIE	Wyniki monitorowania ryzyka modeli są cyklicznie prezentowane w raportach skierowanych do KR, Zarządu, Rady Nadzorczej.
DZIAŁANIA ZARZĄDCZE	Celem podejmowania działań zarządczych jest kształtowanie procesu zarządzania ryzykiem modeli i poziomu tego ryzyka, w szczególności poprzez ustalanie akceptowalnych poziomów ryzyka oraz podejmowanie decyzji o zastosowaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem.

RYZIKO ZMIAN MAKROEKONOMICZNYCH

DEFINICJA	Ryzyko zmian makroekonomicznych to ryzyko pogorszenia sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej Banku w wyniku niekorzystnego wpływu zmiany warunków makroekonomicznych.
CEL ZARZĄDZANIA	Celem zarządzania ryzykiem zmian makroekonomicznych jest identyfikacja czynników makroekonomicznych mających znaczący wpływ na działalność Grupy Kapitałowej Banku oraz podejmowanie działań mających na celu ograniczenie niekorzystnego wpływu potencjalnych zmian sytuacji makroekonomicznej na sytuację finansową Grupy Kapitałowej Banku.
IDENTYFIKACJA, POMIAR I OCENA RYZYKA	<p>Identyfikacja ryzyka zmian makroekonomicznych polega na określeniu scenariuszy potencjalnych zmian makroekonomicznych oraz określeniu czynników ryzyka mających największy wpływ na sytuację finansową Grupy Kapitałowej Banku. Ryzyko zmian makroekonomicznych powstaje w wyniku oddziaływania czynników zależnych (w szczególności struktura bilansu i plany reakcji przygotowywane na potrzeby scenariuszy stresowych) i niezależnych od działań Grupy Kapitałowej Banku (czynniki makroekonomiczne). Bank identyfikuje czynniki wpływające na poziom ryzyka zmian makroekonomicznych w trakcie przeprowadzania kompleksowych testów warunków skrajnych.</p> <p>Pomiar ryzyka zmian makroekonomicznych ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka zmian makroekonomicznych i obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyznaczenie wyniku finansowego wraz z jego składowymi oraz miar ryzyka w ramach kompleksowych testów warunków skrajnych, przeprowadzanie odwrotnych testów warunków skrajnych, wyliczanie kapitału wewnętrznego. <p>Ocena poziomu ryzyka zmian makroekonomicznych dokonywana jest w cyklu rocznym, w oparciu o wyniki cyklicznych kompleksowych testów warunków skrajnych. Poziom ryzyka zmian makroekonomicznych określa się jako umiarkowany, podwyższony lub wysoki.</p>
KONTROLA	<p>Celem kontroli ryzyka zmian makroekonomicznych jest dążenie do ograniczenia niekorzystnego wpływu potencjalnych zmian sytuacji makroekonomicznej na sytuację finansową Grupy Kapitałowej Banku.</p> <p>Kontrola ryzyka zmian makroekonomicznych polega na określeniu dostosowanego do skali działalności Grupy Kapitałowej Banku dopuszczalnego poziomu ryzyka zmian makroekonomicznych i jego wpływu na funkcjonowanie i sytuację finansową Grupy Kapitałowej Banku. Dopuszczalny poziom ryzyka zmian makroekonomicznych oznacza sytuację, w której wyniki kompleksowych testów warunków skrajnych nie wskazują na konieczność podejmowania działań naprawczych, lub działania naprawcze, konieczne do podjęcia będą wystarczające do poprawy sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej Banku.</p>
PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE	<p>Celem prognozowania ryzyka zmian makroekonomicznych jest określenie przewidywanego wpływu materializacji w przyszłości negatywnego scenariusza na wyniki Banku, w tym na poziom kapitału. Prognoza obejmuje prognozę kapitału wewnętrznego i przygotowywana jest raz na kwartał w horyzoncie rocznym, w oparciu o wyniki kompleksowych testów warunków skrajnych.</p> <p>Monitorowanie ryzyka zmian makroekonomicznych polega na analizie sytuacji makroekonomicznej, czynników makroekonomicznych, na które Grupa Kapitałowa Banku jest wrażliwa, poziomu ryzyka zmian makroekonomicznych oraz wyników kompleksowych testów warunków skrajnych.</p>

RAPORTOWANIE	Raportowanie ryzyka zmian makroekonomicznych realizowane jest w cyklu kwartalnym. Odbiorcami raportów o poziomie ryzyka zmian makroekonomicznych są KZAP, KR, Zarząd, Komitet ds. Ryzyka Rady Nadzorczej oraz Rada Nadzorcza.
DZIAŁANIA ZARZĄDCZE	Działania zarządcze polegają w szczególności na: <ul style="list-style-type: none"> ustalaniu akceptowalnych poziomów ryzyka, podjęciu działań mających na celu obniżenie poziomu ryzyka w przypadku wystąpienia podwyższonego lub wysokiego poziomu ryzyka zmian makroekonomicznych.

RYZYKO KAPITAŁOWE

DEFINICJA	Ryzyko kapitałowe to ryzyko niezapewnienia odpowiedniego poziomu i struktury funduszy własnych oraz braku możliwości osiągnięcia ich poziomu adekwatnego do ponoszonego przez Bank ryzyka prowadzonej działalności, niezbędnego do pokrycia nieoczekiwanych strat oraz spełniającego wymogi nadzorcze umożliwiające dalsze samodzielne funkcjonowanie Banku.
CEL ZARZĄDZANIA	Celem zarządzania ryzykiem kapitałowym jest zapewnienie odpowiedniego poziomu i struktury funduszy własnych, w odniesieniu do skali prowadzonej przez Grupę Kapitałową Banku działalności oraz ekspozycji na ryzyko, z uwzględnieniem założeń polityki dywidendy Grupy Kapitałowej Banku oraz zaleceń i rekomendacji nadzorczych w zakresie adekwatności kapitałowej.
IDENTYFIKACJA I POMIAR RYZYKA	Poziom ryzyka kapitałowego dla Grupy Kapitałowej Banku określany jest na podstawie wartości progowych i strategicznych limitów tolerancji m.in.: łącznego współczynnika kapitałowego oraz współczynnika kapitału podstawowego Tier 1. Poziom ryzyka kapitałowego określany jest następująco: <ul style="list-style-type: none"> poziom niski – gdy wszystkie miary adekwatności kapitałowej przekraczają wartości progowe, poziom podwyższony – gdy co najmniej jedna miara adekwatności jest niższa niż wartość progowa oraz żadna z miar adekwatności kapitałowej nie jest niższa niż strategiczny limit tolerancji, poziom wysoki – gdy co najmniej jedna miara adekwatności kapitałowej jest niższa niż strategiczny limit tolerancji.
MONITOROWANIE	Grupa Kapitałowa Banku regularnie monitoruje poziom miar adekwatności kapitałowej w celu określenia stopnia spełniania norm nadzorczych, wewnętrznych limitów strategicznych oraz identyfikacji przypadków wymagających uruchomienia kapitałowych działań awaryjnych. W przypadku zidentyfikowania wysokiego poziomu ryzyka kapitałowego Grupa Kapitałowa Banku podejmuje działania w celu doprowadzenia miar adekwatności kapitałowej do poziomu niskiego z uwzględnieniem założeń polityki dywidendy oraz zaleceń i rekomendacji nadzorczych w zakresie adekwatności kapitałowej.

RYZYKO UBEZPIECZENIOWE

DEFINICJA	Ryzyko ubezpieczeniowe oznacza ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych w związku z niewłaściwymi założeniami dotyczącymi wyceny i tworzenia rezerw (w szczególności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych).
CEL ZARZĄDZANIA	Celem zarządzania ryzykiem ubezpieczeniowym jest realizacja celów funkcjonowania spółki przy jednoczesnym utrzymywaniu ekspozycji własnej na przedmiotowe ryzyko na akceptowalnym poziomie oraz zapewnieniu wypłacalności spółki.
IDENTYFIKACJA, POMIAR I OCENA RYZYKA	Ekspozycja na ryzyko ubezpieczeniowe w Grupie Kapitałowej Banku dotyczące spółek ubezpieczeniowych jest monitorowana i kształtowana zgodnie z przyjętą strategią zarządzania ryzykiem. W PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA (PKO Życie) rodzaj dominującego typu ryzyka ubezpieczeniowego zależy od typu produktu w portfelu spółki: <ul style="list-style-type: none"> ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym – głównie ryzyko rezygnacji z umów, produkty ochronne, ryzyko śmiertelności i szkodowości, selekcja negatywna (ryzyko malejące), dla wszystkich produktów – ryzyko związane ze zmiennością przyszłych kosztów jednostkowych (uzależnionych od wielkości portfela i łącznego poziomu kosztów spółki). Spółka PKO Towarzystwo Ubezpieczeń SA (PKO TU), która rozpoczęła działalność operacyjną w 2016 roku jest narażona na następujące typy ryzyka ubezpieczeniowego:

- ryzyko rezerw i składek,
- ryzyko katastroficzne,
- ryzyko rezygnacji z umów.

Rodzaj dominującego ryzyka zależy od typu produktu:

- wieloletnie umowy ubezpieczenia utraty źródła dochodu – ryzyko składki i rezerw,
- ubezpieczenie mienia – ryzyko katastroficzne (powódź).

PKO Życie oraz PKO TU w celu ograniczenia ekspozycji na ryzyka ubezpieczeniowe stosują między innymi:

- reasekurację ryzyk (śmiertelności, zachorowalności) ubezpieczeniowych, w tym ryzyka katastroficznego,
- okresy karencji,
- wyłączenia,
- działania retencyjne.

Reasekuracja bierna spółek ubezpieczeniowych realizowana jest w oparciu o umowy:

- kwotowo-ekscedentowe,
- proporcjonalne, z częściowym lub całkowitym transferem ryzyka,
- umowy reasekuracji katastroficznej oraz nadwyżki szkody.

W przypadku nowych produktów i ryzyk PKO Życie oraz PKO TU dokonują wyboru reasekuratora, zakresu ochrony, warunków reasekuracji, ewentualnie dokonuje zmiany zawartych umów reasekuracji oraz zawierania nowych umów reasekuracji w stosunku do nowo wprowadzonych do oferty lub dla modyfikowanych produktów ubezpieczeniowych i nowych ryzyk.

Pomiar ryzyka ubezpieczeniowego w spółkach ubezpieczeniowych realizowany jest w ramach analizy rezygnacji z umów, analizy szkodowości, analizy wielkości aktywów na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (APR) oraz corocznej analizy scenariuszy szokowych – testów stresu w ramach procesu własnej oceny ryzyka i wypłacalności. PKO Życie i PKO TU wdrożyły wymogi wynikające z nowego systemu Wypłacalność II i kalkulują współczynniki kapitałowe zgodnie z nowym reżimem począwszy od 1 stycznia 2016 roku, utrzymując poziom środków własnych na adekwatnym poziomie.

MONITOROWANIE

PKO Życie oraz PKO TU w ramach monitorowania ryzyk wdrożyły szereg mechanizmów takich jak: ustanowienie i kontrola limitów, zapewnienie funkcjonowania właściwych procesów oraz dbanie o adekwatność produktów i programów reasekuracyjnych.

RAPORTOWANIE

W PKO Życie i PKO TU raportuje ryzyko ubezpieczeniowe w postaci cyklicznych raportów dla Zarządu oraz dla Komitetu Zarządzania Ryzykami oraz Komitetu Ryzyka przy Radzie Nadzorczej.

Aktywa na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (APR) kształtowały się na wystarczającym poziomie (powyżej 100%), jak również miały odpowiednią strukturę. Wysokość wskaźnika łącznego na pokrycie rezerw na koniec 2017 roku wyniosła dla PKO Życie 106% oraz dla PKO TU 132%.

RYZYKO NADMIERNEJ DŹWIGNI FINANSOWEJ

DEFINICJA

Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej to ryzyko wynikające z podatności na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia niezamierzonych działań korygujących plany biznesowe, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogącej przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny pozostałych aktywów.

CEL ZARZĄDZANIA

Celem zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni jest zapewnienie właściwej relacji pomiędzy wielkością kapitału podstawowego (Tier 1) i sumą aktywów bilansowych oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych Banku.

IDENTYFIKACJA, POMIAR I OCENA RYZYKA

Identyfikacja ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł i czynników ryzyka oraz na określeniu jego potencjalnego wpływu na działalność Banku i Grupy Kapitałowej Banku.

Dla celów pomiaru ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej, kalkuluje się wskaźnik dźwigni jako miarę kapitału Tier 1 podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej i wyraża wskaźnik jako wartość procentową. Grupa Kapitałowa Banku oblicza wskaźnik dźwigni na datę sprawozdawczą. Wskaźnik dźwigni na datę 31 grudnia 2017 rok jest kalkulowany zarówno w odniesieniu do kapitału Tier 1, jak i według definicji przejściowej kapitału Tier 1.

W ocenie poziomu ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej wykorzystuje się także wskaźnik niedopasowania między aktywami i zobowiązaniami.

KONTROLA

Celem kontroli ryzyka nadmiernej dźwigni jest dążenie do utrzymania poziomu ryzyka nadmiernej dźwigni Banku na akceptowalnym poziomie. Dla utrzymania ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej na akceptowalnym poziomie ustala się strategiczny limit tolerancji i wartość progową dla wskaźnika dźwigni.

MONITOROWANIE I PROGNOZOWANIE	<p>Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej monitoruje się z częstotliwością kwartalną, w ramach której weryfikuje się:</p> <ul style="list-style-type: none">• bieżącą wysokość wskaźnika dźwigni poprzez porównanie do strategicznego limitu tolerancji i wartości progowej,• odchylenie poziomu wskaźnika dźwigni od jego wartości prognozowanej. <p>Prognoza wskaźnika dźwigni przygotowywana jest raz na kwartał. Poziom ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej określa się jako poziom niski – gdy wartość wskaźnika dźwigni jest równa lub wyższa niż wartość progowa, poziom podwyższony – gdy wartość wskaźnika dźwigni jest poniżej wartości progowej i jest równa lub wyższa niż strategiczny limit tolerancji, poziom wysoki – gdy wartość wskaźnika dźwigni jest poniżej strategicznego limitu tolerancji.</p>
RAPORTOWANIE	<p>Raportowanie realizowane jest w okresach kwartalnych. Raportowanie ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej obejmuje aktualną i prognozowaną wartość wskaźnika dźwigni odniesione do strategicznego limitu tolerancji i wartości progowej. Informacje o poziomie ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej prezentuje się w raporcie Adekwatność kapitałowa w PKO Banku Polskim SA. Odbiorcami raportów o poziomie ryzyka nadmiernej dźwigni są KZAP, KR, Zarząd, Komitet ds. Ryzyka Rady Nadzorczej oraz Rada Nadzorcza.</p>
DZIAŁANIA ZARZĄDCZE	<p>W wyniku wystąpienia wysokiego lub podwyższonego poziomu ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej przygotowuje się propozycje działań zarządczych z uwzględnieniem bieżącej sytuacji makroekonomicznej oraz kosztów związanych z proponowanymi działaniami. Określa się wpływ rekomendowanych działań zarządczych na poziom ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej.</p> <p>W ramach aktualizacji kwartalnych prognoz finansowych oraz tworzenia planu finansowego uwzględnia się działania zarządcze zmierzające do ograniczenia poziomu ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej, by nie przekraczał wartości progowych i strategicznych limitów tolerancji.</p>

31 grudnia 2017 roku wskaźnik dźwigni finansowej wyniósł:

- na poziomie skonsolidowanym: 10,54,
- na poziomie jednostkowym: 11,38.

8.1.9 KOMPLEKSOWE TESTY WARUNKÓW SKRAJNYCH

Kompleksowe testy warunków skrajnych stanowią integralny element zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej Banku oraz uzupełnienie testów warunków skrajnych specyficznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka. Uwzględniają zbiorczo rodzaje ryzyka uznane z punktu widzenia Grupy Kapitałowej Banku za istotne. Obejmują analizę wpływu zmian w otoczeniu i funkcjonowaniu Grupy Kapitałowej Banku na sytuację finansową, w szczególności: rachunek zysków i strat, sprawozdanie z sytuacji finansowej, fundusze własne, adekwatność kapitałową, w tym wymogi w zakresie funduszy własnych, kapitał wewnętrzny, miary adekwatności kapitałowej, wybrane miary płynności.

Kompleksowe testy warunków skrajnych obejmują testy cykliczne i testy nadzorcze. Testy cykliczne przeprowadzane są raz w roku, w 3 letnim horyzoncie czasowym. Testy nadzorcze przeprowadzane są na żądanie organów nadzorczych zgodnie z założeniami dostarczonymi przez organy nadzorcze. Cykliczne i tematyczne KTWS przeprowadzane są przy uwzględnieniu zmian wartości i struktury pozycji bilansu oraz rachunku zysków i strat.

8.1.10 ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA²⁴

Zarządzanie adekwatnością kapitałową to proces mający na celu zapewnienie, iż poziom ryzyka, które Bank oraz Grupa Kapitałowa Banku podejmują w związku z rozwojem działalności biznesowej, może zostać pokryty posiadanym kapitałem, biorąc pod uwagę określony poziom tolerancji na ryzyko oraz horyzont czasowy. Proces zarządzania adekwatnością kapitałową obejmuje w szczególności przestrzeganie obowiązujących regulacji organów nadzoru i kontroli, a także określonego w Banku oraz Grupie Kapitałowej Banku poziomu tolerancji na ryzyko oraz proces planowania kapitałowego, w tym politykę dotyczącą źródeł pozyskiwania kapitału.

Celem zarządzania adekwatnością kapitałową jest utrzymywanie, w sposób ciągły, funduszy własnych na poziomie adekwatnym do skali oraz profilu ryzyka działalności Grupy Kapitałowej Banku.

²⁴ Fundusze własne na potrzeby adekwatności kapitałowej wyliczane są w oparciu o postanowienia ustawy Prawo bankowe oraz Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

Zarządzanie adekwatnością kapitałową Grupy Kapitałowej Banku obejmuje:

- określanie oraz realizację pożądaných celów kapitałowych,
- identyfikację i monitorowanie istotnych rodzajów ryzyka,
- pomiar lub szacowanie kapitału wewnętrznego na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka oraz łącznego kapitału wewnętrznego,
- ustalanie strategicznych limitów tolerancji oraz wartości progowych dla miar adekwatności kapitałowej,
- prognozowanie, monitorowanie oraz raportowanie poziomu i struktury kapitału własnego oraz adekwatności kapitałowej,
- zarządzanie strukturą bilansu pod kątem optymalizacji jakości posiadanych przez Bank funduszy własnych,
- kapitałowe działania awaryjne,
- testy warunków skrajnych,
- planowanie i alokację wymogu w zakresie funduszy własnych oraz kapitału wewnętrznego na obszary biznesowe i segmenty klienta w Banku oraz poszczególne podmioty Grupy Kapitałowej Banku,
- ocenę rentowności obszarów biznesowych i segmentów klienta.

Miarami adekwatności kapitałowej są:

- łączny współczynnik kapitałowy (TCR),
- relacja funduszy własnych do kapitału wewnętrznego,
- współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (CET1),
- współczynnik kapitału Tier 1 (T1),
- wskaźnik dźwigni.

Celem monitorowania poziomu miar adekwatności kapitałowej jest określenie stopnia spełniania norm nadzorczych oraz identyfikacja przypadków wymagających uruchomienia kapitałowych działań awaryjnych.

Podstawowe regulacje obowiązujące w procesie oceny adekwatności kapitałowej to:

- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Rozporządzenie CRR),
- ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 roku Prawo bankowe,
- ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (ustawa o nadzorze makroostrożnościowym).

Zgodnie z art. 92 Rozporządzenia CRR, minimalny poziom współczynników kapitałowych utrzymywanych przez Grupę Kapitałową Banku wynosi:

- łączny współczynnik kapitałowy- 8,0%,
- współczynnik kapitału Tier 1- 6,0%,
- współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (CET1) - 4,5%.

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR oraz ustawą o nadzorze makroostrożnościowym, Grupa Kapitałowa Banku ma obowiązek utrzymywania wymogu połączonego bufora, który stanowi sumę obowiązujących buforów, tj.:

- bufora zabezpieczającego, który obowiązuje wszystkie banki. Sukcesywnie, co roku, będzie zwiększany do ostatecznego, stałego poziomu równego 2,5% (w 2019 roku). Według stanu na 31 grudnia 2017 roku bufor zabezpieczający wynosił 1,25%, a od 1 stycznia 2018 roku bufor zabezpieczający przyjmie wartość 1,875%.
- bufora antycyklicznego, który nakładany jest w celu ograniczania ryzyka systemowego wynikającego z cyklu kredytowego. Bank wylicza wskaźnik bufora antycyklicznego w wartości wyznaczonej przez właściwy organ państwa, w którym Bank posiada ekspozycje. Od 1 stycznia 2017 roku bufor antycykliczny jest równy 0% dla ekspozycji kredytowych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- bufora ryzyka systemowego - służy do zapobiegania i ograniczania długoterminowego ryzyka niecyklicznego lub ryzyka makroostrożnościowego, które może spowodować silne negatywne konsekwencje dla systemu finansowego i gospodarki danego kraju. Według stanu na 31 grudnia 2017 roku bufor ryzyka systemowego wynosił 0%. Wskaźnik ten od 1 stycznia 2018 roku wynosi 3%.
- bufora z tytułu zidentyfikowania Banku jako instytucji o znaczeniu systemowym („O-SII”) - 24 listopada 2017 roku, na podstawie przeprowadzonej oceny znaczenia systemowego Banku, zgodnie z ustawą o nadzorze makroostrożnościowym, Grupa Kapitałowa Banku otrzymała indywidualną decyzję KNF o nałożeniu na Grupę bufora w wysokości 0,75% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko obliczonej zgodnie z rozporządzeniem CRR.

Dodatkowo, Grupa Kapitałowa Banku jest zobowiązana utrzymywać fundusze własne na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych, tzw. domiar kapitałowy. 15 grudnia 2017 roku Grupa Kapitałowa Banku otrzymała pismo KNF dotyczące indywidualnego zalecenia przestrzegania dodatkowego wymogu w zakresie funduszy własnych tzw. domiar kapitałowy dla skonsolidowanych współczynników kapitałowych: łącznego współczynnika kapitałowego: 0,61 p.p., współczynnika kapitału Tier 1: 0,46 p.p. oraz współczynnika kapitału podstawowego Tier 1: 0,34 p.p.

Grupa Kapitałowa Banku wylicza wymogi w zakresie funduszy własnych dla następujących rodzajów ryzyka:

<p>RYZIKO KREDYTOWE</p>	<p>metodą standardową stosując następujące formuły w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ekspozycji bilansowych - iloczyn wartości bilansowej (uwzględniającej wartość korekt z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego), wagi ryzyka przypisanej ekspozycji zgodnie z metodą standardową wyliczania wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego oraz 8% (przy uwzględnieniu uznawalnych zabezpieczeń), • udzielonych zobowiązań pozabilansowych - iloczyn wartości zobowiązania (uwzględniającej wartość korekt z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego), wagi ryzyka produktu, wagi ryzyka przypisanej ekspozycji pozabilansowej zgodnie z metodą standardową wyliczania wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego oraz 8% (przy uwzględnieniu uznawalnych zabezpieczeń), • transakcji pozabilansowych (instrumentów pochodnych) - iloczyn wagi ryzyka przypisanej transakcji pozabilansowej zgodnie z metodą standardową wyliczania wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego, ekwiwalentu bilansowego transakcji pozabilansowych oraz 8% (wartość ekwiwalentu bilansowego wyliczana jest zgodnie z metodą wyceny rynkowej).
<p>RYZIKO OPERACYJNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zgodnie z podejściem AMA - w zakresie działalności prowadzonej przez Bank, z wyłączeniem oddziałów zagranicznych w Niemczech i Czechach, • zgodnie z podejściem BIA - w zakresie działalności oddziałów zagranicznych w Niemczech i Czechach oraz w zakresie działalności spółek Grupy Kapitałowej Banku objętych konsolidacją ostrożnościową.
<p>RYZIKO RYNKOWE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ryzyka walutowego - wyliczanego metodą podstawową, • ryzyka cen towarów - wyliczanego metodą uproszczoną, • ryzyka instrumentów kapitałowych - wyliczanego metodą uproszczoną, • ryzyka szczególnego instrumentów dłużnych - wyliczanego metodą podstawową, • ryzyka ogólnego instrumentów dłużnych - wyliczanego zgodnie z podejściem opartym na duracji, • pozostałych rodzajów ryzyka, innych niż ryzyko delta (ryzyko non-delta) wyliczanych metodą scenariuszową w przypadku opcji, dla których Bank stosuje własne modele wyceny oraz metodą delta plus dla pozostałych opcji,
<p>POZOSTAŁE RYZYKA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ryzyka rozliczenia i ryzyka dostawy - wyliczanego metodą określoną w Tytule V „Wymogi w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka rozliczenia” Rozporządzenia CRR, • ryzyka kredytowego kontrahenta - wyliczanego metodą określoną w Rozdziale 6 „Ryzyko kredytowe kontrahenta” Tytułu II „Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego” Rozporządzenia CRR, • ryzyka z tytułu korekty wyceny kredytowej - wyliczanego metodą określoną w Tytule VI „Wymogi w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej” Rozporządzenia CRR, • przekroczenia limitu dużych ekspozycji - wyliczanego metodą określoną w art. 395-401 Rozporządzenia CRR, • dla ekspozycji wobec kontrahenta centralnego wyliczany jest wymóg z tytułu transakcji oraz wniesionych wkładów do funduszu kwalifikującego się kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA utrzymała w 2017 roku bezpieczną bazę kapitałową, powyżej limitów nadzorczych i regulacyjnych.

Tabela 18. Adekwatność kapitałowa w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA

	31.12.2017	31.12.2016
Fundusze własne razem	34 026	30 873
Kapitał Tier I	32 326	28 350
Kapitał Tier I przed korektami regulacyjnymi i pomniejszeniami w tym:	35 270	32 060
Kapitał zakładowy	1 250	1 250
Pozostałe kapitały rezerwowe	30 891	27 970
Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności	1 070	1 070
Zyski zatrzymane	2 059	1 770
(-) Wartość firmy	-1 160	-1 160
(-) Inne wartości niematerialne	-1 654	-1 821
Skumulowane inne całkowite dochody	-113	-709
Aktywa z tytułu podatku odroczonego, które są uzależnione od przyszłej rentowności, ale nie pochodzą z różnic przejściowych	0	-1
Korekty w kapitale podstawowym Tier I z tytułu filtrów ostrożnościowych	55	30
Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	-72	-49
Kapitał Tier II	1 700	2 523
Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II	1 700	2 523
Wymogi w zakresie funduszy własnych	15 670	15 626
Ryzyko kredytowe	14 499	14 271
Ryzyko operacyjne	656	657
Ryzyko rynkowe	474	651
Ryzyko korekty wyceny kredytowej	41	47
Łączny współczynnik kapitałowy	17,37%	15,81%
Współczynnik kapitału Tier 1	16,50%	14,51%

9. POLITYKA WYNAGRODZEŃ I ZARZĄDZANIE ZASOBAMI LUDZKIMI

Polityka wynagradzania w PKO Banku Polskim SA oraz spółkach Grupy Kapitałowej Banku
Polityka szkoleniowa
Liczba zatrudnionych
Świadczenia na rzecz osób nadzorujących i zarządzających

9.1 POLITYKA WYNAGRADZANIA W PKO BANKU POLSKIM SA ORAZ SPÓŁKACH GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU

Bank jako instytucja zaufania publicznego prowadzi działalność z zachowaniem najwyższej staranności i przykłada szczególną wagę do profesjonalizmu i etyki swych pracowników. W związku z tym polityka wynagrodzeń, stanowiąca istotny element rozwoju i bezpieczeństwa funkcjonowania Banku, realizowana była przez Zarząd Banku przy czynnym udziale Rady Nadzorczej.

Podstawową regulacją wewnętrzną w zakresie polityki wynagradzania stanowi Polityka wynagradzania Pracowników Banku i Grupy Kapitałowej PKO BP przyjęta uchwałą Rady Nadzorczej nr 42/2017 z dnia 14 czerwca 2017 roku. Polityka zapewnia spójny system wynagradzania poprzez:

- stosowanie systemu wynagradzania zgodnego z trendami rynkowymi,
- pozyskiwanie optymalnych kandydatów do pracy,
- dostosowanie mechanizmów, narzędzi i poziomów wynagrodzeń do strategii i celów Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku,
- uwzględnienie możliwości Grupy Kapitałowej Banku w zakresie kształtowania pożądaných mechanizmów i poziomów wynagrodzeń,
- kształtowanie płac stałych w oparciu o wartościowanie stanowisk pracy,
- kształtowanie struktury wynagrodzenia na podstawie osiągniętych efektów pracy i oceny kompetencji pracowników,
- budowanie w pracownikach odpowiedzialności za realizowane zadania oceniane w oparciu o zobiektywizowane kryteria,

- zagwarantowanie, że zmienne składniki wynagrodzeń będą tak sparametryzowane, żeby uwzględniały koszt ryzyka, koszt kapitału i ryzyko płynności Banku i Grupy Kapitałowej Banku w perspektywie długoterminowej,
- zapewnienie, aby pieniężne lub niepieniężne formy wynagrodzenia nie zachęcały osób zaangażowanych do faworyzowania własnych interesów lub interesów Banku i spółek Grupy Kapitałowej Banku ze szkodą dla klientów.

Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy (ZUZP) zawarty z zakładowymi organizacjami związków zawodowych w dniu 28 marca 1994 roku (z późn. zm.) stanowi podstawę przyznawania pracownikom Banku następujących składników wynagrodzeń:

- wynagrodzenie zasadnicze,
- dodatki za pracę w godzinach nadliczbowych oraz w warunkach szczególnie uciążliwych i szkodliwych dla zdrowia,
- premie i nagrody za szczególne osiągnięcia w pracy zawodowej.

W zależności od wielkości zatrudnienia zasady wynagradzania pracowników są określone w regulaminach wynagradzania i w umowach o pracę lub tylko w umowach o pracę. Dodatkowo w KREDOBANK SA w 2017 roku funkcjonował Układ Zbiorowy Pracy na lata 2015-2017 zawarty ze związkami zawodowymi.

W 2017 roku miały miejsca następujące zmiany w polityce wynagradzania w Banku:

- Rada Nadzorcza Banku przyjęła dokument „Polityka Wynagradzania Pracowników Banku i Grupy Kapitałowej PKO BP”. Polityka ma charakter nadrzędny w stosunku do innych wewnętrznych przepisów wynagrodzeniowych Banku i Grupy Kapitałowej Banku. Celem Polityki jest zapewnienie spójnego systemu wynagradzania, uwzględniającego dostosowanie narzędzi i poziomów wynagrodzeń do poszczególnych grup stanowisk i lokalnych warunków rynku pracy, a także sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku i spółek Grupy Kapitałowej Banku oraz wymogów regulacyjnych Prawa bankowego i EBA.
- Dostosowane zostały zasady zatrudniania i wynagradzania Członków Zarządu Banku do wymogów nakładanych na Bank przez ustawę z dnia 9 czerwca 2016 roku o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami oraz wynikających z niej zapisów ww. Polityki wynagradzania.

WYNAGRODZENIA ZASADNICZE

W procesie przyznawania wynagrodzeń zasadniczych, Bank kieruje się wewnętrznymi kategoriami zaszeregowania poszczególnych stanowisk. Kategorie te określane są przy wykorzystaniu niezależnej i obiektywnej punktowej metody wartościowania. Stanowiska podlegają wartościowaniu na bieżąco, w szczególności w przypadku istotnych zmian organizacyjnych w Banku.

Bank weryfikuje adekwatność wynagrodzeń zasadniczych poprzez regularne badania porównawcze wynagrodzeń (tzw. benchmarki) wykonywane przez zewnętrzne podmioty wyspecjalizowane w tej dziedzinie.

Aby zapewnić bezpieczeństwo i kontrolę wynagrodzeń Bank podejmuje działania w celu unikania określania poziomu wynagrodzeń stałych powyżej poziomu rynkowego - przy jednoczesnym unikaniu nadmiernego odpływu pracowników oraz zwiększonych kosztów rotacji pracowników, które mogłyby nastąpić w przypadku ustanowienia wysokości wynagrodzeń na poziomie niższym niż rynkowy. Dla realizacji powyższego Bank monitoruje wskaźniki fluktuacji na poszczególnych stanowiskach w celu ewentualnego korygowania założeń systemu wynagradzania w przypadku wystąpienia negatywnych zjawisk kadrowych.

Uprawnienia do definiowania i zmian wynagrodzeń posiada ograniczona i ściśle określona grupa pracowników zdefiniowana w przepisach wewnętrznych Banku.

WYNAGRODZENIA ZMIENNE

Bank reguluje proces przyznawania wynagrodzeń zmiennych w Zasadach zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, Regulaminach zmiennych składników wynagrodzeń dla członków Zarządu i MRT (Material Risk Takers) oraz Zasadach premiowania pracowników Banku.

Podstawą procesu przyznawania zmiennych składników wynagrodzeń są przede wszystkim cele premiowe nadawane w ramach czterech filarów premiowych:

I FILAR, tzw. MbO (Zarządzanie przez Cele) obejmujący stanowiska kadry menedżerskiej i stanowiska eksperckie, na których są realizowane cele kluczowe dla Banku. MbO ma charakter premii zależnej od jakości i stopnia realizacji przypisanych celów.

II FILAR, tzw. PPBiz (Program Premii Biznesowych) - jest filarem premiowym, w którym premia zależy od stopnia wykonania konkretnych zadań sprzedażowych lub efektywnościowych. Obejmuje pracowników realizujących zadania biznesowe, głównie sprzedażowe w obszarze bankowości korporacyjnej i inwestycyjnej oraz windykacyjne.

III FILAR, tzw. SPS (System Premiowania Sprzedaży) jest skierowany do stanowisk w oddziałach detalicznych, na których realizowana jest sprzedaż produktów bankowych.

IV FILAR, tzw. SPW (System Premiowy Wsparcia) obejmuje pozostałych pracowników nie objętych systemem MbO, PPBiz oraz SPS.

Nadawane cele mają zagwarantować uwzględnienie ryzyka związanego z prowadzoną przez Bank działalnością. Wszystkie cele wynikają z zatwierdzanych przez Zarząd Banku siatek celów, które są obowiązkowo kaskadowane na pracowników poszczególnych struktur. MRT są dodatkowo odpowiedzialni za specjalne projekty mające na celu realizację strategii Banku.

MRT, jako osoby o szczególnym wpływie na poziom bezpieczeństwa i stabilny rozwój Banku, podlegają dodatkowym restrykcjom w obszarze wynagrodzeń. Zmienne składniki wynagrodzeń przyznawane są MRT, w tym Zarządowi, za dany okres oceny (rok kalendarzowy) po rozliczeniu celów premiowych w formie nieodroczonej i odroczonej. Aby zapewnić trwałość wyników, możliwa jest redukcja odroczonej składników wynagrodzeń zmiennych w przypadku pogorszonych wyników finansowych, straty Banku lub pogorszenia innych zmiennych.

Dodatkowo każdy składnik jest w połowie wypłacany w formie instrumentu finansowego powiązanego z wartością akcji Banku. W przypadku osiągnięcia dobrych i stabilnych wyników, wartość Banku wzrasta, co skutkuje podwyższeniem finalnej wypłaty pieniężnej. W sytuacji odwrotnej, wypłata może ulegać obniżeniu. Mechanizm ten motywuje MRT i członków Zarządu do dbałości o wyniki i rozwój Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku.

Parametryzacja premii jest dokonywana z uwzględnieniem sytuacji Banku i benchmarków rynkowych sektora finansowego. Uprawnienia do parametryzacji premii (wskaźniki premiowe, wskaźniki korygujące premie, premiowane poziomy realizacji celów) dla Zarządu posiadała Rada Nadzorcza, a dla MRT i pozostałych pracowników wyłącznie Prezes Zarządu.

W ramach realizowanych projektów o kluczowym znaczeniu dla bezpieczeństwa i rozwoju Banku wprowadzane są dedykowane rozwiązania motywacyjne funkcjonujące okresowo.

W spółkach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA funkcjonują systemy motywacyjne i premiowe, w których poziom realizacji postawionych celów indywidualnych warunkuje wysokość wynagrodzenia premiowego. Sposób wyznaczania celów i przynależność do danego systemu zależy od wykonywanych zadań, w tym zadań sprzedażowych oraz wielkości spółki. Kadra zarządzająca większości spółek z Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA oraz kadra dyrektorska wybranych spółek z Grupy Kapitałowej Banku objęta jest Systemem Zarządzania przez cele MbO.

Ponadto w związku z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady Europy nr 2013/36/UE oraz rozporządzeniem delegowanym Komisji Europejskiej nr 604/2014 Bank wprowadził odrębne przepisy ustalające politykę zmiennych składników wynagrodzeń stosowaną wobec osób na stanowiskach mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku.

W 2017 roku w wybranych spółkach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA funkcjonowały także regulacje ustalające zasady zmiennych składników wynagrodzeń dla stanowisk mających istotny wpływ na profil ryzyka.

ŚWIADCZENIA POZAPŁACOWE

Bank oraz spółki Grupy Kapitałowej Banku prowadzą bogatą, porównywalną rynkowo, ofertę dodatkowych świadczeń pozapłacowych, do których należą:

Pracowniczy Program Emerytalny (PPE), w ramach którego pracownicy mają możliwość długookresowego oszczędzania w celu uzupełnienia dochodów emerytalnych otrzymywanych z obowiązkowych części systemu emerytalnego. PPE prowadzone jest w formie umowy o wnoszenie przez Bank składki podstawowej i składki dodatkowej pracowników do funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez PKO TFI SA.

Dodatkowa opieka medyczna, które przysługuje pracownikom wg zróżnicowanych pakietów świadczeń, dedykowanych określonym grupom stanowisk pracy. Pracownicy mają również możliwość korzystania z programu profilaktycznego „Zdrowie jak w Banku”, ukierunkowanego na wczesne wykrywanie chorób i promowanie zdrowego stylu życia.

Ubezpieczenie grupowe, czyli możliwość przystąpienia do atrakcyjnego kosztowo grupowego ubezpieczenia, za odpłatnością ponoszoną przez pracowników za pośrednictwem Banku.

System kafeteryjny MyBenefit, w ramach którego każdy pracownik za pośrednictwem platformy internetowej ma możliwość samodzielnego dysponowania przyznanymi mu środkami z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Platforma zapewnia szeroki katalog świadczeń do wyboru przez pracownika. Wysokość otrzymanych na kafeleterię środków jest uzależniona od dochodu brutto na osobę w rodzinie.

9.2 POLITYKA SZKOLENIOWA

Wszystkie działania prowadzone w ramach polityki szkoleniowej PKO Banku Polskiego SA wspierają realizację strategii Banku i są dostosowane do bieżących potrzeb rozwojowych pracowników oraz możliwości organizacji. Stąd, celem projektów szkoleniowych realizowanych w PKO Banku Polskim SA były w szczególności:

- rozwój kompetencji wspierających realizację strategii PKO Banku Polskiego SA,
- wzrost wiedzy i umiejętności związanych z realizacją celów biznesowych Banku,
- wzrost zaangażowania pracowników w realizację bieżących działań biznesowych,
- dbałość o zachowanie jak najwyższej jakości obsługi klienta,
- wsparcie pozytywnego nastawienia do zmian wśród pracowników Banku.

Bank oferuje pracownikom różnorodne formy podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Biuro Szkoleń Wewnętrznych, w skład którego wchodzi trenerzy wewnętrzni Banku, realizuje szkolenia grupowe, stanowiskowe oraz warsztaty wewnętrzne ukierunkowane na rozwój umiejętności sprzedażowych, wiedzy produktowej oraz aplikacyjnej. Jednocześnie, szkoleniowe firmy zewnętrzne, z którymi Bank ma podpisane umowy ramowe, realizują kompleksowe programy rozwojowe, których celem jest podnoszenie poziomu kompetencji miękkich oraz wzrost wiedzy specjalistycznej dostępnej na rynku. W 2017 roku w szkoleniach organizowanych przez PKO Bank Polski SA wzięło udział łącznie ponad 58 tys. uczestników, co oznacza, że jeden pracownik Banku średnio uczestniczył w 2 szkoleniach.

W Banku bardzo aktywnie wykorzystywana jest również wewnętrzna platforma e-learningowa, głównie do realizacji szkoleń w zakresie wiedzy produktowej, procesów oraz obsługi aplikacji informatycznych. W 2017 roku ze szkoleń w formule e-learningowej skorzystało ponad 146 tys. uczestników.

Szkolenia oraz warsztaty realizowane w Banku skierowane są do pracowników Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA oraz sieci agencyjnej PKO Banku Polskiego SA. Pozwala to na korzystanie przez pracowników Grupy Kapitałowej Banku oraz sieci agencyjnej z wysokiej jakości szkoleń realizowanych zgodnie z metodyką oraz standardami szkoleniowymi Banku. Ponadto, umowy ramowe podpisane z firmami szkoleniowymi zapewniają atrakcyjne warunki, w tym korzystne dla Banku stawki szkoleniowe.

W związku z potrzebą dostosowania wewnętrznych przepisów i procesów bankowych do dyrektyw unijnych, w roku 2017 zostały podjęte następujące działania szkoleniowe:

- Dyrektywa MiFID II - przygotowanie i realizacja szkolenia e-learningowego „Certyfikacja w zakresie produktów inwestycyjnych”. Szkoleniem zostało objętych ponad 13 tysięcy pracowników z poszczególnych linii biznesowych,
- Dyrektywa MiFID II - zespół trenerów wewnętrznych zaprojektował i zrealizował szkolenia stacjonarne dla wybranych pracowników sieci sprzedaży detalicznej, których celem było przygotowanie do prowadzenia rozmowy z klientem o produktach inwestycyjnych w świetle nowych regulacji. W 2017 roku w szkoleniach stacjonarnych udział wzięło 2 537 pracowników sieci sprzedaży,
- wdrożenie postanowień ustawy o kredycie hipotecznym - przygotowanie i udostępnienie pracownikom Banku oraz Agentom i pracownikom agencji, szkolenia e-learningowego „Szkolenie z zakresu bankowości hipotecznej - Ustawa o kredycie hipotecznym”; w szkoleniu wzięło udział łącznie 5 460 osób (w tym pracownicy sieci agencyjnej: 1 830 osób).

Przy zaangażowaniu firm szkoleniowych oraz przy wsparciu trenerów wewnętrznych Banku, realizowane są szkolenia katalogowe, dostępne dla wszystkich pracowników Grupy Kapitałowej Banku. Przedmiotowe szkolenia rozwijają kompetencje miękkie oraz wiedzę z zakresu zarządzania projektami oraz narzędziami MS Office. W 2017 roku w szkoleniach katalogowych wzięło udział 1 291 pracowników.

W 2017 roku w Banku były realizowane duże projekty szkoleniowo/rozwojowe:

- Program Rozwoju Kadry Menedżerskiej Sieci Sprzedaży Detalicznej – uruchomiony w maju 2017 roku kompleksowy program rozwoju kompetencji menedżerskich w sieci sprzedaży detalicznej,
- Program adaptacyjny – kompleksowy program szkoleń adaptacyjnych dla nowych pracowników sieci sprzedaży detalicznej,
- Program „Nowy Menedżer” - program adaptacyjny, którego celem jest wyposażenie nowych menedżerów Banku w nowoczesny zestaw wiedzy, umiejętności i narzędzi menedżerskich,
- Program szkoleń adaptacyjnych dla sieci agencyjnej, składający się z etapu szkoleń e-learningowych „Wiedza na START” i szkoleń stacjonarnych „Podróż Po Punkty”.

Oprócz powyższych projektów w związku z wymaganiami biznesowymi rynku oraz strategią Banku, w 2017 roku zostało zrealizowanych wiele działań szkoleniowych. Najważniejsze z nich to:

- Fabryka Ofert 3.0 i Nowa Kartoteka Klienta,
- Model Doradcy MSP,
- Program MOBilizacja (dla Liderów IKO),
- Certyfikacja MSP,
- Kierunek na Jakość,
- Multikierownik,
- Analiza finansowa 2.0,
- Multimodalny biometryczny system weryfikacji tożsamości Klienta bankowego,
- Centrum Bankowości Przedsiębiorstw.

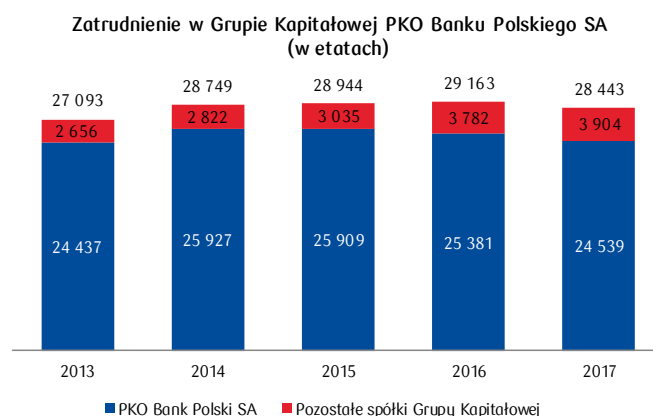
9.3 LICZBA ZATRUDNIONYCH

Wg stanu na 31 grudnia 2017 roku zatrudnienie w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA wynosiło 28 443 etatów, co oznacza spadek o 721 etatów r/r (w tym w Banku spadek o 842 etaty, głównie w sieci detalicznej, przy wzroście zatrudnienia w spółkach o 121 etatów, m.in. efekt przejęcia spółek KBC TFI oraz Net Fund Administration sp. z o.o.).

W trakcie 2017 roku w Banku rozwiązane zostały umowy o pracę z przyczyn nie dotyczących pracowników w liczbie 771,6 etatów.

Restrukturyzacja zatrudnienia wynikała w szczególności z następujących przyczyn:

- reorganizacji w zakresie podziału zadań pomiędzy jednostkami,
- wzrostu efektywności pracy pracowników Banku,
- uniwersalizacji stanowisk,
- zmiany typologii oddziałów,
- centralizacji zadań prowadzonych dotychczas w biurach terenowych.

9.4 ŚWIADCZENIA NA RZECZ OSÓB NADZORUJĄCYCH I ZARZĄDZAJĄCYCH

Zasady wynagradzania członków Zarządu Banku
Zmienne składniki wynagrodzeń członków zarządu i kluczowych menedżerów o wysokim wpływie na profil ryzyka Banku
Informacja o przysługujących poszczególnym członkom Zarządu pozafinansowych składnikach wynagrodzenia
Zasady wynagradzania członków Rady Nadzorczej
Umowy zawarte między Bankiem a osobami zarządzającymi
Zobowiązania wynikające z emerytur dla byłych osób nadzorujących i zarządzających

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW ZARZĄDU BANKU

W I połowie 2017 roku Członkowie Zarządu Banku byli objęci zasadami wynagradzania członków Zarządu Banku określonymi przez Radę Nadzorczą, zgodnie z którymi Członkom Zarządu Banku przysługiwały:

- wynagrodzenie zasadnicze w wysokości określonej w uchwale Rady Nadzorczej odrębnie dla każdego z członków Zarządu,
- świadczenia należne pracownikom Banku (z wyłączeniem świadczeń należnych pracownikom na podstawie ZUZP):
 - na podstawie powszechnie obowiązujących przepisów prawa,
 - na podstawie przepisów wewnętrznych Banku, mające charakter wystandaryzowany albo wyjątkowy, których podstawą przyznania nie jest ocena efektów pracy członka Zarządu Banku, czy wynik nadzorowanego przez niego obszaru,

- zmienne składniki wynagrodzenia za wyniki pracy, w szczególności premie, nagrody za szczególne osiągnięcia w pracy, odprawy związane z rozwiązaniem stosunku pracy,
- finansowane przez Bank ubezpieczenie, w szczególności z tytułu śmierci oraz poważnego zachorowania, trwałego inwalidztwa, stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, niezdolności do pracy (szczegółowy zakres ubezpieczenia wynikać będzie z oferty ubezpieczyciela oraz warunków wynegocjowanych przez Bank).

Uchwałą nr 2/2017 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku z 13 marca 2017 roku określono zasady kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu. Rada Nadzorcza w oparciu o uchwałę Walnego Zgromadzenia w sprawie zasad kształtowania wynagrodzeń członków Zarządu dostosowała formę zatrudnienia oraz sposób wynagradzania Członków Zarządu Banku do przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2016 roku o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz.U. 2016 poz. 1202 z późn. zm.).

W związku z powyższym począwszy od lipca 2017 roku weszły w życie Zasady zatrudnienia i wynagradzania członków Zarządu Banku. Na ich podstawie członkom Zarządu Banku przysługują:

- wynagrodzenie stałe w wysokości określonej w uchwale Rady Nadzorczej odrębnie dla Prezesa Zarządu, Wiceprezesa Zarządu nadzorującego Obszar Zarządzania Ryzykiem i pozostałych członków Zarządu,
- wynagrodzenie zmienne – wynagrodzenie dodatkowe przyznawane i wypłacane po zakończeniu okresu oceny w szczególności z tytułu: premii, nagród za szczególne osiągnięcia w pracy, odpraw związanych z rozwiązaniem umowy (z wyłączeniem wynagrodzenia stałego i świadczeń przyznawanych na podstawie obowiązujących przepisów prawa).

Wynagrodzenie stałe wynosi:

- w przypadku Prezesa Zarządu: 15-krotność,
- w przypadku Wiceprezesa Zarządu nadzorującego Obszar Zarządzania Ryzykiem: 14-krotność,
- w przypadku pozostałych członków Zarządu: 13-krotność

przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 19. Świadczenia na rzecz członków Zarządu Banku wypłacone w 2017 i 2016 roku (w tys. PLN)

	Okres	2017			2016			
		Wynagrodzenie stałe	Wynagrodzenie zmienne	Pozostałe korzyści*	Okres	Wynagrodzenie stałe	Wynagrodzenie zmienne	Pozostałe korzyści*
1. Zbigniew Jagiełło	01.01.2017 - 31.12.2017	1 341	1 126	862	01.01.2016 - 31.12.2016	1 951	948	130
2. Piotr Alicki	-	5	828	512	01.01.2016 - 30.10.2016	1 219	741	1 120
3. Rafał Antczak	02.07.2017 - 31.12.2017	342	0	0	-	0	0	0
4. Janusz Derda	01.01.2017 - 09.08.2017	436	12	45	01.01.2016 - 31.12.2016	55	0	0
5. Bartosz Drabikowski	01.01.2017 - 21.12.2017	1 126	965	283	01.01.2016 - 31.12.2016	1 626	804	115
6. Maks Kraczkowski	01.01.2017 - 31.12.2017	1 073	144	133	04.07.2016 - 31.12.2016	683	0	15
7. Mieczysław Król	01.01.2017 - 31.12.2017	1 066	165	80	06.06.2016 - 31.12.2016	786	0	19
8. Adam Marciniań	01.10.2017 - 31.12.2017	172	0	0	-	0	0	0
9. Piotr Mazur	01.01.2017 - 31.12.2017	1 094	835	301	01.01.2016 - 31.12.2016	1 463	619	104
10. Jarosław Myjak	-	0	495	15	01.01.2016 - 22.03.2016	364	590	1 399
11. Jacek Obłąkowski	-	4	641	19	01.01.2016 - 21.03.2016	367	734	1 626
12. Jakub Papierski	01.01.2017 - 31.12.2017	1 066	892	296	01.01.2016 - 31.12.2016	1 446	757	108
13. Jan Emeryk Rościszewski	01.01.2017 - 31.12.2017	1 066	132	120	18.07.2016 - 31.12.2016	629	0	1

*W skład pozostałych korzyści wchodzi: dodatkowe ubezpieczenia, Pracowniczy Program Emerytalny (PPE), opieka medyczna i fundusz socjalny oraz płatności po okresie zatrudnienia (ekwiwalent za urlop, zakaz konkurencji, odprawa, PPE i opieka medyczna). W 2017 roku ekwiwalent za urlop został wypłacony w związku ze zmianą Zasad zatrudnienia i wynagradzania członków Zarządu Banku oraz rozliczeniem dotychczasowych umów o pracę i zawarciem umów o świadczenie usługi zarządzania.

Pełna informacja na temat składników wynagrodzeń i innych świadczeń na rzecz poszczególnych członków Zarządu PKO Banku Polskiego SA w okresie sprawozdawczym została zamieszczona w Sprawozdaniu finansowym PKO Banku Polskiego SA za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku (nota 45).

ZMIENNE SKŁADNIKI WYNAGRODZEŃ CZŁONKÓW ZARZĄDU I KLUCZOWYCH MENEĐŻERÓW O WYSOKIM WPŁYWIE NA PROFIL RYZYKA BANKU (MATERIAL RISK TAKERS - MRT)

Zgodnie z wymogami dyrektywy CRD IV i Rozporządzenia delegowanego nr 604/2014 uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych w odniesieniu do kryteriów jakościowych i właściwych kryteriów ilościowych ustalania kategorii pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka instytucji z dnia 4 marca 2014 roku, Bank na bieżąco aktualizuje zasady ustalania zmiennych składników wynagrodzeń.

Podstawą przyznania zmiennych składników wynagrodzeń są przede wszystkim cele premiowe nadawane w ramach zarządzania przez cele - Management by Objectives (MbO).

Nadawane cele mają zagwarantować uwzględnienie ryzyka związanego z prowadzoną przez Bank działalnością. Ryzyko uwzględniane jest poprzez zarówno ustalenie odpowiednich, wrażliwych na ryzyko kryteriów oceny efektywności pracy, jak i redukcję lub brak wynagrodzenia zmiennego w przypadku pogorszonych wyników finansowych, straty lub pogorszenia innych wskaźników.

Zmienne składniki wynagrodzeń za dany okres oceny (rok kalendarzowy) przyznawane są po rozliczeniu celów premiowych w formie:

- nieodroczonej - w wysokości 60% wynagrodzenia zmiennego (w pierwszym roku po okresie oceny),
- odroczonej - w wysokości 40% wynagrodzenia zmiennego (w równych ratach w kolejnych latach po pierwszym roku po okresie oceny),

przy czym zarówno wynagrodzenie nieodroczone, jak i odroczone, jest przyznawane w równych częściach w formie gotówkowej oraz w formie instrumentu finansowego, tj. akcji fantomowych (których przeliczenie na gotówkę według aktualizowanego kursu cen akcji Banku jest dokonywane po okresie retencyjnym i w przypadku wynagrodzenia odroczonego - po okresie odroczenia).

W przypadku, gdyby kwota wynagrodzenia zmiennego za dany rok przekroczyła 1 mln PLN odroczeniu podlega 400 tys. PLN plus 60% z nadwyżki ponad kwotę 1 mln PLN. Wynagrodzenia zmienne nie mogą przekroczyć 100% rocznego wynagrodzenia.

Każdy z naliczonych składników wynagrodzenia zmiennego może zostać obniżony w następnym:

- naruszenia obowiązków wynikających z umowy,
- uchybień w przestrzeganiu przepisów prawa lub standardów obsługi klientów,
- nieprawidłowego wykonywania wyznaczonych zadań służbowych,
- zachowań w stosunku do innych pracowników naruszających zasady współzycia społecznego.

Kwota premii:

- członka Zarządu może zostać skorygowana na minus lub na plus o określony wskaźnik, w zależności od osiągniętych wyników Banku określonych w rocznej Nocie Banku (zestaw kluczowych wskaźników zarządczych określonych na dany rok kalendarzowy),
- MRT nie będącego członkiem Zarządu może zostać skorygowana na plus o określony wskaźnik w zależności od wyników Banku określonych w rocznej Nocie Banku.

W przypadku:

- znacznego pogorszenia się wyników Banku,
- ustalenia, że nastąpiła znacząca negatywna zmiana w kapitale własnym,
- naruszenia przez MRT przepisu prawa lub popełnienia przezeń istotnych błędów,
- korekty realizacji i stopnia realizacji wyników lub celów MRT,
- pogorszenia wyników nadzorowanych lub kierowanych przez ww. osoby struktur,
- przyznania wynagrodzenia zmiennego na podstawie nieprawidłowych, wprowadzających w błąd informacji lub w wyniku oszustwa MRT,

możliwe jest zastosowanie - odpowiednio przez Radę Nadzorczą lub Zarząd - rozwiązania typu malus obniżającego wielkość należnego wynagrodzenia zmiennego odroczonego w kolejnych okresach rozliczeniowych.

Material Risk Takers (za wyłączeniem Członków Zarządu Banku) mogą korzystać z finansowanej przez Bank opieki medycznej, funduszu świadczeń socjalnych i PPE.

W przypadku przyznania odprawy związanej z odwołaniem z pełnienia funkcji (innej niż wynikająca z powszechnie obowiązujących przepisów prawa) jej wysokość odzwierciedla ocenę pracy w ciągu ostatnich trzech lat zatrudnienia. Przy tym przepisy wewnętrzne Banku określają maksymalną wysokość odpraw.

Odprawa przysługuje członkowi Zarządu pod warunkiem pełnienia funkcji członka Zarządu Banku przez okres co najmniej dwunastu miesięcy przed rozwiązaniem ww. umowy. Odprawa MRT może być przyznana pod warunkiem zatrudnienia na stanowisku MRT przez okres co najmniej dwunastu miesięcy przed rozwiązaniem umowy o pracę.

Członkowie Zarządu i wybrani MRT objęci są ponadto umowami o zakazie konkurencji, które z tytułu powstrzymywania się przed zatrudnieniem w firmie konkurencyjnej po zakończeniu zatrudnienia w Banku, przewidują wypłaty odszkodowań - maksymalnie przez okres sześciu miesięcy, w wysokości do 100% wynagrodzenia stałego wynikającego z umowy.

INFORMACJA NA TEMAT PRZYSŁUGUJĄCYCH POSZCZEGÓLNYM CZŁONKOM ZARZĄDU I KLUCZOWYM MENEDŻEROM POZAFINANSOWYCH SKŁADNIKACH WYNAGRODZENIA

Od 1 lipca 2017 roku w skutek dostosowania zasad zatrudnienia i wynagradzania Członków Zarządu Banku do przepisów ustawy z 9 czerwca 2016 roku o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz.U. 2016 poz. 1202 z późn. zm.) Członkom Zarządu nie przysługuje prawo do pozafinansowych składników wynagrodzenia.

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW RADY NADZORCZEJ

Miesięczne wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej zostało ustalone uchwałą nr 3/2017 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia PKO Banku Polskiego Spółki Akcyjnej z 13 marca 2017 roku jako iloczyn przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego oraz mnożnika:

- dla Przewodniczącego Rady Nadzorczej – 2,75,
- dla Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej – 2,5,
- dla Sekretarza Rady Nadzorczej – 2,25,
- dla pozostałych członków Rady Nadzorczej – 2.

Wynagrodzenie zostaje podwyższone o 10% w przypadku, gdy członek Rady Nadzorczej uczestniczy w co najmniej jednym stałym Komitecie Rady Nadzorczej.

Członkowi Rady Nadzorczej, niezależnie od wynagrodzenia, przysługuje zwrot kosztów poniesionych w związku z wykonywaniem funkcji, a w szczególności kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania do miejsca odbycia posiedzenia Rady Nadzorczej i z powrotem, kosztów zakwaterowania i wyżywienia.

Tabela 20. Wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej (w tys. PLN)

	2017	2016
Rada Nadzorcza		
Wynagrodzenia otrzymane, należne lub potencjalnie należne od PKO Banku Polskiego SA	1 315	1 268
Wynagrodzenie otrzymane, należne lub potencjalnie należne od jednostek powiązanych*	0	0
Razem wynagrodzenia otrzymane, należne lub potencjalnie należne	1 315	1 268

* Innych niż Skarb Państwa i jednostki powiązane ze Skarbem Państwa

Pełna informacja na temat składników wynagrodzeń i innych świadczeń na rzecz poszczególnych członków Zarządu PKO Banku Polskiego SA oraz Rady Nadzorczej w okresie sprawozdawczym została zamieszczona w Sprawozdaniu finansowym PKO Banku Polskiego SA za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku (nota 45).

UMOWY ZAWARTE MIĘDZY BANKIEM A OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI

W rozumieniu przepisów § 2 ust. 1 pkt. 30 lit. a rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U. nr 33, poz. 259 z późn. zmianami) osobami zarządzającymi Bankiem są członkowie Zarządu.

W okresie do 30 czerwca 2017 roku z każdym z Członków Zarządu PKO Banku Polskiego SA były zawarte dwie umowy obowiązujące w 2017 roku:

- umowa o pracę,
- umowa o zakazie konkurencji.

Od lipca 2017 roku, w skutek dostosowania zasad zatrudnienia i wynagradzania Członków Zarządu Banku do przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2016 roku o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami (Dz.U. 2016 poz. 1202 z późn. zm.) każdy z Członków Zarządu Banku zawarł z Bankiem umowę o świadczenie usługi zarządzania, które określają m.in. warunki wynagradzania i zakazu konkurencji. W związku z powyższymi zmianami, dotychczasowe umowy o prace zostały rozliczone.

ZOBOWIĄZANIA WYNIKAJĄCE Z EMERYTUR DLA BYŁYCH OSÓB NADZORUJĄCYCH I ZARZĄDZAJĄCYCH

W rozumieniu przepisów § 91 ust. 6 pkt. 17 lit. a rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem

członkowskim (Dz.U. nr 33, poz. 259 z późn. zmianami) w 2017 roku nie wystąpiły zobowiązania wynikające z emerytur i świadczeń o podobnym charakterze dla byłych osób zarządzających, nadzorujących albo byłych członków organów administrujących oraz zobowiązania zaciągnięte w związku z tymi emeryturami.

10. ŁAD KORPORACYJNY

Informacje dla inwestorów
Oświadczenie o stosowaniu ładu korporacyjnego
Akcje PKO Banku Polskiego SA w posiadaniu władz Banku
Polityka różnorodności

10.1 INFORMACJE DLA INWESTORÓW

Kapitał zakładowy i akcjonariat PKO Banku Polskiego SA
Notowania akcji PKO Banku Polskiego SA na GPW w Warszawie
Ograniczenia dotyczące akcji PKO Banku Polskiego SA
Ocena wiarygodności finansowej PKO Banku Polskiego SA
Relacje inwestorskie

10.1.1 KAPITAŁ ZAKŁADOWY I AKCJONARIAT PKO BANKU POLSKIEGO SA

Na 31 grudnia 2017 roku kapitał zakładowy PKO Banku Polskiego SA wynosił 1 250 000 tys. PLN i składało się na niego 1 250 000 tys. akcji o wartości nominalnej 1 PLN – akcje są w pełni opłacone. W stosunku do stanu na koniec 2016 roku nie wystąpiły zmiany w wysokości kapitału zakładowego PKO Banku Polskiego SA. Wyemitowane akcje PKO Banku Polskiego SA nie są uprzywilejowane.

Tabela 21. Struktura kapitału zakładowego PKO Banku Polskiego SA

Seria	Rodzaj akcji	Liczba akcji	wartość nominalna 1 akcji	Wartość serii wg wartości nominalnej (PLN)
Seria A	akcje zwykłe imienne	312 500 000	1 zł	312 500 000
Seria A	akcje zwykłe na okaziciela	197 500 000	1 zł	197 500 000
Seria B	akcje zwykłe na okaziciela	105 000 000	1 zł	105 000 000
Seria C	akcje zwykłe na okaziciela	385 000 000	1 zł	385 000 000
Seria D	akcje zwykłe na okaziciela	250 000 000	1 zł	250 000 000
		1 250 000 000		1 250 000 000

Zgodnie z wiedzą PKO Banku Polskiego SA akcjonariuszami posiadającymi bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji (co najmniej 5%) na 31 grudnia 2017 roku były trzy podmioty: Skarb Państwa, Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny oraz Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny.

Tabela 22. Struktura akcjonariatu PKO Banku Polskiego SA

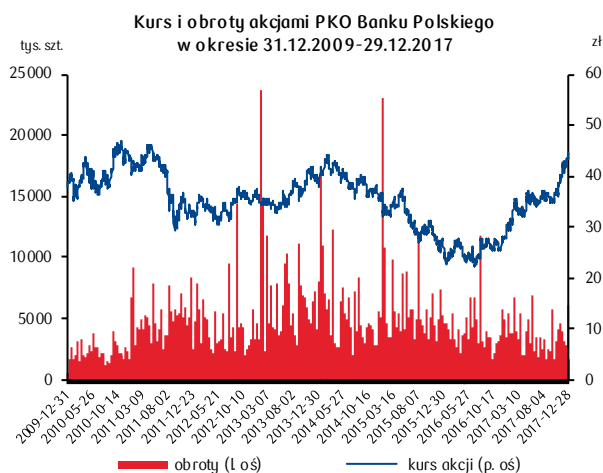
	Stan na 31.12.2017 roku		Stan na 31.12.2016 roku		Zmiana udziału w liczbie głosów na WZ
	Liczba akcji	Udział w liczbie głosów na WZ	Liczba akcji	Udział w liczbie głosów na WZ	
Skarb Państwa	367 918 980	29,43%	367 918 980	29,43%	-
Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny ¹⁾	95 163 966	7,61%	87 463 966	7,00%	+0,62 p.p.
Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny (do 23.06.2015 roku ING Otwarty Fundusz Emerytalny) ¹⁾	103 388 120	8,27%	120 748 753	9,66%	-1,39 p.p.
Pozostali akcjonariusze ²⁾	683 528 934	54,68%	673 868 301	53,91%	+0,77 p.p.
Ogółem	1 250 000 000	100,00%	1 250 000 000	100,00%	-

1) Wyliczenia według stanów posiadania akcji na koniec danego roku publikowanych przez PTE w informacjach rocznych o strukturze aktywów funduszu i kursu z Ceduły Giełdowej.

2) w tym Bank Gospodarstwa Krajowego, który na dzień 31.12.2017 roku posiadał 24.487.297 akcji, co stanowi 1,96% udziału w liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Dla posiadaczy akcji PKO Banku Polskiego SA nie wynikają z tych papierów jakiegokolwiek specjalne uprawnienia kontrolne.

10.1.2 NOTOWANIA AKCJI PKO BANKU POLSKIEGO SA NA GPW W WARSZAWIE

W 2017 roku podobnie jak w latach ubiegłych Bank koncentrował się na konsekwentnym osiągnięciu atrakcyjnych dla inwestorów wyników biznesowych i dostosowaniu modelu działania do nowego otoczenia rynkowego, tak aby zapewnić zwrot na kapitale powyżej jego kosztu, a tym samym budować wartość dla akcjonariuszy.

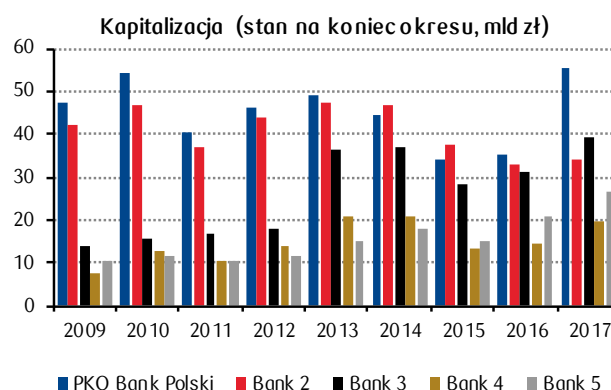
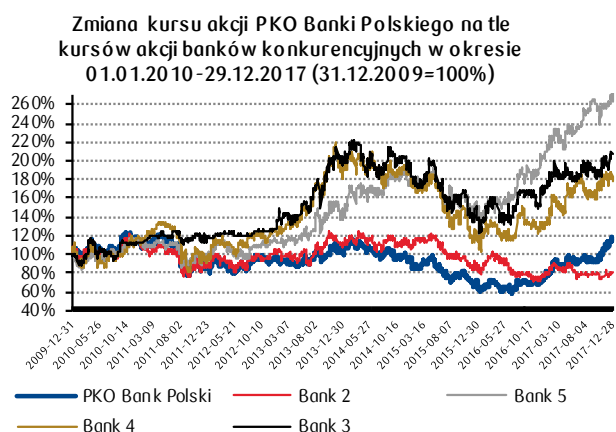
Na koniec 2017 roku PKO Bank Polski SA był najcenniejszą spółką na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Kapitalizacja Banku przekroczyła poziom 55 mld zł.

W 2017 roku kurs akcji PKO Banku Polskiego SA wzrósł o 57,5% i na koniec 2017 roku wyniósł 44,3 PLN, podczas gdy indeksy WIG20 oraz WIG Banki wzrosły odpowiednio o 26,4% oraz o 35,4%.

Na takie kształtowanie się kursów akcji banków na GPW w Warszawie, w tym kursu akcji PKO Banku Polskiego SA, oddziaływały głównie:

- czynniki regulacyjne - w szczególności planowane regulacyjne rozwiązania dotyczące kredytobiorców posiadających kredyty mieszkaniowe w CHF. Potwierdzeniem tego jest przykładowo podtrzymanie ratingu dla Banku przez agencję Moody's. Jako przyczynę agencja podała bardziej klarowne propozycje legislacyjne w tym zakresie oraz niższe potencjalne koszty związane z projektem. W efekcie zmniejszenie negatywnego wpływu nowych propozycji rozwiązań kwestii hipotek walutowych na koszty banków sprzyjało wzrostowi wycen banków,
- czynniki rynkowe - w szczególności wysoki wzrost gospodarczy i dobre postrzeganie sektora bankowego przez inwestorów. Notowania wspierały również dobre wyniki finansowe osiągnięte przez banki oraz przewidywane w kolejnych latach podwyżki stóp. W ciągu ubiegłego roku wzrastał także prognozowany przez analityków poziom wyniku Banku.

KURS AKCJI PKO BANKU POLSKIEGO SA I KAPITALIZACJA NA TLE BANKÓW KONKURENCYJNYCH

10.1.3 OGRANICZENIA DOTYCZĄCE AKCJI PKO BANKU POLSKIEGO SA

Ze wszystkich akcji PKO Banku Polskiego SA wynikają te same prawa i obowiązki. Żadna z akcji nie jest uprzywilejowana, w szczególności w zakresie prawa głosu czy dywidendy. Statut PKO Banku Polskiego SA ogranicza prawa głosu przysługujące akcjonariuszom dysponującym powyżej 10% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu i zakazuje wykonywania więcej niż 10% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu przez takich akcjonariuszy. Powyższe ograniczenie nie dotyczy:

- akcjonariuszy, którzy w dniu podjęcia uchwały Walnego Zgromadzenia wprowadzającej ograniczenie prawa głosu byli uprawnieni z akcji reprezentujących więcej niż 10% ogólnej liczby głosów w Banku (tj. Skarb Państwa i BGK),
- akcjonariuszy, którzy są uprawnieni z akcji imiennych serii A (Skarb Państwa) oraz
- akcjonariuszy działających wspólnie z akcjonariuszami, o których mowa w tiret drugim na podstawie porozumienia dotyczącego wspólnego wykonywania prawa głosu z akcji. Ponadto, ograniczenie praw głosu wygasa, kiedy udział Skarbu Państwa w kapitale zakładowym Banku spadnie poniżej 5%.

Zgodnie z § 6 ust. 2 Statutu PKO Banku Polskiego SA zamiana akcji imiennych serii A na akcje na okaziciela oraz przeniesienie tych akcji wymaga zgody wyrażonej w uchwale Rady Ministrów. Zamiana na akcje na okaziciela lub przeniesienie akcji imiennych serii A po uzyskaniu powyższej zgody powoduje wygaśnięcie ograniczeń przewidzianych w zdaniu poprzednim w stosunku do akcji będących przedmiotem zamiany na akcje na okaziciela lub przeniesienia, w zakresie w jakim zgoda została udzielona.

Zgodnie z treścią art. 13 pkt 20 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 roku o zasadach zarządzania mieniem państwowym nie mogą być zbyte akcje PKO Banku Polskiego S.A. należące do Skarbu Państwa. Dodatkowo na podstawie art. 14 ww. ustawy akcje PKO Banku Polskiego S.A., (który zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów w sprawie określenia wykazu spółek o istotnym znaczeniu dla gospodarki państwa został uznany za spółkę o istotnym znaczeniu dla gospodarki państwa), należące do Skarbu Państwa nie mogą być przedmiotem darowizny na rzecz jednostki samorządu terytorialnego lub związku jednostek samorządu terytorialnego.

10.1.4 OCENA WIARYGODNOŚCI FINANSOWEJ

Rating PKO Banku Polskiego SA Rating PKO Banku Hipotecznego SA Rating Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA
--

RATING PKO BANKU POLSKIEGO SA

Oceny wiarygodności finansowej PKO Banku Polskiego były w 2017 roku przyznawane przez agencję ratingową Moody's Investors Service, która nadaje Bankowi rating płatny zgodnie z własną procedurą oceny banków.

16 maja 2017 roku agencja ratingowa Moody's Investors Service opublikowała notę prasową na stronie internetowej www.moody.com, w której poinformowała o podwyższeniu perspektywy ocen ratingowych depozytów długoterminowych Banku na stabilną z negatywnej oraz o potwierdzeniu ocen ratingowych depozytów długo- i krótkoterminowych Banku na poziomie A2/P-1. Moody's poinformował także, że pozostawił bez zmian pozostałe oceny ratingowe Banku.

Podwyższenie perspektywy ocen ratingowych depozytów długoterminowych Banku było następstwem podobnego podwyższenia dla perspektywy ocen ratingowych Polski, opublikowanego 12 maja 2017 roku.

Zgodnie z treścią Noty:

- ocena depozytów długoterminowych pozostała potwierdzona na poziomie A2, perspektywa pozostała podwyższona na „stabilną” z „negatywnej”,
- ocena depozytów krótkoterminowych została potwierdzona na poziomie P-1,
- ocena zobowiązań (senior unsecured) została bez zmian na poziomie A3, perspektywa została bez zmian na poziomie „stabilna”,
- ocena zobowiązań Programu MTN pozostała bez zmian na poziomie (P)A3,
- ocena innych krótkoterminowych zobowiązań Programu pozostała bez zmian na poziomie (P)P-2,
- opinia o ryzyku kontrahenta pozostała bez zmian na poziomie A2(cr)/P-1(cr).

19 grudnia 2017 roku agencja Moody's poinformowała o podtrzymaniu długo- i krótkoterminowego ratingu depozytów Banku na poziomie odpowiednio „A2” i „Prime-1”. Utrzymano stabilną perspektywę dla długoterminowego ratingu

depozytów oraz oceny siły finansowej Banku. Moody's poinformował także, że pozostawił bez zmian pozostałe oceny ratingowe Banku. Działanie ratingowe podjęte przez Moody's wynikało z bardziej klarownych według agencji propozycji legislacyjnych dotyczących kredytów hipotecznych w walutach obcych w polskich bankach, a także z oceny Moody's, dotyczącej potencjalnych kosztów związanych z projektem rozwiązań legislacyjnych, które to koszty według agencji będą mogły być kontrolowane i mniej uciążliwe dla banków.

Tabela 23. Oceny ratingowe na 31 grudnia 2017 roku (rating płatny)

Moody's Investors Service	
Ocena depozytów długoterminowa	A2 z perspektywą stabilną
Ocena depozytów krótkoterminowa	P-1
Ocena zobowiązań długoterminowych (senior unsecured)	A3 z perspektywą stabilną
Ocena zobowiązań Programu MTN	(P)A3
Ocena zobowiązań krótkoterminowa	(P)P-2
Opinia o ryzyku kontrahenta długoterminowa	A2(cr)
Opinia o ryzyku kontrahenta krótkoterminowa	P-1(cr)

RATING PKO BANKU HIPOTECZNEGO SA

PKO Bank Hipoteczny SA posiadał na koniec 2017 roku następujące oceny przyznane przez agencję ratingową Moody's Investors Service (rating płatny):

- rating długoterminowy emitenta na poziomie Baa1 z perspektywą stabilną oraz rating krótkoterminowy emitenta na poziomie Prime-2 nadane 7 września 2015 roku i utrzymane 19 grudnia 2017 roku,
- opinię o ryzyku kontrahenta długoterminową A3(cr) oraz krótkoterminową Prime-2(cr) nadane 7 września 2015 roku i utrzymane 19 grudnia 2017 roku,
- rating dla emitowanych przez PKO Bank Hipoteczny SA listów zastawnych denominowanych w PLN na poziomie Aa3 nadany 11 grudnia 2015 roku i potwierdzany przy każdej emisji,
- rating dla emitowanych przez PKO Bank Hipoteczny SA listów zastawnych denominowanych w EUR na poziomie Aa3 nadany 24 października 2016 roku i potwierdzany przy każdej emisji.

RATING GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO LEASING SA

Obligacje wyemitowane przez spółkę celową ROOF Poland Leasing 2014 DAC, powołaną w ramach Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA dla celów programu sekurytyzacji aktywów, posiadają na 31 grudnia 2017 roku następujące oceny (rating płatny):

- obligacje klasy A1 i A2 wyemitowane odpowiednio w grudniu 2014 roku i w grudniu 2015 roku: rating AA nadany przez agencję Fitch oraz rating AAA nadany przez agencję Scope,
- obligacje klasy B wyemitowane w grudniu 2015 roku: rating BBB nadany przez agencję Fitch oraz rating BBB+ nadany przez agencję Scope.

Ratingi obligacji wszystkich klas były ostatnio aktualizowane w listopadzie 2017 roku.

10.1.5 RELACJE INWESTORSKIE

Główne cele relacji inwestorskich Działania podjęte w 2017 roku
--

PKO Bank Polski SA regularnie kontaktuje się z inwestorami i analitykami rynku finansowego. W ramach relacji z rynkiem przedstawiciele Banku udzielają odpowiedzi na interesujące inwestorów i analityków pytania z szerokiego zakresu funkcjonowania Banku, wyników finansowych oraz sytuacji sektora bankowego. Ponadto Bank umożliwia kontakt w różnych preferowanych przez inwestorów i analityków formach.

GŁÓWNE CELE RELACJI INWESTORSKICH

W 2017 roku działania Banku w zakresie relacji inwestorskich skupiały się w następujących obszarach:

- umacnianiu wśród obecnych i potencjalnych inwestorów, analityków rynków finansowych oraz agencji ratingowych pozytywnego wizerunku PKO Banku Polskiego SA, jako spółki wiarygodnej i przejrzystej, przy zastosowaniu różnorodnych narzędzi komunikacji z rynkiem,
- przekazywaniu wyczerpujących informacji o wynikach finansowych i działaniach Banku z uwzględnieniem zmian w otoczeniu rynkowym tak, aby umożliwić rzetelną ocenę bieżącej sytuacji i perspektyw Banku oraz prawidłową wycenę akcji spółki,
- wykonywaniu obowiązków informacyjnych przez spółkę, jako emitenta papierów wartościowych wymaganych obowiązującymi przepisami prawa,
- organizacji Walnych Zgromadzeń i obsługi informacyjnej akcjonariuszy Banku,
- zapewnieniu współpracy Banku z właściwymi organami administracji rządowej, organizacjami i instytucjami rynku kapitałowego w związku z funkcjonowaniem Banku na publicznym rynku papierów wartościowych,
- koordynacji prac i przygotowaniu oświadczenia w sprawie informacji niefinansowych.

DZIAŁANIA PODJĘTE W 2017 ROKU

W ramach komunikacji z rynkiem w 2017 roku:

- wyniki finansowe Banku i Grupy Kapitałowej Banku były po każdym kwartale prezentowane przez Zarząd Banku na spotkaniach z inwestorami i analitykami rynku kapitałowego oraz instrumentów dłużnych w siedzibie Banku oraz podczas telekonferencji, w których każdorazowo uczestniczyło łącznie ok. 60 analityków i przedstawicieli inwestorów,
- członkowie Zarządu Banku oraz przedstawiciele kluczowej kadry zarządzającej regularnie uczestniczyli w spotkaniach (oraz telekonferencjach) z inwestorami i analitykami zarówno w siedzibie Banku, jak i podczas konferencji inwestorskich. W 2017 roku przeprowadzono około 60 spotkań w siedzibie Banku oraz około 100 telekonferencji. Dodatkowo członkowie Zarządu Banku odpowiadali na pytania inwestorów podczas konferencji inwestorskich organizowanych zarówno w Polsce, jak i za granicą. Łącznie w 2017 roku odbyło się około 140 spotkań podczas 18 konferencji inwestorskich zorganizowanych w: Austrii (1 konferencja), Czechach (1 konferencja), Niemczech (2 konferencje), Polsce (3 konferencje dla inwestorów instytucjonalnych i 1 konferencja dla inwestorów indywidualnych), Stanach Zjednoczonych (5 konferencji) oraz Wielkiej Brytanii (5 konferencji). Oprócz spotkań podczas konferencji inwestorskich Członkowie Zarządu Banku rozmawiali z inwestorami podczas 3 roadshow, odbywając łącznie 25 spotkań z inwestorami w: Hong Kongu i Singapurze, Stanach Zjednoczonych oraz Wielkiej Brytanii,
- Biuro Relacji Inwestorskich utrzymywało bieżące kontakty z analitykami i inwestorami instytucjonalnymi i indywidualnymi, odpowiadając na liczne zapytania telefoniczne i mailowe dotyczące działalności biznesowej i wyników finansowych PKO Banku Polskiego SA,
- na stronie internetowej Relacji Inwestorskich www.pkobp.pl/inwestorzy (www.pkobp.pl/investors) Bank niezwłocznie publikował wszystkie informacje istotne dla inwestorów i akcjonariuszy Banku.
- w 2017 roku Bank po raz kolejny uruchomił raport roczny on-line w postaci dedykowanego serwisu internetowego w dwóch wersjach językowych: polskiej i angielskiej (www.raportroczny2016.pkobp.pl). Raport roczny opublikowany jako odrębny serwis ułatwia dotarcie do kluczowych informacji finansowych oraz biznesowych na temat Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

10.2 OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ŁADU KORPORACYJNEGO

Zasady oraz zakres stosowania ładu korporacyjnego
Systemy kontroli w procesie sporządzania sprawozdań finansowych
Statut PKO Banku Polskiego SA
Walne Zgromadzenie
Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego SA
Zarząd PKO Banku Polskiego SA

10.2.1 ZASADY ORAZ ZAKRES STOSOWANIA ŁADU KORPORACYJNEGO

Zasady ładu korporacyjnego zawarte w dokumencie „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016”
Zasady ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydane przez KNF

ZASADY ŁADU KORPORACYJNEGO ZAWARTE W DOKUMENCIE „DOBRE PRAKTYKI SPÓŁEK NOTOWANYCH NA GPW 2016”

W związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2016 roku Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016 Bank przyjął do stosowania zasady i rekomendacje zawarte w tym zbiorze, z zastrzeżeniem, iż rekomendacja IV.R.2. dotycząca umożliwienia akcjonariuszom udziału w Walnym Zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej nie będzie stosowana, chyba że Walne Zgromadzenie dokona odpowiednich zmian w statucie Banku uprawniających Zarząd do organizacji Walnego Zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. Rekomendację IV.R.2 Bank stosuje w części dotyczącej transmisji obrad Walnych Zgromadzeń w czasie rzeczywistym. Szersze wykorzystanie środków komunikacji elektronicznej w ramach przeprowadzania Walnych Zgromadzeń, zgodnie z doświadczeniem Banku, nie jest oczekiwane przez jego akcjonariuszy. Akcjonariuszom zainteresowanym udziałem w Walnych Zgromadzeniach, PKO Bank Polski SA umożliwia taki udział poprzez fizyczne uczestnictwo, zapewniając dogodnie daty i godziny takich posiedzeń. W 2017 roku w Banku nie doszło do incydentalnego naruszenia żadnej z Zasad.

Tekst Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016 jest publicznie dostępny na oficjalnej stronie internetowej Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA pod adresem <https://www.gpw.pl/dobre-praktyki>

Od 1 stycznia 2016 roku na stronie internetowej Banku dostępna jest informacja na temat stanu stosowania przez Bank rekomendacji i zasad zawartych w Dobrych Praktykach Spółek Notowanych na GPW 2016 (<http://www.pkobp.pl/grupa-pko-banku-polskiego/relacje-inwestorskie/lad-korporacyjny/dobre-praktyki-spolek-notowanych-na-gpw-2016>). Informacja ta sporządzona jest na formularzu ustalonym przez GPW, wskazuje na szczegółowy stan przestrzegania lub nieprzestrzegania każdej z rekomendacji i zasad i jest bezpośrednio wykonaniem zasady I.Z.1.13.

NAJWAŻNIEJSZE DZIAŁANIA PKO BANKU POLSKIEGO SA PODJĘTE W CELU ZAPEWNIENIA PRZESTRZEGANIA ZASAD I REKOMENDACJI ZAWARTYCH W DOBRZYCH PRAKTYKACH SPÓŁEK NOTOWANYCH NA GPW 2016

POLITYKA INFORMACYJNA I KOMUNIKACJA Z INWESTORAMI

Bank kontynuował działania mające na celu jak najszersze spełnianie rekomendacji i zasad zawartych w tym rozdziale Dobrych Praktyk, zarówno w zakresie komunikacji z inwestorami, umożliwienia im korzystania z nowoczesnych kanałów komunikacji, jak również w zakresie polityki informacyjnej oraz dostarczania wymaganych informacji poprzez zamieszczanie ich na stronie internetowej.

PKO Bank Polski SA regularnie kontaktuje się z inwestorami w różnych preferowanych przez nich formach. Pytania mogą być zadawane za pomocą poczty elektronicznej, bądź podczas rozmów telefonicznych i bezpośrednich spotkań z przedstawicielami Banku. Ponadto zgodnie z Dobrymi Praktykami Spółek Notowanych na GPW 2016 w sprawozdaniu zamieszczane są informacje na temat prowadzonej działalności sponsoringowej i charytatywnej.

Bank posiada także rekomendowane uregulowania wewnętrzne dotyczące udzielania wyjaśnień i sprostowań dotyczących zamieszczonych w mediach informacji nieprawdziwych, nieścisłych lub szkodliwych.

Zgodnie z zasadami określonymi przez Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016 Bank prowadzi korporacyjną stronę internetową w dwóch wersjach językowych: polskiej oraz angielskiej. Na stronie internetowej zamieszczone są wszystkie informacje oraz dokumenty korporacyjne wymagane Dobrymi Praktykami Spółek Notowanych na GPW 2016, w tym m.in. sama informacja na temat stanu stosowania przez Bank rekomendacji i zasad zawartych w Dobrych Praktykach Spółek Notowanych na GPW 2016.

W ramach organizacji Walnych Zgromadzeń Banku w 2017 roku na stronie internetowej Banku publikowane były m.in.: materiały przekazywane walnemu zgromadzeniu, w tym oceny, sprawozdania i stanowiska przedkładane przez Radę Nadzorczą Banku, uzasadnienia do wszystkich projektów uchwał, w szczególności dotyczących spraw i rozstrzygnięć istotnych lub mogących budzić wątpliwości akcjonariuszy. Informacja na temat planowanej transmisji obrad walnego zgromadzenia podawana była w terminie co najmniej 7 dni przed datą danego walnego zgromadzenia. Na stronie Banku dostępne są także zapisy przebiegu obrad walnych zgromadzeń Banku w formie audio oraz wideo.

ZARZĄD I RADA NADZORCZA

Zasady i rekomendacje zawarte w tym rozdziale były przestrzegane. Zarówno Zarząd jak i Rada Nadzorcza przyjęły do stosowania Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016.

W szczególności w skład Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku powołane są osoby reprezentujące wysokie kwalifikacje i doświadczenie. Na stronie internetowej Banku podany jest wewnętrzny podział odpowiedzialności za poszczególne obszary działalności spółki pomiędzy Członków Zarządu. W 2017 roku pełnienie funkcji w Zarządzie Banku stanowiło główny obszar aktywności zawodowej Członków Zarządu Banku.

W 2017 roku Członkowie Rady Nadzorczej Banku poświęcali niezbędną ilość czasu na wykonywanie swoich obowiązków. W 2017 roku odbyło się 9 posiedzeń Rady Nadzorczej Banku.

Zgodnie z zasadami Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016 kryteria niezależności spełnia wymagana liczba członków Rady. Zgodnie ze złożonymi przez nich oświadczeniami, w 11-osobowej Radzie Nadzorczej zasiada 8 niezależnych członków.

W 2017 roku Rada Nadzorcza przed upływem kadencji Zarządu z odpowiednim wyprzedzeniem podjęła działania mające na celu zapewnienie efektywnego funkcjonowania Zarządu Banku, dokonując wyboru Członków Zarządu na kolejną kadencję.

Ponadto Rada Nadzorcza sporządziła i przedstawiła Zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu wymaganą ocenę sytuacji spółki, sprawozdanie z działalności Rady Nadzorczej, ocenę sposobu wypełniania przez Bank obowiązków informacyjnych dotyczących stosowania zasad ładu korporacyjnego, ocenę racjonalności prowadzonej przez Bank polityki w zakresie działalności sponsoringowej i charytatywnej.

SYSTEMY I FUNKCJE WEWNĘTRZNE

Regulacje oraz praktyka obowiązujące w PKO Banku Polskim SA w całości spełniały wymogi wskazane w tym rozdziale Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016.

W szczególności struktura organizacyjna Banku jest adekwatna do skali i charakteru prowadzonej działalności oraz podejmowanego ryzyka. Wyodrębnione zostały jednostki dedykowane do realizacji wydzielonych systemów, funkcji lub ich części.

W odpowiednich przepisach wewnętrznych Banku określone są: odpowiedzialności Zarządu za system kontroli wewnętrznej i system zarządzania ryzykiem, bezpośrednia podległość osób odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem, audyt wewnętrzny i compliance, możliwość raportowania bezpośrednio do Rady Nadzorczej lub komitetu audytu, zastosowanie zasad niezależności w stosunku do osoby kierującej funkcją audytu wewnętrznego i innych osób odpowiedzialnych za jej realizację. Zgodnie z wymogiem Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016 skuteczność funkcjonowania systemów i funkcji poddawana jest ocenie oraz jest w tym zakresie monitorowana.

WALNE ZGROMADZENIE I RELACJE Z AKCJONARIUSZAMI

W zakresie organizacji Walnych Zgromadzeń Bank zdecydował o niestosowaniu rekomendacji dotyczącej umożliwienia akcjonariuszom udziału w Walnym Zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, chyba że Walne Zgromadzenie dokona odpowiednich zmian w Statucie Banku uprawniających Zarząd do organizacji Walnego Zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. Decyzja ta podyktowana była ryzykiem organizacyjnym i prawnymi wynikającymi z zastosowania takiej metody komunikacji.

W pozostałym zakresie w ocenie Banku Walne Zgromadzenia były organizowane zgodnie z wymogami Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016.

W szczególności Bank podejmował działania, aby w miarę możliwości Zwyczajne Walne Zgromadzenia odbywały się w możliwie bliskim terminie wobec publikacji raportu rocznego.

Bank ustalał miejsce i termin obrad Walnego Zgromadzenia w sposób umożliwiający udział w obradach jak największej liczbie akcjonariuszy zarówno w ramach ZWZ 22 czerwca 2017 roku, jak i podczas NWZ 13 marca 2017 roku. Projekty uchwał Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia zwołanego na 22 czerwca 2017 roku były sporządzane i prezentowane wraz z uzasadnieniami ich podjęcia. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie zwołano na 13 marca 2017 roku na wniosek uprawnionego akcjonariusza – Skarbu Państwa, który to wraz z wnioskiem o zwołanie NWZ przedstawił projekty uchwał wraz z uzasadnieniami.

Ponadto Bank zapewnił powszechnie dostępną transmisję obrad Walnego Zgromadzenia zarówno w ramach ZWZ 22 czerwca 2017 roku (również po przerwie 20 lipca), jak i podczas NWZ 13 marca 2017 roku, a także obecność mediów.

KONFLIKT INTERESÓW I TRANSAKcje Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI

Wewnątrz regulacje PKO Banku Polskiego SA gwarantują przestrzeganie rekomendacji i zasad zawartych w Dobrych Praktykach Spółek Notowanych na GPW 2016. W Banku obowiązują przepisy dotyczące zarządzania konfliktami interesów, w tym dotyczące podejmowania aktywności zawodowej lub pozazawodowej, która mogłaby prowadzić do powstawania konfliktu interesów. Regulaminy Zarządu i Rady Nadzorczej, określają zasady wyłączenia członków tych organów, z udziału w rozpatrywaniu spraw, z którymi związany jest konflikt interesów. W przypadku stwierdzenia wystąpienia sytuacji mogącej prowadzić do potencjalnego konfliktu interesów osoby, których taka sytuacja dotyczy mają obowiązek ujawnić tę sytuację.

Ponadto w Banku obowiązują przepisy wewnętrzne dotyczące monitorowania i ograniczania możliwości przyjmowania korzyści, prezentów lub upominków, które mogłyby mieć wpływ na bezstronność i obiektywizm przy podejmowaniu decyzji lub rzutować negatywnie na niezależność opinii i sądów.

Transakcje z podmiotami powiązаныmi oraz znaczącymi akcjonariuszami są realizowane z zachowaniem standardów rynkowych, oraz spójnej i jednolitej polityki, w oparciu o obowiązujące przepisy wewnętrzne Banku. Dodatkowo Statut Banku określa, iż zawarcie przez Bank istotnej umowy z akcjonariuszem posiadającym co najmniej 5% ogólnej liczby głosów w Banku lub z podmiotem powiązany wymaga uprzedniej zgody Rady Nadzorczej. Powyższemu obowiązkowi nie podlegają transakcje typowe i zawierane

na warunkach rynkowych w ramach prowadzonej działalności operacyjnej przez Bank, jeżeli zawierane są z podmiotami wchodzącymi w skład grupy kapitałowej Banku.

WYNAGRODZENIA

Bank realizuje zasady Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016 w zakresie wynagrodzeń. Zgodnie z wymogami w nich zawartymi w sprawozdaniu Zarządu Banku z działalności ujęty jest raport na temat polityki wynagrodzeń, zawierający elementy wskazane w Dobrych Praktykach Spółek Notowanych na GPW 2016 oraz rozporządzeniu w sprawie informacji bieżących i okresowych.

W opinii Banku polityka wynagrodzeń powiązana jest ze strategią oraz krótko i długo okresowymi celami, długoterminowymi interesami i wynikami finansowymi, uwzględnia także rozwiązania służące unikaniu dyskryminacji z jakichkolwiek przyczyn. Bank przeprowadza także ocenę polityki w tym zakresie.

Wynagrodzenia członków Zarządu Banku i jego kluczowych menedżerów są bezpośrednio uzależnione od sytuacji finansowej Banku oraz wzrostu jego wartości, poprzez odpowiednie cele premiowe, mechanizmy odroczenia i wstrzymania wypłat oraz stosowany instrument finansowy, w którym część wynagrodzenia jest rozliczana.

W zgodzie z wymogami Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016 wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej nie jest uzależnione od opcji i innych instrumentów pochodnych, ani jakichkolwiek innych zmiennych składników, oraz nie jest uzależnione od wyników Banku.

Ponadto w Radzie Nadzorczej Banku funkcjonuje Komitet ds. Wynagrodzeń, w zakresie, którego mają zastosowanie wskazane w Dobrych Praktykach Spółek Notowanych na GPW 2016 zasady.

ZASADY ŁADU KORPORACYJNEGO DLA INSTYTUCJI NADZOROWANYCH WYDANE PRZEZ KOMISJĘ NADZORU FINANSOWEGO

Bank przyjął do stosowania „Zasady ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych” (przyjęte przez Komisję Nadzoru Finansowego na posiedzeniu w dniu 22 lipca 2014 roku) w zakresie dotyczącym kompetencji i obowiązków Zarządu tj. prowadzenia spraw Banku i jego reprezentacji, zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa oraz Statutem Banku, z zastrzeżeniem, iż paragraf 8 ust. 4 Zasad w zakresie dotyczącym zapewnienia akcjonariuszom możliwości elektronicznego udziału w posiedzeniach organu stanowiącego nie będzie stosowany, chyba że Walne Zgromadzenie dokona odpowiednich zmian w Statucie Banku uprawniających Zarząd do organizacji Walnego Zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. Rozdział 9 Zasad, dotyczący zarządzania aktywami na ryzyko klienta, nie będzie stosowany z uwagi na nieprowadzenie przez Bank działalności w tym zakresie.

Rada Nadzorcza Banku przyjęła do stosowania „Zasady ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych” w zakresie dotyczącym kompetencji i obowiązków Rady Nadzorczej tj. nadzorowania prowadzenia spraw Banku zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa oraz Statutem Banku.

Walne Zgromadzenie Banku zadeklarowało w uchwale nr 50/2015, że działając w ramach przysługujących mu kompetencji będzie kierowało się „Zasadami ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych” wydanymi przez Komisję Nadzoru Finansowego, przy czym odstąpiło od stosowania zasad określonych w:

- § 8 ust. 4 Zasad w zakresie zapewnienia możliwości elektronicznego udziału akcjonariuszy w posiedzeniach organu stanowiącego,
- § 10 ust. 2 Zasad w zakresie wprowadzania uprawnień osobistych lub innych szczególnych uprawnień dla akcjonariuszy,
- § 12 ust. 1 Zasad w zakresie odpowiedzialności akcjonariuszy za niezwłoczne dokapitalizowanie instytucji nadzorowanej,
- § 28 ust. 4 Zasad w zakresie dokonywania przez organ stanowiący oceny, czy ustalona polityka wynagradzania sprzyja rozwojowi i bezpieczeństwu działania instytucji nadzorowanej.

Odstąpienie od stosowania zasady określonej w § 8 ust. 4, było zgodne z uprzednią decyzją ZWZ PKO Banku Polskiego SA z dnia 30 czerwca 2011 roku, wyrażoną poprzez niepodjęcie uchwały w sprawie zmian Statutu Banku, których celem było umożliwienie uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej. Decyzja o niestosowaniu tej zasady, została podjęta z uwagi na ryzyko natury prawnej i organizacyjno – technicznej, mogące zagrażać prawidłowemu przebiegowi walnego zgromadzenia. Wyłączenie stosowania tej zasady przez ZWZ było zbieżne z opinią Zarządu Banku o jej niestosowaniu, przyjętą ze względu na fakt, iż obowiązujące w Banku zasady udziału w Walnych Zgromadzeniach umożliwiają akcjonariuszom efektywną realizację wszelkich praw z akcji i zabezpieczają interesy wszystkich akcjonariuszy.

Odstąpienie od pozostałych, wskazanych w uchwale ZWZ, „Zasad ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych” nastąpiło na skutek przedstawienia niniejszych propozycji przez uprawnionego akcjonariusza Banku – Skarbu Państwa oraz następnie przyjęcia ich przez ZWZ poprzez podjęcie uchwały nr 50/2015. Zgodnie z uzasadnieniem

przedstawionym przez Skarb Państwa wraz z propozycją projektu uchwały ZWZ, odstąpienie od stosowania zasady określonej w § 10 ust. 2 i § 12 ust. 1 uzasadnione było niezakończonym procesem prywatyzacji Banku przez Skarb Państwa.

Odstąpienie od stosowania zasady określonej w § 28 ust. 4 uzasadnione było, zgodnie z wnioskiem Skarbu Państwa, zbyt szerokim zakresem podmiotowym polityki wynagradzania podlegającym ocenie organu stanowiącego. W opinii ww. akcjonariusza polityka wynagradzania osób pełniących kluczowe funkcje niebędących członkami organu nadzorującego i organu zarządzającego, powinna podlegać ocenie ich pracodawcy albo mocodawcy, którym jest Bank reprezentowany przez Zarząd, którego działalność jest nadzorowana przez Radę Nadzorczą.

Tekst Zasad znajduje się na stronie internetowej Komisji Nadzoru Finansowego pod adresem:

https://www.knf.gov.pl/dla_ryнку/Zasady_ladu_korporacyjnego

10.2.2 SYSTEMY KONTROLI W PROCESIE SPORZĄDZANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH

System kontroli wewnętrznej Mechanizmy kontrolne sporządzania sprawozdań finansowych Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych

W PKO Banku Polskim SA funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który jest elementem systemu zarządzania Bankiem. Za zaprojektowanie, wprowadzenie i zapewnienie funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej odpowiada Zarząd Banku. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej oraz dokonuje corocznej oceny tego systemu.

Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:

- skuteczności i efektywności działania Banku,
- wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- zgodności działania Banku z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, przepisami wewnętrznymi Banku, rekomendacjami nadzorczymi oraz przyjętymi w Banku standardami rynkowymi.

SYSTEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

W ramach systemu kontroli wewnętrznej PKO Bank Polski SA wyodrębnia:

- funkcję kontroli zapewniającą przestrzeganie mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, obejmującą wszystkie jednostki oraz usytuowane w nich stanowiska organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji,
- komórkę do spraw zgodności, której celem jest kształtowanie rozwiązań w zakresie zapewnienia zgodności i zarządzania ryzykiem braku zgodności oraz identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie oraz raportowanie tego ryzyka,
- niezależną komórkę audytu wewnętrznego, której celem jest dokonywanie oceny adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w ramach działalności zapewniającej oraz przysporzenie wartości i usprawnienie procesów w Banku w ramach działalności doradczej.

W celu ograniczenia prawdopodobieństwa materializacji ryzyka i potencjalnego wpływu jego materializacji na cele PKO Banku Polskiego SA, jego pozycję finansową, cele i przebieg procesów wewnętrznych, w PKO Banku Polskim SA stosowane są mechanizmy kontrolne dostosowane do celów systemu kontroli wewnętrznej oraz do specyfiki działalności PKO Banku Polskiego SA.

Informacje dotyczące nieprawidłowości zidentyfikowanych w ramach poszczególnych elementów systemu kontroli wewnętrznej w Banku, wyniki ocen oraz inne istotne kwestie dotyczące funkcjonowania elementów kontroli wewnętrznej, przedstawiane są w raportach przeznaczonych dla Zarządu PKO Banku Polskiego SA, Komitetu Audytu Rady Nadzorczej lub Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA.

MECHANIZMY KONTROLNE SPORZĄDZANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH

W celu zapewnienia rzetelności i poprawności funkcjonowania procesu sporządzania sprawozdań finansowych w Banku zaprojektowano i wdrożono szereg mechanizmów kontrolnych, które wbudowano w funkcjonalność systemów sprawozdawczych oraz w regulacje wewnętrzne dotyczące tego procesu. Mechanizmy te polegają m.in. na stosowaniu w sposób ciągły weryfikacji i rekonyliacji danych sprawozdawczych z księgami rachunkowymi, analitycznymi i innymi dokumentami, będącymi podstawą sporządzania sprawozdań finansowych oraz z obowiązującymi przepisami w zakresie zasad rachunkowości i sporządzania sprawozdań finansowych.

Proces sporządzania sprawozdań finansowych jest cyklicznie poddawany wielostopniowej kontroli wewnętrznej funkcjonalnej, w szczególności w zakresie poprawności uzgodnień rachunkowych, analizy merytorycznej i rzetelności informacji. Zgodnie z przepisami wewnętrznymi, sprawozdania finansowe są akceptowane przez Zarząd PKO Banku Polskiego SA oraz Komitet Audytu Rady Nadzorczej, powołany przez Radę Nadzorczą PKO Banku Polskiego SA w 2006 roku.

Do zadań Komitetu Audytu Rady Nadzorczej należy m.in. monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej, w tym przegląd okresowych i rocznych sprawozdań finansowych jednostkowych i skonsolidowanych, ze szczególnym uwzględnieniem:

- informacji dotyczących istotnych zmian w polityce rachunkowości i sprawozdawczości oraz sposobie dokonywania znaczących dla sprawozdawczości finansowej szacunków i ocen kierownictwa, a także zgodności procesu sprawozdawczości finansowej z obowiązującymi przepisami prawa,
- znaczących korekt, wynikających z badania oraz opinii audytora z badania sprawozdań finansowych, omówienia wszelkich problemów, zastrzeżeń i wątpliwości wynikających z badania sprawozdań finansowych oraz analizy zaleceń audytora zewnętrznego, kierowanych do Zarządu Banku oraz odpowiedzi Zarządu Banku w tym zakresie.

Opis współpracy Komitetu Audytu z audytorem zewnętrznym oraz jej ocena znajduje się w sporządzanym corocznie sprawozdaniu z działalności Komitetu Audytu, stanowiącym załącznik do sprawozdania Rady Nadzorczej z działalności tego organu.

PODMIOT UPRAWNIONY DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH

26 stycznia 2017 roku Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego SA dokonała wyboru KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa jako firmy audytorskiej do przeprowadzania badania sprawozdań finansowych PKO Banku Polskiego SA oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za lata 2017-2019. Podmiot ten badał sprawozdania finansowe Banku i Grupy Kapitałowej za lata 2015-2016. KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa z siedzibą w Warszawie, ul. Inflancka 4A jest wpisana na listę firm audytorskich, prowadzoną przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów pod numerem 3546. Wybór firmy audytorskiej do przeprowadzania badania i przeglądu sprawozdań finansowych dokonany został przez Radę Nadzorczą Banku zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i normami zawodowymi, na podstawie § 15 ust.1 pkt 4 Statutu Banku.

12 kwietnia 2017 roku pomiędzy PKO Bankiem Polskim SA i KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa - firmą audytorską do przeprowadzania badania sprawozdań finansowych ponownie została zawarta umowa na przeprowadzenie badania i przeglądu sprawozdań finansowych Banku i Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za lata 2017 - 2019.

Łączna wysokość należnego wynagrodzenia netto KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k. z tytułu badania sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego PKO Banku Polskiego SA wyniosła za 2017 rok 1,39 mln PLN (za 2016 rok 1,25 mln PLN) oraz z tytułu usług atestacyjnych, w tym przeglądu sprawozdań finansowych wyniosła za 2017 roku 2,05 mln PLN (za 2016 roku 2,38 mln PLN). Z tytułu pozostałych usług wypłacono wynagrodzenie netto w 2017 roku 0,07 mln PLN (w 2016 roku 0,07 mln PLN).

10.2.3 STATUT PKO BANKU POLSKIEGO SA

Zasady zmiany Statutu PKO Banku Polskiego SA
Zmiany wprowadzone do Statutu w 2017 roku

ZASADY ZMIANY STATUTU PKO BANKU POLSKIEGO SA

Zmiana statutu PKO Banku Polskiego SA należy do kompetencji Walnego Zgromadzenia i wymaga podjęcia uchwały większością trzech czwartych głosów, zgody Komisji Nadzoru Finansowego w przypadkach wskazanych w ustawie Prawo bankowe oraz wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Ponadto zgodnie z § 10 ust. 4 statutu PKO Banku Polskiego SA, uchwały Walnego Zgromadzenia mające za przedmiot uprzywilejowanie akcji oraz w sprawach połączenia się Banku poprzez przeniesienie całego jego majątku na inną spółkę, jego likwidacji, obniżenia kapitału zakładowego w drodze umorzenia części akcji bez równoczesnego jego podwyższenia lub zmianę przedmiotu działalności Banku prowadzącą do zaprzestania prowadzenia przez Bank działalności bankowej wymagają większości 90% głosów oddanych.

ZMIANY WPROWADZONE DO STATUTU W 2017 ROKU

13 MARCA 2017 ROKU – UCHWAŁA NWZ W SPRAWIE ZMIANY STATUTU BANKU

13 marca 2017 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie PKO Banku Polskiego SA podjęło uchwałę nr 4/2017 w sprawie zmian Statutu PKO Banku Polskiego SA. Zmiany miały na celu umożliwienie nadzorowania działalności Banku, związanej z obsługą prawną i ryzykiem braku zgodności przez członka Zarządu Banku innego niż Prezes Zarządu. W zmianach Statutu doprecyzowano obszary działania Banku, które nadzoruje Prezes, przez uwzględnienie spraw z zakresu bezpieczeństwa, strategii oraz zarządzania zasobami ludzkimi.

10 kwietnia 2017 roku wyżej wymienione zmiany Statutu PKO Banku Polskiego SA zostały zarejestrowane w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego.

14 CZERWCA 2017 ROKU – PROJEKT UCHWAŁY NWZ W SPRAWIE ZMIANY STATUTU BANKU

14 czerwca 2017 roku Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Rozwoju i Finansów zgłosił projekt uchwały na Zwyczajne Walne Zgromadzenie PKO Banku Polskiego SA zwołane na 22 czerwca 2017 roku, w sprawie zmian Statutu Banku dotyczących kompetencji organów Banku, sposobu powoływania członków Zarządu oraz zasad rozporządzania składnikami aktywów trwałych do ustawy z dnia 16 grudnia 2016 roku o zasadach zarządzania mieniem państwowym. Zmiany Statutu Banku miały na celu również dostosowanie jego treści do wymagań wynikających z nowych przepisów prawa znajdujących zastosowanie do Banku, a w szczególności rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach, Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014 w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego oraz ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz o nadzorze publicznym. W związku z przerwą w obradach ZWZ, o zmianach Statutu Banku zdecydowano podczas wznowionych obrad w dniu 20 lipca 2017 roku, przyjmując zmiany w Statucie Banku określone szczegółowo w uchwale nr 50/2017 ZWZ, udostępnionej na stronie internetowej Banku: http://www.pkobp.pl/media_files/b21fa41e-d2b2-4bc6-bfa1-ea333c089b8c.pdf.

15 grudnia 2017 roku wyżej wymienione zmiany Statutu PKO Banku Polskiego SA zostały zarejestrowane w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego.

10.2.4 WALNE ZGROMADZENIE

Uprawnienia Walnego Zgromadzenia Zasady działania

Walne Zgromadzenie PKO Banku Polskiego SA odbywa się jako zwyczajne lub nadzwyczajne zgodnie z przepisami Kodeksu spółek handlowych i Statutu na zasadach określonych w Regulaminie Walnego Zgromadzenia.

UPRAWNIENIA WALNEGO ZGROMADZENIA

Do zasadniczych kompetencji Walnego Zgromadzenia, oprócz innych spraw zastrzeżonych w powszechnie obowiązujących przepisach prawa, należy podejmowanie uchwał w następujących sprawach:

- powoływania oraz odwoływania członków Rady Nadzorczej,
- zatwierdzania Regulaminu Rady Nadzorczej,
- nabycia akcji w celu ich umorzenia oraz ustalania wysokości wynagrodzenia za umarzone akcje,
- tworzenia i likwidacji funduszy specjalnych tworzonych z zysku netto,

- zbycia przez PKO Bank Polski SA nieruchomości, udziału w nieruchomości lub użytkownika wieczystego nieruchomości, o ile wartość nieruchomości lub prawa będącego przedmiotem takiej czynności przekracza 25% kapitału zakładowego (ze statutowo określonymi wyjątkami),
- emisji obligacji zamiennych na akcje, obligacji z prawem pierwszeństwa lub warrantów subskrypcyjnych,
- ustalania zasad kształtowania wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej i Zarządu.

ZASADY DZIAŁANIA

Do udziału w Walnym Zgromadzeniu mają prawo uprawnieni z akcji imiennych, zastawnicy i użytkownicy, którym przysługuje prawo głosu, wpisani do księgi akcyjnej w dniu rejestracji oraz posiadacze akcji na okaziciela, jeżeli byli akcjonariuszami Banku w dniu rejestracji i zwrócili się w ustawowym terminie wskazanym w ogłoszeniu o zwołaniu Walnego Zgromadzenia do podmiotu prowadzącego ich rachunki papierów wartościowych o wystawienie imiennego zaświadczenia o prawie uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu.

Akcjonariusz będący osobą fizyczną może uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika. Akcjonariusz nie będący osobą fizyczną może uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu przez osobę uprawnioną do składania oświadczeń woli w jego imieniu lub przez pełnomocnika.

Pełnomocnictwo powinno być, pod rygorem nieważności, sporządzone w formie pisemnej i dołączone do protokołu Walnego Zgromadzenia lub udzielone w postaci elektronicznej. Prawo do reprezentowania akcjonariusza niebędącego osobą fizyczną powinno wynikać z oryginału lub kopii: odpisu z właściwego rejestru, przedstawionego ewentualnie wraz z pełnomocnictwem lub ciągiem pełnomocnictw. Dokumenty te powinny być okazane przy sporządzaniu listy obecności lub przesłane elektronicznie do dnia poprzedzającego Walnego Zgromadzenia na adres poczty elektronicznej wskazany w ogłoszeniu o zwołaniu Walnego Zgromadzenia.

Osoba (osoby) udzielające pełnomocnictwa w imieniu akcjonariusza niebędącego osobą fizyczną powinny być uwidocznione w aktualnym odpisie z właściwego dla danego akcjonariusza rejestru.

Członek Zarządu i pracownik PKO Banku Polskiego SA mogą być pełnomocnikami akcjonariuszy na Walnym Zgromadzeniu PKO Banku Polskiego SA.

Projekty uchwał zgłoszone zgodnie z przepisami Kodeksu spółek handlowych przez uprawnionego akcjonariusza lub akcjonariuszy przed terminem Walnego Zgromadzenia Bank niezwłocznie po ich otrzymaniu udostępnia na stronie internetowej.

Akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego Banku mogą żądać umieszczenia określonych spraw w porządku obrad Walnego Zgromadzenia. Żądanie może zostać złożone w postaci elektronicznej.

Akcjonariusz lub akcjonariusze PKO Banku Polskiego SA reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego mogą przed terminem Walnego Zgromadzenia zgłaszać Bankowi na piśmie lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad Walnego Zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad. Ponadto, akcjonariusze podczas obrad Walnego Zgromadzenia mają prawo zgłaszania projektów uchwał oraz wnoszenia propozycji zmian lub uzupełnień do projektów uchwał, objętych porządkiem obrad Walnego Zgromadzenia.

Zdjęcie z porządku obrad bądź zaniechanie rozpatrywania sprawy umieszczonej w porządku obrad na wniosek akcjonariuszy wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia, podjętej większością 3/4 głosów po uprzednio wyrażonej zgodzie przez wszystkich obecnych na Walnym Zgromadzeniu akcjonariuszy, którzy wnosili o umieszczenie w porządku obrad tej sprawy.

Uchwały Walnego Zgromadzenia podejmowane są bezwzględną większością głosów, o ile powszechnie obowiązujące przepisy prawa lub postanowienia Statutu PKO Banku Polskiego SA nie stanowią inaczej.

Walne Zgromadzenie podejmuje uchwały w głosowaniu jawnym z zastrzeżeniem, że głosowanie tajne zarządza się:

- przy wyborach członków organów spółki,
- nad wnioskami o odwołanie członków organów PKO Banku Polskiego SA lub likwidatorów,
- nad wnioskami o pociągnięcie do odpowiedzialności członków organów PKO Banku Polskiego SA lub likwidatorów,
- w sprawach osobowych,
- na żądanie choćby jednego z akcjonariuszy, obecnych lub reprezentowanych na Walnym Zgromadzeniu,
- w innych przypadkach określonych w powszechnie obowiązujących przepisach prawa.

Akcjonariusz nie może ani osobiście, ani przez pełnomocnika, ani jako pełnomocnik innej osoby głosować nad uchwałami dotyczącymi jego odpowiedzialności wobec PKO Banku Polskiego SA z jakiegokolwiek tytułu, w tym udzielenia absolutorium, zwolnienia ze zobowiązania wobec PKO Banku Polskiego SA oraz sporu pomiędzy nim a PKO Bankiem Polskim SA.

Akcjonariusze mają prawo, za pośrednictwem Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia, zadawać pytania członkom Zarządu i Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA oraz biegłemu rewidentowi PKO Banku Polskiego SA.

Każdy akcjonariusz ma prawo do jednego wystąpienia i jednej repliki w dyskusji nad każdym z punktów porządku obrad. Akcjonariusze mogą zgłaszać w trakcie dyskusji wnioski o zamknięcie listy mówców oraz o zamknięcie dyskusji nad rozpatrywanym punktem porządku obrad.

10.2.5 RADA NADZORCZA PKO BANKU POLSKIEGO SA W OKRESIE SPRAWOZDAWCZYM

Skład Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA
Zmiany w składzie Rady Nadzorczej w 2017 roku
Zasady działania Rady Nadzorczej
Kompetencje Rady Nadzorczej
Zmiany Regulaminu Rady Nadzorczej
Komitety Rady Nadzorczej

Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego SA składa się z 5 do 13 członków powoływanych na wspólną trzyletnią kadencję. Członkowie Rady Nadzorczej są powoływani i odwoływani przez Walne Zgromadzenie.

22 czerwca 2017 roku Skarb Państwa, jako Uprawniony Akcjonariusz, na podstawie § 11 ust. 1 Statutu Banku ustalił liczbę członków Rady Nadzorczej na 11 osób, o czym Bank poinformował raportem bieżącym nr 23/2017. Na 31 grudnia 2017 roku Rada Nadzorcza Banku liczyła 11 osób.

Obecna kadencja członków Rady Nadzorczej rozpoczęła się 22 czerwca 2017 roku.

SKŁAD RADY NADZORCZEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA NA 31.12.2017 ROKU

PIOTR SADOWNIK - PRZEWODNICZĄCY RADY NADZORCZEJ BANKU

W składzie Rady Nadzorczej od 25 lutego 2016 roku.

Jest absolwentem Wydziału Prawa Uniwersytetu Warszawskiego oraz Uniwersytetu Paris II Pantheon - Assas. Tytuł zawodowy adwokata przy Okręgowej Radzie Adwokackiej w Warszawie zdobył w 1996 roku. Swoją karierę zawodową rozpoczął w 1993 roku w warszawskim biurze kancelarii Gide Loyrette Nouel.

22 czerwca 2017 roku powołany ponownie w skład Rady Nadzorczej obecnej kadencji i w tym samym dniu wyznaczony przez Skarb Państwa na Przewodniczącego Rady Nadzorczej.

Obecnie jest partnerem odpowiedzialnym za Departamenty Sporów Sądowych i Arbitrażu, Projektów Infrastrukturalnych i Prawa Publicznego oraz Prawa Własności Intelktualnej w warszawskim biurze Kancelarii Prawnej Gide Loyrette Nouel.

Reprezentuje klientów kancelarii w sporach sądowych i doradza zarówno polskim spółkom, jak i międzynarodowym inwestorom w ramach projektów infrastrukturalnych i zamówień publicznych. Specjalizuje się także w prawie ochrony własności intelektualnej.

Jest prawnikiem rekomendowanym przez Legal 500 EMEA oraz Chambers Europe w dziedzinie sporów sądowych. Ponadto Legal 500 rekomenduje go w dziedzinie energii i zasobów naturalnych oraz własności intelektualnej.

Członek Rady Nadzorczej Banku Ochrony Środowiska SA.

GRAŻYNA CIURZYŃSKA - WICEPRZEWODNICZĄCA RADY NADZORCZEJ

W składzie Rady Nadzorczej od 30 czerwca 2016 roku.

Jest absolwentką Wydziału Handlu Zagranicznego Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie oraz Podyplomowego Studium Europejskiego Prawa Bankowego Instytutu Nauk Prawnych PAN. Karierę zawodową rozpoczęła w 1991 roku w administracji rządowej, w Ministerstwie Przekształceń Własnościowych.

22 czerwca 2017 roku powołana ponownie w skład Rady Nadzorczej obecnej kadencji i w tym samym dniu wyznaczona przez Skarb Państwa na Wiceprzewodniczącą Rady Nadzorczej.

Od 1996 roku przez 20 lat związana z sektorem bankowym. Pracowała na stanowiskach menadżerskich w obszarze biznesu korporacyjnego Powszechnego Banku Kredytowego S.A. oraz Kredyt Banku S.A. nadzorując między innymi współpracę z klientami strategicznymi oraz tworzenie programów finansowania przedsiębiorstw. Następnie na stanowiskach Dyrektora w obszarze detalicznym Banku BGŻ S.A. odpowiedzialna za kreowanie strategii działalności detalicznej, polityki sprzedażowej i cenowej, rozwój bancassurance, zarządzanie siecią sprzedaży, projektowanie i wdrażanie produktów. Pełniła też funkcję doradcy Prezesa Zarządu Banku.

Od 2007 roku związana z rynkiem płatności i kart bankowych. Jako Dyrektor Departamentu w Banku

BGŻ S.A., a następnie w Banku BGŻ BNP Paribas S.A. odpowiedzialna za obszar działalności kartowej, współpracę z międzynarodowymi organizacjami płatniczymi oraz z dostawcami technologii i usług kartowych.

Ponadto była członkiem Prezydium Rady Wydawców Kart Bankowych, a wcześniej Prezydium Rady Cash Management przy Związku Banków Polskich.

Przez ponad 15 lat związana z pracą naukowo-dydaktyczną w Szkole Głównej Handlowej w Instytucie Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych.

Obecnie Dyrektor Departamentu w Ministerstwie Przedsiębiorczości i Technologii nadzorujący wdrożenie polityki inwestycyjnej, procesy obsługi i współpracę z inwestorami oraz instytucjami finansowymi z kraju i zagranicy.

ZBIGNIEW HAJŁASZ- SEKRETARZ RADY NADZORCZEJ

W składzie Rady Nadzorczej od 30 czerwca 2016 roku.

22 czerwca 2017 roku powołany ponownie w skład Rady Nadzorczej obecnej kadencji.

24 sierpnia 2017 roku wybrany ponownie na Sekretarza Rady Nadzorczej.

Jest praktykiem i konsultantem w dziedzinie zarządzania i rozwoju. Dysponuje ponad 20-letnim doświadczeniem w zarządzaniu firmami komercyjnymi oraz jako analityk i praktyk w dziedzinie planowania, zarządzania i rozwoju instytucji finansowych, restrukturyzacji przemysłowej, prywatyzacji i przedsięwzięć międzynarodowych.

Uzyskane tytuły naukowe: MPhil in Economics (London University, 2002) oraz mgr inż. matematyki (Politechnika Wrocławska, 1982).

W 1993-96 oraz od 2005 roku – wykładowca akademicki (Politechnika Wrocławska, Uniwersytet Wrocłowski, Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu), od sierpnia 2011 roku – Prezes Zarządu Zakładu Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Św. Katarzynie (laureata rankingu Gazeta Biznesu w latach 2015 i 2016); od stycznia 2016 roku – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej Polskiego Radia SA.

Pełnił m.in. następujące funkcje: Dyrektor Wydziału Rozwoju Gospodarczego, Urząd Wojewódzki we Wrocławiu (1991-1993), Dyrektor Regionalnego Biura Prywatyzacji Banku BWP SA (1994-1996), Wiceprezes Zarządu Wrocławskiej Agencji Rozwoju Regionalnego SA – Dyrektor Zarządzający, Prezes Zarządu PRW SA we Wrocławiu, Prezes Zarządu TBS sp. z o.o. w Głogowie, Dyrektor Biura Koordynacji Projektu OPDRO.

Był członkiem Rad Nadzorczych spółek Skarbu Państwa i spółek z udziałem jednostek samorządu terytorialnego, m.in. Dolnośląskie Konsorcjum Handlowo - Finansowe SA we Wrocławiu, Polskie Radio Wrocław SA we Wrocławiu, TBS sp. z o.o. w Lubinie (najlepszy TBS w kraju w rankingu BGK), Siechnicka Inwestycyjna Spółka Komunalna sp. z o.o., Polskie Radio SA. Autor ekspertyz dla Sejmu i Rządu RP oraz dla instytucji finansowych.

MARIUSZ ANDRZEJEWSKI - CZŁONEK RADY NADZORCZEJ

22 czerwca 2017 roku powołany w skład Rady Nadzorczej obecnej kadencji.

Jest profesorem Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, pełni funkcję dziekana Wydziału Finansów i Prawa, jest także kierownikiem Katedry Rachunkowości Finansowej. Posiada stopień naukowy dra hab. nauk ekonomicznych w dyscyplinie: ekonomia. Od 2013 roku pracuje także na stanowisku prof. nadzw. w Wyższej Szkole Zarządzania i Bankowości w Krakowie.

Ukończył trzy fakultety studiując rachunkowość na Wydziale Zarządzania Akademii Ekonomicznej w Krakowie, a także automatykę i robotykę na specjalności: sztuczna inteligencja oraz informatykę na Wydziale Elektrotechniki, Automatyki i Elektroniki Akademii Górniczo - Hutniczej w Krakowie. W trakcie studiów był trzykrotnie stypendystą Ministra Edukacji Narodowej. W 2001 roku, realizując grant KBN, przygotował i obronił pracę doktorską pt. „Wymagania w zakresie ujawniania informacji przez spółki giełdowe w Polsce na tle rozwiązań światowych”.

Posiada doświadczenie biznesowe uzyskane poprzez zasiadanie w radach nadzorczych m. in. takich spółek jak: Tauron Sprzedaż Sp. z o.o., Zakłady Chemiczne Alwernia SA, Kombinat Koksochemiczny Zabrze SA, Północ Nieruchomości SA (spółka notowana na NewConnect), PolRest SA (spółka notowana na GPW w Warszawie), Media Nieruchomości SA, Przedsiębiorstwo Inżynierii Miejskiej Sp. z o.o. w Czechowicach - Dziedzicach, AWSA Holland II BV. Był także prezesem zarządu Altair Sp. z o.o., członkiem zarządu ds. finansowych w TBS Złocień Sp. z o.o. oraz doradcą zarządu w Instytucie Prawa Spółek i Inwestycji Zagranicznych - IPSiZ Sp. z o.o. Był arbitrem Sądu Polubownego przy Komisji Nadzoru Finansowego. Obecnie jest przewodniczącym rady nadzorczej PKP PLK SA. W latach 2005 - 2006 był podsekretarzem stanu w Ministerstwie Finansów.

Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego (PTE) oraz Zarządu Głównego Stowarzyszenia Księgowych w Polsce. Jest także członkiem European Accounting Association (EAA), International Association for Accounting Education & Research (IAAER) oraz Rady Naukowej SKWP.

MIROSLAW BARSZCZ - CZŁONEK RADY NADZORCZEJ

W składzie Rady Nadzorczej od 25 lutego 2016 roku.

22 czerwca 2017 roku powołany ponownie w skład Rady Nadzorczej obecnej kadencji.

Jest absolwentem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, gdzie uzyskał tytuł magistra nauk prawnych. Obecnie Prezes Zarządu BGK Nieruchomości S.A. W latach 2014-2016 zatrudniony jako doradca w departamencie strategii w PGNiG SA. W latach 2013-2014 był niezależnym doradcą w obszarach strategii, finansów, negocjacji, zarządzania projektami, zarządzania zmianą. Posiada bogate doświadczenie zawodowe w firmach audytorskich (1996-1997 Ernst & Young, 1998 -2001 Arthur Andersen, 2001 - 2004 PricewaterhouseCoopers), kancelariach prawniczych (2005 Baker & McKenzie, 2008-2013 GWW Legal) oraz administracji rządowej (2005 - 2006 Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów, 2007 - Minister Budownictwa, 2011 - 2013 doradca Ministra Sprawiedliwości). Brał udział w ponad 30 szkoleniach (organizowanych przez Ernst & Young, Arthur Andersen, PricewaterhouseCoopers), m.in. z zakresu podatków, finansów, zarządzania zasobami ludzkimi, negocjacji, zarządzania projektami, zarządzania zmianą, różnic kulturowych, komunikacji. Posiada doświadczenie doradcze w wielu branżach, m.in.: finansowej, informatycznej, telekomunikacyjnej, energetycznej, budowlanej, deweloperskiej, farmaceutycznej, produkcyjnej, bankowej, handlowej, logistycznej, turystycznej. Uczestniczył w pracach na licznych projektach z zakresu administracji rządowej.

ADAM BUDNIKOWSKI - CZŁONEK RADY NADZORCZEJ

W składzie Rady Nadzorczej od 25 lutego 2016 roku.

22 czerwca 2017 roku powołany ponownie w skład Rady Nadzorczej obecnej kadencji.

Studia magisterskie ukończył w 1971 roku w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Poznaniu (obecnie jest to Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu) na kierunku ekonomia handlu zagranicznego. Stopień naukowy doktora uzyskał w 1975 roku na Wydziale Handlu Zagranicznego ówczesnej Szkoły Głównej Planowania i Statystyki (obecnie SGH). Na tym samym wydziale w 1983 roku uzyskał habilitację. W 1992 roku Prezydent RP przyznał mu tytuł profesora nauk ekonomicznych.

Od początku kariery zawodowej związany z Szkołą Główną Handlową. Pracę na uczelni rozpoczął w 1974 roku jako asystent w Instytucie Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych. W kolejnych latach, wraz z uzyskiwanymi tytułami naukowymi, awansował kolejno na adiunkta, docenta i profesora. W 1996 roku został wybrany na Dziekana Kolegium Gospodarki Światowej SGH i pełnił tę funkcję przez dwie kolejne kadencje, aż do 2002 roku. Rektorem SGH został w 2005 roku, a 5 marca 2008 roku został wybrany na drugą kadencję, przypadającą na lata 2008-2012. Od 2012 roku jest ponownie Dziekanem Kolegium Gospodarki Światowej SGH.

W swojej karierze zawodowej współpracował również z innymi ośrodkami naukowymi i edukacyjnymi, m.in. Polską Akademią Nauk, Polskim Towarzystwem Ekonomicznym, Instytutem Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego (pełnił stanowisko wicedyrektora Instytutu w latach 1992-1993), Katolickim Uniwersytetem Lubelskim, Wyższą Szkołą Handlową w Radomiu, Akademią Dyplomatyczną w Warszawie oraz Krajową Szkołą Administracji Publicznej. Od 2001 roku jest członkiem Towarzystwa Ekonomistów Polskich. Od 2012 roku członek prezydium Komitetu Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk. Członek Rady Fundacji im. Sławomira Skrzypka.

W swojej karierze naukowo-badawczej wielokrotnie wykładał na uczelniach zachodnich i odbywał na nich staże. Był m.in. stypendystą Fulbrighta, a w 1996 roku jako ekspert Banku Światowego brał udział w misjach banku w Turcji i Rumunii.

Główne obszary jego zainteresowań naukowych wiążą się z tematyką międzynarodową. Obejmują m.in. międzynarodowe stosunki gospodarcze (ze szczególnym uwzględnieniem polityki handlowej i finansów międzynarodowych), transformację w Europie Środkowej i Wschodniej oraz politykę ochrony środowiska.

WOJCIECH JASIŃSKI - CZŁONEK RADY NADZORCZEJ

W składzie Rady Nadzorczej od 25 lutego 2016 roku.

22 czerwca 2017 roku powołany ponownie w skład Rady Nadzorczej obecnej kadencji.

Jest absolwentem Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego (1972 r.).

W latach 1972 - 1986 pracował w Płocku, m.in. w NBP Oddział w Płocku, w Urzędzie Miejskim, w tym jako radca prawny w Izbie Skarbowej. W latach 1990 - 1991 organizował samorząd terytorialny w woj. płockim, jako Delegat Pełnomocnika Rządu ds. Reformy Samorządu Terytorialnego. Od 1992 do 1997 roku pracował w Najwyższej Izbie Kontroli, kolejno jako dyrektor: Delegatury NIK w Warszawie, Zespołu Finansów i Budżetu, Departamentu Budżetu Państwa. W latach 1997 - 2000 pełnił funkcję członka zarządu, następnie prezesa zarządu warszawskiej spółki Srebrna. Był członkiem Rady Nadzorczej Banku Ochrony Środowiska w latach 1998 - 2000. Od września 2000 roku do lipca 2001 roku zajmował stanowisko podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości. W latach 2006 - 2007 był Ministrem Skarbu Państwa.

Od 2001 roku wykonywał mandat posła na Sejm RP (IV, V, VI, VII i VIII kadencji) pełniąc funkcje: Przewodniczącego Podkomisji Stałej ds. Systemu Bankowego i Polityki Pieniężnej, Przewodniczącego Komisji Gospodarki, Przewodniczącego Komisji Finansów Publicznych. Był również członkiem sejmowej Komisji Skarbu Państwa.

Prezes Zarządu PKN ORLEN S.A. od 16 grudnia 2015 roku do 5 lutego 2018 roku.

ANDRZEJ KISIELEWICZ – CZŁONEK RADY NADZORCZEJ

W składzie Rady Nadzorczej od 25 lutego 2016 roku.

22 czerwca 2017 roku powołany ponownie w skład Rady Nadzorczej obecnej kadencji.

Posiada tytuł profesora nauk matematycznych. Zatrudniony jest na Uniwersytecie Wrocławskim, na Wydziale Matematyki i Informatyki. Habilitację obronił na Uniwersytecie Wrocławskim, a tytuł doktora nauk matematycznych uzyskał w Polskiej Akademii Nauk. Absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego. Zdobywał doświadczenie zawodowe w takich ośrodkach naukowych, jak: Uniwersytet Opolski, Vanderbilt University (Nashville, USA), Polska Akademia Nauk, Technische University (Darmstadt, Niemcy), The University of Manitoba (Winnipeg, Kanada), Politechnika Wrocławska. Posiada doświadczenie, jako członek rad nadzorczych. Jest autorem ponad 60 publikacji naukowych w zagranicznych pismach z zakresu matematyki, logiki i informatyki oraz licznych książek (np. „Sztuczna inteligencja i logika”, „Wprowadzenie do informatyki” itd.). Jest także autorem wielu opinii, recenzji i ekspertyz, m.in. dla Narodowego Centrum Nauki, Komisji Europejskiej. Zawodowo zainteresowany zastosowaniem matematyki, logiki i informatyki w praktyce, sztuczną inteligencją, business intelligence, informatyzacją, teorią argumentacji.

ELŻBIETA MACZYŃSKA-ZIEMACKA - CZŁONEK RADY NADZORCZEJ

W składzie Rady Nadzorczej od 20 czerwca 2013 roku.

22 czerwca 2017 roku powołana ponownie w skład Rady Nadzorczej obecnej kadencji.

Absolwentka Uniwersytetu Warszawskiego (Wydział Ekonomii Politycznej, specjalność: ekonometria). Prof. dr hab. nauk ekonomicznych, zatrudniona w Instytucie Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk (od 1990 roku) oraz Szkole Głównej Handlowej (od 1998 roku) na stanowisku kierownika Zakładu Badań nad Bankructwami Przedsiębiorstw w Instytucie Finansów Korporacji i Inwestycji w Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie SGH (od 2008 roku) oraz kierownika studiów podyplomowych: „Wycena Nieruchomości”. Przewodnicząca Komitetu Gospodarczej Myśli Strategicznej w Ministerstwie Gospodarki (od 14 czerwca 2013 roku), prezes Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego (od 2005 roku) także członek Prezydium Komitetu Prognoz „Polska 2000 Plus” oraz Komitetu Nauk Ekonomicznych PAN (od 2011 roku). Członek Narodowej Rady Rozwoju. W latach 1994-2005 sekretarz naukowy oraz członek Prezydium Rady Strategii Społeczno-Gospodarczej przy Radzie Ministrów. W latach 2005-2007 członek niezależny Rady Nadzorczej BGŻ, w latach 1996-1998 członek niezależny Rady Nadzorczej Polskiego Banku Rozwoju, w latach 1990-1991 doradca i konsultant w Polsko-Szwedzkiej Sp. z o.o. SWEA SYSTEM. Odebrała staże naukowo-badawcze m.in. w Niemczech (Uniwersytet Mannheim), Austrii (WIIW, Wirtschaftsuniversität Wien). Jest trzykrotną stypendystką DAAD oraz autorką, współautorką i redaktorem ok. 200 publikacji oraz ekspertyz z zakresu analizy ekonomicznej, finansów i wyceny przedsiębiorstw oraz z zakresu systemów gospodarczych i strategii rozwoju społeczno-gospodarczego. Członek Komitetu Redakcyjnego dwumiesięcznika „Ekonomista”, wydawanego przez PTE i KNE PAN, członek Rady Redakcyjnej „Kwartalnika Nauk o Przedsiębiorstwie”, wydawanego przez KNOP SGH, członek zespołu redakcyjnego kwartalnika International Journal of Sustainable Economy (IJSE), Inderscience Publishers Editorial Office, UK.

JANUSZ OSTASZEWSKI - CZŁONEK RADY NADZORCZEJ

W składzie Rady Nadzorczej od 25 lutego 2016 roku.

22 czerwca 2017 roku powołany ponownie w skład Rady Nadzorczej obecnej kadencji.

Dyrektor Instytutu Finansów SGH, w latach 2001-2013 kierownik Katedry Finansów SGH, członek Senatu SGH, wybitny specjalista w zakresie finansów. W latach 2005-2012 był przez dwie kadencje Dziekanem Kolegium Zarządzania i Finansów. Absolwent SGPiS, studia ukończył w 1978 roku. Stopień naukowy doktora uzyskał w 1982 roku na Wydziale Handlu Wewnętrznego ówczesnej Szkoły Głównej Planowania i Statystyki (obecnie SGH). Na tym samym wydziale w 1990 roku uzyskał habilitację. W 2001 roku Prezydent RP przyznał mu tytuł profesora nauk ekonomicznych. Ukończył studia podyplomowe o profilu finansowo-menedżerskim w Scuola Superiore Enrico Mattei w Mediolanie. Głównym przedmiotem jego badań są zagadnienia funkcjonowania przedsiębiorstw, ich gospodarka finansowa i strategia finansowa. Znajduje to wyraz w prowadzonych od wielu lat zajęciach z przedmiotów: finanse przedsiębiorstwa, finanse, zarządzanie oraz w licznych materiałach dydaktycznych i książkach. Do liczącego się dorobku naukowego, autor zalicza ponad 140 różnego rodzaju opracowań naukowych, w tym 40 pozycji książkowych. Dotychczas pod jego kierunkiem prace doktorskie napisały i obroniły 22 osoby. Kilkuletnia praca w Ministerstwie Finansów na stanowisku dyrektora Departamentu Spraw Majątkowych i późniejsza aktywność zawodowa w charakterze doradcy Prezesa Kredyt Lease SA – spółki należącej do Grupy Kapitałowej Kredyt Banku SA - oraz praca w Biurze Finansowym Kancelarii Sejmu dodatkowo pogłębia jego zainteresowania finansami. Członek Rady Fundacji im. Sławomira Skrzypka.

JERZY PALUCHNIAK - CZŁONEK RADY NADZORCZEJ

22 czerwca 2017 roku powołany w skład Rady Nadzorczej obecnej kadencji.

Jest absolwentem Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wydział Zarządzania i Informatyki, Kierunek Zarządzanie i Marketing, Specjalność Zarządzanie Przedsiębiorstwem. Od 2003 roku Certyfikowany Audytor Wewnętrzny (CIA). W 2005 roku uzyskał tytuł biegłego rewidenta (nr 10649), a także w tym samym roku zakończył z wynikiem pozytywnym wszystkie egzaminy ACCA.

W latach 1999 - 2000 zdobywał doświadczenie zawodowe jako asystent brand managera w firmie Zielona Budka Zbigniew Grycan S.A. Jeszcze w 2000 roku kontynuował karierę zawodową we wrocławskim dziale audytu Arthur Andersen/Ernst&Young na stanowiskach od asystenta do managera (awans na stanowisko managera w 2005 roku).

Od 2007 roku do stycznia 2016 roku pracował we wrocławskim dziale audytu KPMG, gdzie w 2008 roku awansował na stanowisko senior managera. Oprócz pełnienia roli kluczowego biegłego rewidenta w badaniach sprawozdań finansowych pełnił kierownicze role w projektach dotyczących przeglądów i audytów procesów, wdrażania funkcji audytu wewnętrznego oraz w projektach dochodzeniowych. Uzyskał tytuł Certyfikowanego Trenera w KPMG. Prowadził szkolenia merytoryczne z dziedziny audytu, rachunkowości i kompetencji osobistych i interpersonalnych dla klientów i pracowników KPMG. Ponadto był odpowiedzialny za działania z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu w biurze KPMG we Wrocławiu.

W latach 2016 - 2017 był członkiem Rady Nadzorczej PZU SA oraz członkiem Komitetu Audytu tej Rady.

Pracował także w latach 2016 - 2017 w Tauron Polska Energia S.A. na stanowisku Dyrektora Wykonawczego ds. Audytu Wewnętrznego, odpowiedzialnego za obszar audytu wewnętrznego we wszystkich spółkach Grupy Tauron Polska Energia S.A., gdzie przeprowadził głęboką zmianę funkcji audytu wewnętrznego dostosowując ją do nowego modelu biznesowego Grupy Tauron. Od dnia 4 września 2017 roku pracuje na stanowisku Dyrektora Biura Audytu i Analizy Ryzyka w Agencji Rozwoju Przemysłu S.A.

Ponadto od 2010 roku członek Regionalnej Rady Biegłych Rewidentów we Wrocławiu. Od 23 listopada 2017 roku Członek Rady Nadzorczej IDA Management sp. z o.o.

ZMIANY W SKŁADZIE RADY NADZORCZEJ W 2017 ROKU

22 czerwca 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie PKO Banku Polskiego SA odwołało ze składu Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA: Pana Piotra Sadownika, Panią Grażynę Czurzyńską, Pana Zbigniewa Hajłasza, Pana Mirosława Barszcza, Pana Adama Budnikowskiego, Pana Wojciecha Jasińskiego, Pana Andrzeja Kisielewicz, Panią Elżbietę Mączyńską-Ziemacką oraz Pana Janusza Ostaszewskiego, a następnie powołało ponownie ww. osoby w skład Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA na kolejną wspólną kadencję Rady Nadzorczej, która rozpoczęła się z dniem Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia zwołanego na 22 czerwca 2017 roku. Ponadto 22 czerwca 2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie PKO Banku Polskiego SA powołało w skład Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA Pana Mariusza Andrzejewskiego oraz Pana Jerzego Paluchniaka na kolejną wspólną kadencję Rady Nadzorczej, która rozpoczęła się z dniem Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia zwołanego na 22 czerwca 2017 roku.

Podmiot uprawniony do wykonywania praw z akcji należących do Skarbu Państwa, jako Uprawniony Akcjonariusz ustalił liczbę Członków Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA na 11 osób.

Zgodnie z oświadczeniami złożonymi przez członków Rady Nadzorczej, Piotr Sadownik, Zbigniew Hajłasz, Mariusz Andrzejewski, Mirosław Barszcz, Adam Budnikowski, Andrzej Kisielewicz, Elżbieta Mączyńska - Ziemacka i Janusz Ostaszewski spełniają kryteria niezależnych członków Rady Nadzorczej określone w Dobrych Praktykach Spółek Notowanych na GPW. Pozostali członkowie Rady Nadzorczej, tj. Grażyna Czurzyńska, Wojciech Jasiński, Jerzy Paluchniak złożyli oświadczenia o niespełnianiu kryteriów niezależności od Banku i podmiotów pozostających w istotnym powiązaniu z Bankiem.

ZASADY DZIAŁANIA RADY NADZORCZEJ

Rada Nadzorcza działa na podstawie powszechnie obowiązujących przepisów prawa, Statutu oraz Regulaminu uchwalonego przez Radę Nadzorczą i zatwierdzonego przez Walne Zgromadzenie. Posiedzenia Rady Nadzorczej odbywają się, co najmniej raz na kwartał.

Rada Nadzorcza podejmuje uchwały bezwzględną większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków Rady Nadzorczej, w tym przewodniczącego lub wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej, z wyjątkiem uchwał w sprawach wskazanych w Statucie Banku, dla podjęcia których oprócz wskazanego quorum wymagana jest większość kwalifikowana wynosząca 2/3 głosów. W głosowaniu nie uczestniczą członkowie Rady Nadzorczej, których dotyczy sprawa poddana pod głosowanie.

Pracą Rady Nadzorczej kieruje jej przewodniczący, a w razie jego nieobecności wiceprzewodniczący. Przewodniczący reprezentuje Radę Nadzorczą wobec pozostałych organów PKO Banku Polskiego, organów nadzoru oraz innych osób.

KOMPETENCJE RADY NADZORCZEJ

Do kompetencji Rady Nadzorczej, oprócz uprawnień i obowiązków przewidzianych w powszechnie obowiązujących przepisach prawa i postanowieniach Statutu PKO Banku Polskiego SA, należy podejmowanie uchwał dotyczących w szczególności:

- zatwierdzania uchwalonych przez Zarząd: strategii PKO Banku Polskiego SA i rocznego planu finansowego,
- zatwierdzania uchwalonej przez Zarząd strategii zarządzania ryzykiem oraz akceptowania ogólnego poziomu tolerancji na ryzyko,
- wyznaczania podmiotu dokonującego badania lub przeglądu sprawozdań finansowych oraz wyrażania zgody na zawieranie umów z takim podmiotem lub podmiotami z nim powiązanyymi,
- uchwalania Regulaminu:
 - Rady Nadzorczej,
 - określającego zasady udzielania kredytów, pożyczek, gwarancji bankowych oraz poręczeń członkowi Zarządu Banku, Rady Nadzorczej oraz osobie zajmującej stanowiska kierownicze w Banku oraz podmiotom powiązanym z nimi kapitałowo lub organizacyjnie,
- powołania i odwołania Prezesa Zarządu, Wiceprezesów oraz członków Zarządu, a także zawieszania w czynnościach członków Zarządu oraz delegowania członków Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu,
- zatwierdzania uchwalonych przez Zarząd Regulaminów: Zarządu, gospodarowania funduszami specjalnymi tworzonymi z zysku netto, Organizacyjnych Banku,
- wyrażania uprzedniej zgody na czynności spełniające określone kryteria, w tym m.in. na nabycie i zbycie środków trwałych oraz nieruchomości, założenie spółki, objęcie lub nabycie udziałów i akcji, zawarcie przez PKO Bank Polski SA transakcji z akcjonariuszem, posiadającym co najmniej 5% ogólnej liczby głosów w Banku lub z podmiotem powiązanym,
- występowania do Komisji Nadzoru Finansowego z wnioskiem o wyrażenie zgody na powołanie Prezesa Zarządu oraz członka Zarządu nadzorującego zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku, a także na powierzenie funkcji członka Zarządu nadzorującego zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku dotychczasowemu członkowi Zarządu, który nie nadzorował zarządzania tym ryzykiem,
- oceny funkcjonowania polityki wynagrodzeń w Banku oraz przedstawiania raportu w tym zakresie Walnemu Zgromadzeniu,
- opinii o stosowaniu przez Bank „Zasad ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych”.

KOMITETY RADY NADZORCZEJ

Zgodnie z treścią Statutu Banku Rada Nadzorcza powołuje ze swojego grona Komitet Audytu oraz Komitet ds. Wynagrodzeń. Rada Nadzorcza może także powoływać ze swojego grona inne komitety.

Zgodnie z Regulaminem Rady Nadzorczej może ona powoływać, a w przypadkach, gdy wymagają tego przepisy prawa, powołuje, stałe komitety, których członkowie pełnią funkcje jako członkowie Rady Nadzorczej delegowani do pełnienia wybranych czynności nadzorczych w Banku. Rada Nadzorcza powołuje w szczególności stałe komitety:

KOMITET AUDYTU RADY NADZORCZEJ

ZADANIA

- 1) monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej, w tym przegląd okresowych i rocznych sprawozdań finansowych Banku i Grupy Kapitałowej Banku (jednostkowych i skonsolidowanych), w szczególności poprzez:
- 2) monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym w zakresie sprawozdawczości finansowej,
- 3) monitorowanie działalności Departamentu Audytu Wewnętrznego oraz poziomu wynagrodzeń dyrektora i pracowników Departamentu Audytu Wewnętrznego,
- 4) monitorowanie działalności Departamentu Zgodności oraz poziomu wynagrodzeń dyrektora i pracowników Departamentu Zgodności oraz zatwierdzanie poziomu wynagrodzenia dyrektora Departamentu Zgodności,
- 5) monitorowanie skuteczności systemu zarządzania ryzykiem w zakresie sprawozdawczości finansowej, w szczególności poprzez analizowanie informacji otrzymywanych od Komitetu ds. Ryzyka,

- 6) monitorowanie wykonywania czynności rewizji finansowej, w szczególności przeprowadzania przez firmę audytorską badania, z uwzględnieniem wszelkich wniosków i ustaleń Komisji Nadzoru Audytowego, o której mowa w Ustawie o biegłych rewidentach, wynikających z kontroli przeprowadzonej w firmie audytorskiej,
- 7) kontrolowanie i monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i firmy audytorskiej przeprowadzającej badanie sprawozdań finansowych, w szczególności w przypadku, gdy na rzecz Banku i spółek z Grupy Kapitałowej Banku świadczone są przez firmę audytorską inne usługi niż badanie,
- 8) uzyskanie rocznego pisemnego oświadczenia potwierdzającego niezależność firmy audytorskiej, o którym mowa w art. 6 ust. 2 lit. a Rozporządzenia nr 537/2014,
- 9) uzyskanie zawartego w sprawozdaniu z badania oświadczenia, że nie były świadczone usługi zabronione niebędące badaniem,
- 10) uzyskanie informacji o zakresie usług świadczonych na rzecz Banku i spółek z Grupy Kapitałowej Banku oraz analizę pod kątem spełnienia wymogu zawartego w art. 4 ust. 2 Rozporządzenia nr 537/2014,
- 11) zapewnienie przestrzegania obowiązujących przepisów prawa dotyczących rotacji i karencji firmy audytorskiej i kluczowego biegłego rewidenta,
- 12) omawianie z firmą audytorską zagrożeń dla niezależności firmy audytorskiej lub kluczowego biegłego rewidenta oraz zabezpieczeń zastosowanych w celu ograniczenia tych zagrożeń w przypadku określonym w art. 4 ust. 3 Rozporządzenia nr 537/2014.

**SKŁAD KOMITETU
NA 31 GRUDNIA
2017 ROKU**

Zbigniew Hajłasz (Przewodniczący Komitetu),
Grażyna Ciużyńska (Wiceprzewodnicząca Komitetu),
Mariusz Andrzejewski (członek Komitetu),
Andrzej Kisielewicz (członek Komitetu),
Janusz Ostaszewski (członek Komitetu),
Jerzy Paluchniak (członek Komitetu),
Piotr Sadownik (członek Komitetu).

KOMITET DS. WYNAGRODZEŃ

ZADANIA

Opiniowanie i monitorowanie przyjętej w Banku polityki wynagrodzeń oraz wspieranie organów Banku w zakresie kształtowania i realizacji tej polityki. Komitet odpowiada w szczególności za realizację następujących zadań:

- 1) opiniowanie podlegających zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą ogólnych zasad polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, w rozumieniu § 28 ust. 1 uchwały nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, w tym wysokości i składników wynagrodzeń, kierując się ostrożnym i stabilnym zarządzaniem ryzykiem, kapitałem i płynnością oraz szczególną dbałością o długoterminowe dobro Banku, interes akcjonariuszy i inwestorów Banku,
- 2) dokonywanie okresowego przeglądu ogólnych zasad polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku oraz przedstawianie wyników z przeglądu Radzie Nadzorczej,
- 3) przedstawianie Radzie Nadzorczej propozycji zasad wynagradzania członków Zarządu, w tym polityki zmiennych składników wynagrodzeń oraz wynagrodzenia zasadniczego członków Zarządu,
- 4) przedstawianie Radzie Nadzorczej propozycji dotyczących odpowiednich form umowy z członkami Zarządu,
- 5) opiniowanie wniosków dotyczących zgody dla członka Zarządu na zajmowanie się interesami konkurencyjnymi lub uczestniczenie w spółce konkurencyjnej jako wspólnik spółki cywilnej, spółki osobowej lub jako członek organu spółki kapitałowej bądź, uczestniczenie w innej konkurencyjnej osobie prawnej jako członek jej organu,
- 6) opiniowanie raportu z przeprowadzonego przez Departament Audytu Wewnętrznego, przeglądu wdrożenia polityki zmiennych składników wynagrodzeń,
- 7) przygotowanie projektu raportu z oceny funkcjonowania polityki wynagradzania w Banku, który jest przedstawiany Walnemu Zgromadzeniu przez Radę Nadzorczą.

**SKŁAD KOMITETU
NA 31 GRUDNIA
2017 ROKU**

Piotr Sadownik (Przewodniczący Komitetu),
Grażyna Ciużyńska (członek Komitetu),
Wojciech Jasiński (członek Komitetu),
Elżbieta Mączyńska-Ziemacka (członek Komitetu),
Janusz Ostaszewski (członek Komitetu).

KOMITET DS. RYZYKA

ZADANIA	<ol style="list-style-type: none">1) opiniowanie całościowej bieżącej i przyszłej gotowości Banku do podejmowania ryzyka, z uwzględnieniem profilu ryzyka Grupy Kapitałowej Banku, w tym w szczególności opiniowanie uchwalonych przez Zarząd strategicznych limitów tolerancji na poszczególne rodzaje ryzyka dla Banku i Grupy Kapitałowej Banku, których zatwierdzenie należy do kompetencji Rady Nadzorczej,2) opiniowanie uchwalonej przez Zarząd strategii zarządzania ryzykiem w działalności Banku oraz przedkładanych przez Zarząd informacji dotyczących realizacji tej strategii oraz innych okresowych raportów w zakresie zarządzania ryzykiem oraz adekwatności kapitałowej,3) opiniowanie innych uchwał Zarządu w zakresie zarządzania ryzykiem oraz adekwatności kapitałowej, których zatwierdzenie należy do kompetencji Rady Nadzorczej,4) wspieranie Rady Nadzorczej w nadzorowaniu wdrażania strategii zarządzania ryzykiem w działalności Banku przez kadre kierowniczą wyższego szczebla,5) przegląd, czy ceny pasywów i aktywów oferowanych klientom w pełni uwzględniają model biznesowy Banku i jego strategię w zakresie ryzyka, a w przypadku, gdy ceny te nie odzwierciedlają w odpowiedni sposób rodzajów ryzyka zgodnie z tym modelem i tą strategią, wskazanie Zarządowi kierunków działań korygujących mających na celu przywrócenie adekwatności cen pasywów i aktywów do modelu biznesowego i strategii ryzyka Banku; Komitet monitoruje realizację przez Zarząd tych działań,6) opiniowanie rozwiązań dotyczących ograniczania ryzyka prowadzonej działalności przy wykorzystaniu ubezpieczeń majątkowych Banku oraz ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej członków organów Banku i prokurentów,7) bieżące monitorowanie systemu zarządzania ryzykiem i przekazywanie Radzie Nadzorczej informacji na temat wyników monitorowania tego systemu,8) opiniowanie informacji podawanych przez Bank do publicznej wiadomości w zakresie dotyczącym strategii zarządzania ryzykiem oraz systemu zarządzania ryzykiem,9) dokonywanie corocznego przeglądu polityki wynagradzania pracowników Banku i Grupy Kapitałowej Banku, a w szczególności ocena czy zachęty, jakie stwarza ta polityka i praktyka w zakresie wynagrodzeń uwzględniają ryzyko, kapitał i płynność oraz prawdopodobieństwo i perspektywę czasową uzyskania przez spółkę z Grupy Kapitałowej zysków oraz przyjmowanie raportu z tego przeglądu, przekazywanego do wiadomości Rady Nadzorczej10) wykonywanie innych powierzonych zadań przez Radę Nadzorczą w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku.
----------------	--

SKŁAD KOMITETU NA 31 GRUDNIA 2017 ROKU	Andrzej Kisielewicz (Przewodniczący Komitetu), Grażyna Ciurzyńska (Wiceprzewodnicząca Komitetu), Mariusz Andrzejewski (członek Komitetu), Adam Budnikowski (członek Komitetu), Elżbieta Mączyńska-Ziemacka (członek Komitetu), Jerzy Paluchniak (członek Komitetu).
---	--

KOMITET DS. STRATEGII

ZADANIA	<ol style="list-style-type: none">1) opiniowanie uchwalonej przez Zarząd strategii Banku, której zatwierdzenie należy do kompetencji Rady Nadzorczej,2) wspieranie Rady Nadzorczej w nadzorowaniu wdrażania strategii, w tym w szczególności poprzez analizowanie przedstawianych przez Zarząd okresowych informacji odnośnie jej realizacji,3) opiniowanie strategicznych czynności Banku, które wymagają uprzedniej zgody Rady Nadzorczej, w szczególności w zakresie ich spójności z obowiązującą strategią Banku,4) wykonywanie innych powierzonych zadań przez Radę Nadzorczą w zakresie realizacji celów strategicznych i kluczowych projektów Banku.
----------------	--

SKŁAD KOMITETU NA 31 GRUDNIA 2017 ROKU	Grażyna Ciurzyńska (Przewodnicząca Komitetu), Zbigniew Hajłasz (Wiceprzewodniczący Komitetu), Mirosław Barszcz (członek Komitetu), Adam Budnikowski (członek Komitetu), Elżbieta Mączyńska-Ziemacka (członek Komitetu), Janusz Ostaszewski (członek Komitetu), Piotr Sadownik (członek Komitetu).
---	---

10.2.6 ZARZĄD PKO BANKU POLSKIEGO SA W OKRESIE SPRAWOZDAWCZYM

Skład Zarządu PKO Banku Polskiego SA
Zmiany w składzie Zarządu Banku w 2017 roku
Zasady działania Zarządu Banku
Kompetencje Zarządu Banku
Komitety Zarządu Banku

Zgodnie z § 19 ust. 1 i 2 Statutu PKO Banku Polskiego SA członkowie Zarządu powoływani są przez Radę Nadzorczą na wspólną trzyletnią kadencję.

Zarząd składa się z 3 do 9 członków. Powołanie dwóch członków Zarządu, w tym Prezesa Zarządu, wymaga zgody Komisji Nadzoru Finansowego. Na 31 grudnia 2017 roku Zarząd Banku liczył 8 osób.

Obecna kadencja Zarządu Banku, rozpoczęła się z dniem 2 lipca 2017 roku.

SKŁAD ZARZĄDU PKO BANKU POLSKIEGO SA WEDŁUG STANU NA 31.12.2017 R.

ZBIGNIEW JAGIEŁŁO - PREZES ZARZĄDU

W składzie Zarządu od
1 października 2009 roku.

14 czerwca 2017 roku
powołany ponownie
w skład Zarządu obecnej
kadencji.

Prezes Zarządu PKO Banku Polskiego SA od października 2009 roku, powołany na kolejne kadencje w 2011, 2014 i 2017 roku. Wcześniej przez blisko 9 lat pełnił funkcję Prezesa Zarządu Pioneer Pekao TFI SA. W globalnej strukturze Pioneer Investments nadzorował także dystrybucję w regionie Europy Środkowo-Wschodniej (CEE). W drugiej połowie lat 90. ubiegłego wieku m.in. jako wiceprezes Zarządu współtworzył PKO/Credit Suisse TFI SA.

W okresie dwudziestoletniej pracy na rynku finansowym był odpowiedzialny m.in. za: (•) przeprowadzenie PKO Banku Polskiego SA z sukcesem przez okres kryzysowych zawirowań na międzynarodowych rynkach finansowych, przy jednoczesnym wzmocnieniu pozycji Banku jako lidera pod względem wielkości aktywów, kapitału i wypracowanego zysku w Polsce i regionie Europy Środkowo-Wschodniej; (•) przygotowanie i realizację strategii PKO Banku Polskiego SA na lata 2010-2012 oraz 2013-2015, które zaowocowały zdecydowanym wzrostem aktywów oraz efektywności biznesowej, a także zwiększeniem zainteresowania spółką ze strony inwestorów krajowych i zagranicznych; (•) dostosowanie PKO Banku Polskiego SA do wymogów coraz bardziej konkurencyjnego rynku finansowego poprzez uatrakcyjnienie oferty produktowej i podniesienie jakości obsługi klientów; (•) przeformułowanie modelu operacyjnego Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w kierunku koncentracji na podstawowej działalności związanej ze świadczeniem usług finansowych.

Aktywnie zaangażowany w rozwój i promocję wysokich standardów działania rynku finansowego w Polsce. Członek Rady Związku Banków Polskich oraz prestiżowej organizacji Institut International D'Etudes Bancaires zrzeszających międzynarodowe środowisko bankowe. Wcześniej pełnił m.in. funkcję Przewodniczącego Rady Izby Zarządzających Funduszami i Aktywami.

Absolwent Wydziału Informatyki i Zarządzania Politechniki Wrocławskiej. Ukończył również Podyplomowe Studia Menedżerskie prowadzone przez Gdańską Fundację Kształcenia Menedżerów i Uniwersytet Gdański, gdzie uzyskał tytuł Executive MBA certyfikowany przez Rotterdam School of Management, Erasmus University.

Odnaczony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz uhonorowany Medalem Solidarności Społecznej za propagowanie idei społecznej odpowiedzialności biznesu. Był Przewodniczącym Rady Programowej Fundacji PKO Banku Polskiego, która powstała w 2010 roku z jego inicjatywy.

Laureat licznych nagród i wyróżnień. Wybrany Prezesem Roku 2011 przez Gazetę Giełdy Parkiet. Laureat Wektora 2011 przyznanego przez Kapitułę Pracodawców RP oraz Złotego Bankiera w kategorii Osobowość Roku 2011. Trzykrotnie uznany za Bankowego Menedżera Roku (2011, 2014 i 2016) w konkursie Gazety Bankowej. Magazyn Bloomberg Businessweek Polska w latach 2012, 2014 i 2015 zaliczył go do TOP 20 Najlepszych Menedżerów w Polskiej Gospodarce. Miesięcznik Finansowy Bank uhonorował go nagrodą specjalną Innowator Sektora Bankowego 2012. Otrzymał również tytuły miesięcznika Brief - Człowiek Roku 2013 i Dziennika Gazety Prawnej - Wizjoner 2013. W 2014 roku wyróżniony przez Gazetę Finansową jako jeden z „25 Najcenniejszych Menedżerów Świata Finansów”. W 2015 roku wyróżniony przez KIG medalem za wspieranie rozwoju samorządu gospodarczego i przedsiębiorczości, a przez Fundację Rozwoju Obrotu Bezgotówkowego statuetką eDukata za wizję rozwoju płatności bezgotówkowych oraz skuteczne budowanie koalicji na rzecz standardu płatności mobilnych. Serwis branżowy Mediarun.com uznał go za najbardziej pro-marketingowego prezesa, a kapituła Responsible Business Awards przyznała mu tytuł Outstanding CEO Philanthropist. W 2017 roku uhonorowany Nagrodą Lesława A. Pagi za wkład w rozwój polskiej gospodarki i promocję wysokich standardów działania rynku finansowego w Polsce.

Pozostałe pełnione funkcje: Przewodniczący Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami
Przewodniczący Komitetu Transformacji
Przewodniczący Komitetu ds. Bezpieczeństwa Informatycznego
Przewodniczący Komitetu Ryzyka
Przewodniczący Komitetu Strategii

RAFAŁ ANTCZAK - WICEPREZES ZARZĄDU BANKU NADZORUJĄCY OBSZAR BANKOWOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW, STRATEGII I ANALIZ

14 czerwca 2017 roku
powołany w skład
Zarządu obecnej kadencji.

Jest ekonomistą i menedżerem z ponad 20-letnią praktyką międzynarodową i krajową w realizacji projektów dla firm sektora finansowego i realnego, rządów oraz instytucji badawczych. Absolwent Wydziału Nauk Ekonomicznych na Uniwersytecie Warszawskim oraz Comprehensive Course in Market Economics na Joint Vienna Institute (1997). Od października 2008 roku do stycznia 2017 roku związany z Deloitte Consulting S.A., w randze Członka Zarządu odpowiedzialnego m.in. za analizy i prognozy mikro- i makroekonomiczne oraz doradztwo strategiczne i biznesowe. W latach 2006-2008 zajmował stanowisko Dyrektora Zarządzającego i Głównego Ekonomisty Grupy PZU, pełniąc równoległe funkcje członka Rad Nadzorczych: PZU Asset Management, PZU-Ukraina, PZU-Ukraina Ubezpieczenia na Życie oraz UFG. W latach 2006-2008 aktywny wykładowca na Wydziale Zarządzania i studiach MBA na Uniwersytecie Warszawskim. W latach 1994-2006 ekonomista w Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych CASE Fundacja Naukowa. Autor licznych publikacji z dziedziny ekonomii oraz analiz rynkowych.

Pozostałe pełnione funkcje: Członek Komitetu Strategii

MAKS KRACZKOWSKI - WICEPREZES ZARZĄDU BANKU NADZORUJĄCY OBSZAR BANKOWOŚCI MIĘDZYNARODOWEJ I TRANSAKCYJNEJ ORAZ WSPÓŁPRACY Z SAMORZĄDAMI I AGENCJAMI RZĄDOWYMI

W składzie Zarządu od
4 lipca 2016 roku.

14 czerwca 2017 roku
powołany ponownie w
skład Zarządu obecnej
kadencji.

Jest absolwentem Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej V, VI, VII, VIII Kadencji: Wiceprzewodniczący Komisji Gospodarki i Rozwoju Sejmu RP - od 2015 roku, Przewodniczący Komisji Gospodarki Sejmu RP - w latach 2005-2007, Członek Komisji Ustawodawczej Sejmu RP, Przewodniczący podkomisji stałej Trybunału Konstytucyjnego. Ma wieloletnie doświadczenie w stanowieniu prawa, znajomość zagadnień gospodarczych w skali krajowej oraz międzynarodowej. Jako poseł czterech kadencji Sejmu Rzeczypospolitej w swojej działalności ukierunkowany był na sprawy gospodarki i rynku finansowego.

Pozostałe pełnione funkcje: Zastępca Przewodniczącego Komitetu Kredytowego Banku
Członek Komitetu Strategii

MIECZYŚLAW KRÓL - WICEPREZES ZARZĄDU BANKU NADZORUJĄCY OBSZAR BANKOWOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ ORAZ OBSZAR PRAWNY I ZGODNOŚCI

W składzie Zarządu od
6 czerwca 2016 roku.

14 czerwca 2017 roku
powołany ponownie w
skład Zarządu obecnej
kadencji.

Bankowiec, finansista, menadżer, magister ekonomii, absolwent warszawskiej Szkoły Głównej Handlowej (Wydział Finansów i Statystyki) i Międzynarodowej Szkoły Zarządzania. Absolwent Studiów Doktoranckich Szkoły Głównej Handlowej (Kolegium Zarządzania i Finansów). Z bankowością i finansami związany zawodowo od ponad trzydziestu lat. Pracował m.in. w Narodowym Banku Polskim. Wieloletni dyrektor PKO Banku Polskiego SA. W latach 2006-2010 był dyrektorem Departamentu Audytu w PKO Banku Polskim SA, następnie w latach 2011-2015 był dyrektorem Departamentu Audytu w Banku Ochrony Środowiska SA w Warszawie. W latach 2006-2007 był członkiem Rady Nadzorczej Centrum Finansowo - Bankowego w Warszawie. W roku 2007 był Przewodniczącym Rady Nadzorczej Zakładów Chemicznych Organika Sarzyna w Nowej Sarzynie i w Zakładach Konserwacji Zabytków. Wykładał w Wyższej Szkole Działalności Gospodarczej w Warszawie. Jest autorem wielu artykułów poruszających tematykę bankową i ekonomiczną. W latach 1998-2002 był radnym Powiatu Warszawskiego. Był Wiceprzewodniczącym Komisji Budżetu oraz członkiem Komisji Rewizyjnej. W latach 2002 - 2014 był radnym Rady m.st. Warszawy. W Radzie m.st. Warszawy był m.in. Wiceprzewodniczącym Komisji Budżetu i Finansów oraz członkiem Komisji Zdrowia. W swojej działalności społecznej kierował Społeczną Radą Szpitala Bielańskiego im. Księdza Jerzego Popiełuszki.

Pozostałe pełnione funkcje: Członek Komitetu Strategii

ADAM MARCINIAK - WICEPREZES ZARZĄDU BANKU NADZORUJĄCY OBSZAR INFORMATYKI I USŁUG

21 września 2017 roku powołany w skład Zarządu obecnej kadencji od dnia 1 października 2017 roku.

Jest związany z PKO Bankiem Polskim SA od 2011 roku. Jako Dyrektor Pionu Rozwoju i Utrzymania Aplikacji odpowiedzialny za zarządzanie, rozwój i utrzymanie systemów informatycznych z sukcesem zreorganizował funkcjonowanie struktur IT koncentrując się na efektywności procesów, optymalizacji kosztów i dynamicznym rozwoju biznesu.

W latach 2011-2014, jako wiceprezes Inteligo Financial Services SA, odpowiadał także za rozwój systemów informatycznych, reorganizację, optymalizację i inkorporację spółki do struktur Banku. Wcześniej pracował w banku Pekao SA jako Dyrektor Operacyjny Biura Rozwoju i Zarządzania Kanałami Elektronicznymi oraz Dyrektor Departamentu Informatyki w Centralnym Domu Maklerskim Pekao SA.

Jest członkiem prezydium Rady ds. Bankowości Elektronicznej przy Związku Banków Polskich, Rady Architektury IT przy Komitecie Rady Ministrów ds. Cyfryzacji oraz ekspertem Zespołu zadaniowego ds. oceny projektów informatycznych przy Komitecie Rady Ministrów ds. Cyfryzacji.

Zasiada w radach nadzorczych PKO Banku Hipotecznego SA i PKO BP Finat Sp. z o.o. Laureat licznych branżowych nagród i wyróżnień, m.in. tytułu Ambasadora Gospodarki Elektronicznej na X Kongresie Gospodarki Elektronicznej, Medalu Mikołaja Kopernika przyznanego przez Związek Banków Polskich w uznaniu szczególnych zasług w budowie i rozwoju sektora bankowego oraz nagrody specjalnej „Innowator rynku bankowego 2015 roku” w rankingu „50 największych banków w Polsce”.

Absolwent Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie oraz Politechniki Warszawskiej.

Pozostałe pełnione funkcje: Przewodniczący Komitetu ds. Architektury IT
Zastępca Przewodniczącego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Informatycznego
Wiceprzewodniczący Komitetu Transformacji
Członek Komitetu Strategii
I Zastępca Przewodniczącego Komitetu Ryzyka Operacyjnego
Członek Komitetu Ryzyka
Członek Komitetu Jakości Danych

PIOTR MAZUR - WICEPREZES ZARZĄDU PKO BANKU POLSKIEGO NADZORUJĄCY OBSZAR ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

W składzie Zarządu od 8 stycznia 2013 roku.

14 czerwca 2017 roku powołany ponownie w skład Zarządu obecnej kadencji.

Pełni funkcję Wiceprezesa Zarządu PKO Banku Polskiego SA odpowiedzialnego za Obszar Zarządzania Ryzykiem po uzyskaniu zgody KNF 8 stycznia 2013 roku. Ukończył Akademię Ekonomiczną we Wrocławiu, na kierunku Organizacja i Zarządzanie. Posiada ponad dwudziestoletnie doświadczenie w pracy w bankowości, w tym od 2000 roku na stanowiskach kierowniczych – głównie w obszarach ryzyka, restrukturyzacji i kredytów. Posiada doświadczenie w pracy w międzynarodowych grupach finansowych działających w Europie, USA i Ameryce Południowej. Członek rad nadzorczych, rad wierzycieli, członek i przewodniczący kluczowych komitetów zarządzania ryzykiem. Brał udział w tworzeniu strategii Banku Zachodniego WBK SA, bezpośrednio odpowiadał za zarządzanie ryzykiem, optymalizację procesów windykacji i restrukturyzacji, współpracował z regulatorami w Polsce i za granicą.

Po studiach w 1991 roku rozpoczął karierę zawodową w Banku BPH SA, w obszarze kredytów. W 1992 roku zaczął pracę w Banku Zachodnim SA, a następnie po połączeniu z Wielkopolskim Bankiem Kredytowym S.A. był związany z BZ WBK SA. W latach 1992-2000 pracował w Departamencie Inwestycji Kapitałowych, a następnie w latach 2000-2005 zajmował stanowisko Dyrektora Departamentu Kontroli Jakości Kredytów. W latach 2005-2008 był Dyrektorem Obszaru Business Intelligence i Zarządzania Ryzykiem, a w latach 2008-2010 był Zastępcą Głównego Oficera ds. Ryzyka. Od stycznia 2011 roku pełnił funkcję Głównego Oficera Kredytowego, a od marca 2012 roku także Zastępcy Głównego Oficera ds. Ryzyka. Ponadto był Przewodniczącym Komitetu Kredytowego BZ WBK SA, Zastępcą Przewodniczącego Forum Ryzyka Kredytowego oraz Zastępcą Przewodniczącego Forum Modeli Ryzyka.

Pozostałe pełnione funkcje: Przewodniczący Komitetu Kredytowego Banku
Przewodniczący Komitetu Ryzyka Operacyjnego
Zastępca Przewodniczącego Komitetu Ryzyka
I Zastępca Przewodniczącego Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami
Członek Komitetu ds. Bezpieczeństwa Informatycznego
Członek Komitetu Strategii
Przewodniczący Komitetu Jakości Danych
Wiceprzewodniczący Komitetu Transformacji

JAKUB PAPIERSKI – WICEPREZES ZARZĄDU BANKU NADZORUJĄCY OBSZAR BANKOWOŚCI KORPORACYJNEJ I INWESTYCYJNEJ

W składzie Zarządu od 22 marca 2010 roku.

14 czerwca 2017 roku powołany ponownie w skład Zarządu obecnej kadencji.

Jest absolwentem Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Posiada licencję Chartered Financial Analyst (CFA).

Kariere zawodową rozpoczynał w 1993 roku w firmie konsultingowej Pro-Invest International. W latach 1995-96 pracował w Domu Maklerskim ProCapital, a następnie w Creditanstalt Investment Bank. W marcu 1996 roku rozpoczął pracę w Deutsche Morgan Grenfell/Deutsche Bank Research zajmując się sektorem bankowym w Europie Środkowej i Wschodniej.

Od listopada 2001 do września 2003 roku pracował w Banku Pekao SA jako dyrektor wykonawczy Pionu Finansowego, nadzorując bezpośrednio politykę finansową i podatkową banku, systemy informacji zarządczej oraz skarb i zarządzanie portfelami inwestycyjnymi, a także był członkiem Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami Banku. W październiku 2003 roku objął stanowisko prezesa Zarządu Centralnego Domu Maklerskiego Pekao SA, a od września 2006 roku pełnił jednocześnie funkcję wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej Pioneer Pekao TFI S.A. Od maja 2009 roku pełnił obowiązki prezesa Zarządu Allianz Bank Polska SA, a od października 2009 roku zajmował stanowisko prezesa Zarządu.

W latach 2005-2009 był przewodniczącym Rady Programowej Akademii Liderów Rynku Kapitałowego przy Fundacji im. Lesława Pagi, a obecnie jest członkiem Rady Programowej.

Pozostałe pełnione funkcje:

Zastępca Przewodniczącego Komitetu Kredytowego Banku
III Zastępca Przewodniczącego Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami
Członek Komitetu Ryzyka
Członek Komitetu Strategii
Członek Komitetu Jakości Danych
Członek rotacyjny Komitetu Kredytowego Banku ds. modeli ryzyka kredytowego

JAN EMERYK ROŚCISZEWSKI – WICEPREZES ZARZĄDU BANKU NADZORUJĄCY OBSZAR RYNKU DETALICZNEGO

W składzie Zarządu od 18 lipca 2016 roku.

14 czerwca 2017 roku powołany ponownie w skład Zarządu obecnej kadencji.

Polski przedsiębiorca, menedżer branży ubezpieczeniowej. W 1988 roku ukończył w stopniu magistra historię na Wydziale Nauk Humanistycznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. W 1990 roku uzyskał dyplom DEA w Instytucie Nauk Politycznych w Paryżu (Institut d'Etudes Politiques de Paris). Ukończył liczne szkolenia w dziedzinie finansów, ubezpieczeń i zarządzania we Francji, Wielkiej Brytanii i Polsce. W 1996 roku uzyskał uprawnienia brokera ubezpieczeniowego. Od pierwszej połowy lat 90. pracował dla międzynarodowych instytucji bankowo-ubezpieczeniowych m.in. AXA, Azur. W latach 1990-1991 pracował we Francji dla AXA Banque oraz AXA International, a w latach 1991-1993 dla Groupe Azur. W latach 1993-1996 był członkiem zarządu TU Azur Ostoja SA oraz TUŃ Azur Życie SA. Od 1996 roku związany z Paribas. W latach 1998-2016 jako prezes Zarządu kierował Towarzystwem Ubezpieczeń na Życie Cardif Polska S.A. należącym obecnie do grupy BNP Paribas. Równocześnie w latach 2001-2016 pełnił funkcję dyrektora generalnego Cardif Assurance Risques Divers w Polsce.

Pełnił lub pełni wiele dodatkowych funkcji zawodowych m.in. takich jak: przewodniczącego Rady Nadzorczej Pocztylion-Arka PTE (od 1999 roku), wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej Pocztovej Agencji Usług Finansowych SA (2000-2014), członka Komisji Rewizyjnej Polskiej Izby Ubezpieczeń (2012-2016), członka Rady Nadzorczej BBI Development NFI S.A. (od 2011 roku), wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej Banku Pocztowego SA (od 2017 roku).

W latach 1981-1983 działał w Prymasowskim Komitecie Pomocy Osobom Pozbawionym Wolności. Od 2009 roku jest Kawalerem Honoru i Dewocji Zakonu Maltańskiego, zaś od grudnia 2012 roku pełni funkcję szpitalnika Związku Polskich Kawalerów Maltańskich. Jest członkiem zarządu Fundacji Karta z Dziejów (od 2007 roku) oraz członkiem Warszawskiego Klubu Wysokogórskiego, Polskiego Towarzystwa Heraldycznego, Domus Polonorum. W 2010 roku odznaczony Krzyżem Oficerskim Polonia Restituta za wybitne zasługi w działalności na rzecz rozwoju rynku ubezpieczeniowego w Polsce. Autor i współautor książek historycznych oraz artykułów z dziedziny finansów i zarządzania.

Pozostałe pełnione funkcje:

Zastępca Przewodniczącego Komitetu Jakości Danych
Członek rotacyjny Komitetu Kredytowego Banku ds. modeli ryzyka kredytowego
Członek Komitetu Strategii
Członek Komitetu Ryzyka

Poza wyżej wymienionymi, członkowie Zarządu Banku pełnili również funkcje w komitetach sterujących powołanych w ramach realizowanych projektów.

ZMIANY W SKŁADZIE ZARZĄDU BANKU W 2017 ROKU

- 14 czerwca 2017 roku Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego SA powołała Pana Rafała Antczaka na stanowisko Wiceprezesa Zarządu PKO Banku Polskiego SA na wspólną kadencję Zarządu, która rozpoczęła się z dniem 2 lipca 2017 roku,
- 9 sierpnia 2017 roku Pan Janusz Derda zrezygnował z członkostwa w Zarządzie PKO Banku Polskiego SA z końcem 9 sierpnia 2017 roku,
- 21 września 2017 roku Rada Nadzorcza powołała Pana Adama Marciniaka, z 1 października 2017 roku, na stanowisko Wiceprezesa Zarządu PKO Banku Polskiego SA na bieżącą wspólną kadencję Zarządu, która rozpoczęła się 2 lipca 2017 roku,
- 21 grudnia 2017 roku Pan Bartosz Drabikowski został odwołany na podstawie uchwały Rady Nadzorczej z członkostwa w Zarządzie PKO Banku Polskiego SA z 21 grudnia 2017 roku,
- 21 grudnia 2017 roku Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego SA powołała Pana Rafała Kozłowskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu PKO Banku Polskiego SA z 1 stycznia 2018 roku na bieżącą wspólną kadencję Zarządu, która rozpoczęła się 2 lipca 2017 roku.

RAFAŁ KOZŁOWSKI - WICEPREZES ZARZĄDU NADZORUJĄCY OBSZAR FINANSÓW I RACHUNKOWOŚCI

21 grudnia 2017 roku powołany w skład Zarządu obecnej kadencji z 1 stycznia 2018 roku.

Od 2012 roku związany z PKO Bankiem Polskim SA, gdzie odpowiadał m.in. za uruchomienie banku hipotecznego. Od powstania PKO Banku Hipotecznego, jako prezes zarządu, odpowiadał za rozwój tej instytucji i szybko wyprowadził ją na szczyt listy największych banków hipotecznych w Polsce. Pod jego kierownictwem bank szybko stał się największym emitentem listów zastawnych na krajowym rynku, prowadził też największe emisje polskich listów zastawnych za granicą. Pochodzi z Łomży. Jest absolwentem Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie (kierunek: Metody Ilościowe i Systemy Informacyjne) oraz Uniwersytetu Warszawskiego i University of Illinois, gdzie w 2008 roku ukończył studia Executive MBA. Z branżą bankową związany od 1995 roku. Pracował na stanowiskach kierowniczych w Powszechnym Banku Kredytowym, Banku BPHPBK, Banku Pekao SA i PKO Banku Polskim SA. Pełnił także funkcje dyrektora finansowego i członka Zarządu w Corporation of European Pharmaceutical Distributors N.V. w Amsterdamie, gdzie zarządzał międzynarodowym holdingiem 160 spółek w Polsce, na Litwie i w Wielkiej Brytanii. W toku kariery zawodowej zajmował się konstruowaniem strategii i budżetu banków oraz ich monitorowaniem, sporządzaniem analiz finansowych i sprawozdań giełdowych oraz przygotowywaniem ofert publicznych i transakcji akwizycji zagranicznych podmiotów. Jest najwyższej klasy specjalistą w zakresie controllingu, rachunkowości i sprawozdawczości, ryzyka finansowego oraz bankowości hipotecznej.

ZASADY DZIAŁANIA ZARZĄDU BANKU

Zarząd podejmuje decyzje w formie uchwał.

Oświadczenia w imieniu Banku składają:

- prezes Zarządu samodzielnie,
- dwóch członków Zarządu łącznie albo jeden członek Zarządu łącznie z prokurentem,
- dwóch prokurentów działających łącznie,
- pełnomocnicy działający samodzielnie lub łącznie w granicach udzielonego pełnomocnictwa.

KOMPETENCJE ZARZĄDU BANKU

Zgodnie z § 20 ust. 1 Statutu PKO Banku Polskiego SA do kompetencji Zarządu należą wszelkie sprawy związane z prowadzeniem spraw PKO Banku Polskiego SA, niezastrzeżone powszechnie obowiązującymi przepisami prawa lub postanowieniami Statutu PKO Banku Polskiego SA dla Walnego Zgromadzenia lub Rady Nadzorczej.

Uchwały Zarządu wymagają wszystkie sprawy przekraczające zakres zwykłych czynności Banku. Uchwały Zarządu zapadają bezwzględnie większością głosów. W przypadku równości głosów rozstrzyga głos Prezesa Zarządu. Tryb działania Zarządu oraz sprawy, które wymagają podjęcia uchwały przez Zarząd określa Regulamin Zarządu. Członkowie Zarządu uczestniczą w kierowaniu działalnością Banku, zgodnie z zasadami ustalonymi w Regulaminie Zarządu i Regulaminie Organizacyjnym Banku. Członkowie Zarządu sprawują nadzór nad podporządkowanymi im obszarami działania oraz podejmują decyzje w sprawach zwykłego zarządu w zakresie nadzorowanych obszarów działania.

KOMITETY ZARZĄDU BANKU

Na koniec 2017 roku działały następujące komitety stałe, w których uczestniczyli członkowie Zarządu Banku:

KOMITET ZARZĄDZANIA AKTYWAMI I PASYWAMI PKO BANKU POLSKIEGO SA

CEL	Zarządzanie aktywami i pasywami, poprzez wpływanie na kształtowanie struktury bilansu PKO Banku Polskiego SA i pozycji pozabilansowych w sposób sprzyjający osiągnięciu optymalnego wyniku finansowego.
ZADANIA	Wsparcie Zarządu w następujących obszarach działania Banku: <ul style="list-style-type: none">kształtowanie struktury bilansu Banku,zarządzanie adekwatnością kapitałową,zarządzanie rentownością z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych działalności oraz generowanego ryzyka,zarządzanie ryzykiem finansowym, w tym ryzykiem rynkowym i płynności, ryzykiem biznesowym oraz ryzykiem kredytowym (rozliczeniowym i przedrozliczeniowym) transakcji na rynku hurtowym.

KOMITET RYZYKA

CEL	Projektowanie strategicznych kierunków i zadań w zakresie ryzyka bankowego w kontekście strategii Banku i uwarunkowań wynikających z sytuacji makroekonomicznej oraz otoczenia regulacyjnego, analizowanie okresowych raportów związanych z ryzykiem bankowym i opracowywanie na ich podstawie odpowiednich wytycznych, a także przygotowywanie strategii zarządzania ryzykiem bankowym i jej okresowe weryfikowanie.
ZADANIA	<ul style="list-style-type: none">monitorowanie integralności, adekwatności i efektywności systemu zarządzania ryzykiem bankowym, adekwatności kapitałowej oraz alokacji kapitału wewnętrznego do poszczególnych linii biznesowych, a także wdrażanie polityki w zakresie zarządzania ryzykami, realizowanej w ramach przyjętej Strategii Banku,analiza i ocena wykorzystania strategicznych limitów ryzyka określonych w Strategii zarządzania ryzykiem bankowym,opiniowanie cyklicznych raportów ryzyka, przedkładanych do zatwierdzenia Radzie Nadzorczej i uwzględnianie informacji z tych raportów przy wydawaniu opinii.

KOMITET KREDYTOWY BANKU

CEL	Zarządzanie ryzykiem kredytowym występującym przy podejmowaniu decyzji kredytowych, decyzji dotyczących wierzycielności zarządzanych przez odpowiednie jednostki Banku oraz zarządzanie ryzykiem wystąpienia negatywnych skutków finansowych lub reputacyjnych w wyniku podjęcia błędnych decyzji biznesowych na podstawie modeli ryzyka kredytowego.
ZADANIA	<ul style="list-style-type: none">podejmowanie decyzji w sprawach dotyczących podziału kompetencji do podejmowania decyzji kredytowych oraz sprzedażowych, zarządzania wierzycielnościami trudnymi, limitów branżowych i klientowskich oraz zabezpieczania wierzycielności PKO Banku Polskiego SA,podejmowanie decyzji dotyczących modeli ryzyka kredytowego,wydawanie rekomendacji dla Zarządu PKO Banku Polskiego SA w sprawach dotyczących podjęcia decyzji w zakresie transakcji kredytowych i zmian istotnych warunków tych transakcji, wewnętrznych limitów klientowskich, zarządzania wierzycielnościami trudnymi, modeli ryzyka kredytowego, w szczególności w zakresie wartości parametrów polityki kredytowej, które ze względu na uregulowania zewnętrzne wymagają akceptacji Zarządu albo Rady Nadzorczej.wydawanie opinii w sprawach wniosków dotyczących transakcji kredytowych, transakcji leasingowych albo transakcji faktoringowych kierowanych przez Spółki Grupy Kapitałowej Banku, restrukturyzacyjno-windykacyjnych klientów KREDOBANK SA oraz dotyczących istotnych modeli ryzyka kredytowego w spółkach Grupy Kapitałowej Banku.

KOMITET RYZYKA OPERACYJNEGO

CEL	Skuteczne zarządzanie ryzykiem operacyjnym zwiększające bezpieczeństwo prowadzonej przez Bank działalności operacyjnej.
ZADANIA	<ul style="list-style-type: none">wyznaczanie kierunków rozwoju zarządzania ryzykiem operacyjnym,nadzór nad funkcjonowaniem zarządzania ryzykiem operacyjnym,koordynacja zarządzania ryzykiem operacyjnym,

- wyznaczanie działań w przypadku zaistnienia sytuacji awaryjnej narażającej wizerunek Banku, powodującej straty operacyjne.

KOMITET TRANSFORMACJI

ZADANIA

- zapewnienie efektywnej transformacji Banku poprzez operacyjne zarządzanie wdrażaniem Strategii Banku oraz zarządzanie limitem nakładów inwestycyjnych i kosztów na realizację projektów, zgodnie z przyjętymi kierunkami rozwoju Banku,
- podejmowanie decyzji dotyczących realizacji i zmian w programach strategicznych i projektach oraz decyzji dotyczących kosztów rzeczowych i pozostałych kosztów działania w zakresie działalności bieżącej,
- wydawanie rekomendacji i zaleceń,
- nadzorowanie i monitorowanie realizacji programów strategicznych, projektów strategicznych, projektów operacyjnych i projektów realizowanych w ramach portfeli odtworzeniowych, w szczególności postępu prac, budżetów projektów, korzyści finansowych i pozafinansowych,
- inicjowanie działań zwiększających efektywność Banku,
- zarządzanie rocznym limitem finansowym na realizację projektów,
- rozstrzyganie sporów, w zakresie działania Komitetu, na niższych szczeblach decyzyjnych.

KOMITET STRATEGII

CEL

Sprawowanie nadzoru nad procesem planowania strategicznego oraz zarządzania strategią Banku.

ZADANIA

- zarządzanie działaniami związanymi z opracowaniem i wdrożeniem strategii,
- akceptacja harmonogramu prac nad strategią oraz harmonogramu wdrożenia strategii,
- podejmowanie kluczowych decyzji niezbędnych dla zapewnienia realizacji strategii, w tym wdrożenia programów strategicznych,
- rozstrzyganie ewentualnych sporów powstających w trakcie prowadzenia prac nad poszczególnymi programami strategicznymi.

KOMITET DS. ARCHITEKTURY IT

CEL

Kształtowanie architektury informatycznej zapewniającej realizację Strategii Banku.

ZADANIA

- opracowanie kluczowych założeń architektury informatycznej Banku (pryncypia),
- przeprowadzanie okresowej oceny architektury informatycznej funkcjonującej w Banku,
- opracowanie modelu architektury docelowej,
- inicjowanie działań zmierzających do osiągnięcia modelu architektury docelowej.

KOMITET DS. BEZPIECZEŃSTWA INFORMATYCZNEGO

CEL

Zwiększenie skuteczności nadzoru i kontroli nad obszarem bezpieczeństwa systemu informatycznego w PKO Banku Polskim SA (SIB).

ZADANIA

Wydawanie rekomendacji w zakresie związanym z bezpieczeństwem SIB dotyczących w szczególności:

- koordynowania i monitorowania prac związanych z bezpieczeństwem SIB,
- wyznaczania kierunków działania Banku w zakresie bezpieczeństwa SIB,
- określania pożądanych działań, które w ocenie Komitetu należy podjąć w przypadku wystąpienia sytuacji awaryjnych narażających wizerunek Banku i powodujących straty operacyjne bądź finansowe w obszarze bezpieczeństwa SIB,
- monitorowania ryzyka związanego z bezpieczeństwem SIB.

KOMITET JAKOŚCI DANYCH

CEL

Określanie strategicznych kierunków działań w zakresie zarządzania jakością danych oraz architekturą danych w Banku w kontekście Systemu Zarządzania Danymi (SZD) oraz nadzór nad jego funkcjonowaniem oraz ocena jego efektywności i działań poszczególnych jednostek i komórek organizacyjnych.

ZADANIA

Podejmowanie decyzji dotyczących zarządzania danymi w Banku, w tym dotyczących w szczególności:

- kierunków rozwoju SZD,
- zaleceń dla jednostek i komórek organizacyjnych Centrali w zakresie działań dotyczących zarządzania danymi,

- szczegółowych rozwiązań w zakresie zarządzania danymi,
- oceny efektywności działania SZD, określenia priorytetów działań w ramach SZD oraz okresowych planów działań,
- przypisania właścicielstwa grup danych,
- rozstrzygnięcia spraw spornych dotyczących SZD na wniosek członka Komitetu,
- akceptacji – w uzasadnionych w szczególności ciągłości działania Banku przypadkach – odstępstw od kryteriów i reguł jakości danych oraz standardów rozwiązań jakości danych.

Ponadto, poza wyżej wymienionymi, członkowie Zarządu Banku uczestniczyli również w komitetach niestałych, w tym w komitetach sterujących powołanych w ramach realizowanych projektów.

10.3 AKCJE PKO BANKU POLSKIEGO SA BĘDĄCE W POSIADANIU WŁADZ BANKU

Stan posiadania akcji Banku przez członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA na 31 grudnia 2017 roku przedstawia poniższa tabela. Wartość nominalna każdej akcji wynosi 1 PLN.

Tabela 24. Stan posiadania akcji PKO Banku Polskiego SA

Lp.	Imię i nazwisko	Liczba akcji na dzień 31.12.2017	Nabycie	Zbycie	Liczba akcji na dzień 31.12.2016
Zarząd Banku					
1.	Zbigniew Jagiełło, Prezes Zarządu Banku	11 000	0	0	11 000
2.	Rafał Antczak, Wiceprezes Zarządu Banku*	0	0	0	x
3.	Maks Kraczkowski, Wiceprezes Zarządu Banku	0	0	0	0
4.	Mieczysław Król, Wiceprezes Zarządu Banku	5 000	0	0	5 000
5.	Adam Marciniak, Wiceprezes Zarządu Banku*	0	0	0	x
6.	Piotr Mazur, Wiceprezes Zarządu Banku	4 500	0	0	4 500
7.	Jakub Papierski, Wiceprezes Zarządu Banku	3 000	0	0	3 000
8.	Jan Emeryk Rościszewski, Wiceprezes Zarządu Banku	0	0	0	0

*) członkowie Zarządu Banku, którzy nie pełnili funkcji na dzień 31.12.2016 roku.

31 grudnia 2017 roku Członkowie Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA nie posiadali akcji i udziałów w PKO Banku Polskim SA.

31 grudnia 2017 roku Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu PKO Banku Polskiego SA nie posiadali akcji i udziałów w spółkach powiązanych z PKO Bankiem Polskim SA rozumianych jako zależne, współzależne i stowarzyszone.

10.4 POLITYKA RÓŻNORODNOŚCI

Zarządzanie różnorodnością w Banku dotyczy wszystkich pracowników, jego władz oraz kluczowych menedżerów. Działania związane z różnorodnością dotyczą wielu aspektów działalności Grupy Kapitałowej Banku i mają na względzie poszanowanie innych osób, równe traktowanie i wykorzystanie potencjału pracowników. Zbiór tych inicjatyw jest prezentowany raz do roku przed Radą Nadzorczą oraz Zarządem Banku.

Rozumienie różnorodności przejawia się w tym, że ludzie są ważni bez względu na płeć, wiek, stan zdrowia, orientację seksualną, wyznanie, stan cywilny, czy kraj pochodzenia.

Dlatego w ramach regulacji, procesów i polityki personalnej, wprowadzono następujące rozwiązania:

ZASADY ETYKI, PRZECIWDZIAŁANIA DYSKRYMINACJI I MOBBINGOWI

Kodeks Etyki oraz Regulamin pracy Banku zawierają zapisy dotyczące m.in. przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie oraz orientację seksualną, a także ze względu na zatrudnienie na czas określony lub nieokreślony albo w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy.

STANDARZY REKRUTACJI ZGODNE Z DYREKTYWĄ UE W SPRAWIE RÓWNEGO TRAKTOWANIA PRZY ZATRUDNIENIU

Prowadząc projekty rekrutacyjne, Grupa Kapitałowa Banku przestrzega zapisów w zakresie równego traktowania przy zatrudnieniu i wykonywaniu zawodu. Procesy związane z wyborem kandydatów opierają się na obiektywnych przesłankach, a ich poszczególne etapy odbywają się według ustalonych wzorów i zasad.

WARTOŚCIOWANIE STANOWISK OPARTE NA OBIEKTYWNYCH KRYTERIACH

Istotę procesu wartościowania stanowisk w Grupie Kapitałowej Banku stanowi wycena stanowisk wg merytorycznych kryteriów, co zapobiega dyskryminacji.

PRZEPISY DOTYCZĄCE DOSTOSOWANIA STANOWISKA PRACY DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Zasady realizacji zadań w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz standardy rozwiązań technologicznych i technicznych stanowią o podejmowaniu niezbędnych czynności w celu dostosowania stanowiska pracy dla osób niepełnosprawnych.

PROGRAM STAŻY I PRAKTYK

Grupa Kapitałowa Banku zatrudnia i daje możliwości rozwoju uczniom, studentom oraz absolwentom szkół średnich oraz uczelni o różnych profilach.

MODEL KOMPETENCJI I SYSTEM OCENY PRACOWNICZEJ OPARTY O KOMPETENCJE I EFEKTY PRACY

Na podstawie modelu kompetencji, obejmującego kompetencje ogólnofirmowe, przywódcze i specyficzne przeprowadzana jest każdego roku ocena pracownicza. W ramach systemu oceny okresowej, każdy pracownik razem ze swoim przełożonym podczas rozmowy okresowej ustala indywidualny plan rozwoju.

POLITYKA RÓŻNORODNOŚCI DOTYCZĄCA KADRY ZARZĄDZAJĄCEJ I NADZORUJĄCEJ NA 31 GRUDNIA 2017 ROKU

Zarządzanie różnorodnością dotyczy również członków Rady Nadzorczej i Zarządu PKO Banku Polskiego SA oraz kluczowych menedżerów. Kadre zarządzającą i nadzorującą tworzą osoby o różnej płci, wieku i doświadczeniu.

Płeć	Kobiety	Mężczyźni
Rada Nadzorcza	2	9
Zarząd	-	8
Kluczowi menedżerowie	126	186

Wiek	30-40 lat	41-50 lat	51-60 lat	powyżej 60 lat
Rada Nadzorcza	-	5	-	6
Zarząd	2	1	5	-
Kluczowi menedżerowie	86	164	55	7

Staż w PKO Banku Polskim SA	do 5 lat	5-10 lat	10-15 lat	15-20 lat	powyżej 20 lat
Rada Nadzorcza	11	-	-	-	-
Zarząd	4	4	-	-	-
Kluczowi menedżerowie	101	97	32	44	38

11. POZOSTAŁE INFORMACJE

Oświadczenie na temat informacji niefinansowych

Nabycie akcji własnych

Informacje o działalności Grupy Kapitałowej Banku w podziale na poszczególne państwa członkowskie UE i państwa trzecie

Publikowane prognozy dotyczące wyników finansowych za 2017 rok

Znaczące umowy oraz istotne umowy z bankiem centralnym lub organami nadzoru

Umowy o subemisję oraz gwarancje udzielone podmiotom zależnym

Wystawione tytuły egzekucyjne

Dokonane zwolnienia z długu

Wskazanie postępowań toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej

Zaciągnięte kredyty i umowy pożyczek, gwarancji i poręczeń

Udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne

Informacje o zawarciu przez emitenta lub jednostkę od niego zależną jednej lub wielu transakcji z podmiotami powiązаныmi jeżeli są one istotne i zostały zawarte na innych warunkach niż rynkowe

Prokury, posiedzenia Zarządu oraz realizacja uchwał Walnego Zgromadzenia

Sezonowość lub cykliczność działalności w okresie sprawozdawczym

Znaczące zdarzenia po dacie bilansu

Oświadczenia Zarządu

OŚWIADCZENIE NA TEMAT INFORMACJI NIEFINANSOWYCH

Zgodnie z art. 49b ust. 9 ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz.U. 2017 poz. 62) Jednostka może nie sporządzać oświadczenia na temat informacji niefinansowych, jeżeli wraz ze sprawozdaniem z działalności sporządzi odrębnie sprawozdanie na temat informacji niefinansowych oraz zamieści je na swojej stronie internetowej w terminie 6 miesięcy od dnia bilansowego.

Powołując się na powyższe przepisy Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA sporządziła odrębne sprawozdanie na temat informacji niefinansowych.

NABYCIE AKCJI WŁASNYCH

W terminie objętym raportem PKO Bank Polski SA nie nabywał akcji własnych na własny rachunek.

INFORMACJE O DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA W PODZIALE NA POSZCZEGÓLNE PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE I PAŃSTWA TRZECIE

	Obroty (przychody)*	Zysk/strata przed opodatkowaniem	Podatek dochodowy	Zysk/strata po opodatkowaniu	Liczba pracowników w etatach
W państwach członkowskich UE:					
- Polska	15 701	4 129	-1 102	3 029	26 057
- Szwecja	239	2	0	2	0
- Irlandia	33	0	0	0	0
W państwach trzecich:					
- Ukraina	296	68	-13	55	1 932

* obroty (przychody) definiowane jako suma przychodów z tytułu odsetek, przychodów z tytułu prowizji i opłat oraz pozostałych przychodów operacyjnych

Bank oraz podmioty zależne Banku, na zasadzie skonsolidowanej w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 48 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 575/2013, mają siedzibę na terenie Polski, Ukrainy, Szwecji oraz Irlandii. Zgodnie z rozporządzeniem, Grupę Kapitałową Banku na potrzeby konsolidacji ostrożnościowej stanowią: PKO Bank Polski SA, Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA, PKO BP BANKOWY PTE SA, PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA, Grupa Kapitałowa KREDOBANK SA, PKO Finance AB, Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o., PKO BP Finat Sp. z o.o., PKO Bank Hipoteczny SA oraz Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA.

PUBLIKOWANE PROGNOZY DOTYCZĄCE WYNIKÓW FINANSOWYCH ZA 2017 ROK

PKO Bank Polski SA nie publikował prognoz dotyczących wyników finansowych na 2017 rok.

ZNACZĄCE UMOWY ORAZ ISTOTNE UMOWY Z BANKIEM CENTRALNYM LUB ORGANAMI NADZORU

W 2017 roku PKO Bank Polski SA informował w raportach bieżących o wszystkich umowach zawartych z klientami, w których łączna wartość świadczeń wynikających z umów wieloletnich zawartych z poszczególnym klientem spełniała kryteria, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Finansów z 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. nr 33, poz. 259) oraz informował o zawarciu istotnych umów zgodnie z wymogami obowiązującego Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 596/2014 w sprawie nadużyć na rynku.

30 maja 2017 roku PKO Bank Polski SA zawarł umowę pożyczki z klientem Banku na kwotę 3,2 mld PLN. Zawarcie umowy było wykonaniem zobowiązania Banku w związku z wydaną klientowi 7 grudnia 2016 roku promesą.

W związku z powyższą umową pożyczki, Bank zawarł porozumienie trójstronne z klientem oraz instytucją, z którą klient realizuje wspólne przedsięwzięcie inwestycyjne, współfinansowane ze środków pozyskiwanych w ramach umowy pożyczki. Porozumienie określa zasady postępowania z jednym z przedmiotów zabezpieczenia umowy pożyczki. Przewiduje m.in. umowne prawo pierwszeństwa dla inwestora do nabycia części lub całości przedmiotu zabezpieczenia, w przypadku, w którym Bank realizowałby swoje prawa, jako wierzyciel zabezpieczony. Prawo pierwszeństwa ma charakter dobrowolny, przy czym w określonych w porozumieniu przypadkach nieskorzystania z tego prawa lub późniejsza z niego rezygnacja będzie skutkować wygaśnięciem zobowiązania Banku do zapewnienia inwestorowi umownego prawa pierwszeństwa. Porozumienie obowiązuje przez cały okres obowiązywania umowy pożyczki, z zastrzeżeniem, iż Bankowi przysługuje prawo jego wypowiedzenia, w przypadku zaistnienia zdefiniowanych w porozumieniu okoliczności. Ostateczna spłata przez klienta pożyczki udzielonej na podstawie umowy nastąpi nie później, niż w terminie 3 lat od dnia jej udzielenia. Data spłaty może być, za zgodą Banku, dwukrotnie przedłużona po 12 miesięcy. Oprocentowanie pożyczki udzielonej na podstawie umowy oparte jest na stawce WIBOR powiększonej o marżę Banku. Zabezpieczeniem umowy są m.in. zastawy finansowe i rejestrowe na przedmiocie inwestycji, a wśród dokumentów zabezpieczeń jest też oświadczenie klienta o poddaniu się egzekucji.

W ciągu ostatnich 12 miesięcy Bank nie zawierał z klientem i podmiotami powiązаныmi z Klientem innych umów o charakterze kredytowym, dlatego łączna wartość zaangażowania Banku (wliczając wartość umowy) wynosi 3,2 mld PLN.

W 2017 roku Bank nie zawierał istotnych umów z bankiem centralnym ani organami nadzoru. W 2017 roku jednostki zależne PKO Banku Polskiego SA nie zawarły znaczących umów oraz nie zawarły istotnych umów z bankiem centralnym lub organami nadzoru.

UMOWY O SUBEMISJE ORAZ GWARANCJE UDZIELONE PODMIOTOM ZALEŻNYM

30 sierpnia 2017 roku PKO Bank Hipoteczny SA zawarł z PKO Bankiem Polskim SA umowę zmieniającą do umowy z 9 listopada 2015 roku dotyczącej Krajowego Programu Emisji Listów Zastawnych, w której powierzył Domowi Maklerskiemu PKO Banku Polskiego SA pełnienie funkcji subemitenta usługowego (do tej pory ww. listy zastawne były oferowane w trybie emisji zwykłej).

Łączna wartość wyemitowanych listów zastawnych PKO Banku Hipotecznego SA (według wartości nominalnej) na koniec 2017 roku wynosiła 8 881 mln PLN, w tym wartość wyemitowanych listów zastawnych (według wartości nominalnej) w ramach subemisji usługowej świadczonej przez Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA wynosiła 500 mln PLN.

Według stanu na 31 grudnia 2017 roku emisje obligacji PKO Banku Hipotecznego SA regulowała Umowa Programu Emisji Obligacji z 30 września 2015 roku podpisana z PKO Bankiem Polskim SA (jako m.in. agentem emisji, depozytariuszem i dealerem), zgodnie z którą maksymalna wartość wyemitowanych i niewykupionych obligacji na podstawie programu wynosi 3 mld PLN oraz Umowa Gwarancyjna z 30 września 2015 roku, zgodnie z którą PKO Bank Polski SA pełni rolę gwaranta emisji obligacji do łącznej wartości 2 mld PLN.

W 2017 roku został podpisany aneks do Umowy Programu Emisji Obligacji zwiększający kwotę emisji programu z 2 mld PLN do 3 mld PLN oraz aneks do Umowy Gwarancyjnej zwiększający kwotę gwarancji z 1 mld PLN do 2 mld PLN.

Według stanu na 31 grudnia 2017 roku zobowiązanie spółki z tytułu wyemitowanych obligacji w wartości nominalnej wynosiło 2 440 mln PLN. Obligacje o wartości nominalnej w wysokości 15 mln PLN zostały objęte przez PKO Bank Polski SA w ramach Umowy Gwarancyjnej.

W 2017 roku PKO Bank Polski SA udzielił następujących gwarancji dotyczących podmiotów zależnych, czynnych na koniec 2017 roku:

- wystawił gwarancję do wysokości 115 mln EUR dotyczącą spłaty kredytu udzielonego spółce PKO Leasing SA; gwarancja została wystawiona na okres do 30 czerwca 2027 roku,
- wystawił gwarancję do wysokości 72,3 mln EUR dotyczącą spłaty kredytu udzielonego spółce PKO Leasing SA; gwarancja została wystawiona na okres do 30 września 2021 roku,
- wystawił gwarancję do wysokości 233,8 mln PLN dotyczącą spłaty kredytu udzielonego spółce PKO Leasing SA; gwarancja została wystawiona na okres do 1 marca 2022 roku,
- wystawił na rzecz spółki PKO Finance AB gwarancję do wysokości 6,05 mln EUR dotyczącą spłaty pożyczki udzielonej spółce PKO Leasing Sverige AB; gwarancja została wystawiona na okres do 31 stycznia 2024 roku,
- wystawił na rzecz spółki KREDOBANK SA dwie gwarancje do łącznej wysokości 1,5 mln USD dotyczące spłaty kredytów udzielonych przez KREDOBANK SA klientom oraz jedną gwarancję do wysokości 22 tys. EUR dotyczącą udzielenia klientowi gwarancji wykonania umowy; gwarancje zostały wystawione maksymalnie na okres do maja 2018 roku,
- wystawił gwarancję do wysokości 326 tys. EUR dotyczącą spłaty zobowiązań z tytułu najmu przez spółkę PKO Leasing SA powierzchni biurowych oraz miejsc parkingowych oraz gwarancję do wysokości 27 tys. EUR dotyczącą spłaty zobowiązań z tytułu najmu powierzchni biurowych; gwarancje zostały wystawione odpowiednio do 31 maja 2023 roku i do 31 marca 2021 roku,
- wystawił gwarancję do wysokości 170 tys. EUR dotyczącą spłaty zobowiązań z tytułu najmu przez spółkę PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA powierzchni biurowych oraz miejsc parkingowych; gwarancja została wystawiona do 28 lutego 2023 roku,
- wystawił gwarancję do wysokości 36 tys. PLN dotyczącą zabezpieczenia zobowiązania spółki PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA związanego z organizowaną loterią; gwarancja została wystawiona do 7 września 2018 roku.

WYSTAWIONE TYTUŁY EGZEKUCYJNE

Zmiana ustawy Prawo bankowe uchyliła od 27 listopada 2015 roku uprawnienia banków do wystawiania bankowych tytułów egzekucyjnych. Innych tytułów egzekucyjnych Bank nie wystawia – występuje jedynie o taki tytuł (głównie w postaci orzeczenia sądu) albo go otrzymuje od klienta (akt notarialny z oświadczeniem o poddaniu się egzekucji).

W przypadku KREDOBANK SA prawo ukraińskie nie przewiduje wystawiania przez banki bankowych tytułów egzekucyjnych w rozumieniu polskiego Prawa bankowego. Zgodnie z prawem ukraińskim dochodzenie wierzytelności bankowych przed sądem prowadzone jest na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego i Kodeksu postępowania gospodarczego.

DOKONANE ZWOLNIENIA Z DŁUGU

W Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w 2017 roku zmniejszenie odpisów aktualizujących z tytułu spisania kredytów i pożyczek udzielonych klientom wyniosło 1 392 mln PLN.

WSKAZANIE POSTĘPOWAŃ TOCZĄCYCH SIĘ PRZED SĄDEM, ORGANEM WŁAŚCIWYM DLA POSTĘPOWANIA ARBITRAŻOWEGO LUB ORGANEM ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

Według stanu na 31 grudnia 2017 roku, łączna wartość postępowań sądowych (procesów), w których Bank jest pozwany oraz postępowań sądowych, w których pozostałe spółki Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA są pozwany wynosiła 1 709 mln PLN, w tym 17 mln PLN dotyczyło postępowań sądowych na Ukrainie (na 31 grudnia 2016 roku łączna wartość wyżej wymienionych postępowań sądowych wynosiła 449 mln PLN), a kwota łącznej wartości postępowań sądowych (procesów) z powództwa Banku oraz postępowań sądowych z powództwa pozostałych Spółek Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA na 31 grudnia 2017 roku wynosiła 1 363 mln PLN, w tym 18 mln PLN dotyczyło postępowań sądowych na Ukrainie (na 31 grudnia 2016 roku łączna wartość wyżej wymienionych postępowań sądowych wynosiła 1 232 mln PLN).

Bank oraz spółki Grupy Kapitałowej nie prowadziły postępowań toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej, dotyczących zobowiązań albo wierzytelności, których wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych PKO Banku Polskiego SA.

ZACIĄGNIĘTE KREDYTY I UMOWY POŻYCZEK, GWARANCJI I PORĘCZEŃ

21 grudnia 2017 roku PKO Bank Polski SA zawarł z kontrahentem umowę gwarancji zapewniającej nierzeczywistą ochronę kredytową w odniesieniu do portfela wyselekcjonowanych korporacyjnych wierzytelności kredytowych Banku, zgodnie z rozporządzeniem CRR

Całkowita wartość portfela wierzytelności Banku objętego gwarancją wynosi (po zaokrągleniu) 5 494,73 mln PLN, a portfel składa się z portfela obligacji o wartości (po zaokrągleniu) 1 096,6 mln PLN (Portfel A) oraz portfela pozostałych wierzytelności o wartości (po zaokrągleniu) 4 398,13 mln PLN (Portfel B). Wskaźnik pokrycia gwarancją wynosi 90% - w odniesieniu do Portfela A oraz 80% - w odniesieniu do Portfela B, w związku z czym całkowita kwota gwarancji wynosi (po zaokrągleniu) 4 505,44 mln PLN. Maksymalny okres obowiązywania gwarancji wynosi 60 miesięcy, przy czym Bank uprawniony jest do wypowiedzenia gwarancji przed upływem okresu jej obowiązywania.

W 2017 roku PKO Bank Polski SA oraz spółki Grupy Kapitałowej Banku nie zaciągały żadnych kredytów i pożyczek, a także nie otrzymały gwarancji i poręczeń nie dotyczących działalności operacyjnej.

UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE I GWARANCYJNE

Na 31 grudnia 2017 roku zobowiązania finansowe i gwarancyjne wyniosły 54,6 mld PLN, z czego 81,4% stanowiły zobowiązania o charakterze finansowym. Ogółem dynamika udzielonych zobowiązań finansowych i gwarancyjnych ukształtowała się na poziomie -6,0% r/r, głównie w efekcie spadku udzielonych zobowiązań gwarancyjnych podmiotom niefinansowym oraz spadku udzielonych zobowiązań finansowych podmiotom niefinansowym.

Tabela 25. Udzielone zobowiązania pozabilansowe (w mln PLN)

	31.12.2017	31.12.2016	Zmiana (w mln PLN)	Zmiana (%)
Udzielone zobowiązania finansowe:	44 471	46 145	-1 674	-3,6%
podmioty finansowe	2 824	2 764	60	2,2%
podmioty niefinansowe	37 374	39 525	-2 151	-5,4%
podmioty budżetowe	4 273	3 856	417	10,8%
w tym: nieodwołalne	33 607	31 078	2 529	8,1%
Udzielone zobowiązania gwarancyjne:	10 140	11 931	-1 791	-15,0%
podmioty finansowe	572	345	227	65,8%
podmioty niefinansowe	9 221	11 225	-2 004	-17,9%
podmioty budżetowe	347	361	-14	-3,9%
Razem	54 611	58 076	-3 465	-6,0%

INFORMACJE O ZAWARCIU PRZEZ EMITENTA LUB JEDNOSTKĘ OD NIEGO ZALEŻNĄ JEDNEJ LUB WIELU TRANSAKCYJ Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI JEŻELI ZOSTAŁY ZAWARTE NA INNYCH WARUNKACH NIŻ RYNKOWE

W 2017 roku PKO Bank Polski SA świadczył na warunkach rynkowych na rzecz jednostek powiązanych (podporządkowanych) usługi w zakresie prowadzenia rachunków bankowych, przyjmowania lokat, udzielania kredytów i pożyczek, emisji dłużnych papierów wartościowych, udzielania gwarancji i bieżących operacji wymiany oraz oferowania jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych funduszy, produktów leasingowych, produktów faktoringowych i produktów ubezpieczeniowych spółek z Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA, a także usługi oferowane przez Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA. Świadczył na rzecz PKO Banku Hipotecznego SA usługi w zakresie pośrednictwa w sprzedaży kredytów mieszkaniowych dla osób fizycznych, realizacji czynności obsługi posprzedażowej tych kredytów oraz czynności wspomagających w ramach umowy outsourcingowej. Wybranym spółkom Grupy Kapitałowej Banku udostępniał infrastrukturę i oferował usługi teleinformatyczne oraz wynajmował powierzchnię biurową. Wspólnie ze spółką Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService Sp. z o.o. świadczył usługi rozliczania transakcji płatniczych.

Zestawienie znaczących transakcji PKO Banku Polskiego SA z jednostkami podporządkowanymi, w tym zadłużenie kredytowe tych jednostek wobec Banku według stanu na 31 grudnia 2017 roku zostało przedstawione w Jednostkowym sprawozdaniu finansowym PKO Banku Polskiego SA za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku.

PROKURY, POSIEDZENIA ZARZĄDU ORAZ REALIZACJA UCHWAŁ WALNEGO ZGROMADZENIA

Wg stanu na 31 grudnia 2017 roku w Banku było 5 prokurentów.

W 2017 roku:

- odwołano jedną prokurę – Błażejowi Borzymowi,
- udzielono jednej prokury – Maciejowi Wyszoczarskiemu.

W 2017 roku odbyło się 45 posiedzeń Zarządu Banku, a Zarząd Banku podjął 730 uchwał.

Najważniejsze działania i decyzje podjęte przez Zarząd, mające wpływ na sytuację ekonomiczno-finansową i działalność spółki, zostały przedstawione w poszczególnych częściach niniejszego sprawozdania Zarządu.

SEZONOWOŚĆ LUB CYKLICZNOŚĆ DZIAŁALNOŚCI W OKRESIE SPRAWOZDAWCZYM

PKO Bank Polski SA jest bankiem uniwersalnym działającym na terenie całego kraju i jego działalność podlega takim samym wahaniom sezonowym, jak cała polska gospodarka. Działalność pozostałych spółek Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA również nie wykazuje istotnych cech sezonowości lub cykliczności.

ZNACZĄCE ZDARZENIA PO DACIE BILANSU

1. 30 stycznia 2018 roku Bank podjął uchwałę o wyrażeniu zgody na emisję obligacji podporządkowanych w formie 10NC5, tj. o dziesięcioletnim terminie wykupu, z prawem Banku do dokonania, za zgodą KNF, przedterminowego wykupu wszystkich obligacji w terminie 5 lat od daty emisji (opcja call). Łączna wartość nominalna obligacji emitowanych w ramach tej będzie wynosiła nie więcej niż 1 mld PLN. Obligacje wyemitowane zostaną na podstawie ustawy o obligacjach, a środki uzyskane z emisji zostaną przeznaczone – po uzyskaniu zgody KNF – na podwyższenie funduszy uzupełniających (Tier 2) Banku. Wartość nominalna jednej obligacji wynosić będzie 500 tys. PLN. Obligacje będą oprocentowane na warunkach rynkowych w półrocznych okresach odsetkowych, odsetki od obligacji będą naliczane od wartości nominalnej.
2. 8 lutego 2018 roku Bank dokonał całkowitej i ostatecznej, wcześniejszej spłaty linii kredytowej udzielonej przez Nordea Bank AB (publ) na podstawie umowy z 1 kwietnia 2014 roku. Linia kredytowa pierwotnie była udzielona na okres 7 lat, a tym samym Bank dokonał jej przedterminowej spłaty 3 lata przed pierwotnym terminem zapadalności. W związku z dokonaną spłatą linii kredytowej, na podstawie odrębnej umowy nastąpi zwolnienie ustanowionego zabezpieczenia wierzytelności z tytułu portfela hipotecznego.

12. DANE FINANSOWE

DANE FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO SA

Tabela 26. Rachunek zysków i strat Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA (w mln PLN)

	2017	2016	Zmiana (w mln PLN)	Zmiana (w %)
Przychody z tytułu odsetek	10 919	9 965	954	9,6%
Koszty z tytułu odsetek	-2 313	-2 210	-103	4,7%
Wynik z tytułu odsetek	8 606	7 755	851	11,0%
Przychody z tytułu prowizji i opłat	3 918	3 579	339	9,5%
Koszty z tytułu prowizji i opłat	-949	-886	-63	7,1%
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 969	2 693	276	10,2%
Przychody z tytułu dywidend	12	10	2	20,0%
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	8	4	4	100,0%
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	46	506	-460	-90,9%
Wynik z pozycji wymiany	452	503	-51	-10,1%
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	470	319	151	47,3%
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	-1 620	-1 623	3	-0,2%
Ogólne koszty administracyjne	-5 784	-5 590	-194	3,5%
Podatek od niektórych instytucji finansowych	-932	-829	-103	12,4%
Wynik z działalności operacyjnej	4 227	3 748	479	12,8%
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach	22	35	-13	-37,1%
Zysk brutto	4 249	3 783	466	12,3%
Podatek dochodowy	-1 140	-907	-233	25,7%
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)	3 109	2 876	233	8,1%
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	5	2	3	2,5x
Zysk netto	3 104	2 874	230	8,0%

Tabela 27. Podstawowe pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA (w mln PLN)

	31.12.2017	31.12.2016	Zmiana (w mln PLN)	Zmiana (w %)
Aktywa (w mln PLN)				
Kasa, środki w Banku Centralnym	17 810	13 325	4 485	33,7%
Należności od banków	5 233	5 345	-112	-2,1%
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	205 628	200 606	5 022	2,5%
Papiery wartościowe	54 075	51 405	2 670	5,2%
Pozostałe aktywa	14 166	14 892	-726	-4,9%
Suma aktywów	296 912	285 573	11 339	4,0%
Pasywa (w mln PLN)				
Zobowiązania wobec banków	4 564	19 212	-14 648	-76,2%
Zobowiązania wobec klientów	218 800	205 066	13 734	6,7%
Emisje papierów wartościowych i zobowiązania podporządkowane	25 652	17 032	8 620	50,6%
Zobowiązania z tytułu działalności ubezpieczeniowej	2 999	2 944	55	1,9%
Pozostałe zobowiązania	8 641	8 750	-109	-1,2%
Suma zobowiązań	260 656	253 004	7 652	3,0%
Kapitał własny ogółem	36 256	32 569	3 687	11,3%
Suma zobowiązań i kapitału własnego	296 912	285 573	11 339	4,0%
Wskaźniki finansowe				
Kredyty/Zobowiązania wobec klientów	94,0%	97,8%		-3,8 p.p.
Kredyty/Stabilne źródła finansowania*	83,2%	83,7%		-0,5 p.p.
Aktywa oprec./Aktywa	89,2%	90,1%		-0,9 p.p.
Pasywa oprec./Pasywa	83,9%	84,5%		-0,6 p.p.
Łączny współczynnik kapitałowy	17,4%	15,8%		1,6 p.p.

* Stabilne źródła finansowania obejmują zobowiązania wobec klientów oraz finansowanie zewnętrzne w postaci: emisji papierów wartościowych, zobowiązań podporządkowanych oraz kredytów otrzymanych od instytucji finansowych.

DANE FINANSOWE PKO BANKU POLSKIEGO SA

Tabela 28. Rachunek zysków i strat PKO Banku Polskiego SA (w mln PLN)

	2017	2016	Zmiana (w mln PLN)	Zmiana (w %)
Przychody z tytułu odsetek	10 075	9 483	592	6,2%
Koszty z tytułu odsetek	-2 174	-2 115	-59	2,8%
Wynik z tytułu odsetek	7 901	7 368	533	7,2%
Przychody z tytułu prowizji i opłat	3 611	3 298	313	9,5%
Koszty z tytułu prowizji i opłat	-924	-851	-73	8,6%
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 687	2 447	240	9,8%
Przychody z tytułu dywidend	135	162	-27	-16,7%
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	3	0	3	x
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	44	505	-461	-91,3%
Wynik z pozycji wymiany	419	501	-82	-16,4%
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	57	0	57	x
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	-1 530	-1 408	-122	8,7%
Ogólne koszty administracyjne	-5 037	-5 034	-3	0,1%
Podatek od niektórych instytucji finansowych	-894	-820	-74	9,0%
Wynik z działalności operacyjnej	3 785	3 721	64	1,7%
Zysk brutto	3 785	3 721	64	1,7%
Podatek dochodowy	-1 011	-833	-178	21,4%
Zysk netto	2 774	2 888	-114	-3,9%

Tabela 29. Podstawowe pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej PKO Banku Polskiego SA (w mln PLN)

	31.12.2017	31.12.2016	Zmiana (w mln PLN)	Zmiana (w %)
Aktywa (w mln PLN)				
Kasa, środki w Banku Centralnym	17 765	13 277	4 488	33,8%
Należności od banków	8 769	8 471	298	3,5%
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	186 892	189 067	-2 175	-1,2%
Papiery wartościowe	50 512	48 032	2 480	5,2%
Pozostałe aktywa	13 846	14 110	-264	-1,9%
Suma aktywów	277 784	272 957	4 827	1,8%
Pasywa (w mln PLN)				
Zobowiązania wobec banków	4 305	18 721	-14 416	-77,0%
Zobowiązania wobec klientów	222 524	209 371	13 153	6,3%
Emisje papierów wartościowych i zobowiązania podporządkowane	6 924	4 232	2 692	63,6%
Pozostałe zobowiązania	8 044	8 043	1	0,0%
Suma zobowiązań	241 797	240 367	1 430	0,6%
Kapitał własny ogółem	35 987	32 590	3 397	10,4%
Suma zobowiązań i kapitału własnego	277 784	272 957	4 827	1,8%
Wskaźniki finansowe				
Kredyty/Zobowiązania wobec klientów	84,0%	90,3%		-6,3 p.p.
Kredyty/Stabilne źródła finansowania*	80,5%	81,8%		-1,3 p.p.
Aktywa oproc./Aktywa	88,6%	90,0%		-1,3 p.p.
Pasywa oproc./Pasywa	84,1%	85,1%		-1 p.p.
Łączny współczynnik kapitałowy	19,6%	17,2%		2,4 p.p.

* Stabilne źródła finansowania obejmują zobowiązania wobec klientów oraz finansowanie zewnętrzne w postaci: emisji papierów wartościowych, zobowiązań podporządkowanych oraz kredytów otrzymanych od instytucji finansowych.

OŚWIADCZENIA ZARZĄDU

Zarząd PKO Banku Polskiego SA oświadcza, że według jego najlepszej wiedzy:

- roczne sprawozdanie finansowe i dane porównywalne sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA oraz jej wynik finansowy,
- roczne sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za 2017 rok sporządzone łącznie ze Sprawozdaniem Zarządu z działalności PKO Banku Polskiego SA zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA i PKO Banku Polskiego SA, w tym opis podstawowych ryzyk i zagrożeń.

Zarząd PKO Banku Polskiego SA oświadcza, że podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, dokonujący badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego został wybrany zgodnie z przepisami prawa, oraz że podmiot ten oraz biegli rewidenci dokonujący tego badania, spełniali warunki do wydania bezstronnej i niezależnej opinii o badaniu, zgodnie z obowiązującymi przepisami i standardami zawodowymi.

Niniejsze Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za 2017 rok sporządzone łącznie ze Sprawozdaniem Zarządu z działalności PKO Banku Polskiego SA liczy 158 kolejno ponumerowanych stron.

PODPISY WSZYSTKICH CZŁONKÓW ZARZĄDU

27.02.2018	ZBIGNIEW JAGIEŁŁO	PREZES ZARZĄDU (PODPIS)
27.02.2018	RAFAŁ ANTCZAK	WICEPREZES ZARZĄDU (PODPIS)
27.02.2018	RAFAŁ KOZŁOWSKI	WICEPREZES ZARZĄDU (PODPIS)
27.02.2018	MAKS KRACZKOWSKI	WICEPREZES ZARZĄDU (PODPIS)
27.02.2018	MIECZYŚLAW KRÓL	WICEPREZES ZARZĄDU (PODPIS)
27.02.2018	ADAM MARCINIAK	WICEPREZES ZARZĄDU (PODPIS)
27.02.2018	PIOTR MAZUR	WICEPREZES ZARZĄDU (PODPIS)
27.02.2018	JAKUB PAPIERSKI	WICEPREZES ZARZĄDU (PODPIS)
27.02.2018	JAN EMERYK ROŚCISZEWSKI	WICEPREZES ZARZĄDU (PODPIS)